стор 1.
Дідич Край с: 17.-
стор 6.-
Укр. Громада с: 39.
стор 7.
Укр. Громада с: 40

Справа виборів до Сойму.

стор. 2
Дідич Край с: 35
стор. 4.
Дідич Край с: 36.-
" " с: 40.-

Доля реемігрантів.-

стор 11.
Дідич Край 51

Арештування полонених українців „Українцем Емігрантським" в Дідичі за грабіж реемігрантів та напасті знов.-

стор 5.
Укр. Громада с: 31.

Положення Відень (реемігрантів) в порівнянні з новими.-

стор. 1.
Дідич Край с: 15.
стор. 2
Дідич Край с: 19.
стор. 3.
Дідич Край с: 32.
стор. 9.
Дідич Край - с: 44

Дусогрівська політика польської адміністрації на Волині.-

стор. 10
Укр. Вісник ч.: 11.
стор. 7
Укр. Прибуд ч.: 40.
стор. 5
Укр. Прибуд ч. 21.
стор 3.
Рідний Край ч.: 32
стор. 2
Рідний Край ч.: 19.
стор. 1.
Рідний Край ч.: 15.

Права українських слов.

стор. 2.
Рідний Край ч.: 23
стор. 8.
Рідний Край ч.: 25.
стор. 9.
Рідний Край ч.: 44.
стор. 11.
Укр. Вісник ч.: 12
стор. 12
Вперед ч.: 47.
стор 6.
Укр. Прибуд ч.: 39.
стор. 13.
Вперед ч.: 65.

Звільнювання України від чуж. [Гасло вояків: Вибий звільнення України.]

Знищування адміністрацією листівок на Волині.-

I/ Побіг новобранців.

Зов. Луцьк - Проти прийняття закону про військову службу на Волині беруть до військова навіть і ті, які вже відбули військову службу в армії У. Н. Р.

Волинь - зал. шк. від. - стор. 3.-
Вільний Край ч. 26.-

II/ Запрягування новобранців

Крем'янець. - Військовий провідник с. Ганнівського заставляє українців-новобранців. Кол. Уздовж запрягати українців-новобранців на російські або польські вози. Священик відмовився від цього й тоді на його місце призначено чужого священика для цієї справи.-

Волинь - зал. шк. від. - стор. 3.- Вільний Край 32

III/ Арешти й ревізії

Побіг Війта. 1/III. Двоїцунів - перевели ревізію в тр-ві „Просвіта" та деяких їхніх в ніч 14 і 15/II.

Дезертирування військовозобов'язаних військ на Волині.

I/ Побіг новобранців.

Пов. Луцьк – Хотів ухилитись законну військову службу на Волині, бігав до війська кавів і те, який вже відбули військову службу в армії У. Н. Р.

Волинь – зак. шк. від. – стор. 3.
Вісті Уряд – ч. 26. –

II/ Затримування новобранців

Крем'янець. – Військового уповноваженого с. Бистриковського затавлялись уповноваженці. Ком. Уступенний наказав затримувати українців – новобранців на російській або польській мові. Священий відмовився від того й тоді на його місце призначено другого священика для всієї округи. –

Волинь – зак. шк. від. – стор. 3. – Вісті Уряд 32

III/ Арешти й ревізії

Повіт Дубно. 1/ш. Дворищів – перевірено ревізії в Т-ві „Просвіта" та деяких установах в днях 14 і 15/II.

у с. Грушівця
у с. Дядьковичі
у с. Городок

} розвіз перевідних груп у певних пунктів т-ва. „Просвіта", при чому вказано друге призначення цих грошей замість призначення: „Село Пан та Фонтан? То ніщо не-вирішене... Згодз то розібрать. Шкоди у Вільчім ліві ліквідувати. !"-

Волинь - зак. пол. від.: сторр. 4. - Укр. Трибуна г.: 41.-

пов. Ковель.

Ковель.

5/ м. Ковель.

Арештовано м. Мужкевича та вислано в тюрму.

Волинь - зак. пол. від. - сторр. 4. - Вперед г.: 40.-

IV/ заборона збірок. / самооборона /

м. Шумськ.

Начальник повітової поліції заборонив перевести 15/II н. р. публічну збірку на користь укр. вільного промислу в Новім - Селі бо дано на ці години з дня 25/I г.: 47 з/I.

Волинь - зак. пол. відом. - сторр. 4 - Вперед г.: 42.

V/ заборона продавати укр. газет.

м. Ківерці.

Начальник місцевої поліції заборонив продавати укр. Трибуну"

Волинь - зак. пол. відом. - сторр. 4. - Укр. Трибуна г.: 41.-

Видано.

„Виказ звільнених урядників і державних посад."-

1/ м. Луцьк. З почти звільнено 1 Укр. /імя не подане/, акти прокурора на почті 25 сіт. -
[Звіти Кроп т.: 25 - Волинь - Зап. пол. від. отд. 3.-

2/ м. Володимир Вол. -
звільнені лікаря Галасевич
була декрету звільнення подана
в Упов. Вспіху т.: 12 - Волинь - Зап. пол. від
отд. 11. -
у Вперед т.: 47 - " " отд. 12. -

3/ м. Володимир Вол. -
звільнені К. Шевченко
була декрету звільнення с -
Упр. Трибуна т.: 29 - Волинь - Зап. пол. від.
отд. 6. -

VI) Самовбивця старость.

м. Луцьк. Старість не хоче видати „свідоцтва моральності"

у убр. учительці, жінці міського правоси. старости так, що вона ніяк-куй не хотіла посади і у одному старому будинку вішалась - вистрілила, який дуже там довго і мав свій спокій. -

Волинь - дан. пол. відд. - стор. 7 - убр. Гребульє г. 60. -

VII) Вітчим - душогуб"

м. Камінь-Каширськ. Вже переїжджали за горою, щоби відобрати доньку від п. Пушкарів сфотографувати, але їй прислало з дитиною.

Волинь - дан. пол. відом. - стор. 7 - убр. Гребульє г. 44. -

(див VI) VIII) Самовбивця старость.

м. Ковель. Старостою стала з Луцького уряду - мало того, що на цю посаду відповідні цієї посади. Для переведення цього вимагає було 2 поліцаїв і 1 фантарина, які за цю провели заявили, що, Зам на ранок рідній дружині був ~~чай~~ чай долить.

Волинь - дан. пол. відд. - стор. 7 - Ветер г. 44. -

стор. 10
Уроч. Вісник ч.: 11.
стор. 7
Укр. Гребуля ч: 40.-
стор. 5
Укр. Гребуля ч. 21.
стор 3.
Рідний Край ч: 32
стор. 2
Рідний Край ч: 19.-
стор. 1.
Рідний Край ч: 15.

Права українських
слов.-

стор. 2.
Рідний Край ч: 23
стор. 8.
Рідний Край ч: 25.
стор. 9.
Рідний Край ч: 44.-
стор. 11.
Уроч. Вісник ч. 12
стор. 12
Вперед ч: 47.-
стор 6.
Укр. Гребуля ч: 39.
стор. 13.
Вперед ч: 65.

Двомовання Укра-
їнців з москов.-
[Гасло вокаток: Вивчу
двомовне українців.-]

стор. 13.
Вперед г: 65.

Голодівка Волині при помочи переломування укр. службовців в конгресівки та притягнування до відповідальности. Голодівка вимагає урядження г. зв. кресової території. –

стор. 3.
Вільний Край г: 36

Власти робили укр. ґімназії перешкоди при отвиранню гімназійних курсів.

Відний Край ч. 25 - 3/II 22

ЛУЦЬК, дня 1 II. 1922.

Наслідки шовінізму і нетактовности.

В ч. 23 „Рідного Краю“ подано в „Вістях з Волині“ кореспонденцію п. н. „Правда, чи провокація“ про видане луцьким воєвідством заряджения про усунення з посад православних і т. п.

Зачеркнені, в згаданій кореспонденції способи „будівлі молодої демократичної держави“ справджуються. Так в першу чергу сей наказ торкнувся почтових установ на Волині і вже приводиться в життя. На великий жаль наші передбачування і побоювання відносно Українців не були безпідставні, бо першою жертвою сего розпорядку в конституційній державі впав якраз православний Українець, що прослужив на почті до 25 років.

Ми звертаємося до відповідних державних чинників о усунення сего ненормального явища і полагодження справи в справедливий способ на підставі конституції 17 марта, бо в противнім разі Польща, замість мати Волинь за приятельку, опиниться перед очима покривдженого і навіть... ворога.

Надіємося, що сей наш заклик покривдженого українського населення Волині, не буде залишений без уваги.

Іван Справедливий.

Відний Край ч. 29 - 8/II 22 р.

Не хотять іти до червоного „раю“.

До воєвідства в Луцьку виїхала численна українсько-жидівська делеґанія на чолі з духовенством, яка має просити о неприлучення частини Кремінецького повіту до совдепії. Такаж делеґація і з тимиж повноваженнями виїхала до Варшави, де має скласти протест перед соймом, міністерством заграничних справ і представниками европейської дипльоматії. Делеґати оповідають, що ті села які ніби мають відійти до... совітів, огорнув чорний смуток. Дехто вже вивіз найцінніше добро за межі червоної „досягаємости“. Селяне наївно запитують всіляке „начальство“, чи не помстяться на них большевики за те, що їх сини пішли до польського війська після примусового набору рекрутів. З того боку переказують, що совіти будуть вимагати від польського уряду повернення назад тих „товаришей“, яких забрано по польської армії, „бо їх там совсем їспортят“ — кажуть червоні „педагоги“. Акція ся робить на громадянстві дуже тяжке враження.

Гарне приняття.

КРЕМІНЕЦЬ. 3. II. Сими днями прибула большевицька комісія, делеґована сюди в цілі усталення українсько-польського кордону. Населення стрінуло делеґатів гостро-ворожо. В ресторациях відмовлено їй в харчах. На вулицях делеґатів зустрічали котячим концертом і свистом. На скаргу делеґатів цивільна влада покарала двох кремінецьких Жидів гривною по 10.000 мп. „То нічого“ — кажуть „укарані“, — „але ми їм таки... свиснули! Нехай знають, що вони... бандити!“

15/2 22 р.

Відний Край ч. 36 - 17/2 22 р.

Найшли бранців.

ЛУЦЬК, 12/II. До Повітової Команди Узупелнен приведено зі сел Луцького повіту кілька підвод української селянської молоді, яка відбувала вже військову службу в армії УНР., що перечить законові про військову бранку на Волині.

Відний Край 32 - 11/2 22 р.

міліцією в обороні границь Ольстеру, а випадок потреби зажадати підкріплень. Англійський уряд повідомив ірляндське правительство, що такі факти нарушують розєм дуже небезпечні для англьо-ірляндського говору та візвав сінфайнерів, щоби звільнили упроваджених Англійців.

Дипльоматичні зміни.

В соймових варшавських кругах ходять чутки, що польський посол в Льондоні, Врубевскі, буде іменований вице-міністром загр. справ, а його місце в Льондоні обійме був. міністер загр. справ Сапіга.

Америка а конференція в Ґенуї.

З Вашінґтону подають, що Сполучені Держави намірюють післати на конференцію в Ґенуї уповноваженого, який буде там лише в характері свідка. Умовою навіть такої участи Сполучені Держави ставлять виключення обговорення в комісіях справ міждродних прав.

серед „сих малих“ людських діточок. А на становище т. зв. „етатового“ (то є штатного, спеціяльного) законоучителя немає тут кандидатів, бо „якихось сорок тисяч місячно, це не гроші“, кажуть пан-отці. Але, мовляв Христос, не о „книші“ єдинім живий чоловік.

Коли нема в Луцьку відданих релігійно-духовій ідеї священників, то чи не знайшлосяб такого серед голодуючої всеукраїнської еміграції, яка мріє про... феніки?

Відний Край ч. 32 - 11/2 22 р.

Большевицькі зачіпки.

РІВНЕ, 82. Підтверджують ся ґазетні інформації про бандицькі наскоки регулярних большевицьких відділів на терени Волині по лінії Рівне-Остріг та в инших місцях граничної смуги. Ці „випадки“ дуже характеристичні для червоних „політиків“ з білокаминної Москви і дуже пригадують їх загальні акції проти Директорії УНР в 1919 році. В певних кругах одержані відомости про зв'язок „якції“ совітів з Берлінем і подіями в Німеччині. Є чутка, що польський уряд вжив гострих заходів до привернення „добросусідських“ порядків на кордоні: або границя з границею, або — тереном червоноармійских авантур і невгасаючого бандитизму.

Страшне положення в Любомлю.

„Р. П.“ подає, що повіт Любомль належить до найбільше зубожілих повітів на Волині. Стан повернувших з Росії репатріянтів в числі около 400 родин є сказаний. Цілі села є хорі. Бракує зовсім дезинфекційних і медичних середників. В одним селі парох є сам лікарем і дезинфектором. Ожидають скорої допомоги від воєвідства.

Відний Край ч. 36 - 17/2 22 р.

Клопоти з правом горожанства.

КРЕМЕНЕЦЬ, 14/II. Староства Волині завалено поданнями української еміграції про польське горожанство. Однак, цим проханням або не дають належного руху, або вимагають виконання таких формальностей, які здійснити майже неможливо. Вимагають напр. 10-річної натурал зації, живих родинних звязків з Волинською землею, посвідчення українського Радянського консульства чи місії по відсутність з боку останніх певних перешкод до прийняття польського й зречення „совдепського“ підданства. Ось же, громадяне УНР., що ніколи не були „підданими“ червоної мафії, опинилися у невимовно прикрому положенні. Мимо того, влада вимагає „обивательства“ від учителів й священників, що вже від довшого часу виконують на Волині свої службові обовязки. Трудна рада!

42

Відгук Краю 32 - 11/2 22 р.

ВІСТИ З ВОЛИНІ.

(Від наших кореспондентів).

Багато нічого не робить і не дають иншим робити.

КРЕМІНЕЦЬ. 8 II. В часі рекрутського набору української молоді до польського війська, як „добровольців", виникли „непорозуміння" між рівенським повітовим протопресвітером, о. Проклом Бичковським і урядниками Р. К. У. (повітова команда узупелнєня) на тлі приводу до присяги Українців-волиняків. Урядовці вимагали, щоби о. Бичковський приводив до присяги на мові російській або... польській і тому спротивився духовний отець. Викликано було перекладача і текст присяги виголошено на рідній для рекрутів і застереженій конституцією українській мові. Воєвідство очевидно оскаржило о. Бичковського перед єпископом кремінецьким Діонісієм. Наслідком того о. Бичковському відмовлено в приводі до присяги новобранців, а обовязок сей передано иншій духовній особі. Цікаво, в якій мові виголошуватиме текст присяги ся новопризначена особа? Чи не на „общепонятном язикє"? Дуже цікаво.

В кремінецьких українських кругах дивуються, що по українських школах міста Луцька не викладають наші пан-отці Святе Письмо і Закон Божий. В тойже час католицький ксьондз повнить свої обовязки сумлінно і за щиро. Виявляється, що причиною цього, після нашої думки негативного з боку луцьких всечесних отців явища є те, що сим законоучителим „немає рації" за яких пятьдесять марок „тратити дня" на науку Божу серед „сих малих" людських діточок. А на становище т. зв. „етатового" (то є штатного, спеціяльного) законоучителя немає тут кандидатів, бо „якихось сорок тисяч місячно, це не гроші", кажуть пан-отці. Але, мовляв Христос, не о „книші" єдинім живий чоловік.

Коли нема в Луцьку відданих релігійно-духовій ідеї священників, то чи не знайшлосяб такого серед голодуючої всеукраїнської еміграції, яка мріє про... феніки?

Відгук Краю ч. 32 - 11/2 22 р.

Большевицькі зачіпки.

РІВНЕ, 8 2. Підтверджуються ґазетні інформації про бандицькі наскоки регулярних большевицьких відділів на терени Волині по лінії Рівне-Остріг та в инших місцях граничної смуги. Ці „випадки" дуже характеристичні для червоних „політиків" з білокаменної Москви і дуже пригадують їх загарні акції проти Директорії УНР в 1919 році. В певних кругах одержані відомости про звязок „акції" совітів з Берлином і подіями в Німеччині. Є чутка, що польський уряд вжив гострих заходів до привернення „добросусідських" порядків на кордоні: або границя є границею, або — тереном червоношпицких авантур і невгасаючого бандитизму.

Страшне положення в Любомлю.

„Р. П." подає, що повіт Любомль належить до найбільше зубожілих повітів на Волині. Стан повернувших з Росії репатріянтів в числі около 400 родин є споважний. Цілі села є хорі. Бракує зовсім дезинфекційних і медичних середників. В одним селі парох є сам лікарем і дезинфектором. Ожидають скорої допомоги від воєвідства.

Відгук Краю ч. 36 - 17/2 22 р.

Клопоти з правом горожанства.

КРЕМЕНЕЦЬ, 14/II. Староства Волині завалено поданнями української еміграції про польське горожанство. Однак, цим проханням або не дають належного руху, або вимагають виконання таких формальностей, які здійснити майже неможливо Вимагають напр. 10-річної натуралізації, живих родинних звязків з Волинською землею, посвідчення українського Радянського консульства чи місії по відсутність з боку останніх певних перешкод до прийняття польського й зречення „совдепського" підданства Отже, громадяне УНР., що ніколи не були „підданими" червоної мафії, опинилися у невимовно прикрому положенні. Мимо того, влада вимагає „обивательства" від учителів й священників, що вже від довшого часу виконують на Волині свої службові обовязки. Трудна рада!

Вісті Укр. ч: 36 - 17/2 22 р.

Обовязок зголошення до евіденції.

ЛУЦЬК, 14/II. Отця Василя Новоселецького, арештовано 11 с. м. після розпорядження Волинського Воєводи і випущено на поруку трьох благодійних осіб. Мимо того, справа про переступлення через о. Новоселецького польсько-українського кордону не впала. Поучення для наших еміґрантів, що часами надто легковажно ставляться до таких „порожніх формальностей", як обовязок зголошення до евіденції. На жаль, це не перша для подібних осіб наука, але треба зазначити, що недовчених іще не бракує...

Вперед ч: 36 - 17/2 22 р.

З Волині.

НОВИЙ ВОЛИНСЬКИЙ ВОЄВОДА.

„Czas" доносить, що рада польських міністрів заміновувала новим волинським воєводою Мечислава Міцкевича. В політичних кругах ця номінація принята з великим невдоволенням, тому що Міцкевича, який був секретарем для польських справ в часі Центральної Ради, уважають за українофіла.

Вісті Укр. ч: 40 - 22/2 22 р.

Репатріяція на Волині.

По переведеним дотепер обчисленням повернуло на терен волинського воєвідства загалом в часі від 1 марта 1921 до дня 5 лютого 1922 — 21 651 осіб. Та цифра не відповідає однак дійсности, бо много репартріянтів вертає до дому фірами, а через це, що не переходить через етапи, ухиляється від реєстрації

Укр. трибуна ч: 41 - 22/2 1922 р.

З Рівенщини.

(Од власного кореспондента).

У ніч з 14 на 15 лютого в м. Здолбунові відбувся трус у помешкані Здолбунівського т-ва „Просвіти". Забрано поліцією книжки і діловодство.

Перед тим поліція, розшуковуючи філії т-ва „Просвіта" і членів, робила труси у деяких українців у с. Грушвиці, Дядьковичах та Городку.

Всякий обшук закінчувався балачкою приблизно такого змісту:

— Naco wam ta Proswita? To rzecz niebezpieczna... Proszę to pamiętać.. Kiergwnicy w Równem już zaaresztowani...

Не знаходячи нічого підозрілого, нині вже беруться иншим способом до розшукання „крамоли",

У м. Клевані до одної української родини з'явився інтернований, котрий просив притулку, бо втік з табору. В балачці він почав настирливо вимагати якоїсь організації місцевих українців розпитуватись про місцевих діячів, учительство та инше. Коли все ж таки кватири у цій родині йому не знайшлось, то за допомогою солтиса він реквирував одну кімнату. Перший визит до нього зробив начальник місцевої поліції котрий, як виявилося, майже не приятель цего „інтернованого". Одного дня цей „інтернований" зник з Клевання

Наслідки його перебування у Клевані поки що виявились у забороні через начальника місцевої поліції спродажу „Української Трибуни" в м. Клеваню.

Взагалі на селах Рівенщини діється щось чудне. Таких „інтернованих", як у Клевані, з'являється в кожному селі по одному, по два. Розпитуються про можливости якогось повстання, про відношення до виборів, до Сойму і... і між иншим „kto należy do Proswity"...

А. Бе.

Вперед ч: 37 - 18/2 22 р.

З Волині.

ВИСЛІД ПЕРЕПИСУ В М. ЛУЦЬКУ.

Після останніх статистичних даних магістрату м. Луцька, місто це в 1921 р. числило понад 40.000 мешканців. Коли ж переведено в 1921 р. перепис населення, то виявилося що населення є тільки 37.245, з них: Жидів 27.849, Українців 1.817, Німців 547, Караїмів 23 Поляків 4 952, Росіян 1.970, Чех в 87, з того видно, що 2.755 людей зникло в Луцьку в часі перепису і що тепер там находиться великий відсоток польського населення, а українського значно менший.

Річ цілком зрозуміла. Теперішня влада звільнила від служби всіх урядовців Українців, які мусіли з своїми родинами виїхати на села, щоби фізичною працею заробити на своє і своїх родин утримання. Чудом якимсь залишилося було 9 Українців на службі в місцевій почтово телєграфній конторі, але цими днями і тих звільнено з посад, а на їх місце прислано молодих панночок і панчів, які з першого дня урядування виявили свою „патріотичність" відмовою приняття кореспонденції, адресованої українською мовою.

Треба зазначити, що звільнені службовики Українці прослужили на тутешній почті по 10—20 і більше.

Кількість польського населення побільшилася тим, що сараваджено до Луцька кілька тисяч урядовців Поляків, а також списано поліцію, жандармерію і инших.

Вперед ч: 40 - 22/2 1922 р.

З Волині.

АРЕШТУВАННЯ МАРКА ЛУЦКЕВИЧА.

З Ковля одержали ми телєграму, що відомий кооператор і провідник українського руху на Волині, тов. Марко Луцкевич, арештований і приміщений у місцевій тюрмі. Причина арештування та, що тов. Лучкевич відмовився приймати всякі урядові акти в польській мові і домагався пошанування прав української мови.

Вперед ч: 42 - 24/2 22 р.

SZLACHCIC NA ZAGRODZIE RÓWNY WOJEWODZIE...

Наш „szlachcic", чи то пак комендант посте рунку поліції в місточку Турійськ, на Ковельщині, не дозволив перепровадити дня 15. лютого публичну збірку на користь українського діточого притулку в Ковлі. На вище згадану збірку маємо доввіл від староства з дня 25. січня ч. 473|I. Характеристично, що поліціянт не тільки допускається вчинків, суперечних розпорядкам своїх зверхників, але навіть катує наших людей Наприклад за побої виборного громади (солтиса) передмістя Турійська цей поліціянт мусів відсидіти в арешті десять днів.

Метрика померших. — Liber mor... Стор.

Число порядк. Numerus positionis.	День смерти Dies mortis		Місяць Mensis	Ім'я, назвище і взяне померщого Nomen, cognomen, conditio mortui	Чисте лоно Nitus Domus	Католицьке Catholica Або инше Aut alia	Віроісп. Religio
	Ловер Mortuus	Похорон. Sepultus					
		19					

43

укр. Трибуна г: 31- 18/2 22 р.

укр. Трибуна г: 41- 24/2 22 р.

Цікавий документ.

До нашої редакції надійшов слідуючий документ, який з огляду на його ширший інтерес ми друкуємо без змін:

..Через П. Слідчого суддю 2 округа повіта Ковель у Ковлі. До Окружного Карного Суду в Луцьку.

Марко Луцкевич, господар і секретар товариства „Просвіта" в Ковлі, вул. Маційовська ч. 48, через адвоката Д-ра Льва Ганкевича, вул. Руська ч. 3—вносить від устного рішення п. слідчого судді 2 округа пов. Ковель в отвертім речинці

відклик.

Устним рішенням з дня 7.II 1922 р.—переказаним мені через поліціянтів—покарав мене п. слідчий суддя 2 округа пов. Ковель гривною 4000 марок польських за те, що я не приняв дорученого мені в польській мові візвання і не явився до переслухання дня 4 лютого 1922 р. з тим, що від його рішення вільно внести відклик в дорозі інстанції. до двох тижнів.

Се рішення, яко необоснованe в законі, оспорюю в цілій основі зі слідуючих причин:

1. Слідчий суддя 2 округа пов. Ковель прислав мені візвання явитися до переслухання в його канцелярії дня 24 січня б. р. 4 лютого і 10 лютого б. р. Тому, що візвання були написані в польській мові, а я єсмь українцем о чим знає добре слідчий суддя—я їх не приняв, а рівночасно заявив я, що—яко українець—польського візвання не прийму і що до судді не зголошуся, доки він не вишле візвання в моїй рідній то є українській мові. Мимо цеї рішучої заяви, п. слідчий суддя, замість примінитися до закона і прислати мені візвання в українській мові, прислав дня 7 лютого 1922 р. поліціянта, який сповістив мене про вищенаведений присуд.

II. Присуд цей п. слідчого судді стоїть в разячій суперечности з істнуючими законами й роспорядками. Бо ж ноторичні суть слідуючі закони та роспорядки та випливаючі з них права українських горожан:

а) Конституція польської республіки виразно—не допускаючи жадних сумнівів і хибної інтерпретації—забезпечує національним меншостям в цілій польській державі між иншим і права мови, а тим самим права мови українських горожан Волині, які, до речи кажучи, становлять переважаючу більшість національну в тім краю, а навпаки—поляки творять тут зникаючу меншість. Права українських жителів суть також обезпечені й Версальським договором, який ратифікувала польська держава, а тим самим зобовязалася перед світом, в торжественний спосіб, права українського населення шанувати.

б) В тім дусі видала дня 4 грудня 1920 р. до староства у Володимері Волинському ч. 10927.X.189. цивільна управа Волині і Подільського фронту роспорядження, в якому з покликанням на рішення Генерального Комісаря ч, 5 виразно сказано, що українська мова на Волині є рівнорядна з польською і що її допускається до всіх урядових актів.

в) Також підчас свого побуту в листопаді 1920 р. на Волині і в Ковлі, п. п. президент міністрів Вітос, міністр внутрішних справ Скульський, начальник прифронтової і етапової полоси Рачкевич—кількакратно прилюдно проголосили, яко енунціяцію істнуючого Уряду польського, що українська мова на нашій території буде шанована Польською Державою й її органами — так в судах, як в адміністрації і в шкільництві, що будуть українським сторонам доручуватися письма в їх рідній мові, ніхто українців не буде кривдити, що до їх прав національних не буде їх дразнити. Що так дійсне було, прошу переслухати в характері свідків тих високих достойників і урядовців Польської Держави, а крім

Ковель являється яскравим надужиттям його влади і топтанням обовязуючих законних постанов у нашій країні. Про те вношу:

Високий Суд зволить: повище цитоване рішення, яко противне праву й обовязуючим законам—ухилити, а рівночасно прошу потягнути п. слідчого суддю 2 округи пев. Ковель до строгої відвічальности за надужиття власти і свідоме ломання законів,

Се прошу зробити в інтересі поваги і достоїнства Польської Держави та в інтересі пошанування правного ладу.

2 візвання і 2 протоколи в цій справі залучаю під 1—4.

Марко Луцкевич".

Вони не протестують.

Як нас повідомляють, від імени громадянства Волині до рук сенатора Шелухина та проф. М. Грушевського 22 січня надіслано меморіял — прохання виступити перед суспільно політичними чинниками світу на захист українського населення, яке доведене до роспачу поступованням місцевих урядових чинників.

Меморіял підписано цілою низкою місцевих громадських організацій і одним з членів Всеукраїнського Трудового Конгресу.

З Дорогочинського повіту.

(Од власного кореспондента).

Після великої війни села в повіті лежать в руїнах; в деяких селах якимось чудом позоставалося по кілька хат, а від деяких—і сліду не лишилося. Більшість мешканців, майже все населення—було у мандрах, переважно в Саратовській губ., й досі ще далеко не всі повернулися, а ще більше таких, що вже ніколи не повернуться — здожили свої кості в чужій землі. Багато вмерло у Росії від хвороб та голоду. Ті, що прибилися звідти сюди—страшне розказують про життя в Саратовщині: чим тільки не старалися підтримати своє життя, аби з голоду не вмерти: жуків навіть збирали та їли. Зеплю їли: там де є торфляники, під верхнім шаром торфу знаходиться подекуди слизька прослойка перегною — от власне її шукають та їдять. Від цеї їжи дуже болить живіт, але їдять люде. Коли від такої житки багато загинуло на місці то ще більше в дорозі до дому В голоді, в холоді, а комісари й останнє відбирали. Багато есть випадків, де з великої родини з 10—12 душ прибуло одно, двоє; з одної родини з 11 душ прибився до дому лише хлопчина 9 років В дорозі з холодних „товарячих" вагонів большевики викидали весь час трупи репатріянтів—як дрова.

Тих біженців, яким судилося живими добитися до рідного краю, й тут зустріла не краща, а часом ще гірша доля. Вони опинилися в дуже тяжкому становищі: нема у них нічого—ні корови, ні коняки, ні реманенту потрібного, сокири навіть нема, а ніхто не дає допомоги. В тих селах, де якимось чудом залишилося кілька хат, біженці живуть по 20—50 душ у хаті. Які тут достатки, свідчить про це хоч би те, що в деяких селах у церквах, завіса до царських дверей (катапетасма) зроблена... з мішків Дуже голодують Є люде що—прибувши з Росії в осени,—ще й досі не бачили хліба. Виснажені вони так, що трудно це й уявити собі тому, хто власними очима того не бачив: бекровні, жовті аж чорні обличча; на тілі видко всі жили, повиганялися кости. Одежі нема—ходять у лахміттях. Діти в 10—12 років виглядають, як діди: заморені, глухий, недитячий голос, руки трясуться, животи поздувалися.—страшно дивитись Багато їх може давно б розпрощалися з білим світом, коли б по деяких селах не допомога польсько-американських кухонь, що трохи підтримують їх їжою; видають американці також і черевики дітям.

Не дивно, що серед таких умов людей десяткує тиф: Хвороба ця лютує тут надзвичайно. Буває, що в иншому селі за оден день вмирає по 10 душ. І ховають їх без гробів—нема чим зробити.

А медичної допомоги ніякої. В деяких селах з'явилася була во два місяці перед цим якась чи то сестра милосердя, чи фершалиця, розпитувала про хворобу та обіцяла медичну допомогу—лікаря, фершала,—та на обіцянках справа вся скінчилася.

Але коли нікому дбати про допомогу людям у такому нещасті, то зате про що инше тут добре дбають: повідкривали школи для дітей, але польські. хоч діти тут переважно українські, православні, а поляків—як де, то й на все село не знайдеш ні одного, а де—то 2—3—5 родин.

А як ретельно оберігають тут „право" переміняти чужу національність та релігію на свою,—показує от хоч би факт, що священникам ксьондзи заборонюють ходити до школи, а дітям—до церкви, примушуючи останніх ходити до костьола. Про такі факти скаржився один в місцевих „ман-отці", що має в своїй обладі 18 парафій, повітовому старості п. Зарембі, що має тут славу великого поборника законности й прихильника конституції. Цікаво, як реагуватиме п. староста на такі факти.

А до чого доводять такі факти й яке гірке життя українського репатріянта-селянина, найкраще показують випадки, що деякі репатріянти не бачуть иншого виходу,—як поворот до Совдепії. Й деякі

ПРЕСА

ПОЛЬСЬКА.

В ч. 8 „Głosu Wołyńskiego" читаємо з приводу урядової політики на Волині:

„Надслідки відсутности програму наших урядів на Волині, що тягнеться з жовтня 1920 року, прямо страшні. Хто пережив тут перший окупаційний період з літа 1919 року до липня 1920 року й хто бачить і тверезо оцінює нашу теперішню ситуацію на Волині, відношення до нас корінної української людности й національних меншостей, які живуть на Волині, той повинен признати, що ми стратили всю привабливість, симпатію й пошану, якими ми користувались перед липневою евакуацією в 1920 році. Не здобули ми нікого, але за те стратили багато прихильників. Замість сили, логики, справедливости й толерантности, виявили ми непостійність, слабість, відсутність права й визнання безправ'я поруч з утисками й образами національними".

До цих висновків „Głosu Wołyńskiego" ми можемо приєднатись. Правда, ми ці висновки формулювали б инакше, але вистачить і того.

Як вихід з сучасної ситуації, „Gios Wołyński" пропонує:

„Коли уряд не може здобутись на програм, який відповідає нашій „polskiej racji stanu" на волинських кресах, яка полягає в тому, щоб здобути для польської державности місцеву людність, щоб, даючи їй гарантовану конституцію, громадянську рівність,—то обов'язками польського громадянства на Волині є утворення такого програму й накинення його урядові".

Як бачимо, газета шукає виходу в тому, щоб польське громадянство на Волині виробило свою програму й навчило уряд, як треба порядкувать на Волині, щоб приєднать місцеве населення до польської державности.

В тому ж таки числі „Głosu Wołyńskiego" один з представників місцевого громадянства, майбутній учасник у виробці того нового програму, що має ущасливить Волинь, подає читачам до уваги ті рефлексії, які викликав у нього один допис в „Українській Трибуні". Рефлексії ці остіяьки барвисті, що подаємо їх в оригиналі:

Dawno nie spotkaliśmy się z takim tendecyjnym fałszem, z taką nienawiścią i wprost prowokacją.

Autor artykułu, ujmując jego treść w formę dialogu z przyjacielem, z którym niby się spotkał w Tomaszowie, wkłada w usta tego fikcyjnego druha i jego doradcy, popa, cały stek kłamstw, byle by tylko zohydzić wszystko, co polskie, i byle by posiać wśród ludu ruskiego ziarno nienawiści do Polski.

I to drukuje organ ukraiński, mający niby reprezentować ten odłam polityczny uświadomionych państwowców ukraińskich który zawierał z Polską sojusz, korzystał z jej pomocy, a dziś korzysta z jej gościnnego prawa „asylum".

Nie warto polemizować z panem Dmitrem Sircho i z redakcją „Ukraińskiej Trybuny". Gdybyśmy mogli mieć przekonanie o dobrej woli i bezstronności tych publicystów, o ich chęci doprowadzenia do współżycia zgodnego Ukraińców z Polakami, posłalibyśmy im zapytanie: „dla zego siejecie wiatr, czy — aby burzę zbierać?"

Będzie, zdaje się, rzeczą właściwszą przypomnieć p. Dmitrowi Sircho i redakcji „Trybuny Ukraińskiej" znaną bajkę Kryłowa „Świnia pod dębem", którą napewno ci akademicy niedawno studjowali w „sielskom naczalnom uczyliszcze", i zapytać ich, czy już tak bardzo najedli się polskich żołędzi, że koniecznie chcą podgryźć korzenie pod polskim dębem?

Zabawa ta, właściwa bardzo stworzeniu z bajki Kryłowa, nie przystoi tak „godnym kawalerom" i jest niepolityczna, bo gdyby tak polski dąb znów runął, to prawdopodobnie reprezentowany przez p.p redaktorów „Ukraińskiej Trybuny" program polityczny musiałby na długi iek zamilknąć i skryc się pod głębinami „rosyjskiego morza", a redagowanie „Ukraińskiej Trybuny" byłoby zajęciem mniej popłatnem i mniej bezpiecznem.

Refleksii p. wołynskiego „Obywatela" z przyvodu dopisu v nasu gazetu vikliKali u nas refleksii z prvodu propozicii „Głosu Wołyńskiego" porządkować na Ukrajini na podstawie programu, jaki wyrobią miejscowi polacy. Wono, rozumieje się, ukraińcom na Wołyniu nie z miodem żywiecia. Ale może wsio taki kraciej, szczob panowie „obywatele" polscy nie turbowalisia i swojego programu nie wyrabiali.

— Jakoś tam prożywiemo. Bo hirszego, szczo wono szcze hirsze budze.

Державою й її органами — так в судах, як в адміністрації і в шкільництві, що будуть українським сторонам доручуватися письма в їх рідній мові, ніхто українців не буде кривдити, що до їх прав національних не буде їх дразнити. Що так дійсне було, прошу переслухати в характері свідків тих високих достойників і урядовців Польської Держави, а крім

Державою й її органами — так в судах, як в адміністрації і в шкільництві, що будуть українським сторонам доручуватися письма в їх рідній мові, ніхто українців не буде кривдити, що до їх прав національних не буде їх дразнити. Що так дійсне було, прошу переслухати в характері свідків тих високих достойників і урядовців Польської Держави, а крім того прошу переслухати, яко свідка, В. П. міністра закордонних справ — Скірмунта, який посвідчить, що Версальський договір з забезпеченням прав національним меншостям в Польській Державі зістав ратифікований і вже давно обовязує.

В виду цього, поступовання пана слідчого судді 2 округи пов. Ковель приєднати місцеве населення до польської державности.

В тому ж таки числі „Głosu Wołyńskiego" один з представників місцевого громадянства, майбутній учасник у виробці того нового програму, що має ущасливить Волинь, подає читачам до уваги ті рефлексії, які викликав у нього один допис в „Українській Трибуні". Рефлексії ці остільки барвисті, що подаємо їх в оригіналі:

Dawno nie spotkaliśmy się z takim tendecyjnym fałszem, z taką nienawiścią i wprost prowokacją.

Autor artykułu, ujmując jego treść w formę djalogu z przyjacielem, z którym niby się spotkał w Tomaszowie, wkłada w usta tego fikcyjnego druha i jego doradcy, popa, cały stek kłamstw, byle by tylko zohydzić wszystko, co polskie, i byle by posiać wśród ludu ruskiego ziarno nienawiści do Polski.

I to drukuje organ ukraiński, mający niby reprezentować ten odłam polityczny uświadomionych państwowców ukraińskich który zawierał z Polską sojusz, korzystał z jej pomocy, a dziś korzysta z jej gościnnego prawa „asylum".

Nie warto polemizować z panem Dmitrem Sircho i z redakcją „Ukraińskiej Trybuny". Gdybyśmy mogli mieć przekonanie o dobrej woli i bezstronności tych publicystów, o ich chęci doprowadzenia do współżycia zgodnego Ukraińców z Polakami, posłalibyśmy im zapytanie: „dla zego siejecie wiatr, czy — aby burzę zbierać?"

Będzie, zdaje się, rzeczą właściwszą przypomnieć p. Dmitrowi Sircho i redakcji „Trybuny Ukraińskiej" znaną bajkę Kryłowa „Świnia pod dębem", którą napewno ci akademicy niedawno studjowali w „sielskom naczalnom uczyliszcze", i zapytać ich, czy już tak bardzo najedli się polskich żołędzi, że koniecznie chcą podgryźć korzenie pod polskim dębem?

Zabawa ta, właściwa bardzo stworzeniu z bajki Kryłowa, nie przystoi tak „godnym kawalerom" i jest niepolityczna, bo gdyby tak polski dąb znów runął, to prawdopodobnie reprezentowany przez p.p redaktorów „Ukraińskiej Trybuny" program polityczny musiałby na długi iek zamilknąć i skryć się pod głębinami „rosyjskiego morza", a redagowanie „Ukraińskiej Trybuny" byłoby zajęciem mniej popłatnem i mniej bezpiecznem.

Рефлексії п. волинського „Obywatela" з приводу допису в нашу газету викликали у нас рефлексії з приводу пропозиції „Głosu Wołyńskiego" порядкувать на Україні на підставі програму, який виробляють місцеві поляки. Воно, розуміється, українцям на Волині не з медом живеться. Але може все таки краще, щоб панове „bywatele" польські не турбувалися і свого програму не виробляли.

— Якось там проживемо. Бо страшно, що воно ще гірше буде.

слідуючий документ, який з огляду на його ширший інтерес ми друкуємо без змін:

„Через П. Слідчого суддю 2 округа повіта Ковель у Ковлі. До Окружного Карного Суду в Луцьку.

Марко Луцкевич, господар і секретар товариства „Просвіта" в Ковлі, вул. Маційовська ч. 48, через адвоката Д-ра Льва Ганкевича, вул. Руська ч. 3—вносить від устного рішення п. слідчого судді 2 округа пов. Ковель в отвертім речинці

відклик.

Устним рішенням з дня 7.II 1922 р.—переказаним мені через поліціянтів—покарав мене п. слідчий суддя 2 округа пов. Ковель гривною 4000 марок польських за те, що я не приняв дорученого мені в польській мові візвання і не явився до переслухання дня 4 лютого 1922 р. з тим, що від його рішення вільно внести відклик в дорозі інстанції. до двох тижнів.

Се рішення, яко необоснованне в законі, оспорюю в цілій основі зі слідуючих причин:

1. Слідчий суддя 2 округа пов. Ковель прислав мені візвання явитися до переслухання в його канцелярії дня 24 січня б. р. 4 лютого і 10 лютого б. р. Тому, що візвання були написані в польській мові, а я єсмь українцем о чим знає добре слідчий суддя—я їх не приняв, а рівночасно заявив я, що—яко українець—польського візвання не прийму і що до судді не зголошуся, доки він не вишле візвання в моїй рідній то є українській мові. Мимо цеї рішучої заяви, п. слідчий суддя, замісць примінитися до закона і прислати мені візвання в українській мові, прислав дня 7 лютого 1922 р. поліціянта, який сповістив мене про вищенаведений присуд.

II. Присуд цей п. слідчого судді стоїть в разячій суперечности з істнуючими законами й роспорядками. Бо ж ноторичні суть слідуючі закони та роспорядки та випливаючі з них права українських горожан:

а) Конституція польської республіки виразно—не допускаючи жадних сумнівів і хибної інтерпретації—забезпечує національним меншостям в цілій польській державі між иншим і права мови, а тим самим права мови українських горожан Волині, які, до речи кажучи, становлять переважаючу більшість національну в тім краю, а навпаки—поляки творять тут зникаючу меншість. Права українських жителів суть також обезпечені й Версальським договором, який ратифікувала польська держава, а тим самим зобовязалася перед світом, в торжественний спосіб, права українського населення шанувати.

б) В тім дусі видала дня 4 грудня 1920 р. до староства у Володимері Волинському ч. 10927.X.189. цивільна управа Волині і Подільського фронту роспорядження, в якому з покликанням на рішення Генерального Комісаря ч, 5 виразно сказано, що українська мова на Волині є рівнорядна з польською і що її допускається до всіх урядових актів.

в) Також підчас свого побуту в листопаді 1920 р. на Волині і в Ковлі, п. п. президент міністрів Вітос, міністр внутрішних справ Скульський, начальник прифронтової і етапової полоси Рачкевич—кількакратно прилюдно проголосили, яко енунціяцію істнуючого Уряду польського, що українська мова на нашій території буде шанована Польською Державою й її органами — так в судах, як в адміністрації і в шкільництві, що будуть українським сторонам доручуватися письма в їх рідній мові, ніхто українців не буде кривдити, що до їх прав національних не буде їх дразнити. Що так дійсне було, прошу переслухати в характері свідків тих високих достойників і урядовців Польської Держави, а крім того прошу переслухати, яко свідка, В. П. міністра закордонних справ — Скірмунта, який посвідчить, що Версальський договір з забезпеченням прав національним меншостям в Польській Державі зістав ратифікований і вже давно обовязує.

В виду цього, поступовання пана слідчого судді 2 округи пов. Ковель приєднати місцеве населення до польської державности.

В тому ж таки числі „Głosu Wołyńskiego" один з представників місцевого громадянства, майбутній учасник у виробці того нового програму, що має ущасливить Волинь, подає читачам до уваги ті рефлексії, які викликав у нього один допис в „Українській Трибуні". Рефлексії ці остільки барвисті, що подаємо їх в оригіналі:

Dawno nie spotkaliśmy się z takim tendecyjnym fałszem, z taką nienawiścią i wprost prowokacją.

Autor artykułu, ujmując jego treść w formę djalogu z przyjacielem, z którym niby się spotkał w Tomaszowie, wkłada w usta tego fikcyjnego druha i jego doradcy, popa, cały stek kłamstw, byle by tylko zohydzić wszystko, co polskie, i byle by posiać wśród ludu ruskiego ziarno nienawiści do Polski.

I to drukuje organ ukraiński, mający niby reprezentować ten odłam polityczny uświadomionych państwowców ukraińskich który zawierał z Polską sojusz, korzystał z jej pomocy, a dziś korzysta z jej gościnnego prawa „asylum".

Nie warto polemizować z panem Dmitrem Sircho i z redakcją „Ukraińskiej Trybuny". Gdybyśmy mogli mieć przekonanie o dobrej woli i bezstronności tych publicystów, o ich chęci doprowadzenia do współżycia zgodnego Ukraińców z Polakami, posłalibyśmy im zapytanie: „dla zego siejecie wiatr, czy — aby burzę zbierać?"

Będzie, zdaje się, rzeczą właściwszą przypomnieć p. Dmitrowi Sircho i redakcji „Trybuny Ukraińskiej" znaną bajkę Kryłowa „Świnia pod dębem", którą napewno ci akademicy niedawno studjowali w „sielskom naczalnom uczyliszcze", i zapytać ich, czy już tak bardzo najedli się polskich żołędzi, że koniecznie chcą podgryźć korzenie pod polskim dębem?

Zabawa ta, właściwa bardzo stworzeniu z bajki Kryłowa, nie przystoi tak „godnym kawalerom" i jest niepolityczna, bo gdyby tak polski dąb znów runął, to prawdopodobnie reprezentowany przez p.p redaktorów „Ukraińskiej Trybuny" program polityczny musiałby na długi iek zamilknąć i skryć się pod głębinami „rosyjskiego morza", a redagowanie „Ukraińskiej Trybuny" byłoby zajęciem mniej popłatnem i mniej bezpiecznem.

Рефлексії п. волинського „Obywatela" з приводу допису в нашу газету викликали у нас рефлексії з приводу пропозиції „Głosu Wołyńskiego" порядкувать на Україні на підставі програму, який виробляють місцеві поляки. Воно, розуміється, українцям на Волині не з медом живеться. Але може все таки краще, щоб панове „bywatele" польські не турбувалися і свого програму не виробляли.

— Якось там проживемо. Бо страшно, що воно ще гірше буде.

обовязуючих законних постанов у нашій країні. Про те вношу:

Високий Суд зволить: повище цитоване рішення, яко противне праву й обовязуючим законам—ухилити, а рівночасно прошу потягнути п. слідчого суддю 2 округи пев. Ковель до строгої відвічальности за надужиття власти і свідоме ломання законів,

Се прошу зробити в інтересі поваги і достоїнства Польської Держави та в інтересі пошанування правного ладу.

2 візвання і 2 протоколи в цій справі залучаю під 1—4.

Марко Луцкевич".

Вони не протестують.

Як нас повідомляють, від імени громадянства Волині до рук сенатора Шелухина та проф. М. Грушевського 22 січня надіслано меморіял — прохання виступити перед суспільно політичними чинниками світу на захист українського населення, яке доведене до роспачу поступованням місцевих урядових чинників.

Меморіял підписано цілою низкою місцевих громадських організацій і одним з членів Всеукраїнського Трудового Конгресу.

З Дорогочинського повіту.

(Од власного кореспондента).

Після великої війни села в повіті лежать в руїнах; в деяких селах якимось чудом позоставалося по кілька хат, а від деяких—і сліду не лишилося. Більшість мешканців, майже все населення—було у мандрах, переважно в Саратовській губ, й досі ще далеко не всі повернулися, а ще більше таких, що вже ніколи не повернуться — зложили свої кості в чужій землі. Багато вмерло у Росії від хвороб та голоду. Ті, що прибилися звідти сюди—страшне розказують про життя в Саратовщині: чим тільки не старалися підтримати своє життя, аби з голоду не вмерти жуків навіть збирали та їли. Землю їли: там де є торфлянники, під верхнім шаром торфу знаходиться подекуди слизька прослойка перегною — от власне її шукають та їдять. Від цеї їжи дуже болить живіт, але їдять люде. Коли від такої житки багато загинуло на місці то ще більше в дорозі до дому В голоді, в холоді, а комісари й останнє відбирали Багато есть випадків, де з великої родини з 10—12 душ прибуло одно, двоє; з одної родини з 11 душ прибився до дому лише хлопчина 9 років В дорозі з холодних „товарячих" вагонів большевики викидали весь час трупи репатріянтів—як дрова.

Тих біженців, яким судилося живими добитися до рідного краю, й тут зустріла не краща, а часом ще гірша доля. Вони опинилися в дуже тяжкому становищі: нема у них нічого—ні корови, ні коняки, ні ременанту потрібного, сокири навіть нема, а ніхто не дає допомоги. В тих селах, де якимось чудом залишилося кілька хат, біженці живуть по 20—50 душ у хаті. Які тут достатки, свідчить про це хоч би те, що в деяких селах у церквах, завіса до царських дверей (катапетасма) зроблена... з мішків Дуже голодують Є люде що—прибувши з Росії в осени.—ще й досі не бачили хліба. Виснажені вони так, що трудно це й уявити собі тому, хто власними очима того не бачив: бекровні, жовті аж чорні обличчя; на тілі видко всі жили, повипинались кости. Одежі нема—ходять у лахміттях. Діти в 10—12 років виглядають, як діди: заморені, глухий, недитячий голос, руки трясуться, животи поздувались.—страшно дивитись Багато їх може давно б розпрощалися з білим світом, коли б по деяких селах не допомога польсько-американських кухонь, що трохи підтримують їх їжою; видають американці також і черевики дітям.

Не дивно, що серед таких умов людей десяткує тиф: Хвороба ця лютує тут надзвичайно. Буває, що в иншому селі за один день вмирав по 10 душ. І ховають їх без гробів—нема чим зробити.

А медичної допомоги ніякої. В деяких селах з'явилася була во два місяці перед цим якась чи то сестра милосердя, чи фершалиця. розпитувала про хворобу та обіцяла медичну допомогу—лікаря, фершала,—та на обіцянках справа вся скінчилася.

Але коли нікому дбати про допомогу людям у такому нещасті, то зате про що инше тут добре дбають: повідкривали школи для дітей, але польські. хоч діти тут переважно українські, православні, а поляків—як де, то й на все село не знайдеш ні одного, а де—то 2—3—5 родин.

А як ретельно оберігають тут „право" переміняти чужу національність та релігію на свою,—показує от хоч би факт, що священникам ксьондзи заборонюють ходити до школи, а дітям—до церкви, примушуючи останніх ходити до костьола. Про такі факти скаржився один в місцевих пан-отців, що має в своїй обладі 18 парафій, повітовому старості п. Зарембі, що має тут славу великого поборника законности й прихильника конституції. Цікаво, як реагуватиме п. староста на такі факти.

А до чого доводять такі факти й все гірке життя українського репатріянта-селянина, найкраще показують випадки, що деякі репатріянти не бачуть иншого виходу,—як поворот до Совдепії. Й деякі селяне вже подали прохання про дозвіл такої „репатріяції", а староство вже декому й видало такий дозвіл, але разом з тим бере з таких підписку, що вони вже не повернуться додому.

От до такого доводить біда й „політика".

Проте—може кому таких результатів тої політики тільки й треба?

Немісцевий.

ПРЕСА

ПОЛЬСЬКА.

В ч. 8 „Głosu Wołyńskiego" читаємо з приводу урядової політики на Волині:

„Надслідки відсутности програму наших урядів на Волині, що тягнеться з жовтня 1920 року, прямо страшні. Хто пережив тут перший окупаційний період з літа 1919 року до липня 1920 року й хто бачить і тверезо оцінює нашу теперішню ситуацію на Волині, відношення до нас корінної української людности й національних меншостей, які живуть на Волині, той повинен признати, що ми стратили всю привабливість, симпатію й пошану, якими ми користувались перед липневою евакуацією в 1920 році. Не здобули ми нікого, але за те стратили багато прихильників. Замісць сили, логики, справедливости й толерантности, виявили ми непостійність, слабість, відсутність права й визнання безправ'я поруч з утисками й образами національними".

До цих висновків „Głosu Wołyńskiego" ми можемо приєднатись. Правда, ми ці висновки формулували б инакше, але вистачить і того.

Як вихід з сучасної ситуації, „Gios Wołyński" пропонує:

„Коли уряд не може здобутись на програм, який відповідає наш й „polskiej racji stanu" на волинських кресах, яка полягає в тому, щоб здобути для польської державности місцеву людність, щоб, даючи їй гарантовану конституцію, громадянську рівність,—то обов'язками польського громадянства на Волині є утворення такого програму й накинення його урядові".

Як бачимо, газета шукає виходу в тому, щоб польське громадянство на Волині виробило свою програму й навчило уряд, як треба порядкувать на Волині, щоб

укр. Трибуна ч: 39 - 19/2 22р. -6-

На Волині та Холмщині

Вони готуються...

Під той час, коли українські громадські діячі на Волині, як видно з останніх чисел „Української Трибуни", розмірковують ще над питанням, чи брати, чи ні, участь в майбутніх виборах до сойму, для поляків цього питання натурально не істнує, — і вони заздалегідь почали розвивати політичну акцію. Відбуваються партійні з'їзди, як з'їзд людової партії „Пяст" у Луцьку 22 січня; недавно повстало політично-громадське товариство під назвою „Zjednoczenie Wołyńskie". 29 січня відбулися організаційні збори названого товариства у м. Луцьку, який, на думку організаторів, має бути центром товариства, а відділи його вже заложені в. Кременці, Рівному, Дубні, Острозі. Натурально, що в добу організації в склад Т-ва увійшли тільки поляки, але в майбутньому, як обговорювалась справа на зібранні, мають бути запрошені і представники инших національностей; безумовно це будуть „людці", яким сміливо можна довірити, які не стануть нетактовно роспускати язика, нагадувати, що вони репрезентують тут ту чи иншу національність...

В такому дусі, на організаційних зборах 29 січня зробив заяву п. Прайзлер, перший „проселіт" від „меншостей"—чех. Він заявив на зборах (невідомо, з чийого упов новаження), що чеська людність Волини буде йти солідарно з польським громадянством взагалі в громадській праці, а особливо у виборчій акції, за що здобув гучні оплески присутніх і відразу ж був обраний до Zarządu Koła Łuckiego" названого Т-ва. До речі, цей самий Прайзлер (за часів Гетьманського уряду член Луцької міської управи по призначенню) не так давно „щиро" дякував українцям, коли вони привітали Волинський з'їзд чехів у Луцьку, а в тому привітанні закликали до спільної, українців і чехів, праці в обстоюванні своїх національних прав на Волині.

Крім Прайзлера, до Управи Т-ва „Zjednoczenie Wołyńskie" обрані: д-р Милашевський, адвокат Сумовський і бурмистр Луцького Магистрату Сушинський. Вибір надає ясне обличча усьому Т-ву „Zjednoczenie Wołyńskie"; рішуче повинно сказати, що жаден українець не може бути членом такого Т-ва, бо для провідників його навіть українців зовсім не істнує, може є тільки якісь-то „русини", що повинні денно і нічно молити Бога за надане їм щастя засвоїти польську культуру...

Щоб там не було, залишається факт, що поляки на Волині вже для виборів організуються, а позаяк, не дивлячись на всякі „парцеляції" з метою польської колонізації краю, звільнення з посад урядовців православної віри, щоб навезти сюди урядовців своєї людности,—все ж таки підняти відсоток польського населення на Волині до бажаного впливу на виборчу акцію річ просто неможлива,— то перш за все напевно буде утворений „єдиний національний фронт", в якому назване „Zjednoczenie Wołyńskie" відіграє свою ролю, по друге — мусять уловляти голоси „прайзлеровські", „русинські", поляків Мойсеєвого закону і т. и., потретє—використають в ріжні способи своє „урядове" становище над безпорадною і темною масою,

Як же тепер ставитись до майбутніх виборів українцям? Оголошення бойкоту виборів поведе тільки до того, що бойкотуватимуть активні й свідомі українські елементи. А цього тільки й треба польським політикам; розв'язані будуть у них руки у виборчій акції, і Волинь матиме від себе послів, яких заслужила...

Ні, коли стояти на реальному ґрунті, то українські діячі на Волині повинні взяти на свої плечі боротьбу у виборчій акції. Хто скаже, що то легко? Чекає безліч „неприємностей". Польська адміністрація подбає про те, щоб обезвредити для себе активні українські елементи; знаємо, що переважна частина української інтелігенції і під час виборів буде ще тинятися з „картками побиту" і не матиме права на участь у виборах,—до речі, надужиття і сваволя Волинської адміністрації в справі „obywatelstwa" досягли таких розмірів, що навіть місцева польська преса а саме — „Głos Wołyński" (ч. 7 ст. Samowola biurokratów"), обурена проти нечуваного порушення адміністрацією прав людности. Знаємо, що українцям не дадуть створити „Zjednoczenie Wołyńskie" політичного характеру, коли навіть в регистрації „Об'єднання українських культурно-просвітних організацій на Волині" було відмовлено. Але... виборчу кампанію мусимо провадити. Залишити по-за „горожанством" усіх активчих і свідомих українців адміністрація не зможе; знайдуться й такі, що мають і свою метрику і метрику батька (може й діда, як будуть вимагати), з них будуть складені кандидацькі списки на послів до Сойму. Мусимо через активну участь у виборах національно й політично усвідомлювати українську людність на Волині. Мусимо через ту ж активну участь виявляти перед усім світом справжню ціну гасла „рівні з рівними, вільні з вільними", себ то справжнє обличча надзвичайно оригинального польського „демократизму".

Що до роботи в самому Соймі, тієї чи иншої рації тої роботи, — то не буду забігати вперед, але нагадаю, що історія сучасного Уставодавчого Польського сойму знає випадки (напр. у Виленській справі), коли доля самого кабінету рішалась невеличкою купкою голосів жидівських депутатів.

Поки ж що, а у першу чергу потрібно, щоб українські видавництва (бо сподіватись того від уряду трудно) ретельно подбали про те, щоб своєчасно були видані в українській мові закон про вибори, інструкції і т. и., инакше станеться те, що було під час виборів до гминного самоврядування, коли населення цілковито в пітьмі блукало, а наслідки того відомі...

К.

З циклю: „А чи поможуть протести?"

(Од власного кореспондента).

Недавно у Володимер-Волинському з поштово-телеграфної контори звільнено аж 8 осіб. Про тенденції в тім напрямку вищої адміністрації яскраво свідчить низченаведений урядовий документ:

„Okręgowa Dyrekcja Poczt i Telegrafów w Lublinie. L. 1173 Fr. Lublin dnia 29 grudnia 1921 r.

Do pana Konstantego Szewczenki poczt. urząd X st. przy Urzędzie Pocztowo-Telegraf. we Włodzimierzu Woł.

Ze względów służbowych zwalniam Pana z obowiązków służbowych przy zakładzie pocztowym z dniem 5 stycznia 1922 r. i zamykam jego pobory z dniem 31 st. 1922 r.

Jeśliby Pan miał zamiar służyć przy Instytucji pocztowej, może Pan w drodze służbowej wnieść prośbę o przydzielenie do jednego z urzędów w zachodnich okręgach tut. Dyrekcji, względnie innych Okręgów Dyrekcyjnych, jednakże bez zwrotów kosztów przeniesienia ze strony Skarbu Państwa i bez wymienienia Urzędu którego wybór nastąpi ze strony Dyrekcji,

Prezydent: (підпис не читкий)

Оцей наш „Konstanty" Шевченко подав заяву що він прийме католицизм, лише аби зоставили його у Володимері. Змінити релігію має по одержанню резолюції, що його зоставляють на місці. Та цікаво— коли б Волинню заволоділи якісь турки чи татарва, то тоді пан Шевченко чи не прияв би ісламу?..

Володимерчанин.

укр. Трибуна ч: 43 - 27/2 22

Арештування.

„Вперед" повідомляє, що в Ковлі арештований п. Марко Луцкевич. Причина арештування, що п. Луцкевич відмовився приймати всякі урядові акти в польській мові й домагався ушанування прав української мови.

Рідний Край ч: 41 - 23/2 22р.

Новий волинський воєвода.

„Глос Волинскі" подає слідуючу біографію нового волинського воєводи, Мечислава Міцкевича:

П. Міцкевич був присяжним адвокатом в Київі. Як суспільний діяч дався пізнати в товаристві „Освята", яке істнувало конспіративно в Київі і провадило тайні польські школи. В році 1917 належав він, яко містопредсідник до польської демократичної Централі, з рамени якої зістав покликаний початково на підсекретаря до польських справ при уряді тодішної Української Центральної Ради, а відтак на міністра для польських справ в уряді Независимої Української Народної Республики. На тім становищи виказав великий організаційний і адміністраційний талан, як також виріжнився великим політичним тактом.

На весну 1919 року тодішний генеральний комісар східних земель Осмоловскі покликав п. Міцкевича до зорганізования польського судівництва на цілім величезнім просторі заряду східних земель. В тій діяльности положив він дуже поважні заслуги, причинившися також не мало до зорганізования волинського окружного суду в Луцьку. В останних часах займав він вище становище в міністерстві справ внутрішних. Новий волинський воєвода знає докладно відносини на східних окраїнах.

Наш луцький кореспондент, І. Справедливий, подає, що вість про іменування п. Міцкевича волинським воєводою викликала на початках непевність серед волинського українського населення. Коли ж воно довідалось, що п. Міцкевич займав свого часу визначне становище при українськім уряді, то всі непевности і здогади відійшли, а населення покладає на сего діяча великі надії і сподівається, що він усуне та направить всі ті хиби, які дотепер поповнено на Волині, бо він розуміє українські справи і душу Волиняків.

Натомість польські шовіністи на Волині, коли довідались ближче про нового воєводу, то приняли се іменования з великим невдоволенням, кажучи, що він буде тут будувати Україну.

укр. Трибуна г: 40 - 21/2 1922

З циклю: „Вони не протестують"

Кінцевий уступ арт. 9 Версальського трактату дослівно бренить так:

„В містах і округах, що залюднені значною частиною польських громадян, котрі належать до меншости етничної, релігійної, або по мові,—цим меншостям буде забезпечена правна участь в користуванні й призначенні сум, які державний бюджет і міські бюджети або інші визначуватимуть з громадських сум на діла виховавчі, релігійні і доброчинні".

А як саме представниками польської влади на „Кресах" виконується вищенаведений арт. 9 Версальського трактату, виразно переконує нас надісланий в початку місяця лютого ц. р. Радою Опіки Суспільної в Ковлю урядовий папірець такого змісту:

„W myśl listu Wydziału Op. Sp. przy Województwie Wołyńskiem z dnia 22.VI. r. b. L. 247, p. s., uprasza się o przestrzeganie, by poszczególne zakłady subsydjowane przez min. Pracy i Opieki społecznej na terenie powiatu Kowelskiego wszelką korespondencję oraz rachunkowość prowadziły w języku polskim"...

От таку вимогу товариство „Просвіта" в Ковлю—отримує замість передбаченої версальським договором субсидії на утримування захисту для дітей сиріт!.. Вже ось другий місяць в 1922 році на закінченню, — тіж поверх двісті тисяч марок, витрачених на Український діточий притулок у Ковлі, є — виключно офірність українського громадянства нашої убогої тепер Волині та сумежної Галичини. Через віщо саме вимагається від української інституції провадіння діловодства на чужій нам польській мові? Чи була не в мисль арт 7 того ж Версальського трактату?..

Се дивним є для нас і цілком незрозумілим... Тим більше, що й початковий уступ арт. 12, Версалького таки договору дослівно каже таке:

„Польща згоджується на те, щоб постанови попередних артикулів відносно меншостей— расових, релігійних, по мові — становили зобовязання міжнародньої ваги й віддавались під гарантію Союза Народів. Їх не можна змінити без згоди більшости Ради Союза Народів"...

Версальський трактат та навіть приписи-закони польської конституції гарантують нам повну національну свободу,—сувора ж дійсність обдаровує нас всякими не аби як діймаючи несподіванками..,

Голими обіцянками про субсидіювання змушуються українські інституції до запроваджування діловодства на... польській мові. Поодинокі ж особи, що відважуються ставати в оборону права на користування рідною мовою, в немилосерний спосіб караються штрафами. Навіть бувають випадки (на Холмщині) штрафування батьків за непосилання дитини до чужої нам польської школи...

І після всього того, у фарисейськи настроєних польських політиків ще й вистачає сміливости до твердження, що Українці не... протестують! Та чи наражування на штрафи завдяки свідомої оборони права на рідну мову, чи виплачування штрафу за непосилання дітей до польської школи, — чи воно не є акт самого рішучого протесту?..

Марко Луцневич.

Про вибори до сойму.

Справа виборів до майбутнього сойму що день то більше починає цікавити наше громадянство. В кожному місті, в кожному селі де є хоч трохи свідомих людей ідуть в цій справі балачки про ту позіцію яку повинні заняти ми, українці, відносно виборів. Слідкуємо ми і за тим, що пишеться на сторінках „Укр Тр." в справі виборів. Як у нас, так і на сторінках газети, ми помічаємо дві думки. Одна про бойкот, друга про участь у виборах. Думка про те, що ми повинні приняти активну участь у виборах, набирає що раз більше прихильників. І це тому, що хто знає умови нашого життя на Волині та Холмщині, той завше згодиться в тим, що бойкотувати нам вибори, абсолютно неможливо. Колиб ми задумали бойкотувати то ми зробилиб самі собі дві біди. Перша, що замість тільки скоріше відбути цю „колію". А коли так, коли від бойкотування ми будемо мати тільки лихо для себе, то ясно що нам треба приняти активну участь у виборах. А для того, щоб найбільше пройшло наших людей, треба повести в цьому напрямку широку агитацію. Отож для того, щоб нам не баламутити наших людей, ми, щоб не було того, що в одному повіті агитують за вибори, а в другому за бойкот, нашим провідникам народа, нашим свідомим людям, всім треба якнайскоріше стати на певний грунт. І ставши тоді на цей трердий грунт, роспочати енергійну агитаційну працю за свій список кандидатів. Що треба обовязково стати нам на грунті виборів, говорить нам ще от що: Коли ми проведем найбільше і найкращих своїх людей до сойму, то ми будемо мати надійний свій гурток вибраних нами людей, котрі будуть уявляти собою весь наш український народ, котрі будуть робити те, що бажає народ. А коли сойм буде глухий до їх вимагань то вони завше можуть залишити сойм і таким чином станеться так, що й без бойкоту сойм не буде мати представників укр. народу. І це тоді буде рішучий і одноголосний бойкот сойму всім народом нашим. Колиж ми станемо бойкотувати вибори, то будемо мати от що. Своїх людей в проміж себе в нас виділено і вибрано не буде Таким чином ми не будемо мати нігде ані жадного представництва українського народа нашого краю, котре мавб голос, право і силу. А вибори всеж таки тим чи иншим шляхом будуть сфабриковані і тоді пройдуть люде байдужні до нашого народу, які небудь „porządni rusini" котрі всеж таки будуть уявляти собою „представництво україн. народу" і котрі не тільки що не будуть одстоювати права нашого народу, але будуть ще робити нам лихо в угоду своїм панам.

Наприкінці зазначу, що багато нашого громадянства хотіло б бачити на сторінках газети докладне роз'яснення самої системи виборів саб то: хто може бути вибраний, хто вибирає і призначає кандидатів туди і кому надсилати ці призначення кілька кандидатів повинно бути з повіту кожної національности, як знати, хто та людина, котра стоїть в списку кандидатів і так д. Такі запитання зустрічаємо дуже багато і хотілосьби, щоб докладну відповідь на них громадянство могло прочитати на сторінках газети.

М. П.

Самоволя бюрократів.

„Głos Wołyński" подає цікаві факти з діяльности місцевих бюрократів. Вони остільки яскраві, що ми вважаємо їх потрібним занотувати:

„Недавно в Луцьку староста відмовився видати „свідоцтво моральности" доньці місцевого православного священника, що загрожувало цій панні усуненням з посади вчительки в українській школі. Дійшло до того, що гурток громадян поляків мусів зайнятися цією справою Теж саме староство відмовило цими днями „свідоцтва моральности" одному старому купцеві жидові який 30 років живе в Луцьку й провадить певне підприємство, а син його служить в польській армії. Одначе Луцький староста вважає його „неморальним".

укр. Трибуна г: 44 - 25/2 22р.

І чорт—по доляри!

(Од власного кореспондента).

Нещодавно пошта Ковельська отримала з Америки 300 долярів, які й повинна була вручити Пульхерії Филимоновні, що проживає в Камінь-Каширському Щоби завідомити п. П Ф-ну пошта післала через гмину повістку Оцю повістку П. Ф-ні власноручно доручив війт гмини і призначив їй термин, коли вона повинна приїхати до Ковля по гроші. В день, призначений війтом (13 січня), П. Ф-на поїхала по гроші та опізнилась на пошту й вервулась до дому без грошей.

В 12 годин ночі з 13-го на 14-те до п. Ц, Ф. хтось постукав. Хоча гостей приймать в таку годину було не зовсім безпечно, але двері вона відчинила й бачить, що входить у хату якась страшна потвора—з рогами, з хвостом, наче б дійсний чорт. І почала оця потвора говорить до П. Ф. голосом, яким розмовляють може в аду, але не на земли — „ти чортові гроші одержала?.. так віддай же їх". Пані П. Ф. почала виправдуватись що вона опізнилась на пошту і чортових грошей не одержала. Обіцяла їхати на другий день знову.. І чорт пішов.

Роєвидилось, і їде баба знову на пошту, дає начальникові повістку, отримує гроші та плаче. Начальник питається: чого, кобіто, плачеш?. А вона крізь сльози говорить, що гроші оці не їй належать, а чортові. І слово по слові оповіла начальникові всю історію чортових відвідин у ночі. Начальник її тішить —„не плач, бабо, я пришлю тобі архангелів!" П. Ф-на заспокоена і втішена поїхала додому. Через пару годин по приїзді приходить до неї чотирі „архангели" (міліціянти) Двоє з них ховаються в шафу, а двоє в скриню. В ночі з 14-го на 15-те січня знову хтось стукає в двері. Відчиняє баба двері—чорт! Він входить у хату, баба зачиняє добре двері за ним. Чорт і питає П. Ф-ну: — „Отримала гроші?" — „Отримала"... відповідає баба спокійно. — „А де ж вони? Давай їх сюди!".. Баба відповідає, що в шафі Чорт до шафи. Відчиняє двері і... жахнувся.. Там „архангели"... Чорт зляканий тікає, а „архангели" за ним та піймали біля дверей і вихваляють бабу, що була така здогадлива й добре зачинила двері за чортом Арештують „архангели" чорта, роздягають його, скидають машкару з лиця і—що за диво!.. в руках їх вже не чорт, а пан вуйт!..

І тепер того чорта показують в Ковлю і беруть по 100 м. пол за те тільки, що поглянеш на його одним лише оком

Ю. Д.

Вперед г: 43 - 25/II 1922 р.

„RADY LUDOWE".

Дня 19. лютого в місті Ковлі відбувся зїзд членів народніх рад (Rady ludowe) з повітів: ковельського, володимирського, горохівського, любомльського і камінь коширського в справі майбутніх виборів до польського сойму. Дарма, що це „радянське" представництво нічогісько спільного з народом не має (всі члени тих „рад" є з призначення „Straży Kresowej"), одначе жахливе „безправя" Українців на Волині й нашим сшуканим та національно малосвідомим „радянам", з рамени „Straży kresowej", нарешті відкрило очі. На зїзді дійшло до критики навіть діяльности представників польської влади на Волині. Щож торкається самої участи в виборах до сойму, то наш елемент, що в ласки „Straży kresowої" засідає в тих „радах", ставиться до того негативно,

укр. Трибуна г: 44 - 25/2 22р.

І чорт—по доляри!

(Од власного кореспондента).

Нещодавно пошта Ковельська отримала з Америки 300 долярів, які й повинна була вручити Пульхерії Филимоновні, що проживає в Камінь-Каширському Щоби завідомити п. П Ф-ну пошта післала через гмину повістку Оцю повістку П. Ф-ні власноручно доручив війт гмини і призначив їй термин, коли вона повинна приїхати до Ковля по гроші. В день, призначений війтом (13 січня), П. Ф-на поїхала по гроші та опізнилась на пошту й вервулась до дому без грошей.

В 12 годин ночі з 13-го на 14-те до п. Ц, Ф. хтось постукав. Хоча гостей приймать в таку годину було не зовсім безпечно, але двері вона відчинила й бачить, що входить у хату якась страшна потвора—з рогами, з хвостом, наче б дійсний чорт. І почала оця потвора говорить до П. Ф. голосом, яким розмовляють може в аду, але не на земли — „ти чортові гроші одержала?.. так віддай же їх". Пані П. Ф. почала виправдуватись що вона опізнилась на пошту і чортових грошей не одержала. Обіцяла їхати на другий день знову.. І чорт пішов.

Роєвидилось, і їде баба знову на пошту, дає начальникові повістку, отримує гроші та плаче. Начальник питається: чого, кобіто, плачеш?. А вона крізь сльози говорить, що гроші оці не їй належать, а чортові. І слово по слові оповіла начальникові всю історію чортових відвідин у ночі. Начальник її тішить —„не плач, бабо, я пришлю тобі архангелів!" П. Ф-на заспокоена і втішена поїхала додому. Через пару годин по приїзді приходить до неї чотирі „архангели" (міліціянти) Двоє з них ховаються в шафу, а двоє в скриню. В ночі з 14-го на 15-те січня знову хтось стукає в двері. Відчиняє баба двері—чорт! Він входить у хату, баба зачиняє добре двері за ним. Чорт і питає П. Ф-ну: — „Отримала гроші?" — „Отримала"... відповідає баба спокійно. — „А де ж вони? Давай їх сюди!".. Баба відповідає, що в шафі Чорт до шафи. Відчиняє двері і... жахнувся.. Там „архангели"... Чорт зляканий тікає, а „архангели" за ним та піймали біля дверей і вихваляють бабу, що була така здогадлива й добре зачинила двері за чортом Арештують „архангели" чорта, роздягають його, скидають машкару з лиця і—що за диво!.. в руках їх вже не чорт, а пан вуйт!..

І тепер того чорта показують в Ковлю і беруть по 100 м. пол за те тільки, що поглянеш на його одним лише оком

Ю. Д.

З циклю: „Вони не протестують"

Кінцевий уступ арт. 9 Версальського трактату дослівно бренить так:

„В містах і округах, що залюднені значною частиною польських громадян, котрі належать до меншости етничної, релігійної, або по мові,—цим меншостям буде забезпечена правна участь в користуванні й призначенні сум, які державний бюджет і міські

диться в тим, що бойкотувати нам вибори, абсолютно неможливо. Колиб ми задумали бойкотувати то ми зробилиб самі собі дві біди. Перша, що замість

З циклю: „Вони не протестують"

Кінцевий уступ арт. 9 Версальського трактату дослівно бренить так:

„В містах і округах, що залюднені значною частиною польських громадян, котрі належать до меншости етничної, релігійної, або по мові,—цим меншостям буде забезпечена правна участь в користуванні й призначенні сум, які державний бюджет і міські бюджети або инші визначуватимуть з громадських сум на діла виховавчі, релігійні і доброчинні".

А як саме представниками польської влади на „Кресах" виконується вищенаведений арт. 9 Версальського трактату, виразно переконує нас надісланий в початку місяця лютого ц. р. Радою Опіки Суспільної в Ковлю урядовий папірець такого змісту:

„W myśl listu Wydziału Op. Sp. przy Województwie Wołyńskiem z dnia 22.VI. r. b. L. 247, p. s., uprasza się o przestrzeganie, by poszczególne zakłady subsydjowane przez min. Pracy i Opieki społecznej na terenie powiatu Kowelskiego wszelką korespondencję oraz rachunkowość prowadziły w języku polskim"...

От таку вимогу товариство „Просвіта" в Ковлю—отримує замість передбаченої версальським договором субсидії на утримування захисту для дітей сиріт!.. Вже ось другий місяць в 1922 році на закінченню, — тіж поверх двіста тисяч марок, витрачених на Український діточий притулок у Ковлі, є — виключно офірність українського громадянства нашої убогої тепер Волині та сумежної Галичини. Через віщо саме вимагається від української інституції провадіння діловодства на чужій нам польській мові? Чи була не в мисль арт 7 того ж Версальського трактату?..

Се дивним є для нас і цілком незрозумілим... Тим більше, що й початковий уступ арт. 12, Версалького таки договору дослівно каже таке:

„Польща згоджується на те, щоб постанови попередних артикулів відносно меншостей— расових, релігійних, по мові — становили зобовязання міжнародньої ваги й віддавались під гарантію Союза Народів. Їх не можна змінити без згоди більшости Ради Союза Народів"...

Версальський трактат та навіть приписи-закони польської конституції гарантують нам повну національну свободу,—сувора ж дійсність обдаровує нас всякими не аби як діймаючи несподіванками..,

Голими обіцянками про субсидіювання змушуються українські інституції до запроваджування діловодства на... польській мові. Поодинокі ж особи, що відважуються ставати в оборону права на користування рідною мовою, в немилосерний спосіб караються штрафами. Навіть бувають випадки (на Холмщині) штрафування батьків за непосилання дитини до чужої нам польської школи...

І після всього того, у фарисейськи настроєних польських політиків ще й вистачає сміливости до твердження, що Українці не... протестують! Та чи наражування на штрафи завдяки свідомої оборони права на рідну мову, чи виплачування штрафу за непосилання дітей до польської школи, — чи воно не є акт самого рішучого протесту?..

Марко Луцневич.

Про вибори до сэйму.

Справа виборів до майбутнього сойму що день то більше починає цікавити наше громадянство. В кожному місті, в кожному селі де є хоч трохи свідомих людей ідуть в цій справі балачки про ту позіцію яку повинні занять ми, українці, відносно виборів. Слідкуємо ми і за тим, що пишеться на сторінках „Укр Тр." в справі виборів. Як у нас, так і на сторінках газети, ми помічаємо дві думки. Одна про бойкот, друга про участь у виборах. Думка про те, що ми повинні приняти активну участь у виборах, набирає що раз більше прихильників. І це тому, що хто знає умови нашого життя на Волині та Холмщині, той завше згодиться з тим, що бойкотувати нам вибори, абсолютно неможливо. Колиб ми задумали бойкотувати то ми зробилиб самі собі дві біди. Перша, що замість організації українського громадянства в нас получиться дезорганізація, і друга біда та, що цим бойкотом скористуються наші вороги і проведуть в і д н а ш о г о і м е н і своїх людей. Підкреслюю „від нашого імені" тому, що голосувати наших селян все такі заставлять, чи то страшами чи хитрощами. А коли при цьому голосуванню наших синеків не буде, то люде наші по своїй темноті будуть голосувати, за кого копане, аби тільки скоріше відбути цю „колію". А коли так, коли від бойкотування ми будемо мати тільки лихо для себе, то ясно що нам треба приняти активну участь у виборах. А для того, щоб найбільше пройшло наших людей, треба повести в цьому напрямку широку агитацію. Отож для того, щоб нам не баламутити наших людей, ми, щоб не було того, що в одному повіті агитують за вибори, а в другому за бойкот, нашим провідникам народа, нашим свідомим людям, всім треба якнайскоріше стати на певний грунт. І ставши тоді на цей твердий грунт, розпочати енергійну агитаційну працю за свій список кандидатів. Що треба обовязково стати нам на грунті виборів, говорить нам ще от що: Коли ми проведем найбільше і найкращих своїх людей до сойму, то ми будемо мати надійний свій гурток вибраних нами людей, котрі будуть уявляти собою весь наш український народ, котрі будуть робити те, що бажає народ. А коли сойм буде глухий до їх вимагань то вони завше можуть залишити сойм і таким чином станеться так, що й без бойкоту сойм не буде мати представників укр. народу. І це тоді буде рішучий і одноголосний бойкот сойму всім народом нашим. Колиж ми станемо бойкотувати вибори, то будемо мати от що. С в о ї х людей в проміж себе в нас виділено і вибрано не буде. Таким чином ми не будемо мати нігде ані жадного представництва у к р а ї н с ь к о г о н а р о д а н а ш о г о к р а ю, котре мавоб голос, право і силу. А вибори всеж таки тим чи иншим шляхом будуть сфабриковані і тоді пройдуть люде байдужні до нашого народу, які небудь „porządni rusini" котрі всеж таки будуть уявляти собою „представництво україн. народу" і котрі не тільки що не будуть одстоювати права нашого народу, але будуть ще робити нам лихо в угоду своїм панам.

Наприкінці зазначу, що багато нашого громадянства хотіло б бачити на сторінках газети докладне роз'яснення самої системи виборів саб то: хто може бути вибраним, хто вибирає і призначає кандидатів туди і кому надсилати ці призначення кілька кандидатів повинно бути з повіту кожної національности, як знати, хто та людина, котра стоїть в списку кандидатів і так д. Такі запитання зустрічаємо дуже багато і хотіласьби, щоб докладну відповідь на них громадянство могло прочитати на сторінках газети.

М. П.

Самоволя бюрократів.

„Głos Wołyński" подає цікаві факти з діяльности місцевих бюрократів. Вони остільки яскраві, що ми вважаємо їх потрібним занотувати:

„Недавно в Луцьку староста відмовився видати „свідоцтво моральности" доньці місцевого православного священника, що загрожувало цій панні усуненням з посади вчительки в українській школі. Дійшло до того, що гурток громадян поляків мусів зайнятися цією справою. Теж саме старостао відмовило цими днями „свідоцтва моральности" одному старому купцеві жидові який 30 років живе в Луцьку й провадить певне підприємство, а син його служить в польській армії. Одначе Луцький староста вважає його „неморальним".

І чорт—по долярі!

(Од власного кореспондента).

Нещодавно пошта Ковельська отримала в Америки 300 долярів, які й повинна була вручити Пульхерії Филимоновні, що проживає в Камінь-Каширському. Щоби завідомити п. П Ф-ну пошта післала через гміну повістку. Оцю повістку П. Ф-ні власноручно доручив війт гмини і призначив їй термин, коли вона повинна приїхати до Ковля по гроші. В день, призначений війтом (13 січня), П. Ф-на поїхала по гроші та опізнилась на пошту й вернулась до дому без грошей.

В 12 годин ночі з 13-го на 14-те до п. Ц. Ф. хтось постукав. Хоча гостей приймать в таку годину було не зовсім безпечно, але двері вона відчинила й бачить, що входить у хату якась страшна потвора—з рогами, з хвостом, наче б дійсний чорт. І почала оця потвора говорить до П. Ф. голосом, яким розмовляють може в аду, але не на землі — „ти чортові гроші одержала?.. так віддай же їх". Пані П. Ф. почала виправдуватись, що вона опізнилась на пошту і чортових грошей не одержала. Обіцяла їхати на другий день знову.. І чорт пішов.

Роєвиднілось, і їде баба знову на пошту, дає начальникові повістку, отримує гроші та плаче. Начальник питаэться: чого, кобіто, плачеш?. А вона крізь сльози говорить, що гроші оці не їй належать, а чортові. І слово по слові оповіла начальникові всю історію чортових відвідин у ночі. Начальник її тішить —„не плач, бабо, я пришлю тобі архангелів!" П. Ф-на зас покоена і втішена поїхала додому. Через пару годин по приїзді приходить до неї чотирі „архангели" (міліціянти) Двоє з них ховаються в шафу, а двоє в скриню. В ночі з 14-го на 15-те січня знову хтось стукає в двері. Відчиняє баба двері—чорт! Він входить у хату, баба зачиняє добре двері за ним. Чорт і питає П. Ф-ну: — „Отримала гроші?" — „Отримала"... відповідає баба спокійно. — „А де ж вони? Давай їх сюди!".. Баба відповідає, що в шафі. Чорт до шафи. Відчиняє двері і... жахнувся.. Там „архангели"... Чорт злякання тікає, а „архангели" за чим та піймали біля дверей і вихваляють бабу, що була така здогадлива й добре зачинила двері за чортом. Арештують „архангели" чорта, роздягають його, скидають машкару з лиця і—що за диво!.. в руках їх вже не чорт, а пан вуйт!..

І тепер того чорта показують в Ковлю і беруть по 100 м. пол за те тільки, що поглянеш на його одним лише оком

Ю. Д.

„RADY LUDOWE".

Дня 19. лютого в місті Ковлі відбувся зїзд членів народніх рад (Rady ludowe) з повітів: ковельського, володимирського, горохівського, любомльського і камінь коширського в справі майбутніх виборів до польського сойму. Дарма, що це „радянське" представництво нічогісько спільного з народом не має (всі члени тих „рад" є з призначення „Straży Kresowej"), одначе жахливе „безправя" Українців на Волині й нашим сшуканим та національно малосвідомим „радянам", з рамени „Straży kresowej", нарешті відкрило очі. На зїзді дійшло до критики навіть діяльности представників польської влади на Волині. Щож торкається самої участи в виборах до сойму, то наш елемент, що з ласки „Straży kresowої" засідає в тих „радах", ставиться до того негативно.

укр. Шрибуна г: 46 - 28/2 1922 р.

Місцевий діяч,

(Од власного кореспондента).

В тижневику „Głos Wołyński", котрий виходить в Луцьку, 12 лютого 1922 р. під ч. 7 надруковано дописі з місцевого життя під наголовком „Samoa biurokratów", в котрім описуеться ненормальне положення Волині, а з'окрема тяжкий стан українців, позбавлення їх всіх людських прав і инше. У відповідь на сей допис в № 8 цього ж тижневика з 19-II-22 р. надруковано листа до редакції відомого місцевому громадянству п. Юрка Черевка, котрий пише, що хоч він є „з уродзеня" українцем, але його до адвокатури прийнято, а тим самим, мовляв, брехня, що українцям не дається ніяких прав і робиться всякі утиски.

Хочу для висвітлення правди зупинитись на особі п. Черевка, а тим самим доказати, на скільки п. Черевко заслуговує на довірря і чи допис його є правдивий.

П. Черевко походить з Полтавщини і перед війною переведено його урядом російським за якісь провини з Полтави до Луцького повіту, де він був кілька літ судією. Увесь час своєї служби находився він в дуже не товариських стосунках з місцевими правниками, між котрими були українці, росіяне, поляки й инші. В час революції п. Черевко виступає, яко „гро, мадський діяч", докладаючи всіх заходів щоби стати на чолі тої чи иншої організації, в залежности від її популярности. В 1918 р. виступає він в Луцьку яко представник „хлѣбороб-собственников" і гетьманець, котім яко демократ і республіканець (в часи Петлюри), а коли в 1919 р прийшли поляки, п. Черевко признає і ту власть „de jure" і пропонує свої послуги, але ця влада оцінила його здібности краще попередніх і услуг п. Черевка не прийняла.

Тоді п. Черевко записується в одну з місцевих українських організацій в надії, що скоро вкраїнці візьмуть Київ, і він навіть подав до уряду заяву, аби там умоститися.

Тоді він зачав самочинно виступати від імени вкраїнського населення, завсігди компромітуючи його й не звертаючи уваги на закиди які йому робило місцеве вкраїнське громадянство за його шкідливу діяльність.

Наступив 1920 р., прийшли большевики, п. Черевко бере на себе організацію волосних рев.-трибуналів, їздить по селах, скликає віча, пише приговори й „вірноподданіческія" телеграми для Росії (не України) й взагалі стає дуже активним діячем совіцьким. щоб знов виплинути на поверхню. До вкраїнства вже не признається. Врешті повертаються поляки й п. Черевко, оправдуючись то тим, що його „мобілізували" большевики, то примусом, то иншими способами—старається доказати ненависть до влади большевицької. а вірність польській і своїми ганебними поступками доводить до того, що місцева вкраїнська організація висловлює йому догану за це, а коли він не змінив свого поступування, шкідливого для вкраїнської справи, його виключено з членів цієї організації.

В 1921 р. п. Черевко подав прохання до місцевої польської влади про приняття його до адвокатури, але йому в цьому було відмовлено. П. Черевко старався оправдати це тим, що він є членом української організації, але в дійсности причиною було щось инше. П. Черевко проявив при большевиках в повіті Луцькім „за много" активности й скомпромітував судівництво, взявши в Луцькім ревкомі шлюб. Після цього п. Черевко вжив всіх чесних і нечесних засобів, аби тільки отримати права адвоката. Одним з таких нечесних засобів був випадок, що п Черевко звернувся до вкраїнської місцевої організації видати посвідчення в тому, що він не є її членом. П. Черевкові було в цьому відмовлено.

„От такий то „з уродзеня" п. Черевко є вкраїнець.

М. Л.

Вперед г: 44 - 20/2 22 р.

ПРАВО ЛИШЕ НА КАРУ.

Ще 14 грудня минулого року тов. Луцкевича в Ковлі місцевим староством покарано гривною три тисячі марок. Через те, що повища кара є нестійна й цілком безпідставна (адже обмінати паспорт, коли той останній поліція від тебе забрала й тримає у себе є річ неможлива!), обвинувачений своєчасно вніс рекурс до воєвідства. Та жадніської революції в воєвідства по тому рекурсові й по цей день нема; між тим 19. лютого до домівки Луцкевича заходять два поліцієнти і третій жандарм, вимагаючи або заплати 3.000 марок гривни, збож йти до арешту. Заперечування в тому, в по кликуванням на те, що самий відклик до воєвідства був принятий ковельським таки староством 21. грудня за ч. 15520, що надавець рекурсу має право на отримання відповіди, все воно викликало тільки кпини: „Pan ma prawo płacić grzywnę lub siadać do aresztu".

З жаху перед страхіттям вязниці, щоби знову не завнавати там ріжних „цимесів", Луцкевич змушений був позичати гроші на виплату гривни. А поліцієнти, закликавши ще дві особи за свідків, видали йому таке поквітування:

„Niniejszem kwituje się odbiór 3000 m. p. od Marka Łuckiewicza nałożoną grzywnę karno administracyjną starostwa Kowelskiego z dnia 13|1 1922 za Nr. 855|1 956 w obecności dwóch świadków: Paweł Potapczuk, zamieszkały Zaułek gospodarczy l. 3 Jan Pawłowicz l. 13 Rekurs 15520 odpowiedzi niema". (Підпис нечиткий.)

Та чи істнує де таке право, яки „niema odpowiedzi" на поданий своєчасно рекурс, стягати в такий спосіб гривну?

Вперед г: 46 - 1/3 22 р.

На Волині.

Старобство володимирівського повіту розголосило рочинець уплати данини до 11. марта. Другу частину її мається заплатити в квітні ц. р. З чого буде платити цю данину населення Прибужа, самі вимушділі репатріянти в Україні і Росії, годі збагнути.

Вільні Українці г: 45 - 28/2 22 р.

Політичне життя на Волині.

ЛУЦЬК, 21/II. Перед виборами до сойму помалу воскресає політичне життя волинського населення. Звичайно, найбільша активність і зорґанізованність належить Жидам, найменше — нашим, Українцям. Серединою йдуть Поляки, як тутешня меншість. Ладу в польських сторонництвах на Волині не видно. Єдиної, скоординованої передвиборчої політичної думки — так само бракує. Жиди мають в сих днях утворити демократичний клюб („Фольке-Партай").

Вільні Українці г: 42 - 24/2 22 р.

Передвчасна панська радість.

ЛУЦЬК, 20/II. Серед тутешних функціонарів державних польських установ сьогодня поширилась чутка, немовби п. Мечислав Міцкевич з якихось принціпових засад відмовився від становища луцького воєводи. Серед ендеції з цього приводу настрій піднесенно-зухвалий. Демократичні, навпаки, сторонництва не ймуть віри сим сплетням.

Liber mortuorum. — Стор. Pag. .....

Numeris positionis. Число порядк.	Католицьке Catholica	Або инше alia	Religio Віроісп.	Чоловічий virilis	Sexus Пол	Женский muliebris	Anni Вік жит.	Morbus et qualitas Недуга і ей рід

Вільний Край ч. 44 - 26/2 22р.

Праці большевиків, а польська адміністрація.

Від часу заключення торговельної угоди між Польщею а раддепією, місцеві большевицькі аґенти дістали більш вільну руку для своєї темної комуністичної праці. Під сею покривкою вони заявляються „промисловцями“, переходять кордон під позором торговельних зносин та оброблюють свої інтереси.

Між иншим сі особняки підчас відвороту большевиків з Волині не виїздили за ними, а залишалися на місці, щоби не кинути на себе в такий спосіб тіни підозріння і щоби пізніще мати більше вільности. На кождім кроці вони стараються догодити та прислужитися Полякам, щоби тим доказати нібито свою льояльність і відвести їх очі від своєї роботи. Більше того, вони стараються пролазити в ріжні польські товариства і користаючи з того, добувають для себе та для своїх ріжні документи та легітимації, щоб при помочи їх робити своє, а польська адміністрація замість краще придивлятися до своїх „прихильників“, робить лише ріжні бюрократичні трудности „українській народовості“.

Іван Справедливий.

Деж послідовність?

Згідно таємного приказа з державних установ на Волині, а перш за все з почти, мали бути звільнені з посад всі православні. Тепер черга приходить до окружного суду та до инших установ. В практиці однак виглядає цілком инакше; з посад звільняють лише православних Українців, а московських „общепонятників“ залишається далі на службі.

І се робиться на Волині, якої господарем є Українець, а не зайда-кацап.

Вартоб, щоби центральні варшавські власти звернули свою увагу на се ненормальне явище та усунули його разом з тими причинами, що його викликають. Сего вимагає справедливість.

Іван Справедливий.

Громадський Вісник ч. 8 - 26/2 22р.

пер, миб сказали, в дванайцяту годину для нашої Волині?

Де-який проблиск кидає тут низче цитований лист-обіжник до наших громадських діячів.

„Маючи переконання, що найважливійше сьо одні питання — про вибори до Сойму може бути розвязано з найбільшою користю тільки при умові всебічно обміркованого і одностайного виступу української інтеліґенції Волині, (підкреслення наше М. Л.) я беру на себе сміліть написати вам цього листа.

„Згадане вище питання має, здається, тільки три можливих вирішення: а) бойкот, б) самостійний виступ на виборах Українців, і в) виступ блъокований. Виходячи з думки що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю (підкреслення наше. М. Л.), для якої не має ані коштів, ані організованого апарату, і що з тих же причин не залишається майже надії на можливість самостійного виступу Українців, ніби утворюється необхідність утворення блъоку з угрупованнями инших національностей. О скільки відомо в Кремінці, підготовчу до виборів працю розпочали польські N. D., людовці (стража Кресова і Людові ради і ґрупа прихильників політики Пілсудського. Гадаю, не треба доводити, що з першими двома течіями Українцям ніяк не по дорозі, отже залишаються до дискусії пропозиції (навіть і таке було! М Л.) третього угруповання, яке стоїть на ґрунті умови Петлюри з Пілсудським і прагне утворити в соймі більшість що далаб можливість цю умову здійснити (виправдуються не можливістю досі здійснити цю умову із-за перешкод сойму сучасного складу). З ініціятиви п. Нестеровського (?!) 22 січня у Рівному відбулася нарада з представниками цього угруповання, на якій були: (призвіщ не подаю з тих мотивів, що на скільки мені відомо, ця „конференція“ проходила під маркою „українського“, культурно-освітнього зїзду — „Збори Центрального Обєднаня культурно-освітних установ Волині“, й де-хто з наших діячів прибув на тую, сфабриковану Поляками нараду, єдине через ошуканьство. М. Л.). Ми, Кремінчане, сподівалися побачити на нараді, як нам було сказано п. Нестеровським, і і всіх инших осіб, до яких я насмілююсь заадресувати цього листа“.

Доволі... Шкода й чорнила! Призвіща досить відомої на Волині особи, що підписала цей довжезний обіжник, який було розіслано спеціяльним посланцем ще й з надписом „конфіденціально“, очевидно, щоби більше нас заінтригувати — прізвіща того не наводжу теж зі вгаданих причин. Треба гадати, що та особа кається, що так легкозажно „вскочила в гречку“.

Одначе — всякий мусить знати своє місце... Самий же факт, що тільки у Кремінці дозволено заснувати Бюро Волинської кооперації“, що тільки Кременецький Союз кооперативів — один він дістає поважну допомогу від польського уряду, й то тоді, коли в зруйнованій цілковито місцевости, як Володимирський і Ковельський повіти, не можна добитися навіть дозволу на заснування звичайного кооператива (дивись „Українська Трибуна“ від 2. лютого ч. 27. „Кооперативні „Закони“ на Волині й Ми“.) — все те змушує нас звернути належну увагу на той „український центр“. Не маючи певних доказів, ми й не збіраємося кидати якогось обвинувачення нашим діячам повіту Кремінець — на ґрунті освітному та економічному... Цього не чинимо: бо саме „залицяння“ до когось, ще не дає приводу обвинувачувати в запроданстві. Одначе запитуємо п. Нестеровського, хто його уповноважив в імени хочаб української інтеліґенції Волині „блъокуватися“ з якимись там угрупованнями? Яке він мав право ширити чутки (й тим дурити людей) що я та инші особи приймуть участь в якихось національних торгах?... Прикриваючись іменем, поважаної в нас на Волині особи, п. Нестеровський нахабно виправдує свій вчинок тим, „що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю, для якої немає ані коштів, ані організованого апарату... Гаразд, а для своєї акції він має вже кошти? Про „організації“ не питаємо, бо всім відомо, що вони працюють...

Ні, п. Нестеровський, ви помиляєтеся коли гадаєте потрапити надягнути на Волинь кантарку (уздечку), й то для того, щоб хтось верхи гарцював, добре примостившись на нас. Щож до нашого національного центра на Волині, того „організованого апарату“, — то відайтеж, що він у нас є. Правда істнує напів лєгально й знов же таки з причини, що наведена тут в цитованому уривкові статті — „Старі шляхи в новій справі“ з „Української Трибуни“. І коли наш організований центр у тій справі поки що мовчить, то значить ще не прийшла пора.

...ятурі проф. Петражицкого — уяє собою ринок комплементарний ...о скільки не стануть на перешко- ...тарифи і про гібіційні цла, мо- ...бути дуже помічний для певної ...тегорії нашого промислу і тор- ...влі, головно маючи на увазі схід- ...ринки, Азербейджан і перше всьо- Персію.

„Є одначе область, в якій Поль- ...а може відіграти більшу ролю. ...ографічне положення Польщі є ...серелом постійних турбот о вла- ...у безпеку, але й дає деякі кори- ...и. Найкоротша дорога з Заходу ...о Росії є via Гданьск—Варшава— ...рановичі—Минськ—Москва, або ...аньск—Варшава—Люблин—Львів Підволочиська—Одеса“.

П. Леднїцкі радить доложити ...іх зусиль, щоби саме цих шляхів ...кивано для транзиту товарів для ...осії, радить ці шляхи як найбільш ...огіднити, „бо грошевий рахунок найбільшим союзником при регуції міжнародніх відносин, навіть ...к скомплікованих, як польсько-

---

Закінчуючи це, всім тим нашим „політичним красуням“, до котрих старостів з рушниками присилають отті численні „паничі“, слід нагадати, щоби вони спогадували про наші стосунки й події не так давніх подій. Бо коли ми бачимо „каючихся грішників“, то пошо свідомо чинимо той самий гріх?

Не вадить нам памятати слова московського байкаря Крилова: „Что большим ворам сходит с рук, за то малих ворошек бют“.

Марко Луцкевич.

45

Вільний Край ч. 44 - 26/2 22 р.

Праці большевиків, а польська адміністрація.

Від часу заключення торговельної угоди між Польщею а раддепією, місцеві большевицькі аґенти дістали більш вільну руку для своєї темної комуністичної праці. Під сею покривкою вони заявляються „промисловцями“, переходять кордон під позором торговельних зносин та обороблюють свої інтереси.

Між иншим сі особняки щдчас відвороту большевиків з Волині не виїздили за ними, а залишалися на місци, щоби не кинути на себе в такий спосіб тіни підозріння і щоби пізніще мати більше вільности. На кождім кроці вони стараються догодити та прислужитися Полякам, щоби тим доказати нібито свою льояльність і відвести їх очі від своєї роботи. Більше того, вони стараються пролазити в ріжні польські товариства і користаючи з того, добувають для себе та для своїх ріжні документи та легітимації, щоб при помочи їх робити своє, а польська адміністрація замість краще придивлятися до своїх „прихильників“, робить лише ріжні бюрократичні трудности „українській народовосці“.

Іван Справедливий.

V Деж послідовність?

Згідно таємного приказа з державних установ на Волині, а перш за все з почти, мали бути звільнені з посад всі православні. Тепер черга приходить до окружного суду та до иншіх установ. В практиці однак виглядає цілком инакше; з посад звільняють лише православних Українців, а московських „общепонятників“ залишається далі на службі.

І се робиться на Волині, якої господарем є Українець, а не зайда-кацап.

Вартоб, щоби центральні варшавські власти звернули свою увагу на се ненормальне явище та усунули його разом з тими причинами, що його викликають. Сего вимагає справедливість.

Іван Справедливий.

Громадський Вісник ч. 8 - 26/2 22 р.

пер, миб сказали. в двайцяту годину для нашої Волині?

Де-який проблиск кидає тут низче цитований лист-обіжник до наших громадських діячів.

„Маючи переконання, що найважливійше сьо одні питання — про вибори до Сойму може бути розвязано з найбільшою користю тільки при умові всебічно обмірковапого і одностайного виступу української інтелігенції Волині, (підкреслення наше М. Л.) я беру на себе сміліть написати вам цього листа.

„Згадане вище питання має, здається, тільки три можливих вирішення: а) бойкот, б) самостійний виступ на виборах Українців, і в) виступ блькований. Виходячи з думки, що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю (підкреслення наше. М. Л.), для якої не має ані коштів, ані організованого апарату, і що з тих же причин не залишається майже надії на можливість самостійного виступу Українців, ніби утворюється необхідність утворення бльоку з угрупованнями инших національностей. О скільки відомо в Кремінці, підготовчу до виборів працю розпочали польські N. D., людовці (стража Кресова і Людові ради і група прихильників політики Пілсудського. Гадаю, не треба доводити, що з першими двома течіями Українцям ніяк не по дорозі, отже залишаються до дискусії пропозиції (навіть і таке було! М. Л.) третього угруповання, яке стоїть на грунті умови Петлюри з Пілсудським і прагне утворити в соймі більшість, що далаб можливість цю умову здійснити (виправдуються не можливістю досі здійснити цю умову із-за перешкод сойму сучасного складу). З ініціятиви п. Нестеровського (?!) 22 січня у Рівному відбулася нарада з представниками цього угруповання, на якій були: (призвіщ не подаю з тих мотивів, що на скільки мені відомо, ця „конференція“ проходила під маркою „українського“, культурно-освітнього зїзду — „Збори Центрального Обєднання культурно-освітних установ Волині“, й де-хто з наших діячів прибув на тую, сфабриковану Поляками нараду, єдине через ошуканьство. М. Л.). Ми, Кремінчане, сподівалися побачити на нараді, як нам було сказано п. Нестеровським, і і всіх инших осіб, до яких я насмілююсь заадресувати цього листа“.

Доволі... Шкода й чорнила! Призвіща досить відомої на Волині особи, що підписала цей довжезний обіжник, який було розіслано спеціяльним посланцем ще й з надписом „конфіденціально“, очевидно, щоби більше нас заінтригувати — прізвіща того не наводжу теж зі вгаданих причин. Треба гадати, що та особа кається, що так легкозажно „вскочила в гречку“.

Одначе — всякий мусить знати своє місце... Самий же факт, що тільки у Кремінці дозволено заснувати Бюро Волинської кооперації“, що тільки Кременецький Союз кооперативів — один він дістає поважну допомогу від польського уряду, й то тоді, коли в зруйнованій цілковито місцевости, як Володимирський і Ковельський повіти, не можна добитися навіть дозволу на заснування звичайного кооператива (дивись „Українська Трибуна“ від 2. лютого ч. 27. „Кооперативні „Закони“ на Волині й Ми“.) — все те змушує нас звернути належну увагу на той „український центр“. Не маючи певних доказів, ми й не збираємося кидати якогось обвинувачення нашим діячам повіту Кремінець — на грунті освітному та економічному... Цього не чинимо: бо саме „залицяння“ до когось, ще не дає приводу обвинувачувати в запроданстві. Одначе запитуємо п. Нестеровського, хто його уповноважив в імени хочаб української інтелігенції Волині „бльокуватися“ з якимись там угрупованнями? Яке він мав право ширити чутки (й тим дурити людей) що я та инші особи приймуть участь в якихось національних торгах?... Прикриваючись іменем, поважаної в нас на Волині особи, п. Нестеровський нахабно виправдує свій вчинок тим, „що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю, для якої немає ані коштів, ані організованого апарату... Гаразд, а для своєї акції він має вже кошти? Про „організації“ не питаємо, бо всім відомо, що вони працюють...

Ні, п. Нестеровський, ви помиляєтеся коли гадаєте потрапити надягнути на Волинь кантарку (уздечку), й то для того, щоб хтось верхи гарцював, добре примостившись на нас. Щож до нашого національного центра на Волині, того „організованого апарату“, — то відайтеж, що він у нас є. Правда істнує напів легально й знов же таки з причини, що наведена тут в цитованому уривкові статті — „Старі шляхи в новій справі“ з „Української Трибуни“. І коли наш організований центр у тій справі поки що мовчить, то значить ще не прийшла пора.

З Волині та Холмщини.

Наші хитання на Пієменті.

(Дискусійна стаття.)

„А ці діячі, переважно члени сойму, заявляли тоді, що Волинь повинна стати під владою Польщі, притулком для вільного розвитку української культури, навіть Українським Піємонтом, і цілком поважно запитували, чи погодився би С. В. Петлюра, або тодішній премієр-міністр УНР. — В. К. Прокопович взяти пост воєводи Волинського.

„Так, це було... Але польська душа надзвичайно мінлива, і замість Петлюри та Прокоповича на Волині опинились... „австріяки“, від яких таким тяжким стогоном стогне тепер нещасна наша країна“...

„Укр. Трибуна“ ч. 39 з дня 19/II, „Старі шляхи в новій справі“.

Ось вам вельми цікавий голос. Ми розуміємо, що такої помилки могли допуститися люде, ратуючи концепцію Соборности України. Але їх одурено, й вони про це признаються. Щож робили та й тепер чинять українські діячі Волині — не згадуватимемо вже про концепцію соборности, лише маємо на увазі питання льокального місцевого волинського характеру — де цей тяжкий стогін нашій інтелігенції доводиться відчувати найсильнійше? Що наша інтеліґенція на Волині повиннаб бути поважною та відпорною силою, свідчить хочаб і той факт, що самі посли з сойму двома наворотами пробували дійти з нами до згоди. Сказати — ми слабі, цього не можна: адже зі слабим чи безсилим зовсім не рахуються. Що-ж поробляють всеж таки наші діячі принаймні те-

Закінчуючи це, всім тим нашим „політичним красуням“, до котрих старостів з рушниками присилають отті численні „паничі“, слід нагадати, щоби вони спогадували про наші стосунки й події не так давніх подій. Бо коли ми бачимо „каю-

щихся
мо чи
Не
моско
„Что
за то

рішників“, то пощо свідомо той самий гріх?
вадить нам памятати слова
ького байкаря Крилова:
льшим ворам сходит с рук,
алих ворошек бют“.

Марко Лучкевич.

Вісті Край ч. 44 - 26/2 22 р.

Громадський Вісник ч. 8 - 26/2 22 р.

Праці большевиків, а польська адміністрація.

Від часу заключення торговельної угоди між Польщею а раддепією, місцеві большевицькі аґенти дістали більш вільну руку для своєї темної комуністичної праці. Під сею покривкою вони заявляються „промисловцями“, переходять кордон під позором торговельних зносин та оброблюють свої інтереси.

Між иншим сі осібняки щдчас відвороту большевиків з Волині не виїздили за ними, а залишалися на місци, щоби не кинути на себе в такий спосіб тіни підозріння і щоби пізніще мати більше вільности. На кождім кроці вони стараються догодити та прислужитися Полякам, щоби тим доказати нібито свою льояльність і відвести їх очі від своєї роботи. Більше того, вони стараються пролазити в ріжні польські товариства і користаючи з того, добувають для себе та для своїх ріжні документи та легітимації, щоб при помочи їх робити своє, а польська адміністрація замість краще придивлятися до своїх „прихильників“, робить лише ріжні бюрократичні трудности „українській народовості“.

Іван Справедливий.

V Деж послідовність?

Згідно таємного приказа з державних установ на Волині, а перш за все з почти, мали бути звільнені з посад всі православні. Тепер черга приходить до окружного суду та до инших установ. В практиці однак виглядає цілком инакше; з посад звільняють лише православних Українців, а московських „общепонятників“ залишається далі на службі.

І се робиться на Волині, якої господарем є Українець, а не зайда-кацап.

Вартоб, щоби центральні варшавські власти звернули свою увагу на се ненормальне явище та усунули його разом з тими причинами, що його викликають. Сего вимагає справедливість.

Іван Справедливий.

З Волині та Холмщини.

Наші хитання на Піємонті.

(Дискусійна стаття.)

„А ці діячі, переважно члени сойму, заявляли тоді, що Волинь повинна стати під владою Польщі, притулком для вільного розвитку української культури, навіть Українським Піємонтом, і цілком поважно запитували, чи погодився би С. В. Петлюра, або тодішній премієр-міністр УНР. — В. К. Прокопович взяти пост воєводи Волинського.

„Так, це було... Але польська душа надзвичайно мінлива, і замість Петлюри та Прокоповича на Волині опинились... „австріяки“, від яких таким тяжким стогоном стогне тепер нещасна наша країна“...

„Укр. Трибуна“ ч. 39 з дня 19/II, „Старі шляхи в новій справі“.

Ось вам вельми цікавий голос. Ми розуміємо, що такої поцилки могли допуститися люде, ратуючи концепцію Соборности України. Але їх одурено, й вони про це признаються. Щож робили та й тепер чинять українські діячі Волині — не згадуватимемо вже про концепцію соборности, лише маємо на увазі питання льокального місцевого волинського характеру — де цей тяжкий стогін нашій інтелігенції доводиться відчувати найсильнійше? Що наша інтелігенція на Волині повиннаб бути поважною та відпорною силою, свідчить хочаб і той факт, що самі посли з сойму двома наворотами пробували дійти з нами до згоди. Сказати — ми слабі, цього не можна: адже зі слабим чи безсилим зовсім не рахуються. Що-ж поробляють всеж таки наші діячі принаймні тепер, миб сказали, в дванайцяту годину для нашої Волині?

Де-який проблиск кидає тут низче цитований лист-обіжник до наших громадських діячів.

„Маючи переконання, що найважливійше сьо одні питання — про вибори до Сойму може бути розвязано з найбільшою користю тільки при умові всебічно обмірковапого і одностайного виступу української інтелігенції Волині, (підкреслення наше М. Л.) я беру на себе сміліть написати вам цього листа.

„Згадане вище питання має, здається, тільки три можливих вирішення: а) бойкот, б) самостійний виступ на виборах Українців, і в) виступ бльокований. Виходячи з думки, що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю (підкреслення наше. М. Л.), для якої не має ані коштів, ані організованого апарату, і що з тих же причин не залишається майже надії на можливість самостійного виступу Українців, ніби утворюється необхідність утворення бльоку з угрупованнями инших національностей. О скільки відомо в Кремінці, підготовчу до виборів працю розпочали польські N. D., людовці (сторожа Кресова і Людові ради і група прихильників політики Пілсудського. Гадаю, не треба доводити, що з першими двома течіями Українцям ніяк не по дорозі, отже залишаються до дискусії пропозиції (навіть і таке було! М. Л.) третього угруповання, яке стоїть на грунті умови Петлюри з Пілсудським і прагне утворити в соймі більшість, що далаб можливість цю умову здійснити (виправдуються неможливістю досі здійснити цю умову із-за перешкод сойму сучасного складу). З ініціятиви п. Нестеровського (?!) 22 січня у Рівному відбулася нарада з представниками цього угруповання, на якій були: (призвіщ не подаю з тих мотивів, що на скільки мені відомо, ця „конференція“ проходила під маркою „українського“, культурно-освітнього зїзду — „Збори Центрального Обєднання культурно-освітніх установ Волині“, й де-хто з наших діячів прибув на тую, сфабриковану Поляками нараду, єдине через ошуканьство. М. Л.). Ми, Кремінчане, сподівалися побачити на нараді, як нам було сказано п. Нестеровським, і і всіх инших осіб, до яких я насмілююсь заадресувати цього листа“.

Доволі... Шкода й чорнила! Призвіща досить відомої на Волині особи, що підписала цей довжезний обіжник, який було розіслано спеціяльним посланцем ще й з надписом „конфіденціально“, очевидно, щоби більше нас заінтригувати — прізвіща того не наводжу теж зі вгаданих причин. Треба гадати, що та особа кається, що так легкожажно „вскочила в гречку“.

Одначе — всякий мусить знати своє місце... Самий же факт, що тільки у Кремінці дозволено заснувати Бюро Волинської кооперації“, що тільки Кременецький Союз кооперативів — один він дістає поважну допомогу від польського уряду, й то тоді, коли в зруйнованій цілковито місцевости, як Володимирський і Ковельський повіти, не можна добитися навіть дозволу на заснування звичайного кооператива (дивись „Українська Трибуна“ від 2. лютого ч. 27. „Кооперативні „Закони“ на Волині й Ми“.) — все те змушує нас звернути належну увагу на той „український центр“. Не маючи певних доказів, ми й не збираємося кидати якогось обвинувачення нашим діячам повіту Кремінець — на грунті освітному та економічному... Цього не чинимо: бо саме „залицяння“ до когось, ще не дає приводу обвинувачувати в запроданстві. Одначе запитуємо п. Нестеровського, хто його уповноважив в імени хочаб української інтелігенції Волині „бльокуватися“ з якимись там угрупованнями? Яке він мав право ширити чутки (й тим дурити людей) що я та инші особи приймуть участь в якихось національних торгах?... Прикриваючись іменем, поважаної в нас на Волині особи, п. Нестеровський нахабно виправдує свій вчинок тим, „що для здійснення бойкоту необхідно перевести напружену підготовчу працю, для якої немає ані коштів, ані організованого апарату... Гаразд, а для своєї акції він має вже кошти? Про „організації“ не питаємо, бо всім відомо, що вони працюють...

Ні, п. Нестеровський, ви помиляєтеся коли гадаєте потрапити надягнути на Волинь кантарку (уздечку), й то для того, щоб хтось верхи гарцював, добре примостившись на нас. Щож до нашого національного центра на Волині, того „організованого апарату“, — то відайтеж, що він у нас є. Правда істнує напів легально й знов же таки з причини, що наведена тут в цитованому уривкові статті — „Старі шляхи в новій справі“ з „Української Трибуни“. І коли наш організований центр у тій справі поки що мовчить, то значить ще не прийшла пора.

Закінчуючи це, всім тим нашим „політичним красуням“, до котрих старостів з рушниками присилають отті численні „паничі“, слід нагадати, щоби вони спогадували про наші стосунки й події не так давніх подій. Бо коли ми бачимо „каю-

щихся
мо чи
Не
моско
„Что
за то

грішників“, то пощо свідомо той самий гріх?
вадить нам памятати слова
ького байкаря Крилова:
льшим ворам сходит с рук,
алих ворошек бют“.

Марко Луцкевич.

Громадський Вісник ч. 11 - 2/8 22 р.

З Волині та Холмщини.

Проекти „автономії" й неблагання дійсність.

У звязку з майбутніми виборами до польського сойму, потішають Волиняків (численні в нас на Волині оті „Zjednoczenia" та польські „політики") всякими „автономіями". Зацитькуючи „обіцянками" доведену до розпуки українську людність, „політики" та „działacze społeczni" для ратування нашої справи, раюють Українцям утворити бльок з „поступовими" колами польського громадянства. Урядові-ж чинники на Волині у своїх поступованнях заховуються так, що не лишається і сліду, що Українці на Волині взагалі істнують. Так наприклад, оголошення про ставання до бранки (в польське військо) також і Українцям, було розліплено на вулицях м. Ковля, в кінці лютого с. р. — тільки на польській мові. Як би там українська людність не була заголюкана, навіть при всьому бажанню свому скоритись тому розпорядженню, — можливі звичайно випадки, що людність українська не виконає того розпорядку. А тоді буде претекст потягнути „винуватих" в ухилянню від військової повинности.

Як шануються на Волині права українського народу яркою ілюстрацією є нижче наведений документ. З огляду на ширше його значіння містимо без скорочень.

„До Вельможного Пана Президента окружного суду в Луцьку.

Високоповажаний Пане! 25. ц. лютого на моє помешкання, Ковель, улиця Маційвська ч. 48, в часі короткотермінової відсутности моєї, надіслано мені візвання Суду Окружного в Луцьку, відділ карний I — явитися мені, яко оскарженому в моїй справі арт. 139 і 154 к. к., до переслухання у мирового судді I. округа в Ковлі. Не зважаючи на те, що моя родина відмовилась приймати-те візвання, писане польською мовою, поліціянт силоміць покинув остане в моїй хаті.

Зважаючи на те, що арт. 7 Версайського Трактату, який дослівно звучить так:

„Всі польські громадяне без ріжниці раси, мови чи релігії рівні перед правом та будуть користуватися однаковими правами громадянськими й політичними. Ріжниця що до релігії, вірування або віроісповідання не повинна перешкоджати жадному польському громадянинови в користуванню громадськими й політичними правами саме тоді, коли діло йде про допущення до громадських урядових посад, обовязків, почесних станів, або про виконання професій й промисловости. Не буде жадного обмеження для польського громадянина в вільному користуванню якою догідно мовою чи то в приватних стосунках, чи торгових, чи в ділах доуку й усякого рода оголошеннях та громадських зібраннях".

Що арт 12 тогож трактату (початковий уступ) дослівно застерігає таке:

„Польща вгоджується на те, щоби постанови попередніх артикулів, відносно меншостей — расових, релігійних, по мові — становили зобовязання міжнародньої ваги й віддавались під гарантію Союза Народів. Їх не можна змінити без згоди більшости Ради Союза Народів".

Згідно тому я і в сучасну пору маю право жадати пошанування моєї рідної української мови. Останнє також забезпечує і польська конституція, не допускаючи жадних сумнівів і хибної інтерпретації. Завдяки тому, прошу Вас, Високоповажаний Пане, аби Високий Суд, на чолі котрого маєте шану Ви стояти, надсилав мені папері в моїй рідній українській мові. Силоміць залишене в моїй домівці візвання, при цьому долучаю.

Марко Луцкевич.

Ціни усіх матеріялів і робітників пішли не-уявно в гору — тому провірте чи Ви обезпечили своє майно на те ве-шну вартість в ТОВАРИСТВІ ВЗАЄМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР", у Львов, вул. Руська ч 20. I. 1-?

Метрика померших. — Liber mortuorum.

Стор. Pag. ———

Число порядк. Numerus positionis.	День смерти Dies mortis: Покер Mortuus	Похорон. Sepultus	Місяць Mensis	Нисе Domus	Ім'я, назвище і звання померлого Nomen, cognomen, conditio mortui	Католицьке Catholica	Або инше Aut alia	Релігія Religio	Мужеський Masculus	Женський Femina	Пол Sexus	Вік життя Anni vitae	Недуга і ей ріа Morbus et qualitas mortis

46

Громадський Вісник ч. 12 - 21/3 1922 р.

З волинських гараздів.

Українці Волині внесли протест проти усування Українців зі служби.

В протесті говориться про масове усування Українців зі служби без ніякого умотивовання, просто „ze względów służbowych". Усувають всіх в останньому часі тому, що вже мали час підготовити на звільнені місця Поляків, які часто й не відповідають тій посаді. Протест вказує на ті численні надужитя і знущання, яких допускаються польські власти на людях тільки тому, що вони Українці. Протестуючі, звільнені з посад, апелюють усіх тих справах до польського правительства у Варшаві.

Ось зразковий листок, яким звільняється Українця з державної служби попросту для примхи шовіністичного шефа:

„Okręgowa Dyrekcja Poczt i telegrafów w Lublinie. — Lublin d. 29. XII. 19 1. — 1173/pr.

Do Pana Mikołaja Panasiewicza, prow. urzędn. IX. St Sł. przy Urzędzie Poczt. telegr. w Włodzimierzu Wołyńskim.

Ze względów służbowych zwalniam Pana z obowiązków służbowych przy zakładzie pocztowym z dniem 5. stycznia 1922 r.

Jeżeli Pan miałby zamiar służyć przy instytucji pocztowej, może Pan w drodze służbowej wnieść prośbę o przydzielenie do jednego z urzędów w zachodnich okręgach tut. Dyrekcji, wzgl. innych urzędów dyrekcyjnych, jednakże bez zwrotu kosztów przeniesienia ze strony Skarbu Państwa i bez wymienienia urzędu, którego wybór nastąpi ze strony Dyrekcji. — Prezydent

При висвяченню ярчівської (Холмі) православної церкви на котел, Поляки хотіли вирубати іконостас, але ніхто не мав відваги цего вчинити. Тоді найшовся один герой Андржей Чоп і крикнув: „Co? Boicie się ruskiego Boga? Djabli was nie wezmą!" Після того він взяв сокиру і вирубав іконостас. Припадково сталося так, що за кілька днів він помер. Перед смертю кричав, що його дусить руський Бог. — (Вп.)

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Відгук України ч. 46 - 1/3 22 р.

Шовінізм польського ксьондза.

10 с. м. в Луцьку в т. зв. домі людовім (Стражі кресовей) відбулося зібрання місцевих польських діячів, яких запрошено головно з ендецького табору і по окремим карткам. На зібранню тім виступали промовці також і в справі польсько-українських відносин. М. ин. виступав польський ксьондз Барановський, котрий в своїй промові прилюдно назвав Українців і Німців затятими ворогами Польщі та що по його думці з Українцями ніколи не вдасться зжитися. Треба для того старатися утримувати тісні зносини з Московщиною.

Як бачимо, ксьондз Барановський є шовіністом до мізку кісток і ми його сміливо можемо назвати тим, чим називає він Українців та Німців. Ксьондз певно забув про своє високе покликання, як пастиря і провідника Слова Божого, а занявся політикою і в своїм політиканстві перейшов уже всі можливі границі, заразившись, видимо, рецептами львівського епископа Теодоровича, не зважаючи навіть на те, що виріс та вихований на українських хлібах, бо сам є родом з Житомира.

До речі, той сам „духовний отець і пастир" належить до т. зв. „Зєдноченя Волинського", в якім, крім него, засідає ще кілька таких самих як він ендецьких шовіністів та мадоросів, котрі разом з ним попирають на Волині все московське і навіть жидівське, хоч Волинь ніколи ні жидівською ні московською не була, а була все, є і буде українською. Не дивниця отже, що волинські Українці відхрещуються від сего „зєдноченя".

В кождім разі такими шляхами, які проповідує війт львівського епископа і римо - католицький ксьондз в Луцьку, до згоди між польським а українським народами годі буде дійти.

В. Курзун.

Відгук України ч. 51 - 7/3 22 р.

Як вони „урядували?"

(ф) Одна з польських часописей подає, що в наслідок порушення справи мордовання біженців в бараках „Уряду Еміграційного" в Рівнім, де завдяки господарці д-ра Борисдорфа вмирали денно сотки осіб, новоіменований нині комісар забрався до роблення порядку в тім „злодійськім багні". Довідавшись про страшні надужиття, спроневірення і инші злочини, комісар Зута завізвав поліцію. На терен еміграційного уряду, де міститься пересічно 10 тисяч осіб, вийшло кільканайцять комісарів, поліційних агентів і 160 постерункових в цілі одночасного переведення ревізії у всіх урядників. Наслідки ревізії були просто вражаючі. В мешканнях кільканайцяти урядників „уряду еміграційного" найдено цілі магазини живности, білизни і депозитів, котрі грабовано і крадено систематично у повертаючих з Росії біженців. Всі ті урядники зістали арештовані і посаджені до вязниці. В звязку з тим наступили арештування в Лодзі та инших містах. Вартість зграбованих через урядників річей доходить до кількох міліонів марок. Деякі з урядників-грабіжників встигли вже зліквідувати свою „здобич рицарську." Через сей скандал „Етап" для біженців в Рівнім зістав замкнений і буде отворений наново около 15-го марта.

Подаючи сі відомости часопис запитує, коли вже львівські власти займуться страшною господаркою „JUR-а" у Львові.

Вперед г. 47 - 21/3 22 р.

Протест проти усування Українців зі служби.

З Володимиру Вол. прислано нам протест проти усування Українців зі служби, який подаємо тут у скороченню:

Польська адміністративна влада на Волині старається всіми силами обсадити всі посади на Волині виключно Поляками, а коли деякий Українець добився праці і куска хліба, то його тепер усувається без вини і причини.

У Володимирі Волинському звільнено останніми часами 8 Українців, подавши як причину утертий термін „ze względów służbowych".

Цих Українців тримали доти, доки не вишколено молодих Поляків, якими заступлено старих заслужених урядників.

І це все діється після проголошення конституції, яка забезпечує рівні права національним меншостям.

І переслідують Українців звичайно люде, які самі відчули тягар національної неволі за часів царської Росії. Нічого не навчила їх історія.

Українців забирається до війська, стягається данину, а елементарних горожанських прав українського народу шанувати не вміється і не хочеться. Побирається різнородні податки із селян, знищених війною, відбирається останній шматок хліба на державний скарб, а кождого Українця викидається з уряду на вулицю, тільки за це, що він Українець.

Дирекція почт і телеграфів в Люблині звільнила на днях почтового урядника Миколу Панасевича, поставивши його перед альтернативою: або покинути службу, або покинути українську Волинь і перенестися в корінно польські землі на захід. На його місце і на місце всіх Українців на Волині присилається тільки Поляків, щоби тим способом зміцнити „креси".

В імени всіх Українців урядників звільнених з посад протестуємо проти цеї національної тиранії і нелюдського переслідування.

Звертаємося цею дорогою до центральної влади у Варшаві з домаганням розглянути відносини, які панують на Волині і залишити звільнених урядників на давних місцях.

(Наступають підписи звільнених урядників Українців.)

Розпорядок окружної дирекції почт і телеграфів у Любліні, яким усувається зі служби Українця, звучить:

„Okręgowa Dyrekcja Poczt i telegrafów w Lublinie. — Lublin dnia 29. grudnia 1921. — L. 1173/pr.

Do Pana Mikołaja Panasiewicza, prow. urzędn, IX. St. St. przy Urzędzie Poczt. telegr. w Włodzimierzu Wołyńskim.

Ze względów służbowych zwalniam Pana z obowiązków służbowych przy zakładzie pocztowym z dniem 5. stycznia 1922 r. i zamykam Jego pobory z dniem 31. stycznia 1922 r.

Jażeli Pan miałby zamiar służyć przy instytucji pocztowej, może Pan, w drodze służbowej wnieść prośbę o przydzielenie do jednego z urzędów w zachodnich okręgach tut. Dyrekcji, wzgl. innych urzędów dyrekcyjnych, jednakże bez zwrotu kosztów przeniesienia ze strony Skarbu Państwa i bez wymienienia urzędu, którego wybór nastąpi ze strony Dyrekcji. — Prezydent (підпис нечитний)".

Вільне слово Ч. 57 - 10/3 22 р.

Пильна большевицька праця.

Перед кількома днями мав я нагоду розмовляти з п. Б., який недавно повернув з „тамтого боку". Він оповів таке:

„Большевики розпочали серед людности усильну агітацію, намагаючись довести, що всі ті злидні панують у них через те, що Поляки не пускають зі свого боку живности і накликують, щоби на весні збороєю попросити хліба у Поляків. Рівнож большевики почали робити великі маневри, пересовуючи одну частину на місце другої, а передовсім свою кавалерію".

Мимо того большевики розпускають провокаційні чутки, що інтернована армія УНР. в Польщі перейшла в роспорядження большевицької репатріяційної комісії і незадовго буде перевезена на Україну. Однак сим чуткам українське населення не дає віри, як і взагалі всім провокаціям большевиків.

Справедливий.

Акції польського ксьондза Барановського.

На зібранню членів „Зєдноченя Волинського", яке відбулося дня 19 лютого с. р. виступив з промовою м. ин. оден з активних членів того зєдноченя, ксьондз Барановський, котрий підкреслив, що „ми, Поляки і зєдноченя, не повинні виступати проти адміністрації, коли вона буде робити переслідування".

Отак творять на Волині політику польські „патріоти", які з такою ганебною агітацією твердять, що „горонцо кохають Польску і зичуть їй добра".

Поживемо і побачимо, які плоди принесе така „місійна" праця польського духовного отця.

Подільський.

Жалоба ендеції на Волині.

Дня 4 с. м. бувший заступник волинського воєводи п. Двораковський вечером пращався зі своїми співробітниками по причині залишення свого становища і відїзду на відпочинок по „трудах" до власного маєтку в Ковлю. В пращальній промові п. Двораковський заявив, що він нічого такого не зробив на Волині, що моглоби кого образити. Ся його заява дійсно не є далека від правди, бо за час свого перебування при кермі воєвідства він нічого доброго не зробив, хиба лише допускав, щоби урядовці самі робили, як їм подобалося.

Залишені Двораковським урядовці-сироти остали з дуже поганим настроєм і побоюються нового п. Воєводи М. Міцкевича, який може не дасть їм волі так бенькетувати, бо по чуткам він зістав іменований безпосередно п. Начальником Держави. Ендеція рівнож в переполосі, бо боїться що при п. Міцкевичі пічнеться будівля України на Волині.

Подільський.

„Волиньскі Клюб Демократични".

На Волині засновано „Волиньскі Клюб Демократични" з місцем осідку в Луцьку. Він має на цілі узгіднення на обшарі Волинської землі праці всіх демократичних сторонництв і обєднання всіх мешканців, що визнають демократичні засади, а саме: які прагнуть до впровадження в життя всіх демократичних постулятів Конституції 17 марта 1921 року і рівноуправнення горожан без ріжниці національности й ісповідань в державних урядах, комунальних організаціях, стоваришенях і школах. § 2 статуту сего клюбу приписує загальне примусове і безплатне навчання дітей в державних школах в рідній мові кождої народности.

§ 5 статуту допускає можливість належности до клюбу всіх повнолітних громадян без ріжниці ісповідання, народности і полу.

Клюб посідає власний орган, видаваний через Начальну Раду в Луцьку п. н. „Дзєнник Волиньскі", якого начальним редактором має бути п. Ян Урсин-Замараєв.

Liber mortuorum. — Стор. Pag.

Nomen et cognomen.	Religio.	Sexus.	Vita.	Mors et qualitas mortis
Ім'я і прізвище.	Віроісп. Religio.	Пол Sexus	Вік жита	Неаута і ей ріа
	Католицьке Catholica	Жіночий Femina	Анні	Morbus et qualitas mortis
	Або инше Aut alia	Мужеский Masculus	Vitae	

47

Вільні Українці ч. 49 - 4/3 22 р.

З БЛУДНОЇ ДОРОГИ.

Політика повинна бути отверта, опиратися перед всім на народі і на всякий випадок числитися з взаїмними відносинами сусідних народів. Того рода політика повинна опиратися на реальних підставах і правдивих даних власних сил у всіх ділянках. Перед 20-ти літами були у нас два політики, котрі в тодішних архівах на статистичних бюрах пильно збирали всякі матеріяли, мали ясний, докладний образ нашого національного життя в Східній Галичині і вели політику на реальних підставах. По тих політиках настав курс настроїв дня, політичний монополь партій й окремих гуртів, романтика етнографічних кличів, далека від реальної політики, а нині небагато найдеся людей, котрі розуміли вагу статистичних основ і мали докладний образ нашого економічного, культурного та політичного стану. Наслідком сеї легкодушности, в нинішній критичній порі, стоять наші політики не лише перед суперниками і світом— з порожними руками, але самі в відповідній хвилі не можуть означити конкретно, на чім опирають свої орієнтації. Вислідом сего недбальства є далі те, що в краю польська ендеція веде екстермінаційну політику, а серед наших некритичних елєментів повага справи зійшла до фабрикування летучок, засліпленої ворожнечі і нахилу до большевицької і московської пропаганди на шкоду обох народів.

Коли порівнати Східну Галичину з Волинею, то треба признати, що ся остання мимо таких трьох перешкод, як недостача власної преси, переважаючий стан анальфабетизму і врешті мимо російського й иншого чужого елєменту, під зглядом економічно-просвітної і культурної праці стоїть значно висше від Східної Галичини. Коли хто порівнає подані в нашім органі вісти про стан шкільництва, кооперативний і культурний рух на Волині зі східно-галицькою посухою, мусить признати, що там є чільнійші люди, кращі робітники ревнійші патріоти, які політиканство й усобиці відкинули в кут і взялися до видатної позитивної праці.

Підчас кількократного завішення нашої преси у Львові, ми надіялися, що її молоді співробітники використають вільний час на зібраннє статистичних матеріялів, щоби при відновленім видавництві не станути з порожними руками, тілько подати дійсний стан наших економічно-просвітних, культурних та політичних сил і недостач, щоби ми провірили наші засоби і знали, на чім стоїмо, чого нам треба і до чого маємо прямувати, а також щоби противній стороні і світови показати наше дійсне положення. Тимчасом показуєся, що нема в краю людий до того рода труду. дорогий час змарновано на політиканськім байдикованню, сплетнях, інтригах та пустомельстві і далі марнуєся дорогий папір на фантасмагорії про торічний сніг. Розбіжністю сил, марнотравством часу і капіталів ворожнечою у власному лоні, вузкою, засліпленою, назадницькою партійністю доказуєся у нас далі недостачу здорового політичного розуму, свідомої державної думки, дискредитуєся справу перед світом і показуєся нашу суспільність як розбиту, непевну масу.

Доба безперечно важна, замотана і безпросвітна, атмосфера душна, але досвідний громадянин зі зрілою рівновагою і ширшим світоглядом розуміє, що не пора байдикувати з заложеними руками й ожидати спасення з неба, тілько треба приложитися до муравлиного хосенного труду і викликати серед суспільности педагогію здорової думки і характерности. Крайна пора, щоб пустомельство й каригідне економічне марнотравство партійних загород та кузень ворожнечі заступити педагогією скоординованого труду і наукової дісципліни — собі на пожиток, світови на славу.

Вперед ч. 65 - 25/3 22 р.

З Волині.

Безпідставне перенесення службовців.

До останку „вимітається" український елемент із залізниць на Волині. Оце з Ковля переноситься до Любліна чотирох Українців телеграфістів. На їх місце спроваджують „пан-нок" аж зі Скаржиска (з Конгресівки.)

Недавно ті наші службовики тримали іспит з польської мови.

Таксамо трох телеграфістів перенесено з Рівного, а двох за невитримання іспиту з польської мови звільнюється з посад.

Наші службовики з цего приводу мають скаржитися соц. послови Маліновскому. Та чи потрапить ППС. захистити український пролєтаріят від такого поступку?

Тут слід додати, що залізничники на Волині за свою місію отримують спеціяльні додатки (розміром коло 10 тисяч місячно), так звані „кресові". Залізничник.

Новий метод усування від праці.

Польська влада на Волині вимагає від наших учителів та українського духовенства якихось документів про приналежність їх до Польщі. За непредставлення тих документів загрожують звільненням з посад.

Ранкова Газета ч. 44 -

Polityka p. Downarowicza Minister spraw wewn. p. Downarowicz mianował wojewodą Wołyńskim p. Mickiewicza. Pan Mickiewicz dał się poznać jako zdecydowany ukrainofil. W r. 1918 w republice ukraińskiej, która powstała na zasadzie traktatu brzeskiego przy pomocy wojsk niemieckich, zajmował stanowisko ministra spraw polskich. Polski komitet wykonawczy w Kijowie w komunikacie z d. 14 marca 1918 roku protestował przeciwko planom p. Mickiewicza utworzenia Rady polskiej przy rządzie Ukrainy, powołując się na to, że pan Mickiewicz jest urzędnikiem ukraińskim i nie może udzielać od siebie kompetencji reprezentacyjnych Radzie przez siebie powołanej, gdy istnieje reprezentacja ludności polskiej w postaci Pol. kom. wykonawczego, wybranego przez cały ogół polski. Nominacja jeszcze nie jest podpisaną.

Znając tę przeszłość p. Mickiewicza, musimy wyrazić zdziwienie, że rząd Rzeczypospolitej nie ma dzisiaj innej troski na kresach, jak obsadzać je ludźmi zaufania Rzeczypospolitej ukraińskiej. Do czego to zmierza?

Delegacja Ukraińska Do Warszawy wyjechała z Łucka delegacja 350 włościan ukraińskich z pogranicza polsko-rosyjskiego w celu uproszenia rządu Rzeczypospolitej Polskiej, aby nie odstępował kilku wsi nad Horyniem w południowej części powiatu krzemieneckiego Ukrainie sowieckiej.

Відгук України ч. 49 - 4/3 22 р.

З БЛУДНОЇ ДОРОГИ.

Політика повинна бути отверта, опиратися перед всім на народі і на всякий випадок числитися з взаїмними відносинами сусідних народів. Того рода політика повинна опиратися на реальних підставах і правдивих даних власних сил у всіх діланках. Перед 20-ти літами були у нас два політики, котрі в тодішних архівах на статистичних бюрах пильно збирали всякі матеріяли, мали ясний, докладний образ нашого національного життя в Східній Галичині і вели політику на реальних підставах. По тих політиках настав курс настроїв дня, політичний монополь партій й окремих гуртів, романтика етнографічних кличів, далека від реальної політики, а нині небагато найдеся людей, котрі розуміли вагу статистичних основ і мали докладний образ нашого економічного, культурного та політичного стану. Наслідком сеї легкодушности, в нинішній критичній порі, стоять наші політики не лише перед суперниками і світом — з порожними руками, але самі в відповідній хвилі не можуть означити конкретно, на чім опирають свої орієнтації. Вислідом сего недбальства є далі те, що в краю польська ендеція веде екстермінаційну політику, а серед наших некритичних елементів повага справи зійшла до фабрикування летучок, засліпленої ворожнечі і нахилу до большевицької і московської пропаганди на шкоду обох народів.

Коли порівнати Східну Галичину з Волинею, то треба признати, що ся остання мимо таких трьох перешкод, як недостача власної преси, переважаючий стан анальфабетизму і врешті мимо російського й иншого чужого елєменту, під зглядом економічно-просвітної і культурної праці стоїть значно висше від Східної Галичини. Коли хто порівнає подані в нашім органі вісти про стан шкільництва, кооперативний і культурний рух на Волині зі східно-галицькою посухою, мусить признати, що там є чільнійші люди, кращі робітники ревнійші патріоти, які політиканство й усобиці відкинули в кут і взялися до видатної позитивної праці.

Підчас кількократного завішення нашої преси у Львові, ми надіялися, що її молоді співробітники використають вільний час на зібраннє статистичних матеріялів, щоби при відновленім видавництві не станути з порожними руками, тілько подати дійсний стан наших економічно-просвітних, культурних та політичних сил і недостач, щоби ми провірили наші засоби і знали, на чім стоїмо, чого нам треба і до чого маємо прямувати, а також щоби противній стороні і світови показати наше дійсне положення. Тимчасом показуєся, що нема в краю людий до того рода труду дорогий час змарновано на політиканськім байдикованню, сплетнях, інтригах та пустомельстві і далі марнуєся дорогий папір на фантасмагорії про торічний сніг. Розбіжністю сил, марнотравством часу і капіталів ворожнечою у власному лоні, вузкою, засліпленою, назадницькою партійністю доказуєся у нас далі недостачу здорового політичного розуму, свідомої державної думки, дискредитуєся справу перед світом і показуєся нашу суспільність як розбиту, непевну масу.

Доба безперечно важна, замотана і безпросвітна, атмосфера душна, але досвідний громадянин зі зрілою рівновагою і ширшим світоглядом розуміє, що не пора байдикувати з заложеними руками й ожидати спасення з неба, тілько треба приложитися до муравлиного хосенного труду і викликати серед суспільности педагогію здорової думки і характерности. Крайна пора, щоб пустомельство й каригідне економічне марнотравство партійних загород та кузень ворожнечі заступити педагогією скоординованого труду і наукової дісципліни — собі на пожиток, світови на славу.

Вперед ч. 65 - 20/3 22 р.

З Волині.

Безпідставне перенесення службовців.

До останку „вимітається“ український елемент із залізниць на Волині. Оце з Ковля переноситься до Любліна чотирох Українців телеграфістів. На їх місце спроваджують „панноК“ аж зі Скаржиска (з Конгресівки.)

Недавно ті наші службовики тримали іспит з польської мови.

Таксамо трох телеграфістів перенесено з Рівного, а двох за невитримання іспиту з польської мови звільнюється з посад.

Наші службовики з цего приводу мають скаржитися сов. послови Маліновскому. Та чи потрапить ППС. захистити український пролетаріят від такого поступку?

Тут слід додати, що залізничники на Волині за свою місію отримують спеціяльні додатки (розміром коло 10 тисяч місячно), так звані „кресові“. Залізничник.

Новий метод усування від праці.

Польська влада на Волині вимагає від наших учителів та українського духовенства якихось документів про приналежність їх до Польщі. За непредставленя тих документів загрожують звільненням з посад.

Ранкова Тагебляття ч. 44 -

Polityka p. Downarowicza

Minister spraw wewn. p. Downarowicz mianował wojewodą Wołyńskim p. Mickiewicza. Pan Mickiewicz dał się poznać jako zdecydowany ukrainofil. W r. 1918 w republice ukraińskiej, która powstała na zasadzie traktatu brzeskiego przy pomocy wojsk niemieckich, zajmował stanowisko ministra spraw polskich. Polski komitet wykonawczy w Kijowie w komunikacie z d. 14 marca 1918 roku protestował przeciwko planom p. Mickiewicza utworzenia Rady polskiej przy rządzie Ukrainy, powołując się na to, że pan Mickiewicz jest urzędnikiem ukraińskim i nie może udzielać od siebie kompetencji reprezentacyjnych Radzie przez siebie powołanej, gdy istnieje reprezentacja ludności polskiej w postaci Pol. kom. wykonawczego, wybranego przez cały ogół polski. Nominacja jeszcze nie jest podpisaną.

Znając tę przeszłość p. Mickiewicza, musimy wyrazić zdziwienie, że rząd Rzeczypospolitej nie ma dzisiaj innej troski na kresach, jak obsadzać je ludźmi zaufania Rzeczypospolitej ukraińskiej. Do czego to zmierza?

Delegacja Ukraińska

Do Warszawy wyjechała z Łucka delegacja 350 włościan ukraińskich z pogranicza polsko-rosyjskiego w celu uproszenia rządu Rzeczypospolitej Polskiej, aby nie odstępował kilku wsi nad Horyniem w południowej części powiatu krzemienieckiego Ukrainie sowieckiej.

Державний Архів Львівської області

Вирок: 50 - 5/3 22 р.

ППС. і українська державність.

(На марґінесі останньої конференції східногалицької ППС. 25—26 II. 1922.)

Польський народ і молода польська держава межує і має порахунки з українським народом. Ці порахунки виходять далеко поза звичайні сусідські спірні непорозуміння. В розрахунках цих непорозумінь та спорів разом з цілою польською суспільністю бере участь і польська соціялістична партія (ППС). Що більше, вона висунула не навіть на перший плян своєї діяльности. А робить це і в своїй діяльности на цему полі виходить не зі становища соціялізму, основ його інтернаціоналізму, міжнароднього збратання пролетаріяту; не руководиться навіть зглядами на інтереси клясової боротьби польського пролетаріяту, а робить це виключно зі становища інтересу польської держави.

ППС. розвязує важкий польсько-український спір не соціялістичним, дружним порозумінням та обопільним призванням і пошануванням прав до вільного, свобідного життя українського і польського народу, а тільки і то виключно витягненням найбільшої користи для польської держави, яка являється для ППС. не засобом боротьби за соціялізм, але чимось значно більшим та вартнішим чим сам соціялізм, ба навіть ціле людство та його найкращі ідеали.

Вірна цему світоглядови та ідеольогії, ППС. рішає справу польсько українського спору в цей спосіб, що з гори підпорядковує український народ та його пролетаріят як щось нищого та меншевартного під польський вплив, опіку та верховодство.

ППС. равом з польською буржуазією накazує українському народови будову української держави під польським проводом, диктує політику цеї держави федерацією з Польщею і усталює границі цеї держави. Розуміється, що ППС., як партія, що „визнає" історичний матеріялізм, не обмежується на самому ідейному, моральному вдоволенню із своєї підмоги братньому народови, але домагається за це реального, матеріяльного відшкодування. Цим відшкодуванням для Польщі за поміч у будові української держави вважає ППС. прилучення до Польщі українських земель, як Холмщина, Підляше, Підлісся, Волинь, та й Східна Галичина.

Щоби це осягнути, вживає ППС. ріжних засобів. Робила умову з Петлюрою та йшла „визволювати", як колись Болеслав Хоробрий, Київ і українські землі, кажучи підписати собі рівночасно „вексель" з 22. квітня 1920 року у Варшаві петлюрівськими міністрами, що вони „зрікаються" Східної Галичини. А коли Петлюра впав, ті самі люде заключили умову з його „ворогами" і знову за „визнання" України в Ризі — казали заплатити собі теж „вреченням" Східної Галичини.

Тепер, знову в „любови" до українського народу у Східній Галичині, промотор імперіялістичної політики Польщі, ППС, виступила з проєктом територіяльної автономії для Східної Галичини і поставила як ціну за цей „соціялістичний" дар — признання Українцями приналежности Східної Галичини до польської державности та полишення всіх західних українських земель при Польщі.

Та тут дотеперішня лінія політики ППС. заломилася і то в рядах самої партії. Проти лінії федерації і автономії бельведерської ППС. у Варшаві, збунтувалася ППС. українських земель, а головно Східної Галичини.

Проєкт територіяльної автономії для Східної Галичини, виготовлений варшавською ППС., викликав бурю невдоволення та ропоту серед східногалицьких пепесівців.

Щоби полагодити цю домашню революцію, скликано партійну конференцію до Львова на 25. і 26. лютого ц. р. Приїхали на неї і варшавські висланники, а посол Дашиньскі всіми способами переконував східногалицьку ППС. про необхідність та корисність для Польщі територіяльної автономії для Східної Галичини. Та даремні були його заходи! Східногалицька ППС. не далася переконати і не уступила. Її лідер, Гавснер, зовсім отверто сказав, що тут, як у Вільні, мусить побідити крайне „hasło" вшехполяків, це є прилучення Східної Галичини до Польщі без ніяких застережень, а „ідеольог" східногалицької ППС., редактор Щирек, висміяв федераційні проєкти варшавської ППС.

І конференція рішила, що територіяльна автономія для Східної Галичини є шкідлива для Польщі і тому не треба виходити з нею.

Для нас не важне це, що оба напрями, і варшавська ППС. і східногалицька Гавснера не годяться з собою. Ми, як соціялісти, мусимо трактувати їх як організації, що відкинули соціялістичні кличі, а йдуть тільки і то виключно та єдино за кличами польської державности. Спір між ними йде не за пріпціпи, а за способи та тактику осягнення одної і тої самої цілі — поширення на українських землях польської державности.

Правда, одні і другі роблять це під фірмою і вивіскою соціялізму. Про соціялістичність своєї тактики, любов до українського народу, про українську самостійну державу говорять і одні і другі, при чому одні і другі кажуть, що вони послугуються при цему більше соціялістичними методами. Східногалицька ППС., виступаючи проти територіяльної автономії для Східної Галичини, каже, що поза Східною Галичиною є під польською владою ще багато Українців на других українських землях і тому треба й їм щось дати, отже українське питання треба вирішити порозумінням з українським народом, що більше, навіть з українською державою.

Але і застереження: це не сміє бути яканебудь українська держава, а тільки держава Петлюри, бо з нею добре зробиться угода, а Щирек і Гавснер погодяться вже й на федерацію і великодушно дадуть культурно-національну автономію Українцям у воєвідствах!

Радянської України, з якою Польща при співучасти ППС. (Бярліцкі) заключила мир, ППС. не признає. Але вона так само (в зимі 1918/19) не признавала і Петлюри, поки не дістала його векселю з датою 22. квітня 1920 р.

Як в практиці виглядала „соціялістична" любов ППС. до Українців, це ми знаємо теж аж надто добре. Атже по словам самого „Dziennik a Ludow-ego" першим, хто дав стріл до Українців 1. листопада 1918 року у Львові був ніхто инший, як син Гната Дашиньского, цего самого Дашиньского, що так впевняв на останній конференції ППС. у Львові про свою любов до Українців і української держави.

А чиж не ліпшим доказом соціялістичного посіву любови ППС. до Українців є їх заховування супроти українського робітництва в професіональних організаціях, в часі львовяву українських службовиків, або хочби в міській „раді" у Львові?

„Соціялістичним" аргументом Щирка, Куриловіча і инших проти автономії був страшак, що „зацофане, реакційне українське селянство знищить пролетарські здобутки польського робітництва".

А союз з польським селянством і уряд Вітоса Дашиньского хіба давав перевагу польському робітництву над польським селом?!

Та по що зайвої полеміки! Шкода часу. Для нас справа ясна. Українська державність є перш усього справа українського народу. Що туристрінули ми цілу ППС. проти нас — це не бентжить нас, ні лякає. Ми можемо тільки сконстатувати цей факт і відповідно до цього приміняти нашу тактику.

Що небудь сталобися, ми, як соціялісти, свое завдання сповнимо. А сповнимо його так, як при стоїть партії народніх мас І то сповнимо, як супроти власного народу і його державности, та і — коли момент вимагатиме цього — супроти польського пролетаріяту і самої польської державности.

Wołynik 2. – 23/II 22 r.

48.

Na alarm!

Pod tym nagłówkiem czytamy w „Nowym Głosie Poleskim":

„Epidemja tyfusu ogarnia w zastraszający sposób coraz to szersze kręgi w Województwie Poleskiem. Niema powiatu, gdzie epidemja ta nie rosłaby z dnia na dzień, niema gminy nie objętej tyfusem. Zaledwie, dosłownie, nieliczne wsi dotąd uchroniły sie od tej klęski. W powiecie Kossowskim, Drohiczyńskim całe wsi powalone są chorobą — niema ludzi zdrowych. Klęska ta przewyższyć może wszystkie nieszczęścia wojny, z których Polesie jeszcze nie zdazyło się otrząsnąć. Na tle tego ponurego obrazu, rozpętuje się agitacja wrogich żywiołów Rzeczypospolitej. Krążą wieści, że szereg ciemnych osobników rozsiewa umyślnie pogłoski, jakoby Rząd polski nie tłumił epidemji, aby wygubic ludność. Sytuacja jest groźna. Z tą klęską żywiołową walczyć trzeba olbrzymią akcją, ogromnym nakładem sił, pracy i środków. Lęk zdejmuje nas, gdy widzimy jak mało, jak znikomo mało przeciwdziała się tej katastrofie. Powiat Brzeski nie ma dotąd lekarza, wszędzie brak najniezbędniejszych środków do walki z epidemją, wszędzie biadania, opuszczanie rąk wobec ogromu ofiar. P Minister Chodźko, podczas swej wizytacji zapewniał pomoc, obiecał natychmiast załatwić sprawę obsadzenia stanowiska lekarza powiatowego w Brześciu. Dotychczas jest to tylko obietnica, a ludzie mrą".

Wieści z Wołynia.

Dubno, w lutym 1922.

Połykać chciwie życia chleb powszedni,
Ssąc wszystek wyssać, by z najlichszych wrażeń,
Krwią własną w nektar go zaczynię przedni,
Wzniosłe zaprawą z własnych snów i marzeń,
I, w kunszt zmieniwszy, wydać drugą stroną,
Wołając, życia chcecie? oto ono!...
(Boy „Słówka").

Jeśli się mówi — że życie kwestię, to sięgając tej skali porównań, powiedziałbym, że życie m. Dubna trwa podobnie rytowaniu północnej agawy, tak niespodzianie i tak niedbale zdobiącej salę posiedzeń w magistracie miasta. Otóż, rozpocznę od tej Agawy, chociaż Bóg tylko wie dlaczego nędzny ten krzak żółty, zwiędły i łopiasty, jedyny egzemplarz nie naszej flory, zwie się szumnie, obiecując przynajmniej nazwą swą, że zakwitnie kiedyś — nagle i obficie.

Przechodząc poraz pierwszy tuż obok zapałem niebacznie na jeden z ścielących się na podłodze liści i miałem przykre wrażenie, że zachrobotało mi pod stopą coś martwego, co choć niby żyje, nigdy nie strzeli, nawet przez omyłkę, pękiem młodego kwiecia nad zmarszałą i zamarłą powłoką. Znalazłem się wówczas poraz pierwszy podczas pobytu w Dubnie, na posiedzeniu, wszystko jedno jakim, władz administracyjnych, przedstawicieli miasta, społeczeństwa ere, gdzie ścierały się poglądy i zdania, głosy i oczy, najbardziej krasomówcze, bo zaprawione niemym ostrym dociekiem, że coś nie coś się wie, o czem się jednak nie mówi. Gdy chodziło o wyniki, o pracę, jej podział i w połączeniu z tem o stratę dla większości zebranych rzekomo zajętego czasu, milkły twarze, wyrażając bierność i obojętność.

Znamiennym to jest rysem, że te ostatnie najchętniej okupuje się materyalnie i to w dość znacznym stopniu, lecz nikt się prawie nie zdobywa na rozrzutny gest prawdziwego oddania się tej lub owej pracy.

Dosadnym wyrazem przeciwieństwa powyższego, lecz niestety, w kierunku najzupełniej ujemnym, jest miejscowy „urząd odbudowy", tak szumnie i tak wieloznacząco zwące się biuro, kierujące odbudowywaniem powiatu. Jest to instytucya, kierunek pracy, której tak dalece został określony w prasie, że rozwodzić się nad tem trudno, bo chyba od początku powtarzało by się fakta, pióro męczące w steku nadużyć, jakich się dopuścił kierownik - inżynier. Zresztą w stosunku do tego ostatniego, sprawa jest o tyle załatwioną, że zawieszony w czynnościach, rezyduje gdzieindziej.

Gdy się mówi już o odbudowie, to trudno pominąć jedną z najboleśniejszych plag, stale trapiących Dubno, cztery, wiecznie się budujące mosty, łączące miasto ze światem w kierunku południowo- wschodnim, osobliwszej konstrukcyi, wiszące te drewniane i kruche pomysłowości, są wiecznem utrapieniem na przestrzeni wiorstowej grobli, a w nocy — szeregiem czyhających a groźnych pułapek, tajemniczo ukrywających się w mroku, nie rozsiewanym nawet jedną głupią latarnią. — Przez most jedzie się stępa i tępo postępuje tam praca, jakby przemyślnie przez dobrodziwą Opiekę nad Pracą Społeczną stworzona, na pożytek ludzi o wybitnie wątpliwej dobrej woli. Niechże im świeci za życia jeszcze, tak leniwie-długiego, światło życzliwości ludzkiej i pamięci, co mruga sama do siebie tak znacząco, jak kosztowna bardzo elektro - światłość miejska, mgłotliwa i mgława, wiecznie wątpiąca w to, że kiedyś mrok nocy rozwidni.

Nie dziw tedy, że w przepaściach nocy, tam gdzie kończy się szereg posterunków - latarń, tam gdzie nie sięga światło w mrok czarny, skłębiony — wylęga się blady strach obywatela ciemiężonego złodziejstwem i bandytyzmem. Dwie te sympatyczne organizacye, rekrutujące się w znacznej mierze z byłych szeregowych - dezerterów lub zdemobilizowanych, zdobyły sobie oddawna wyraźne prawo istnienia w mieście i okolicach, jak zresztą wszędzie, gdzie niezdolnie się krzewi „regime" policyjny — u nas zapoczątkowany szeregiem zasadniczych wątpliwości w właściwy i dobry skutek.

Najjaskrawszym i najlepszym dowodem tego braku zdolności wyławiania w mętnej wodzie życia tych rzekomych wrogów społecznych jest fakt, że polujące w okolicach miasta „kółko myśliwskie", prócz trofeów zwyklych, w postaci masy zajęcy - szaraków i paru zębatych lisów, zdobywa częstokroć i dwunożne okazy zwierzyny z gatunku właśnie złodziejsko - bandyckiego.

(Dokończenie nastąpi).

„WIEK NOWY“ Nr. 6223 z dnia 28 lutego 1922.

uchwalenie wniosku, że czas zakończenia prac Sejmu nie może nastąpić później, niż przed feryami letniemi.

Sejm się spóźnił strasznie i niepodobna wprost uwierzyć, żeby teraz rozpędził się tak bardzo, jak to sobie przedstawiają niektórzy entuzyaści sejmowi. Sprawa terminu rozwiązania Sejmu będzie jeszcze z pewnością przedmiotem obrad z początkiem lata. Rzecz idzie o to, że prócz posła Stapińskiego i Wyzwolenie, klubów małych, żaden z klubów nie jest jeszcze przygotowany do wyborów. Dlatego w całej tej dyskusyi było tyle nieszczerości, nawet gdy poseł Maciejowicz mówił o tradycyach i zasługach Sejmu, które w historyi kiedyś będą uznane. Poseł Stapiński stwierdził, że cały rezultat prac świadczy przeciw temu Sejmowi. To były oczywiście skrajności. Ale jeśli poseł Stapiński zaznaczył, że kto wie, czy będzie można odbyć wybory na całem terytoryum Rzeczypospolitej, to pod tym demagogicznym nalotem kryła się przecież pewna głębsza prawda.

M.

Wieści z Wołynia.

(Dokończenie).

Dziwnym to się wydaje tam, gdzie tak dużo się dzieje w kierunku dobroczynności, zapobieżeniom biedzie i zamarzaniu w głodne i nad podział mroźne czasy dla wszelakiego biedactwa, uchodźtwa i miejscowych nędzarzy, Tak, dużo się jednak dzieje, bo od grudnia istnieje tu Komitet Pomocy Repatryantom, głośny nietylko dlatego, że ma wymowny w oczy i serca bijący szyld plakatę „Ratujcie“ lecz również, o drobnostka, dlatego że spowodował zorganizowanie przy stacyi kolejowej przytułku - jadłodajni, że urządza trwające przez miesiąc „tygodnie repatryantów“, że miasto pobudził do wyasygnowania pół miliona marek jako stałego kapitału, przeznaczonego w tymże celu. Nie wspomnę już o tem, że pomoc mu wielką okazuje miejscowe towarzystwo „Czerwonego Krzyża“, prezes którego łaskawie ofiarował na przytułek sąg drzewa, o dziwy, nieznalezionego w lesie przez wysłanych robotników, bowiem gałęzie, jeszcze nie zrębane, wydały się im zanadto wątpliwym surogatem tego pokaźnego i ofiarnego daru.

Naturalną i słuszną jest rzeczą, że pominąwszy przedstawicieli władz administracyjnych, nadających najwłaściwszy kierunek tego rodzaju wysiłkom zbożnym społeczeństwa, jeśli nie lwią, to jednak sporą część zasługi wydajności pracy powyższej, spada na „Panie z miasta“, nader dwornie i iście praktycznie — kobiece, sprawy podejmujące i choć godzące może zanadto w szczegóły, jednak wielokrotnie biedę w zarodku gwałcąc. Sercowa to z pewnością sprawa, bo zaledwie niektóre, najniewinniej i najserdeczniej załamując ręce nad ludzką dolą, kłopoczą się o to, że, gdyby dużo miały toby jeszcze więcej rozdać mogły.

O umiłowanie prostoty i szczerości, o uwielbienie wszelakiej idealizacyi, to wy mi każecie, takie dytyramby układać wbrew woli, nadszczerbionej w danym wypadku rozkochaniem się w świetliskach pełzających nikle na tle jak zwykle stereotypowo — szarej płaszczyzny rzeczywistości.

I odrazu kontrast wyborny, dążenie czysto prywatne — zyskowne, pod firmą nibyto zogniskowania życia społeczeństwa polskiego oraz w celu rzekomego komunikowania się: „Ogniwo Dubieńskie“, wyraźnie pełne wszelkich niedomagań społeczno-towarzyskich, kierunku coraz intenzywniej w kierunku zupełnego zaniku „porządnej“ par force polskiej restauracyi na kresach wschodnich. Niejednokrotnie zamykana ta instytucya, w nikim już zdaje się, nawet w pośród aktycznaryuszy, nie znajduje poklasku, choćby z tego względu, że „interes nie idzie“, przyczynia cały splot spraw na tle stosunków towarzyskich, chaos pojęć, wychowania i ustawiczne konflikty, znajdujące obszerny bardzo, a tak swoisty wyraz w wiecznej powieści-plotce, która się ciągnie jak wieczna baśń, pajęczo tkaną na szkieletach dusz, ohydna, nieprawa córa opinii.

Otóż — życie towarzyskie; więc — bale, przedstawienia, kuligi, więc — komeraże, spory i pojedynki, więc skromne posiedzenia rodzinne, gdzie się tka robótkę-plotkę, pije się wódkę i dyktuje wyroki nad szeregiem osobników, więc — kółka najrozmaitsze, ich ścierania się, prowincyonalna nienawiść i wzajemny antagonizm, rozdrażniający się jaknajdalej, bo aż do przesadnego, w każdym wypadku, osobistego widzimisie, oportunistycznego ustępstwa wszelkich prądów utrzymywania stosunków i znajomości.

Najdosadniej jednak ze wszystkich tych charakteryzujących życie dubieńskie czynników, kwintesencyę jego stanowiąc, są zjadliwe spory, kończące się jak wszystkie sprawy, „honorowe“ na ostrzu noża stawiane, krwawemi pojedynkami, cudownym upustem krwi, nigdy nie dochodzącej do skutku. Oto gdzieś, kogoś, za szereg wyraźnych i powszechnie znanych nadużyć „zbesztano w gazetach“, więc naturalnie jako temat aktualny, wplata się to nicią czerwoną w rozmowy w kółkach i pomiędzy nich; i tu się czyha zdradziecko — aha, więc ten tamtego wyraźnie złodziejem nazywał i rozbrzmiewa to rozgłośnie misternemi melodyami rozświergotania kobiecego i wije się, plecie zjadliwie, aż wybucha nagle „męskim“ nadesłaniem „zaufanych“ zastępców honorowych, czyhających na taką spraweczkę z całym zapasem wiedzy, zaczerpniętej z szczegółowo przestudjowanych najrozmaitszych kodeksów honorowych. Co tam mówić, uzbrojeni we wszelkie pancerze obycia „w kraju cywilizowanym“, zjawiają się tacy panowie, gdzie ich nie posiano i jak grzyby po deszczu rosną splot za splotem komentarze do sprawy wyraźnej i prostej, a opierającej się w rzeczywistości na bezczelnem zagraniu, za wszelką cenę, na osłupieniu strony przeciwnej, nagle postawionej wobec doraźnie wystawionej kwestyi — honoru, życia i mienia. Lecz dzieje się czasami tak, że się na tem poznają, och jak dobrze, i bez najmniejszych skrupułów przyjmuje się „panów zastępców“ — w przedpokoju, rzuca się im parę słów oszacowujących ich akcyę i żegna się z wytwornością tak dla nich wyraźną, że dopiero po długim namyśle przychodzą oni do przekonania, że „wezwanie“ zostało przyjęte. Z pewnością długo się namyślają nad tym nieoczekiwanym przez nich zwrotem sprawy, bo w parę tygodni potem, gdy unicestwią możność doprowadzenia do skutku pojedynku, względnie rozstrzygnięcia sprawy przez sąd honorowy, rozpoczynają kampanię wyuzdaną popisując się nawet w prasie, kampanią, zmierzającą do zupełnego umorzenia sprawy w sensie jej krwawego w pojedynku niedoszłym zakończenia, a pełną obecnie „przed światem całym“ rozgłosu o niepodniesieniu rękawiczki, rzuconej wymownie przez ciążącą „biednemu honorowi“ obrazę i zatracenia poczucia sprawiedliwości wprost ludzkiej. A poza nimi cały gabinet partyjny — babiniec płytki, głupi i wrzaskliwie ujadający, a posuwający swe wpływy na „oficyalnie“ występujących zastępców aż występku, co usposabia grunt przygotowany i podatny, do niedbałego o nic podpisania papieru, tysiącom ócz, tysiącom mózgów na szpaltach gazety ulawionego. Oto, zaiste, kwiatek błotny, jadowitemi wyziewy zatruwający atmosferę, w którą się wkracza z myślą o świętej sanacyi o zwarjowanie — wyidealizowanemu usposobieniu do możności zjednania ku czemuś lepszemu sfery polityku-jących we wszystkich kolorach obywatelek i obywateli.

Rosną serca, kształtują się umysły i budują się dusze na tym tle stosunków, których, nie wiadomo, czy więcej jest podłej miernoty czy miernej podłości. Atmosfera tą oddycha się, czerpie się z niej życia chleb powszedni, wysysa się soki właśnie z tych wszystkich „najlichszych zdarzeń“ i coraz bardziej nie chce się wierzyć, że właśnie ona jest tem czego się chce — że jest naprawdę życiem ludzkiem.

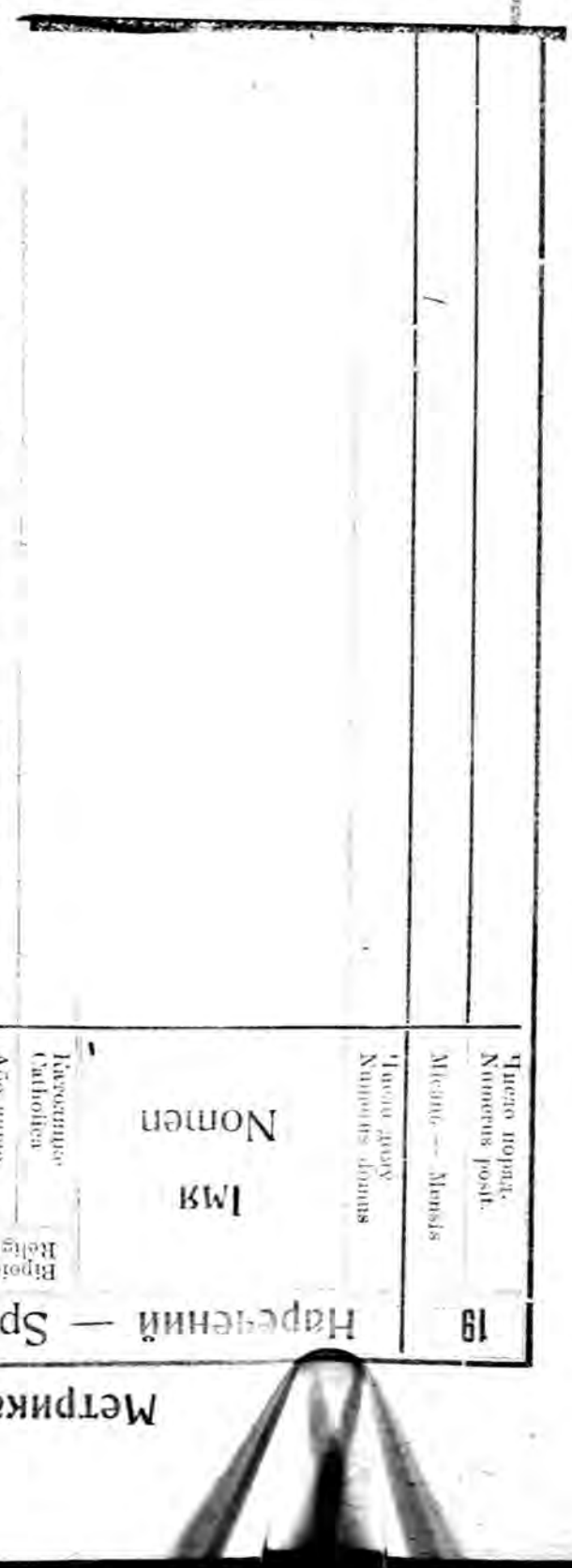

№ 44. Warszawa, Czwartek 23 Lutego 1922 roku. Rok V.

PRENUMERATA.
Kwartalnie . . 800 Mk.
Z odnoszeniem lub przesyłką 850 „
Za granicą . . 1000 „
Numer pojedyńczy 20 marek.
Konto pocztowe czekowe № 730.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA.
Cena za wiersz drobnego pisma (nonp.) po tekście 80 mk.
Tabelaryczne i cyfrowe o 50% zagraniczne o 100% droższe.
Kolumna 6 łamów.
Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada.

Redakcja i Administracja: Miodowa № 22. Redaktor naczelny przyjmuje od 12—2 pp. Redakcja otwarta od 9—3 pp. Tel. red. 44-05. Tel. adm. 44-50.

TREŚĆ DZIAŁU URZĘDOWEGO:

I. Zarządzenia Władz Naczelnych:

Poz. 22. Rozporządzenie Prezydenta Ministrów i Ministra Pracy i Opieki Społecznej, z dnia 3 lutego 1922 r. w przedmiocie zmiany regulaminu komisji lokalnych do badania wzrostu kosztów utrzymania rodzin pracowniczych w przemyśle i handlu, zatwierdzonego rozporządzeniem z dnia 14 września 1920 r.

Przedruk Ustawy z dnia 10 stycznia 1922 r. w przedmiocie likwidacji serwitutów w województwach: wołyńskiem, poleskiem i nowogródzkiem, oraz w powiatach: białowieskim, białostockim, bielskim, grodzieńskim, sokólskim i wołkowyskim województwa białostockiego, z Dz. Ust. R. P. z 1922 r., Nr. 10, poz. 65.

DZIAŁ URZĘDOWY.

I. Zarządzenia Władz Naczelnych.

22.

ROZPORZĄDZENIE

Prezydenta Ministrów i Ministra Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 3 lutego 1922 r.

w przedmiocie zmiany regulaminu komisji lokalnych do badania wzrostu kosztów utrzymania rodzin pracowniczych w przemyśle i handlu, zatwierdzonego rozporządzeniem z dnia 14 września 1920 r.

Na mocy art. 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 1920 r. („Monitor Polski" z dnia 6 lipca 1920 r. Nr. 149) zarządza się, co następuje:

§ 1.

W ustępie pierwszym art. 2 regulaminu komisji lokalnych do badania wzrostu kosztów utrzymania rodzin pracowniczych w przemyśle i handlu, zatwierdzonego rozporządzeniem z dnia 14 września 1920 r. („Monitor Polski" z dn. 11 października 1920 r. Nr. 231), słowa „Ministerstwa Aprowizacji" zastępuje się słowami „Ministerstwa Przemysłu i Handlu".

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Ministrów:
(—) *Antoni Ponikowski.*

Minister Pracy i Opieki Społecznej:
(—) *L. Darowski.*

USTAWA

z dnia 10 stycznia 1922 r.

w przedmiocie likwidacji serwitutów w województwach: wołyńskiem, poleskiem i nowogródzkiem, oraz w powiatach: białowieskim, białostockim, bielskim, grodzieńskim, sokólskim i wołkowyskim województwa białostockiego.

Art. 1. Na województwa: wołyńskie, poleskie i nowogródzkie, oraz powiaty: białowieski, białostocki, bielski, grodzieński, sokólski i wołkowyski województwa białostockiego rozciąga się moc obowiązującą ustawy z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 249) ze zmianami, wskazanemi w niniejszej ustawie.

Art. 2. Art. 1 ustawy z dnia 7 maja 1920 r. otrzymuje brzmienie następujące:

„Wszelkie serwituty, obciążające majątki ziemskie na obszarach województwa: wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego, oraz powiatów: białowieskiego, białostockiego, bielskiego, grodzieńskiego, sokólskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego i wpisane do aktów nadawczych, lub stwierdzone innemi dowodami prawnemi, udowadniającemi istnienie serwitutów, ulegają zniesieniu:

a) na zasadzie dobrowolnego układu stron trybem, przewidzianym przez obowiązujące prawa i przepisy, ze zmianami, wynikającemi z niniejszej ustawy, lub

b) z urzędu w drodze przymusu.

W razie zaginięcia lub zniszczenia aktów nadawczych i innych dowodów pisemnych istnienie i rozmiar serwitutów mogą być ustalone za pomocą badania świadków i rzeczoznawców".

Art. 3. Art. 4 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„W zebraniach biorą udział: 1) właściciel lub posiadacz osady, 2) od współwłaścicieli osady — jeden z grona, obierany przez pozostałych, a jeśli zgoda w tej mierze nie nastąpi, to najstarszy z nich wiekiem, 3) od osób zaginionych — opiekunowie wyznaczeni przez właściwy sąd, 4) od małoletnich, niepełnoletnich i obłąkanych — ich opiekunowie, względnie kuratorowie, wyznaczeni trybem, przez prawo miejscowe przewidzianym, 5) od nieobecnych — ich pełnomocnicy, lub w braku takowych osoby, istotnie zarządzające gospodarstwem nieobecnych, względnie osoby, wyznaczone ad hoc przez właściwy sąd".

Art. 4. Art. 8 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Wierzyciele hipoteczni, oraz osoby, na rzecz których figurują w dziale III wykazu hipotecznego ograniczenia prawa własności dóbr, regulujących serwituty, a również właściciele aktów zastawu dóbr (zakładnych), jeżeli sami lub ich pełnomocnicy przebywają w obrębie Państwa Polskiego i miejsce ich pobytu jest wiadome, winni być zawiadomieni i mogą brać udział w likwidacji, o ile tego zażądają po otrzymaniu zawiadomienia od urzędu ziemskiego o rozpoczęciu postępowania likwidacyjnego".

Art. 5. Art. 10 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Wynagrodzenie za zniesienie serwitutów winno nastąpić w ziemi, a w lesie lub w gotówce tylko wtedy, gdy obie strony się na to zgodzą. Przy przymusowej likwidacji serwitutów wynagrodzenie w gotówce może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych, a mianowicie: a) gdy ziemie, obarczone serwitutami, zostały już rozparcelowane na drobne działki, b) gdy za zniesienie serwitutów mogą być oddane tylko przestrzenie leśne, mające znaczenie ochronne, lub gdy grunt pod lasem nie nadaje się do użytkowania rolnego".

Art. 6. Art. 14 ustawy traci moc obowiązującą.

Art. 7. Wydzielenie tytułem wynagrodzenia za serwituty przestrzeni leśnej lub ziemi z pod lasu może nastąpić za zezwoleniem urzędów ochrony lasów, które winny wydać decyzję w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia o tem właściwego urzędu ochrony lasów. Brak odpowiedzi po tym terminie ze strony urzędów ochrony lasów uważany będzie za zezwolenie. Oddanie lasów, uznanych za ochronne, nie jest dopuszczalne.

Art. 8. Jako nowy punkt w art. 17 ustawy dodaje się „e) w wypadkach wydzielenia przestrzeni leśnych lub poleśnych tytułem wynagrodzenia za serwituty — zezwolenie odpowiednich urzędów ochrony lasów".

Art. 9. W art. 18 ustawy skreśla się wyrazy: „na sesji gospodarczej".

Art. 10. Punkt d) art. 19 ustawy uzupełnia się przez dodanie wyrazów: „oraz przy nadawaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 roku" (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18).

Art. 11. W art. 23 ustawy skreśla się wyrazy: „na posiedzeniu gospodarczem".

Art. 12. Art. 28 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Po ukonstytuowaniu się, komisja szacunkowo-rozjemcza przystępuje do opracowania projektu likwidacji przymusowej serwitutów zgodnie z niniejszą ustawą na podstawie ich szacunku, oraz do dokładnego zapoznania się z wnioskami i życzeniami stron, starając się osiągnąć polubowne załatwienie sprawy".

Art. 13. Art. 30 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Przy określeniu wynagrodzenia za poszczególne serwituty komisje szacunkowo-rozjemcze przyjmą następujące normy:

a) Przy likwidacji serwitutu pastwiskowego w lasach — jako równoważnik, wydziela się na korzyść włościan, którym serwitut ten przysługuje, ⅓ część gruntów z pod lasu, obciążonych tym serwitutem, o ile obszar tej trzeciej części nie jest większy od ¼ obszarów użytkowych ziem ukazowych (nadziałowych), należących do tych włościan. Jeżeli zaś obszar tej trzeciej części przestrzeni leśnej jest większy od czwartej części powyższych ziem ukazowych, wydziela się włościanom z przestrzeni leśnej, obciążonej serwitutami, obszar równy ¼ ich użytkowych ziem ukazowych (nadziałowych). Drzewostan, znajdujący się na przechodzącej do włościan za zniesienie serwitutów przestrzeni leśnej, może być przez poprzedniego właściciela zabrany w ciągu lat trzech od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o zniesieniu serwitutów.

b) Przy likwidacji serwitutu pastwiskowego, przysługującego włościanom na cudzych polach i łąkach — wydziela się włościanom, jako równoważnik, z tych pól i łąk, obszar 15% ogólnej ich przestrzeni. Obszar ten może uledz zmniejszeniu w zależności od wartości tego serwitutu, oraz od obszaru należących do włościan użytkowych ziem ukazowych (nadziałowych). Wydzielona włościanom za ten serwitut część cudzych pól i łąk nie ma być większą od ¼ należących do włościan użytkowych ziemi ukazowych (nadziałowych).

c) Przy likwidacji wzajemnego serwitutu pastwiskowego tak włościan, jak dworu na ugorach (t. zw. tłoki) — wydziela się włościanom obszar gruntu równy ⅓ nadwyżki przestrzeni gruntów dworskich, obciążonych tym serwitutem, nad przestrzenią takichże gruntów włościańskich. Wrazie nadwyżki gruntów włościańskich nad dworskiemi, lub równej przestrzeni tych gruntów, serwitut ten znosi się bez żadnych odszkodowań dla którejkolwiek ze stron.

d) Przy likwidacji wszelkich innych serwitutów, wynagrodzenie na korzyść użytkowników tych serwitutów określa się na zasadzie norm, stosowanych w umowach dobrowolnych, dokonanych poprzednio w najbliższej okolicy, a w braku takich umów — na zasadzie orzeczeń rzeczoznawców".

Art. 14. Art. 31 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Wrazie konieczności określenia wynagrodzenia za serwituty w gotówce określa się najpierw wynagrodzenie w ziemi, podług zasad, wskazanych w art. 13 niniejszej ustawy, a następnie dokonywa się oszacowanie tego wynagrodzenia podług przeciętnych cen targowych, płaconych w danej okolicy".

Art. 15. W art. 32 ustawy wyrazy: „w tabelach likwidacyjnych" zastępuje się wyrazami: „w aktach nadawczych".

Art. 16. Z chwilą wydzielenia równoważnika za serwitut, dziedzina, obciążona serwitutem, zostaje od niego zwolniona.

Jeżeli gromada uchwali w myśl art. 11 ustawy z dnia 7 maja 1920 r., że grunty, wydzielone za serwituty, mają być podzielone, natenczas podział następuje na podstawie dobrowolnego układu pomiędzy zainteresowanymi; wrazie niedojścia do skutku dobrowolnego układu — grunty, wydzielone za serwitut, zostaną podzielone proporcjonalnie do posiadanych przez każdego właściciela gruntów ukazowych.

Art. 17. Art. 39 ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„Decyzje, powzięte przez okręgową komisję ziemską, ulegają zaskarżeniom do głównej komisji ziemskiej na zasadach, wskazanych w art. 20 ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 461).

Art. 18. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego.

[redacted]

Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego:
(—) *Kiernik.*

(Dz. Ust. R. P. z dn. 17 lutego 1922 r., Nr. 10, poz. 65).

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Komunikaty.

Z Ministerstwa Skarbu.

Biuro prezydjalne Ministerstwa Skarbu podaje niniejszem do wiadomości, że utworzona na zasadzie art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. o środkach naprawy państwowej gospodarki skarbowej (Dz. Ust. R. P. Nr. 103, poz. 741) Rada finansowa uchwaliła na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 1922 r. zamieszczony niżej regulamin Rady finansowej:

REGULAMIN RADY FINANSOWEJ.

1

Przy Ministrze Skarbu tworzy się Rada finansowa, jako organ doradczy, który składa się z 15 członków, zamianowanych przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Skarbu.

2.

Zadaniem Rady finansowej jest wydawanie opinji w sprawach wszystkich ważniejszych ustaw i zagadnień finansowych, projektowanych przez Ministra Skarbu.

Członkom Rady finansowej przysługuje również prawo inicjatywy przez stawianie wniosków. Wnioski te mają być przedkładane Ministrowi Skarbu na piśmie.

3.

Członkowie Rady finansowej mianowani są na przeciąg dwóch lat.

Wrazie ustąpienia członka Rady finansowej przed upływem 2 lat, powołuje się członka na miejsce opróżnione na pozostałą część okresu urzędowania.

4.

Rada finansowa wydaje swą opinję większością głosów przy obecności conajmniej ośmiu członków. Przewodniczący i jego zastępca nie biorą udziału w głosowaniu.

5.

Radę finansową zwołuje Minister Skarbu w miarę potrzeby, jednakże nie rzadziej, niż raz na miesiąc lub też na żądanie, wniesione do Ministra Skarbu przynajmniej przez jedną trzecią część członków Rady finansowej.

6.

Radzie finansowej przewodniczy Minister Skarbu lub mianowany przez niego zastępca.

7.

Rada finansowa ma prawo ustanawiania z pośród swego grona komisji. Każda komisja wybiera swego przewodniczącego, który zwołuje posiedzenia w miarę potrzeby.

8.

Minister Skarbu powołuje na wniosek poszczególnych komisji 6 zastępców członków Rady, po dwóch dla każdej komisji. Zastępcy uczestniczą w posiedzeniach Rady z prawem przyjmowania udziału w głosowaniu jedynie wrazie nieobecności członków danej komisji.

9.

Przewodniczący, względnie jego zastępca, tudzież Rada finansowa i jej komisje mają prawo powoływania ekspertów (rzeczoznawców) do udziału w obradach. W głosowaniu eksperci (rzeczoznawcy) nie biorą udziału.

10.

Czynności biurowe Rady finansowej załatwia Ministerstwo Skarbu.

Protokóły sprawdza przewodniczący, oraz dwóch członków, w tym celu wybranych.

11.

Czynności członków Rady finansowej są honorowe. Członkom, mieszkającym stale poza siedzibą Rady finansowej, należą się djety i zwrot kosztów podróży wedle skali urzędników IV stopnia służbowego.

BIULETYN OFICJALNY POLSKI
Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

BULLETIN OFFICIEL POLONAIS
du Ministère de la Santé Publique.

№ 1.

Wykaz zachorowań i zgonów na choroby zakaźne, zgłoszonych od 1 do 7 stycznia 1922 r.
Rapport sur les maladies épidemiques, constatées depuis le 1 jusqu' au 7 janvier 1922.

Województwa Départements	pestis		variola		cholera asiatica		typhus abdominalis		typhus exanthematicus		paratyphus		typhus recurrens		dysenteria		scarlatina		diphteria		meningitis		morbilli		erysipelas		antrax		trachoma		tuberculosis		lepra		sepsis puerperalis		malaria		pertussis		cerebrospinalis meningitis		trichinosis		rabies*)		botulismus		alli mobi infectiosi	
	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.	zach. cas.	zg. d.
Okręg Warszawa-miasto Arrond. Varsovie-ville	—	—	—	—	—	—	13	2	67	9	—	—	26	1	1	—	31	2	7	4	2	—	1	3	—	—	—	—	15	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Warszawa	—	—	—	—	—	—	44	2	32	1	—	—	8	—	2	—	27	4	5	—	—	—	33	—	—	—	—	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Białystok	—	—	—	—	—	—	45	5	253	43	—	—	517	30	—	—	26	4	4	—	—	—	57	3	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kielce	—	—	—	—	—	—	63	2	28	5	—	—	2	—	—	—	25	4	3	—	—	—	22	2	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	—	—	—	—	59	3	147	8	—	—	211	25	1	—	13	2	4	—	—	—	18	2	—	—	—	—	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łódź	—	—	—	—	—	—	44	2	41	1	—	—	1	—	1	—	17	5	10	2	1	1	1	1	—	—	—	—	26	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kraków	—	—	—	—	—	—	53	12	53	5	—	—	2	—	3	—	27	1	1	—	2	—	8	2	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów	—	—	—	—	—	—	41	3	61	9	—	—	20	15	3	4	130	28	6	2	—	—	95	6	—	—	—	—	5	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów	—	—	—	—	—	—	22	1	54	3	—	—	1	—	5	—	32	7	2	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarnopol	—	—	—	—	—	—	12	3	28	9	—	—	1	—	—	—	18	1	2	—	1	1	45	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poznań	—	—	—	—	—	—	13	—	1	1	—	—	1	—	1	1	26	4	20	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pomorze*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polesie	—	—	—	—	—	—	103	4	450	16	—	—	834	40	91	—	24	2	37	—	1	—	63	—	—	—	2	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nowogródek	—	—	—	—	—	—	18	—	55	2	—	—	183	11	2	—	7	—	2	—	—	—	32	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wołyń	—	—	—	—	—	—	196	8	107	12	—	—	169	2	1	—	39	2	20	1	—	—	44	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Śląsk Cieszyński	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem—Total	—	—	51	8	—	—	726	47	1377	126	—	—	1975	124	114	10	443	62	132	14	7	2	434	19	23	—	2	—	67	157	—	2	4	2	27	4	43	—	1	—	931	—	—	—

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek:
(—) *Trąmpczyński.*

Prezydent Ministrów:
(—) *Antoni Ponikowski.*

Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego:
(—) *Kiernik.*

(Dz. Ust. R. P. z dn. 17 lutego 1922 r., Nr. 10, poz. 65).

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Komunikaty.

Z Ministerstwa Skarbu.

Biuro prezydjalne Ministerstwa Skarbu podaje niniejszem do wiadomości, że utworzona na zasadzie art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. o środkach naprawy państwowej gospodarki skarbowej (Dz. Ust. R. P. Nr. 103, poz. 741) Rada finansowa uchwaliła na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 1922 r. zamieszczony niżej regulamin Rady finansowej:

REGULAMIN RADY FINANSOWEJ.

1

Przy Ministrze Skarbu tworzy się Rada finansowa, jako organ doradczy, który składa się z 15 członków, zamianowanych przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Skarbu.

2.

Zadaniem Rady finansowej jest wydawanie opinji w sprawach wszystkich ważniejszych ustaw i zagadnień finansowych, projektowanych przez Ministra Skarbu.

Członkom Rady finansowej przysługuje również prawo inicjatywy przez stawianie wniosków. Wnioski te mają być przedkładane Ministrowi Skarbu na piśmie.

3.

Członkowie Rady finansowej mianowani są na przeciąg dwóch lat.

Wrazie ustąpienia członka Rady finansowej przed upływem 2 lat, powołuje się członka na miejsce opróżnione na pozostałą część okresu urzędowania.

4.

Rada finansowa wydaje swą opinję większością głosów przy obecności conajmniej ośmiu członków. Przewodniczący i jego zastępca nie biorą udziału w głosowaniu.

5.

Radę finansową zwołuje Minister Skarbu w miarę potrzeby, jednakże nie rzadziej, niż raz na miesiąc lub też na żądanie, wniesione do Ministra Skarbu przynajmniej przez jedną trzecią część członków Rady finansowej.

6.

Radzie finansowej przewodniczy Minister Skarbu lub mianowany przez niego zastępca.

7.

Rada finansowa ma prawo ustanawiania z pośród swego grona komisji. Każda komisja wybiera swego przewodniczącego, który zwołuje posiedzenia w miarę potrzeby.

8.

Minister Skarbu powołuje na wniosek poszczególnych komisji 6 zastępców członków Rady, po dwóch dla każdej komisji. Zastępcy uczestniczą w posiedzeniach Rady z prawem przyjmowania udziału w głosowaniu jedynie wrazie nieobecności członków danej komisji.

9.

Przewodniczący, względnie jego zastępca, tudzież Rada finansowa i jej komisje mają prawo powoływania ekspertów (rzeczoznawców) do udziału w obradach. W głosowaniu eksperci (rzeczoznawcy) nie biorą udziału.

10.

Czynności biurowe Rady finansowej załatwia Ministerstwo Skarbu.

Protokóły sprawdza przewodniczący, oraz dwóch członków, w tym celu wybranych.

11.

Czynności członków Rady finansowej są honorowe. Członkom, mieszkającym stale poza siedzibą Rady finansowej, należą się djety i zwrot kosztów podróży wedle skali urzędników IV stopnia służbowego.

BIULETYN OFICJALNY POLSKI
Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

BULLETIN OFFICIEL POLONAIS
du Ministère de la Santé Publique.

№ 1.

Wykaz zachorowań i zgonów na choroby zakaźne, zgłoszonych od 1 do 7 stycznia 1922 r.
Rapport sur les maladies épidemiques, constatées depuis le 1 jusqu' au 7 janvier 1922.

Метрика вінчаних — Liber copulatorum

Стор. .....
Pag.

19.....		Наречений — Sponsus						Наречена — Sponsa						Свідки — Testes	
Число поряд. Numerus posit.	Місяць — Mensis	Число дому Numerus domus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицке Catholica	Віроісп. Religio: Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільний — Coelebs	Вдовець — Viduus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицке Catholica	Віроісп. Religio: Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільна — Coelebs	Вдова — Vidua	Ім'я Nomen	Званє Conditio

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920.

Волинь

Папка ч: V.

58

Кооперативний рух.

Вирізки з українських часопи-

сів газет за час від 1/I 1922 -

Волинь

Бібка т. VI.

Картини з життя населення Волині.

Вирізки з газет: 1) Укр. Вісник, 2) Укр. Прибуга, 3) Вперед – за час від 1/V 21 р. до

Волинь

Бечка ч. VI.

Картинки з життя населення Волині.

Вирізки з газет: 1/ Укр. Вісник, 2/ Укр. Трибуна, 3/ Вперед – за час від 1/V 21 р. до 20

Волинь. Життя населення Волині. 61

Метрика померших. — Liber mortuorum. Стор. Pag. 1.

Число порядк. Numerus positionis	День смерти Dies mortis 19..... Місяць Mensis: Помер Mortuus / Похорон. Sepultus	Число дому Nrus Domus	Ім'я, назвище і звання померлого Nomen, cognomen, conditio mortui	Віроісп. Religio: Католицьке Catholica / Або инше Aut alia	Пол Sexus: Мужеський Masculus / Женський Femina	Вік життя Anni vitae	Недуга і її рід Morbus et qualitas mortis
			Глядп дотичне до Вперед. ч. 56 у 4-х прим. в місці				„Вперед" ч. 61 - 12/I 1921 р.

Що діється на Волині?

Читаємо в „Robotnik-у":

„Писали ми вже про надужиття польських урядників на Волині; звертали ми увагу на ненормальну ситуацію українського населення і шкільництва. Ніщо від цеї пори не покращало, прийшло навіть погіршення. В школах, наприклад, в абсолютною українською більшістю кажуть всім учням вчитися римо-католицької релігії.

Порушували ми також справу насилля над населенням, довершуваного при так званому відбиранню воєнної добичі. Одиноким результатом кореспонденції було арештування автора через дефензиву, за справою урядників в ній зачіплених і двомісячна слідча вязниця, після чого його увільнено, а справу спинено.

В селі Голоби, ковельського повіту, яке лежить над самим Стоходом і тричі було руйноване в часі світової війни і большевицького наступу, найбільше відзначується референт воєнної добичі Зигмундчик. Нема, здається, хати в селі, якої він не відвідавби, пошукуючи воєнної добичі навіть по кишенях і футералах від перстенів. Забирається штани від хлопа, забирається білля під протекстом, що це є німецьке або російське білля, трикоти, накривала, чоботи. Забирається бляху, так потрібну на дахи, сіно, що правда, за гроші — та проти заборони міністерства військових справ реквірувати на знищених областях, забирається білу муку, хліб, цукорки, большевицькі гроші, керенки, господарські знаряди, мебіль, хатню обстанову, загалом всьо, що представляє вартість. Крім цего Зигмундчик переводить сам особисто або при помочі своїх поплечників екзекуції. Бють без огляду на пол, літа і становище.

Ціла та діяльність референта є добре відома місцевій адміністрації. Ще в 1920 р. зверталося на це увагу начальника округа. Повідомлено ковельську повітову людову раду, з початком лютого зложено скаргу в полевому суді — з поданням цілого ряду фактів і свідків. Та все даремне..."

„Вперед" ч. 57 - 11/I 1921 р.

Викидають українських залізничників.

Українці-волиняки користають з своєї „рівноправности скрізь та всюди. Не тільки всяка політична зміна дається в знаки службовцям залізниць, але навіть реформи в управлінню залізницями потягають голод та сльози для працьовників залізниці.

Залізнична лінія Радзівілів-Здолбуново-Оженин належала до львівської дирекції. Ця „патріотична" львівська дирекція порядно таки прочистила від „гайдамацького", як у нас кажуть, елементу... Та ось з початком весни цього року залізничу магістраль Радзівілів-Здолбутово-Оженин долучили чомусь до радомської дирекції. Українці-залізничники знову попадають у „чистилище". Радомська дирекція з усього числа 295 етатових службовиків Українців (що пройшли чистилище при львівскій дирекції) залишає на посаді, як контрактових, всього на всього 105 службовиків. Причому перед виплачуванням пенсії за місяць квітень всякими погрозами вимусили дати підпис, що вони — як поденні працьовники — ніяких претенсій не матимуть на випадок можливого скорочення штатів.

Тепер оце перед Великоднем викинуто ще 29 осіб. Є між ними такі, що ціле своє життя працюють на залізниці й виснажили там усю свою силу та здоровля. Найкраще те, що викидають нас як „obcokrajowców", нас, споконвічних громадян Волині.

В. Ойчим.

„Вперед" ч. 69 - 11/I 1921 р.

„Рівноправність".

Дня 25. січня п. р. до луцького окружного суду вніс подання на надання права присяжного адвоката правник Юрій Черевко, абсольвент дорпатського університету, намічений на катедру цього університету, якої не обняв тільки тому, що бажав служити своїому народови. Хоч гром. Черевко відбув потрібну судову і юридичну службу, і виявив себе, як визначний юрист, хоч організація польських правників дала йому якнайкращі референції, суд рішив відкинути його прохання, тому, що він — Українець.

Через це рішення, українське населення Волині, яке складає поверх 90%, лишається і далі без своїх правних оборонців перед судом. Теперішна влада, прийшовши на Волинь, повбавила нас власної адміністрації, школи, суду, а нарешті і права боронитися в ньому, відмовляючи права нашим адвокатам.

Волиняк.

„Вперед" ч. 68 - 13/I 1921 р.

Викидування залізничників зі служби.

Останніми часами на Волині почали знову масами викидати залізничників української національности. Наприклад у Рівному та Здолбунові так ні сіло ні пало викинено кількома наворотами коло 80% українських залізничників. Кажуть, що в провину їм закидають недбалість підчас евакуації в пору наступу Буденного. Друга ж поголоска кружляє, що просто хочуть нашу Волинь обсадити польським елементом і в такий спосіб скріпити тут свій „stan posiadania". Залізничник.

„Вперед" ч. 73 - 26/I 21 р.

Рівноправність.

Як дуже у нас на Волині перестерігається голошеного всюди клича рівности і братерства, може послужити от хочби цей примір:

В місті Луцьку є квaтерункове будівничий відділ, в якому були заняті службовики і робітники на поденних роботах. Коли польські власта мали перебрати службовиків на свій етат, вахадано від них, щоби вони на евіденційних списках написали, що є польської народности. Хто не сповнив цього домагання тратив місце. Тих, що не хотіли покидати своєї народности, остали без служби як чужинці а на їх місця принято Мазурів.

Волиняк.

„Вперед" ч. 73 - 26/I 21 р.

Фабрикація яничарів.

З села Селець, ковельського повіту вивезли Полъки двоє українських дітей, які находились в польській захоронці, перед наступом большевиків до Повання. Під впливом гарних наук, які там побирали, молоденькі яничари, пишуть до родини, що вже до краю не вернуться, бо віри вони вже иншої, а рідна вже їм не подобається. Слідби памятати сусідам, що як турецькі яничари не причинялися до закріплення на все могутности турецьких султанів, таксамо новітнім яничарам годі закріпити теперішний „стан посідання".

Число порядк. Numerus posit. | Ім'я Nome | Місяць — Mensis | 19 | Число дому Numerus domus | Народжен

„Вперед" ч. 74 — 27/V 21 р. -2-

„Вперед" ч. 84 — 8/VI 21 р.

Волинські нуждарі.

У Володимирському повіті духовенство на пропозицію Т-ва „Просвіти" перевести анкету населення, що потрібувало допомоги в своїх партіях відгукнулося, а урядове око (крім погрози кари в 1000 мк. Т-ву „Просвіта", за обяву про реєстрацію бідної людности в українській мові) дало спокій в цій справі. В результаті маємо цифри зубожілого населення Володимирського повіту без ріжниці національности і релігії поки що тільки з 58 парохій, стверджені підписами священиків, солтисів і магістрату.

В анкетних списках селянських семейств, потрібуючих допомоги лише з 58 парохій, зазначено 2144. В анкетні рубрики попали переважно вдови, каліки і невдібні до праці з дітьми до 16 літ, що були евакуовані підчас війни, хати й будинки яких знищені, землі яких засіяні до 3 моргів, без сільсько господарчого інвертаря і без статку.

Що торкається виключно допомоги дітям, то анкета виказує: дітей потребуючих допомоги до 16 літ в 58 парохіях — 3888; при чому цілковито безпритульних, що находяться абсолютно без всякої опіки, тиняються і жебрають по селі налічується 250 дітей. Очікуємо таких відомостей ще з 64 парохій.

Так коїться на Володимирщині, де грунт вельми родючий, де невдовзі без опікунів він поставить на ноги населення, що бореться з голодом і злиднями своїми силами.

А якжеж виглядає економічне становище багнистого пристохіддя з оазами надми-піску?

Володимирянин.

„Вперед" ч. 95 — 22/VI 21 р.

„Благодійність".

Ми думали, що роздача американських дарів ведеться неправильно тільки в Галичині, завдяки шовінізмови деяких кругів, тимчасом те саме приходиться нам відмітити і в нас на Волині.

Від 1919 р. роздавано в Луцьку і инших містах дарунки від американського комітету, але не тим, хто найбільше потребував, хто прямо не мав що взяти на себе, але людям, які зовсім не потребували помочі. На чолі цієї благодійної організації стоять: Полька Аделіна Зайковска і Катерина Роздольска, яка, хоч з Волині родом, заявляє себе „істінно русскою". Хоч луцька повітова „Просвіта" оснувала окрему секцію, з метою підмоги населенню, досі не змогла вона, завдяки місцевій адміністрації, нічого вдіяти.

„Вперед" ч. 101 — 2/VII 21 р.

Шпіони працюють.

До м. Ковля на батьківську господарку (руїна ще з великої боїні понад Стоходом) повернувся громадянин Мацюк. Колишнього — ще в російській школі — вчителя-Українця, палкого юнака, потому активного діяча в революційній добі, наостанку члена Всеукраїнського Трудового Конгресу — навіть не впізнати. Жахливі поневіряння на Домбю, де його муки і страждання збільшувалися через вплини „батька" Петлюри за помету в участи в повстанню атамана Оскілка, і фізично і інтелектуально зломили людину. Тепер Мацюк не приймає жадніської участи в українському життю, але цілком присвятив себе господарці та опіці над немічними батьками. Те, що охранка турбує родину Мацюка, в нас ніхто не дивується. Та треба взати, що й сусіди мають клопіт: поліція в супроводі панків в охранки по сусідах вимушує якісь візнання про Мацюка й особу... Оскілка, хоч останнього в Ковлі людність і не знає.

Взагалі-ж тепер по Волині вештається сила підозрілих осіб. Наприклад, недавно на збори „Просвіти" в Ковлі завітав „Українець", що, як він каже, по обставинам часу мусів бути в армії Балаховича; як виявилося, цей „Українець" є агентом „другого відділу" польської охранки.

Ковелець.

„Вперед" ч. 103 — 5/VII 21 р.

„То тільки хлоп".

Дня 16. червня на передмісті міста Радивилова найдено труп чоловіка. В убитому пізнали селянина с. Ова[illegible] Зробка. Коло нього валявся мішок з пятьма цеглами. Куля попала просто в серце. Груди були попалені від близького пострілу. По словам рідні Макара, Зробко з вечера пішов з мішком за цеглою до одної розваленої касарні. Знищений війною, ставив він хату та не мав грошей за що купити навіть цеглини для печі. Біда заставила піти до розваленої касарні з мішком по цеглу і тут найшов смерть. Відомо, що до тієї касарні наведувалися воріженята, які за марки довольна брати цеглу і возами, а бідний Макар не мав дати „пару марок" — тож поплатився життям. На просьбу зробити заряд слідство на місця слідчий сказав, — що „хлоп не засмердиться" і слідство було зроблено щойно через 5 днів вже на цвинтарі. Звичайно великим грішникам все даром проходять, а малим все дістається. П. З.

„Вперед" ч. 120 — 27/7 21 р.

Пімста панського посіпаки.

Село Велицьк на Ковельщині до тла зруйновано; навіть з великого панського саду та мурованих палат не лишилося ні сліду. Та замовк гурс кіт гармат і люде почали вертатися на свої руїни, згарища. Хто оселився просто в окопі, а хто, видобувши з бліндажа трохи колод та зрубавши в панському лісі обдерту гарматними стрілами сосну, в такий спосіб спромігся на хатину. Нарешті повертається і пан. Його управитель без усякого розбору позиває селян за крадіж ніби то панського добра: байдуже, що хатина зліплена з дерева, видобутого з окопів. Але на тому робота панського посіпаки не скінчилася. Недавно той посіпака, при зброї та з кийчуком у руці, об'їзджаючи поле, натрапив на якогось бандита. Панок до того перелякався, що покинув навіть коня. Після того він зробив донос, що селяне дають притулок банди тови. Наслідки — одинадцять чоловіків заарештовано. А через те, що обидві вязниці в Ковлі переповнені, їх впаковано до загратованого льоху — подвала в бувшій, за часів царату, державній скарбниці, де колись переховувалося золото. І тут в неможливих, нездорових умовах нещасні люде ще живцем мусять гнити без слідства, без подання навіть причин обвинувачення: бо ніхто з цим не поспішає.

„Вперед" ч. 129 — 6/8 21 р.

З Волині.

З недолі чиншовників.

Є на Волині в луцькому повіті невеликий хутір Березе. На панській землі розміщено тисячі селян-чиншовників Українців, Поляків, Німців і навіть один Жид, який чудом за царських часів вспів набути землю. Німці, хоч прибули недавно, новиплачували вже чиншову належитість і стали власниками землі. Так само Поляки вважаються власниками землі; тільки Українці хоч виплатили контрактових 34 років ренти, платять її і на далі і все вважаються чиншовниками. Вже до війни домагалися селяне, щоби признано їм землю на власність, але добилися тільки того, що дідич підвищив чинш. В часі війни селяне, хоч не вся земля обраблялась, мусіли платити повний підвищений чинш. В часі гетьманщини селянам приходилося платити третій сніп від усього урожаю і щойно директорія заповіла признання землі чиншовникам, що затвердили опісля большевики.

Здавалося, що спроба оконечно порішена. Одначе з польськими військами вернув у село дідич і цей зразу став грозити, що нажене селян з землі. Чиншовники стали скрізь шукати поратунку і нарешті в „Straż-i kresowій добилися рішення, що за чиншом, що правда доволі великим, будуть могли далі працювати на землі. Одначе дідич не признав рішення „Str. kresow oї" і рішив землю відібрати для війська. А селяне, яких діди й прадіди кровю і потом зливали цю землю, підуть хіба в торбаки.

„Укр. Вісник" ч. 113 – 14/VI 21 р.

На Волині.

В статті п. з. „На кресах" — „Robotnik" (ч. 151) пише:

„В повіті Володимирським, так як всюди на „кресах" власти (польські) позволяють собі на шиканування працюючої кляси та на вислугування обшарникам й то в значно яскравійшій степени, чим у нутрі краю.

„Капіталови і властям в цього роду протидержавній діяльности сильно („dzielnie") помагає клир, який при помочи поліції відбирає православним церкви. Природно, що це викликує обурення.

„В пов. Володимирськім обшарники під час боїв опускали свої оселі. Землю обробляли оставші робітники й хлопи. Тепер вертаючі власники при допомозі поліції відбирають цю землю в брутальний спосіб, наражаючи багато робітників на повну руїну і ненагороджені втрати.

„Такий п. Адам Лєдоховскі напр. по повороті до свойого маєтку післав поліцію враз з плугами до фільварку Седмірки, аби заорати огородці, які поробили собі рільні робітники перед вікнами. Попсовано кількалітню людську працю зі звірячою зліснівістю, бо побіч полишено відлогом цілі лани.

Долягів гром. Микуличі належить до пані Рудніцкої від 30 літ, одначе вона сама досі не господарила, бо воліла винаймити маєток. В часі війни Долягів цілковито опущено, остався там тільки Павло Андрієвський, котрий був робітником в тім фільварку на протязі 20 літ та фактичним і одиноким опікуном протягом дальших 7 літ. Андрієвський по пожежі на власний кошт поправив дім, в якім мешкав. В останнік часах вернула нані Рудніцка і хотячи винаймити маєток, рішилася усунути Андрієвського. Тому заскаржила його до мирового суду з домаганням ексмісії. Мировий суд проти виразного оголошення апеляційного суду, що забороняє видавати ексмісійні вироки з реченцем перед 1. листопада п. р. засудив Андрієвського на негайну ексмісію. Прибула поліція (судові вироки виконує тут староста за посередництвом поліції, а не судовий екзекутор („komornik") і Андрієвський враз з жінкою, дітьми і добутком найшовся під голим небом"...

Памятайте про пресовий фонд „Українського Вістника"! Жертви проситься слати до Краєвого Союза Кредитового у Львові (Ринок 10.) на біж. рахунок „Українського Вістника".

„Ziemia Lwowska" ч. 187 – 11/8 21 р.

Listy z Wołynia.

Zniszczenie wojenne. — Odbudowa. — Gospodarstwo włościańskie. — Energia ludności polskiej. — Dobrobyt Czechów. — Niemcy. — Przemysł i handel.

(Od naszego korespondenta.)

Łuck, w lipcu 1921.

Wołyń — to kraj żyzny i bogaty, to jedna z cenniejszych prowincji Rzeczypospolitej. Północ obfituje w lasy, przedstawiające miljardowe wartości, mimo rabunkowej gospodarki, prowadzonj przez okupantów niemieckich i austrjackich, odznaczało się przy tem hodowlą bydła.

Południe posiada glebę żyzną niezmiernie. W czasie największych przewrotów i kataklizmów wojennych powiaty dubieński i krzemieniecki żywiły nietylko cały Wołyń, ale wywoziły zboże do Kongresówki i Małopolski. Taki powiat równieński, gdzie bolszewicy pozostawili samych kwitów rekwizycyjnych na 3.000.000 pudów (3.000 wagonów zboża), potrafił dostarczyć niemal drugie tyle dla armji polskiej i urzędów aprowizacyjnych. To też w budżecie aprowizacyjnym Rzeczypospolitej kraj ten stanowić będzie poważną pozycję, która nietylko wyrówna ewentualny niedobór pierwszych lat naszej samodzielnej gospodarki państwowej, ale pozwoli rzucić część zboża na wywóz.

W czasie wojny kraj ten przechodził ciężkie koleje. Do dziś dnia ślady olbrzymich zmagań znaczą się pustką, labiryntem okopów i siecią drutów kolczastych wzdłuż dawnego frontu austrjacko-niemiecko-rosyjskiego nad Stochodem. Po wielkiej wojnie przyszła rewolucja bolszewicka, znacząca się ruinami dworów i powszechnym rabunkiem, potem krótki okres rządów hetmańskich, przewrót Petlury, wojny ukraińskiej z Polską i bolszewikami, wojny polsko-bolszewickiej. Tędy szły nasze pułki na Kijów, tędy wiódł szlak odwrotu z grodu Ruryków, tędy wreszcie przeszła ostatnia fala wojny, zakończona brawurowym wypadem na Konosteń. W tych zmaganiach kraj uległ zniszczeniu i kompletnemu niemal rabunkowi. Uległy mu nietylko dwory, ale również szereg wsi i osad. Handel i przemysł zostały zrujnowane. Spalone wsie, wycięte lasy, okopy i epidemje pozostawiła po sobie wojna.

Ale lud tutejszy jest dziwnie twardy i nieustępliwy. To też choć pomoc rządowa przy odbudowie chat i gospodarstw zaliczyć należy do podań mitycznych, zaledwie bowiem w ostatnich czasach poczyniła ona pierwsze, ach, jak słabe kroki, podróżny, przejeżdżający przez Wołyń, będzie mógł z wielkiem zadowoleniem obserwować zasiane łany włościańskie, pokryte dziwnie w tym roku bujnymi plonami. Tylko ziemie większej własności leżą niemal w połowie odłogiem, w połowie obsiane dłonią okolicznych włościan. Ziemiaństwo wołyńskie jeszcze się do gospodarstwa nie bierze. Bo i po co? Pomimo zniszczenia wartość gruntów wzrosła niepomiernie, długi, ongiś tak dotkliwie obciążające hipoteki, dziś skurczyły się wskutek spadku waluty do śmiesznie małych wartości. To też niejeden hołysz, stojący przed wojną wobec widma bankructwa, dziś jest miljonerem. A przytem gospodarka na „3-ci snop", bez żadnych nakładów, daje dziś takie zyski, o jakich żaden właściciel wzorowo prowadzonego majątku ziemskiego przed wojną ani śnił.

Zatem krają pługi włościańskie dworskie łany. Ale i w najbardziej zniszczonych miejscowościach wre praca. Nad Stochodem, nad Styrem znikają powoli okopy, potworne pajęczyny drutów, ich miejsce zajmują pola uprawne. Szcze-

„Вперед" ч. 140 – 19/8 21 р.

Робота польських урядників.

Що раз то тяжче стає українському населенню на Волині зносити переслідування деяких польських урядників. Наведу один факт: В Луцьку викинув урядник Зглоцький одного Українця з мешкання під голе небо, мимо цього, що мешкання все було заплачено місяць наперед. Покривджений ходив по всіх урядах, просив поради і оборони, покликаючися на закон про охорону льокаторів, але безуспішно, бо закони тут хіба не зобовязують. Бідолаха мешкає і досі під голим небом.

В. Рівноправський.

„Вперед" ч. 144 – 25/8 21 р.

Нетакт поліції.

На весілля селянина Федора Ткачука, Українця, в селі Деревяці, острожського повіту, явився і комендант постерунку Юзеф Шпілецкі. Коли господар разом з гістьми почав співати якусь пісню, постерунковий зірвався з місця, гримнув кулаком об стіл, зі словами: „Do cholery mi ukraińska pieśń! Zaciągaj (sic) polskiej!" і почав співати „Jeszcze Polska nie zginęła". Виходить, що в острожському повіті дозволена селянам-Українцям тільки одна пісня, а саме... польський гимн.

„Вперед" ч. 147 – 28/8 21 р.

Вивозять хліб з Волині.

По селах Волині сновигається багато купців хліба. На наших залізничих станціях, як Рожище, Луцьк, Рівне та инших, щоденно наладовується хлібом по 30—35 вагонів та вивозиться на захід. Для повертаючих збігців на свої загарища, у звязку з подорожінням хліба, становище просто таки жахливе.

Друкарня Ставропігійська

Południe posiada glebę żyzną niezmiernie. W czasie największych przewrotów i kataklizmów wojennych powiaty dubieński i krzemieniecki żywiły nietylko cały Wołyń, ale wywoziły zboże do Kongresówki i Małopolski. Taki powiat równieński, gdzie bolszewicy pozostawili samych kwitów rekwizycyjnych na 3.000.000 pudów (3.000 wagonów zboża), potrafił dostarczyć niemal drugie tyle dla armji polskiej i urzędów aprowizacyjnych. To też w budżecie aprowizacyjnym Rzeczypospolitej kraj ten stanowić będzie poważną pozycję, która nietylko wyrówna ewentualny niedobór pierwszych lat naszej samodzielnej gospodarki państwowej, ale pozwoli rzucić część zboża na wywóz.

W czasie wojny kraj ten przechodził ciężkie koleje. Do dziś dnia ślady olbrzymich zmagań znaczą się pustką, labiryntem okopów i siecią drutów kolczastych wzdłuż dawnego frontu austrjacko-niemiecko-rosyjskiego nad Stochodem. Po wielkiej wojnie przyszła rewolucja bolszewicka, znacząca się ruinami dworów i powszechnym rabunkiem, potem krótki okres rządów hetmańskich, przewrót Petlury, wojny ukraińskiej z Polską i bolszewikami, wojny polsko-bolszewickiej. Tędy szły nasze pułki na Kijów, tędy wiódł szlak odwrotu z grodu Ruryków, tędy wreszcie przeszła ostatnia fala wojny, zakończona brawurowym wypadem na Konotseń. W tych zmaganiach kraj uległ zniszczeniu i kompletnemu niemal rabunkowi. Uległy mu nietylko dwory, ale również szereg wsi i osad. Handel i przemysł zostały zrujnowane. Spalone wsie, wycięte lasy, okopy i epidemje pozostawiła po sobie wojna.

Ale lud tutejszy jest dziwnie twardy i nieustępliwy. To też choć pomoc rządowa przy odbudowie chat i gospodarstw zaliczyć należy do podań mitycznych, zaledwie bowiem w ostatnich czasach poczyniła ona pierwsze, ach, jak słabe kroki, podróżny, przejeżdżający przez Wołyń, będzie mógł z wielkiem zadowoleniem obserwować zasiane łany włościańskie, pokryte dziwnie w tym roku bujnymi plonami. Tylko ziemie większej własności leżą niemal w połowie odłogiem, w połowie obsiane dłonią okolicznych włościan. Ziemiaństwo wołyńskie jeszcze się do gospodarstwa nie bierze. Bo i po co? Pomimo zniszczenia wartość gruntów wzrosła niepomiernie, długi, ongiś tak dotkliwie obciążające hipoteki, dziś skurczyły się wskutek spadku waluty do śmiesznie małych wartości. To też niejeden hołysz, stojący przed wojną wobec widma bankructwa, dziś jest miljonerem. A przytem gospodarka na „3-ci snop", bez żadnych nakładów, daje dziś takie zyski, o jakich żaden właściciel wzorowo prowadzonego majątku ziemskiego przed wojną ani śnił.

Zatem krają pługi włościańskie dworskie łany. Ale i w najbardziej zniszczonych miejscowościach wre praca. Nad Stochodem, nad Styrem znikają powoli okopy, potworne pajęczyny drutów, ich miejsce zajmują pola uprawne. Szczególna energję okazuje tu ludność polska, która pierwsza w braku pługów i sprzężaju motykami skopała grunta i w ten sposób rzuciła pierwsze podwaliny pod przyszły dobrobyt. Za jej przykładem poszła ludność ukraińska, która czekała długo i napróżno na pomoc z zewnątrz, mrąc tymczasem z głodu, chłodu i epidemji. Ludność nad Stochodem, w braku chat, mieszka w ziemiankach i dawnych okopach niemieckich, zalewanych na wiosnę. Przez zimę i wiosnę żywi się ona dotychczas normalnie żołędziami i wrzosem, i jak się ktoś dosadnie wyraził, zajmuje się wymieraniem na tyfus. Trzeba było przykładu garści osiadłych tam Polaków, aby tę ginącą z głodu ludność wyrwać z apatji i oczekiwania... cudu.

Natomiast w innych okolicach, mniej zniszczonych, ludność szybko powraca do dobrobytu, „rozżywa się" — jak tutaj mówią. Szczególnie zamożni są koloniści czescy, którzy i przed wojną przodowali tu wysoką kulturą rolną. Dziś gospodarki ich znajdują się wprost w kwitnącym stanie. Natomiast koloniści Niemcy, którzy zostali w 1914 r. wysiedleni przez rząd rosyjski na Syberję, są bardzo zrujnowani i z trudem wiążą koniec z końcem. Ale i ci dziś już mają się znacznie lepiej.

Ustalenie granicy i stan pokoju z bolszewją wpłynęły odrazu ożywiająco na rozwój gospodarczy kraju. Środki komunikacji polepszyły się znacznie, i to teraz odbiło się na handlu i przemyśle. Szczególnie silnie rozwinął się przemysł drzewny, są czynione starania celem uruchomienia cukrowni w Zytyniu pod Równem i szeregu hut szklanych, rozsianych szczególnie w tamtej okolicy. Przez granicę z Ukrainą sowiecką szedł ożywiony „szmugiel". Wywożono głównie manufaktury, natomiast z tamtej strony sprowadzano wagonami cukier, który z Równego szedł w dwu kierunkach: na Lwów przez Brody i na Warszawę przez Kowel. Dziś, gdy w Korcu otwarto urzędowo punkt handlowy dla wymiany towarów, przemytnictwo prawdopodobnie znacznie osłabnie.

W Kowlu, Łucku, Równem, Ostrogu, powstało w czasach ostatnich mnóstwo świeżych firm handlowych, przeważnie polskich. Daje się zauważyć napływ kupców z prowincji centralnych. Szereg towarzystw parcelacyjnych wykazuje również ożywioną działalność. Jednem słowem, wszelkie oznaki zdają się wskazywać na to, iż życie gospodarcze na Wołyniu będzie się wzmagać w szybkiem tempie. Kraj ten, ongiś położony na kresach kolosu rosyjskiego, zaniedbany pod każdym względem, dopiero dziś, po złączeniu się z Rzecząpospolitą, wkracza w okres, który wróży mu ogromny rozwój należytego stanowiska w państwie.

Wł.

Kontakt policji.

На весілля селянина Федора Ткачука, Українця, в селі Деревяні, острожського повіту, явився і комендант постерунку Юзеф Шпілецкі. Коли господар разом з гістьми почав співати якусь пісню, постеруновий зірвався з місця, гримнув кулаком об стіл, зі словами: „Do cholery mi ukraińska pieśń! Zaciągaj (sic) polskiej!" і почав співати „Jeszcze Polska nie zginęła". Виходить, що в острожському повіті дозволена селянам-Українцям тільки одна пісня, а саме... польський гимн.

„Вперед" ч. 144 — 28/8 24 р.

Вивозять хліб з Волині.

По селах Волині сновигається багато купців хліба. На наших залізничих станціях, як Рожище, Луцьк, Рівне та инших, щоденно наладовується хлібом по 30—35 вагонів та вивозиться на захід. Для повертаючих збігців на свої загарища, у звязку з подорожінням хліба, становище просто таки жахливе.

„Вперед" ч. 147 — 28/8 24 р.

Друкарня Ставропігійська

„Укр. Трибуна" ч. 24 - 2/VI 21 р. - 4 - „Укр. Трибуна" ч. 25 - 4/VI 21 р.

По Волині та Холмщині

Відновлення сельського господарства на Волині.

(Від нашого кореспондента).

Зруйнована Волинь відроджується.

Селянське господарство невпинно поправляється йде годівля молодої худоби, поволі відбудовуються села.

Багато поміщиків повертаємся у свої маєтки і беруться до відновлення своєго зруйнованого лихолиттям господарства.

Сливе всі поміщики поздавали свою землю селянам в оренду. Здавали все й польову й городину землю, а хто мав то навіть і садки.

Ці операції трохи дали поміщикам грошей. І от за ці гроші почалися ремонтні роботи. Ремонтуються палаци, сільсько-господарчі будинки, купується найпотрібніша домашня худоба, то що. Дехто з найбільш енергійніших волинських поміщиків вже перейшов і на життя в новозремонтовані домашні будинкі.

Взагалі минулі тяжкі іспити на поміщиків не дуже то зробили велике вражіння. Великі сельськ кі господарства є знов тенденція відновляти.

Правда спродується поміщиків теж не мало. Де кому обридло господарство. Між иншим на Волині тепер можна купити десятину землі за 12—20,000 мк.

Селянському господарству шкодить під цей момент недостача заробітків. Селянин кидає в рілю все, забезпечуючи себе на круглий рік їжою, (але й то не кожен) але чогось урвати щоб продати з господарства не має, а грошей потрібно. За минулі тяжкі смутні дні й обдерся селянин й так всего в недостачу.

Заробітки надзвичайно потрібні селянинові, але їх нігде нема. Ще не розвинувся промисел в краю, не йде як слід торгівля, ще на всьому житті Волині лежить печать недавньої систематичної щоденної руїни.

Поміщик продасть чи в оренду оддасть землю, зрубає й продасть ліс, тай гроші найде, а селянин немає цього всього; нема звідки взяти свіжої копійчини, через це й гальмується та затримується розвиток сільського селянського господарства.

Марко Бруй.

„Укр. Трибуна" ч. 28 - 8/VI 21 р.
...ашко" - главн...
...н - будівництво...
...страшний бу...

9/8 21 р.

„Укр. Трибуна" ч. 49 - 21/7 21 р.

Вибір легітимацій на Волині.

Розпорядженням волинського воєводи всі волиняки зобовязані побрати у відповідних властей нові польські легітимації до 1 вересня ц. р. Тим що цего не зроблять грозиться карою арешту до 6 місяців чи штрафом до 30,000 мк.

Арести українських старшин.

У Рівенщині заарештовано жандармерією трьох старшин армії У. Н. Р. і відправлено до табору інтернованих у Ланцуті.

„Укр. Трибуна" ч. 57 - 13/7 21 р.

На нивах та городах.

(Від нашого кореспондента).

Вже пройшла косовиця. Хоч і були сього року дощі під час неї, але ж все-таки сіно зібрати удалося досить добре. Хто косив перед дощами, то були випадки, що сіно навіть пропало, але хто косив у дощі, то нічого, сіно зібрав чи буре, чи навіть у більшости досить гарне й зелене.

Трохи наробив шкоди сінокосам літній вилив річок, що хоч і не дуже був у цему році сильним, але все ж таки кількандцять копиць сіна з кожної округи забрав з собою.

Зібране сіно на полі продається по 100 мп. пуд.

На полі вже пішла косовиця ячменю. Дехто успів навіть змолотити й продати його по 1000 мп. пуд, в той час як старий ячмінь продається 1200 м.

Беруться вже й за жнива, але ще тільки на пісках. Першим днем жнив 9 липня. Жнуть ще правда тільки на „печиво хліба до млина". Формальні жнива почнуться аж після Петра.

На городах урожай дуже гарний. Трошки місцями на городах „примняв мороз", як тут кажуть, квасолю, огірки, кабачки і кукурузу, але ж останні дощі й їх поправили. Так що як буде тепло й не буде залив, то городина дасть великий урожай.

В садках вже почався ягідний сезон. Порічки вже проходять. На базарі можна достати їх од 30—50 мп. фунт. Малини, що сього року, через дощі, малосахаристі і мягкі, а тому й непридатні до далекого транспорту тут коштують так само 30—50 м. ф. Черешні лісові, що досить їх є на Волині, продаються 40—60 мп ф, культурні ж 60—100 мп. Вишні як прості так і облагорожені досить дорогі, бо їх мало, і весною ще й мороз примяв завязь; коштують до 150 мп. ф.

Помітний в лісі цього року великий урожай чорниць, що ними так славиться наша Волинь. Селянство на них дуже заробляє. Взявши за 10½ мп. квиток на право збору їх у лісі, селяне збірають їх цілими родинами і продають їх по 200 мп. за відро середн. розміру.

Урожай яблук та грушок досить гарний. Сливок—середній. Почалась здача садків в аренду. В ріаметрі од Рівного 7—8 в. здаються вони в середнім по 120.000 мп. десятина.

Пасіки цього року не виправдали своїх надій. Перша взятка, коли цвіли луги та липа, були холода і дощі, і тому вона пропала. Ще зосталась надія на взятки з цвіту гречок і пізніх ріпаків, бо ранній ріпак пропав од блохи.

Хміль дуже гарний має вигляд і є надія на урожайність. Одно тільки жаль, що в часи революційні знищено багацько плантацій його, як у великих власників, так і навіть у дрібних власників, наприклад у чеських і німецьких кольоністів.

Назар Гнатюк.

„Укр. Трибуна" ч. 106 - 10/9 21 р.

„Укр. Трибуна" ч. 24 - 3/VI 21 р. - 4 - „Укр. Трибуна" ч. 25 - 4/VI 21 р.

По Волині та Холмщині

бні селянинові, але їх нігде нема. Ще не розвинувся промисел в краю, не йде як слід торгівля, ще на всьому житті Волині лежить печать недавньої систематичної щоденної руїни.

Поміщик продасть чи в оренду віддасть землю, зрубає й продасть ліс, тай гроші найде, а селянин немає цього всього; нема звідки взяти свіжої копійчини, через це й гальмується та затримується розвиток сільського селянського господарства.

Марко Бруй.

В. Острожський.

Де пролягає кухонного й національного
кордону в часинах зацікавить в великій мірі
інтелігенцію й художньо культурної ро-
боти в часинах зацікавить в великій мірі
Важним є зазначити, що він розмір,
самі тільки цифри й методи рішення.
загальної приймають в цифрах частинах цифру
національне, але основа однакова скрізь, ча-
ми цифрами в цифрах частинах цифру
загальна і національна освіта. Її основні
національної думки дані, особиста і групова
ких національного почуття і розвитків ро-
на своєї козаків і старшин, підсилення в
зонерна, ев уточнення безграмотности серед
вікових, підсилення інтелектуального рів-
відмінних взятий й, перепонах сил частини
Основним завданням культурно-освітніх

Єдиний „Укр. Трибуну" ч. 28 - 8/VI 21 р. а. з. „За ловлю праці" - гасло в школі." Волинь - культурно-освітньо-кооперативний рух на Волині."

Укр. Трибуна ч. 88 - 19/8 21 р.

„Укр. Трибуна" ч. 49 - 27/7 21 р.

Вибір легітимацій на Волині.

Розпорядженням волинського воєводи всі волиняки зобовязані побрати у відповідних властей нові польські легітимації до 1 вересня ц. р. Тим що цего не зроблять грозиться карою арешту до 6 місяців чи штрафом до 30,000 мк.

Арести українських старшин.

У Рівенщині заарештовано жандармерією трьох старшин армії У. Н. Р. і відправлено до табору інтернованих у Ланцуті.

„Укр. Трибуна" ч. 57 - 13/7 21 р.

На нивах та городах.

(Від нашого кореспондента).

Вже пройшла косовиця. Хоч і були сього року дощі під час неї, але ж все-таки сіно зібрати удалося досить добре. Хто косив перед дощами, то були випадки, що сіно навіть пропало, але хто косив у дощі, то нічого, сіно зібрав чи буре, чи навіть у більшости досить гарне й зелене.

Трохи наробив шкоди сінокосам літній вилив річок, що хоч і не дуже був у цему році сильним, але все ж таки кількадцять копиць сіна з кожної округи забрав з собою.

Зібране сіно на полі продається по 100 мп. пуд.

На полі вже пішла косовиця ячменю. Дехто успів навіть змолотити й продати його по 1000 мп. пуд, в той час як старий ячмінь продається 1200 м.

Беруться вже й за жнива, але ще тільки на пісках. Першим днем жнив 9 липня. Жнуть ще правда тільки на „печиво хліба до млина". Формальні жнива почнуться аж після Петра.

На городах урожай дуже гарний. Трошки місцями на городах „примняв мороз", як тут кажуть, квасолю, огірки, кабачки і кукурузу, але ж останні дощі й їх поправили. Так що як буде тепло й не буде заливу, то городина дасть великий урожай.

В садках вже почався ягідний сезон. Порічки вже проходять. На базарі можна достати їх од 30—50 мп. фунт. Малини, що сього року, через дощі, малосахаристі і мягкі, а тому й непридатні до далекого транспорту тут коштують так само 30—50 м. ф. Черешні лісові, що досить їх є на Волині, продаються 40—60 мп ф, культурні ж 60—100 мп. Вишні як прості так і облагорожені досить дорогі, бо їх мало, і весною ще й мороз примяв завязь; коштують до 150 мп. ф.

Помітний в лісі цього року великий урожай черниць, що ними так славиться наша Волинь. Селянство на них дуже заробляє. Взявши за 101 мп. квиток на право збору їх у ліс, селяне збірають їх цілими родинами і продають їх по 200 мп. за відро середн. розміру.

Урожай яблук та грушок досить гарний. Сливок—середній. Почалась здача садків в аренду. В діаметрі од Рівного 7—8 в. здаються вони в середнім по 120.000 мп. десятина.

Пасіки цього року не виправдали своїх надій. Перша взятка, коли цвіли луги та липа, були холода і дощі, і тому вона пропала. Ще зосталась надія на взятки з цвіту гречок і пізніх ріпаків, бо ранній ріпак пропав од блохи.

Хміль дуже гарний має вигляд і є надія на урожайність. Одно тільки жаль, що в часи революційні знищено багацько плантацій його, як у великих власників, так і навіть у дрібних власників, наприклад у чеських і німецьких кольоністів.

Назар Гнатюк.

Укр. Трибуна ч. 106 - 10/9 21 р.

„Укр. Трибуна" ч.: 24 - 3/IV 21 р. — 4 — „Укр. Трибуна" ч.: 25 - 4/IV 21 р.

По Волині та Холмщині

бні селянинові, але їх нігде нема. Ще не розвинувся промисел в краю, не йде як слід торгівля, ще на всьому житті Волині лежить печать недавньої систематичної щоденної руїни.

Поміщик продасть чи в оренду віддасть землю, зрубає й продасть ліс, тай гроші найде, а селянин немає цього всього; нема звідки взяти свіжої копійчини, через це й гальмується та затримується розвиток сільського селянського господарства.

Марко Бруй.

Книга „Укр. Трибуну" ч.: 28 - 8/IV 21 р. п. р. „За нову працю" - глава в книзі „Волинь - культурно-освітній і кооперативний рух на Волині."

Укр. Трибуна ч.: 88 - 19/8 21 р.

„Укр. Трибуна" ч.: 49 - 27/7 21 р.

Вибір легітимацій на Волині.

Розпорядженням волинського воєводи всі волиняки зобовязані побрати у відповідних властей нові польські легітимації до 1 вересня ц. р. Тим що цего не зроблять грозиться карою арешту до 6 місяців чи штрафом до 30,000 мк.

Арести українських старшин.

У Рівенщині заарештовано жандармерією трьох старшин армії У. Н. Р. і відправлено до табору інтернованих у Ланцуті.

„Укр. Трибуна" ч.: 57 - 13/7 21 р.

На нивах та городах.
(Від нашого кореспондента).

Вже пройшла косовиця. Хоч і були

Це було в той час, коли росіяниця Росія й Австро-Угорщина. Піарремні народи встрипнули в боротьбу між собою, й над Європою запуганим сторони гарчат.

Вибсон сидів на верхні, пив чорну каву, курив гаванську ли-гару й весь час бурчав:

— Фуї! замучать. І незвара ж ова стара Європа: ніяк ценько сама не може впоратись. Все до нас та до нас... Допомжіть, мовляв...

— А що таке? спитався дружина.

— Та, бач, рікнувся „мал" на-рода... Кожний хоче бути самостійним... Ось і не можуть дійти до ладу...

— Ну, то що з того?

— Та ось просять щось таке вигадати, щоби примирити мир...

— А тобі що до того? Хай сами вигадують. Хіба ж все ми повинні вигадувати для них? І те-

Укр. Трибуна ч.: 106 - 10/9 21 р.

Вперед ч.: 171

Становище звичайного
ка досить прикре. Це
од того що страшна до
особливо річей спожив
впливає на збільшення за
плати у робітників.

Так, наприклад, в Рівні
ній тютюновій фабриці
на день робітницям 60 по
Звичайний заробіток по
робітника (на залізниці
виносить в усякім разі не
90—100—120 марок.

Але не зважаючи й
мізерну оплату праці, ро
всюди есть у волю. Пред
праці завше у скілька ра
вищує потребу у ній.

Так невідрадно стоїть с
заробітками міської людн
краще одначе й по селах.

Звичайний заробіток сел
дівчини на польових робот
марок. Правда, в чеських
ніях заробітки доходять д
300 марок денно. Але це
на чеських кольоніях.

Парубок одержує на п
роботах трохи більше
марок. Оце і все.

Для повноти картини п
додати ще плату так звани
ковим робочим. Я не бу
говорити про те що є
тяжко працюють за один
харч. Такі робітники це
шости старі, або чим - неб
валідні і т. д.

Але звичайна здорова д
скажемо сідільниця в ліка
на місяць аж 600 марок!
то що платять коло того
ватні люде.

Парубки строкові отри
так скажемо коло коней п
одержує 2000—3000 марок
без нічого. А мусить він
доглядати і їздити куди с
полі робити і т. д.

Так виглядає заробітна

Кооперативна підсекція, видавничо
„Вукоопспілки", розпочала видавати
„Нова Кооперація".

— УКРАЇНСЬКИЙ ЕНЦИКЛЬО
СЛОВАР. З Київа доносять,
їнська Академія Наук приготовляє
українського енциклопедичного
— Б. ЛЕПКИЙ В НІМ. ПЕР
Берлінська „Дайтше Тагесцайтун
ц. м. (раніше вид.) помістила опо
Б. Лепкого „Вечір" в перекладі
Шарлоти Бутської. (Вперед)

63 **За другий сніп.**

В селі Пясечно староство дало в аренду майору Жеш кому землю, незважаючи на що до цього часу ii арендо 70 господарів з цього сел свою чергу Жешовський ві цю земяю в аренду жидам хтять стягнути з селян др сніп, для чого навіть ужива поліцію. Справа та надісла мирового суда в Ковлю.

Взагалі треба сказати, що Жешовський користується ською опінією навіть серед ляків.

Вийшло: 171 - 27/9 21 р.

Укр. Прибуває: 148 - 29/10 21 р.

5.

63

Становище звичайного робітника досить прикре. Це походить од того що страшна дорожнеча, особливо річей споживчих, не впливає на збільшення заробітної плати у робітників.

Так, наприклад, в Рівнім, на одній тютюновій фабриці платять на день робітницям 60 пол. марок! Звичайний заробіток поденного робітника (на залізниці і т. и.) виносить в усякім разі не більше 90—100—120 марок.

Але не зважаючи й на таку мізерну оплату праці, робітників всюди єсть у волю. Предложення праці завше у скілька раз перевищує потребу у ній.

Так невідрадно стоїть справа з заробітками міської людности, не краще одначе й по селах.

Звичайний заробіток селянської дівчини на польових роботах 70-80 марок. Правда, в чеських кольоніях заробітки доходять до 200—300 марок денно. Але це тілько на чеських кольоніях.

Парубок одержує на польових роботах трохи більше 90—100 марок. Оце і все.

Для повноти картини повинен додати ще плату так званим строковим робочим. Я не буду вже говорити про те що є такі що тяжко працюють за один тільки харч. Такі робітники це в більшости старі, або чим - небудь інвалідні і т. д.

Але звичайна здорова дівчина, скажемо сідільниця в лікарні має на місяць аж 600 марок! Кухарці то що платять коло того ж і приватні люде.

Парубки строкові отримують, так скажемо коло коней парубок одержує 2000—3000 марок місячно без нічого. А мусить він і коней доглядати і їздити куди слід, і в полі робити і т. д.

Так виглядає заробітна плата під цю пору на Волині.

Незаможна частина людности на Волині переважно української од таких заробітків страшно терпить. Не доїдає, не може абсолютно нічого вже собі справити, не може ні квартири заплатити! А життя на Волині не дешеве.

Назар Гнатюк.

Як заробляють на Волині.

(Від нашого кореспондента).

Страшна дорожнеча стоїть під цей час на Волині, не зважаючи на те що всі товари в оптовиків подешевшали.

---

*) Очевидно, автор мав на увазі православних, бо уніятів зараз на Холмщині немає.

За другий сніп.

В селі Пясечно староство віддало в аренду майору Жешовському землю, незважаючи на те, що до цього часу її арендовало 70 господарів з цього села. В свою чергу Жешовський віддав цю землю в аренду жидам, які хтять стягнути з селян другий сніп, для чого навіть уживають поліцію. Справа та надіслана до мирового суда в Ковлю.

Взагалі треба сказати, що пан Жешовський користується кепською опінією навіть серед поляків.

З життя був. залізничників на Волині.

При захопленню Волині польською владою, всі залізничникі б. Рівенського відділу Південно-Західніх залізниць біля 10.000 чоловік були звільнені без жадного обвинувачення і замінені виключно поляками. Через де-кілька місяців частина їх була знов прийнята на службу, алеж з переходом цього участку залізниці до Радомської дирекції було звільнено в березні місяці цього року ще сорок залізничників з ріжних причин, між иншим, як „обцекраєвих", хоча більшість з них народилась і перебувала весь час на Волині.

Тяжке становище бувших залізничників, які залишились на зіму з родинами без служби і без жадних засобів для істнування, примусило їх взятися за енергійну акцію для відстояння своїх прав на життя. Алеж всі заходи в цьому напрямі як в боку бувшої адміністрації залізниці, так і культурно-просвітньої комісії, залишились без наслідків.

Нарешті більшість залізничників, прожившись все своє майно шляхом реалізації його на гроші, більше не мала чого їсти і деякі з них повмирали, а де-хто тяжко захворів. Лише незначна кількість їх улаштувалась на приватніх посадах, або зайнялася спекуляцією.

Правда, по словам віце-міністра залізниць Ебергарда, вони не вважаються звільненими з посад, лише відставлені від виконання своїх обовязків, алеж що з того, коли разом з віддаленням вони перестали одержувати платню.

Згубивши всяку надію на поліпшення свого становища, багато залізничників вирішило виїхати на батьківщину, на Україну і Росію, алеж і тут зустріли перешкоди, бо на підставі Рижського трактату їм не дозволено забрати з собою всього свого майна. Де хто це й зробив, роспродавши решту свого майна. Більша частина однак залишилася, бідуючи по старому тут.

Все ж таки, надіючись на справедливість з боку урядових чинників бувші залізничники звертаються до них з проханням, що, коли з політичних, або яких иншних причин, неможна буде їм дати можливости чесно заробляти ма шматок хліба,—то хоч дати можливість одержати те, що їм належить, а саме: 1) неодержану до цього часу платню до 5 липня 1920 р., 2) платню за виконання службових обовязків по роспорядженню військової влади з часу зайняття Волині і до момента звільнення, 3) установленої законом позаштатньої нагороди, 4) пенсіонних вкладок і доплат за службу на залізниці, 5) право виїзду з Польщі разом зі всім своїм майном, що залізничники вважають не вільготою, а правом, бо були примушені під час війни перенестися сюди разом з родинами й майном.

Разом з цим бувші залізничники з огляду на скрутне становище звертаються до громадянства і преси з закликом підтримати їх домагання для улегшення свого становища.

давець В. Островський.

Як „urzędnicy".

З кожним днем прибувають бувші „емігранці" московського уряду в 1916 р. з Совдепії до своїх підних рідних—зруйновані матеріально і виснажені фізично сотнями їх дістів місцевий комітет родинам прибули кочівники неодуд на полях. Але дарма. Темна маса, знівечена морально в Совдепії, що прибула звідтіля 2—3 роки раніше, перетягла тисячі пудів збіжжа (жита) хоч і не так в ньому нуждалась. Виявилось так, що сільний бідний, котрий немає і фунта картоплі на то що збіжжа, чи корову або коня, не одержав нічогісінько. Гмінні комітети різно ж як і „urzędnicy gminy" видавали розрішення направо й наліво, не розбіраючись чи потрібно даному селянину збіжже чи ні. Були такі господарі, що мають свого збіжжа десятки кіп і ті отримали ще по 25 п. жита, а родин по 15—20 в кожному селі Турійської гміни Козельського повіту призначені на голодну смерть. Так і в инших гмінах. Як би не хотілось допомогти їм, то не можемо цього зробить, бо з їдного боку, як сарана налітають за помічу в першу чергу заможніші, а з другого боку до тих комітетів, а особливо — до повітового комітету ніяким чином не можна добитись. Пан референт з кожній особі бачить спекулянта. Я од імени 30 семейств благаю владу дати розпорядження державному контролю провірити в Ковельському повіті, як найбільше знищеному війною й большевицькими наїздами, хто отримав допомогу, а хто ні і винних покарати, або наставити на путь-дорогу, давши вказівки, як потрібно боротись з грядущим голодом.

Учитель Яструбець.

Боріться — поборете!

Адміністративний присуд, яким засуджено тов. Марка Луцкевича на шість місяців тюрми, — волинське воєвідство внесло. Луцкевича поліція повідомила про це письмом такого змісту:

„Ваш рекурс узгляднено волинським воєвідством, з тих мотивів, що розпорядок про визнання на Волині польську нову урядовою — не був ще опублікований в „Monitor-i Polsk im".

Нарешті — після двохмісячного щоденного мельдування в поліції та заборони виїзду з міста Ковля — тов. Луцкевич може користати з обкроєних прав волиняка громадянина!

Діставши обізвня що до адміністративного присуду, ковельське староство одначе страшить тов. Луцкевича, що ця справа скерована чомусь на звичайний судовий шлях...

Як бачимо, панове Волині хочуть таки дізнати свого!

Міські мита.

„Robotnik" доносить з Волині, що міські уряди на Волині накладають 3 процент податку на всі товари вивезені і привезені на „kresy". Магістрат міста Ковля винаняв право стягання цего мита приватній спілці за ціну 441 тисячів марок річно.

Як в середніх віках!

Друкарня Ставропігії

Тека ч.: VII.

Життя населення.

Вирізки з українських та польських газет за час від 1/I 1922 -

71

Укр. Дубно г: 5 - 6/I 22 р.

С. Дубово, Ковельського пов.
(Од вл. кор).

На початку пилипового посту до нашого села приїхала підвода з людьми, одягненими в польську жовнірську форму, напала на будинок одного селянина—Карпа Мацюка й забрала у нього дві свині.

В ніч з 30 на 31 грудня в нашому також селі чотирі чоловіка, одягнених в польську жовнірську форму, стали добиватись до господаря Олександра Безка. Коли той, боячись одчиняти двері чужим людям серед ночі, не хотів їх пустити, вони почали ламати двері й стріляти.

Таке то діється в нашому селі.

Селянин.

Укр. Дубно г: 7 - 10/I 22 р.

м. Несухоїжі, Ковельського пов.
(Од вл. кор.)

У Несухоїжах є жандармський постерунок. Цими днями один з жандармів з цього постерунку напав на будинок бідної жінки й забрав у неї все, що йому подобалось й хотів ще до того її забити. Жандарм примусив ту жінку дати присягу, що вона нікому не буде казати про те, що сталось. Рано, чуть світ, тая жінка побігла до м. Ковля й заявила комендантові. Жандарм був заарештований.

Селянин.

Укр. Шебно. г: 7 - 12/I 22

З селянських настроїв.

Цими днями в Ковлі відбувся з'їзд [illegible] Ковельського повіту.

Зібралися люде з надією, що от нарешті спроба уладнати ті ненормальні взаємовідносини, що існували і існують у нас на Волині поміж нашою владою та населенням. Мали надію, що вдасться нарешті усталити певний контакт з владою, що зверне на себе увагу її той стан, в якому зараз знаходиться повіт; що допоможе вона відбудуватись зруйнованому майже до щенту ріжними війнами та евакуаціями, реквізиціями та просто грабунками населенню. Чекали з надією, що скаже їм пан староста. І він сказав, але не зовсім те, що чекали від нього. З його довгої промови зясувалося, що селяне мусять зробити і одно, й друге, й десяте.

Слухали, слухали бідні wójty, а далі один з них й каже до другого (звичайно не на державній мові): „То значить: все ми мусимо робити: податки плати, сина в військо давай, обовязки земські виконуй і ще і ще А що ж вони нам дадуть за то? До сього часу нічого. Просили українську школу—не дали, відкрили просвіту—зачинили; забрали синів—то може ще загинуть де по дурному, як ото в цей призив замерзло кілька чоловік в Ковлі призивних, бо не було їм де приткнутись.

Чи то може було тільки в тому році, а в цьому буде инакше, „може щось і допоможуть".

Тоді другий йому відповів (і знов же таки не на державній мові): „В минулому році ліс гавесь дулю, а в цім дістанеш дві".

На тому й погодились.

Р. И.

Укр. Грибуна г: 13 - 14/I 22

Жертви шовинізму.
(Од власного кореспондента).

Новий 1922 рік приніс для православних поштовиків „Кресів" дуже сумні вісти. З уряду поштово-телеграфичного у Володимирі з початку року звільнено з посад чиновника Статкевича, гоніця Сошицького сторожа Статкевича, гоніця Сошицького урядовців Маркова й Шумовську.

Звільнення з уряду у Володимирі, так думають поштовики, є початком дальших звільнень. Місяць тому назад весь персонал з перших курсів поштових в Любліні розіслано на „кресы" й ці панове курсанти, до пори до часу, поза спинами старших поштовиків, учаться мудрости поштової й безбарем, як гадають у нас „ze względów służbowych" позаймають їхні посади.

Володимирчанин.

Robotnik № 15 - 15/I 22

Los robotników rolnych na Wołyniu.

Odpowiedź Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej na interpelację pośn. Maliszewskiego i tow. w sprawie masowego eksmitowania (wyrzucania) służby folwarcznej na ziemi dworskiej z mieszkań, wraz z inwentarzem żywym i martwym.

Długoletni stan wojenny na ziemiach Kresowych spowodował powstanie anormalnych stosunków w dziedzinie rolnictwa. Służba folwarczna, pozbawiona pracy, zmuszona była niejednokrotnie obejmować leżące grunty pod uprawę dla zaspokojenia swych potrzeb życiowych. Z chwilą powrotu właścicieli gruntów w wielu wypadkach zajęcia te eksmisja byłych pracowników z zajmowanych gruntów. Wskutek nawyknienia do samodzielnej pracy na roli, dorobieniu się pewnych środków produkcji, częściowo braku innego zajęcia, element ten nadaje się do stałego osadzenia na roli i niewątpliwie będzie uwzględniony przy wprowadzeniu w życie na Kresach Wschodnich reformy rolnej.

Ochronę tej kategorji pracowników folwarcznych wprowadziło Rozporządzenie b. Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z dn. 27 marca 1920 r. (Dz. Urz. Z. C. Z. W. i Fr. P. Nr. 3 poz. 25) W rozumieniu niedostateczności tej ochrony prawnej, Ministerjum Rolnictwa i Dóbr Państwowych piśm. okólu. z dn. 20 kwietnia 1921 r. Nr. 2268) R. I poleciło pp. Wojewodom rozciągnięcie szczególnej opieki nad eksmitowaną służbą folwarczną, oraz inicjowanie polubownego załatwienia sporów między właścicielami i b. służbą folwarczną, wynikłych na tle użytkowania gruntów i pomieszczeń, i przyczyniło się do wydania stosownego okólnika przez P. Prezesa Sądu Apelacyjnego Ziem Wschodnich Nr. 1170 z dn. 27 kwietnia 1921 r.

Z inicjatywy Ministerjum Rolnictwa i Dóbr Państwowych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 12 sierpnia 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 71 poz 480) została rozciągnięta moc ustawy z dn. 18 marca 1920 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych na ziemie Kresów Wschodnich. W wykonaniu powyższego Rozporządzenia Ministerjum będzie mogło uwzględnić element b. służby folwarcznej.

W dniu 11 listopada 1921 r. Ministerjum Rolnictwa i Dóbr Państwowych wniosło do Sejmu Ustawodawczego na ręce Pana Marszałka Sejmu projekt ustawy „o upoważnieniu osób, uprawiających działki ziemi na obszarze Kresów Wschodnich do czasowego użytkowania uprawionych przez nich gruntów i zajętych pomieszczeń", a to ze względu na tę okoliczność, że wstrzymanie eksmisji służby dworskiej w drodze wydania stosownego Rozporządzenia Rady Ministrów jest niemożliwe. Nadto Pan Minister Pracy i Opieki Społecznej polecił Urzędowi Wojewódzkiemu w Łucku zbadać: 1) zajął się wyszukaniem odpowiednich lokali w pow. łuckim, krzemienieckim i dubieńskim, w których można byłoby ewentualnie umieścić w razie potrzeby eksmitowaną służbę folwarczną; 2) przedstawił Ministerjum Pracy i Opieki Społecznej wnioski w przedmiocie innego rodzaju pomocy, jaka okazałaby się potrzebną w tym wypadku.

Pomoc jednak Ministerjum Pracy i Opieki Społecznej z braku odpowiednich kredytów nie mogłaby przyjąć szerszych rozmiarów.

Minister (—) Raczyński.

***

Zapowiedzi p. ministra rolnictwa co do polepszenia położenia wyrzuconych z ziemi robotników rolnych są zupełnie niewystarczające i okażą się bezskuteczne, jak zresztą widać z tonu odpowiedzi p. ministra. Przyznaje on, że rob. rolni nadają się do stałego osadzenia na roli, ale stanie się to dopiero po wprowadzeniu w życie reformy rolnej na kresach. Ale kiedy to się stanie? Skoro się raz wpuściło żubrów kresowych na „ich" grunta, z których uciekli, a które uprawiali pracą swą robotnicy rolni — nie tak łatwo będzie wyzuć tych żubrów z ich „własności".

Robotnicy rolni powinni tedy liczyć tylko na własne siły, na własną organizację. Tylko potężna organizacja robotników rolnych zapewni im ludzkie warunki bytu i pracę. Tylko solidarna walka robotników rolnych całej Polski przeciwko obszarnikom doprowadzi do zwycięstwa lud pracujący wsi.

укр. Грибуцка: 14 - 18/I 1922

Вирезка: 18 - 24/I 22

укр. Грибуцка: 29 - 5/II 22 р.

якийсь виняток, були раніш допущені до праці в ріжних державних інституціях повіта Цим допущенням наших людей на урядові посади поляки дуже бувало пишаються: подивіться, мовляв, які ми; і вас приймаємо на державну службу; а ви ще й не хочете бути до нас лояльними!.. Тепер звільняють найлояльніших людей, людей семейних та ще й серед зими. Так, в Дубенської пошти звільнено до 1-го с!чня 1922 р. таких осіб: Степанова, Дратвинського, Кулика, Іванова й Прибитковського Зрештою, де-яких з них обіцяно знову прийняти на службу, але при умові згоди на призначення на посаду в центр Польщі Звільнення йде й по инших повітах. Особливу увагу звернуло на себе якесь раптове звільнення гмінних писарів-українців, на місце яких попризначувано поляків. Таке звільнювання відбувається й в инших повітах Волині. Як до хто догадується, це йде вже підготовка до майбутніх виборів до Сойму. Треба ж мати коло темного народу на місцях с в о їх людей, які належним чином і списки складатимуть, і виборчі картки рахуватимуть, і все, що їм згори скажуть, „по совісти" робитимуть... В Дубенському повіті звільнено таких гмінних писарів: Шафранського (гм. Мизоч), Козицького (гм. Верба), Рагозина (гм. Судобичи).

Я.

Становище біженців.

„Rzeczposp." містить цікаве інтерв'ю з товаришем голови комітету допомоги полоненим про порядки, які панують в м. Рівному в справі допомоги біженцям і репатріянтам. Подаємо найбільш цікаві уступи з цього інтерв'ю.

Представник комітету розказує про свої враження при огляді дезинфекційного бараку:

„Серед тих, які купались, були й такі, які вже 4—5 день перебували на етапі в Рівному. Поміж жінками, які очікували черги, товкотня страшенна. Люде скупчившись в маленькому бараку й цілими годинами чекають на купання

До дезинфекції віддають лише білизну й одежу, а футра дезинфекувати не можна їх після купіли знов натягують на себе в такому брудному вигляді, з тисячами бактерій ріжних заразних хороб, а тому така дезинфекція не дає жадних наслідків. Дезинфекція відбувається не в новозбудованій камері, яка коштувала мільйони, а на дворі в рухомих камерах. Температура в цих дезинфекторах настільки низька, що не в силі вбити живих істот, тим більш, що вся дезинфекція продовжується яких-небудь 10-15 хвилин. Для переведення належної дезинфекції бракує дезинфекційних засобів, як наприклад креозолу.

Вже два тижні тому післана депеша до Ковля про висилку потрібних засобів, їх до цього часу нема.

Про дезинфекцію багажу реемігрантів не може бути й мови Цей багаж в брудному вигляді перевозиться в глибину країни, будучи розсадником заразних хороб.

В той же день по обіді я оглянув барак ч. 3 і зокрема ізоляційну залю видоровляючих,в Мушу признатися — каже п. представник комітету, — що я чогось подібного ще ніколи в своєму житті не бачив. Повітря не можна перенести. В маленькій кімнаті міститься біля 45 осіб. Це якісь скелети, обтягнуті чоловічою шкурою. Всі лежали покотом, в лахмітях, безсильні. Вони навіть не вміють скаржитись. Оніку над цими бідними й нужденними людськими істотами, які ні звідки не мають жадної допомоги, доручено молодому санітарові який навіть не знає, скільки він має людей, що вони тут роблять і як їм допомогти. В той день санітар відніс до шпиталю труп умершого, але там відмовились прийняти небіжчика, заявляючи, що трупарня шпиталю не може приймати небіжчиків з бараків, бо шпиталь не має грошей і може ховати лише тих, які вмерли в шпиталю. А тому санітар мусів принести труп назад до ізоляційної залі, не знаючи, що з ним робить, бо ні ЮР, ні санітарна влада не хотіли зайнятися тою справою.

Відповідальність за цей неład безумовно падає на центральну владу, яка не зуміла як слід полагодити справу репатріяції. Велику помилку робить влада, видаючи лікарям дуже малу платню

Лікарі дуже зле забезпечені. Вони працюють в надзвичайно тяжких умовах і лише чекають, як би одержати димісію і вирватися звідти. Місцевий персонал страшно перепрацьований і змучений. Цілком зрозуміло, що при таких умовах ані лікарі, ані санітарний і помічний персонал не можуть як слід виконувати свої обовязки, які дуже часто переростають понад їх сили.

На Волині та Холмщині

Біженці в Рівному.

(Од власного кореспондента).

Щодня до Рівного прибувають біженці з Украіни й Росії.

На півголі, невзуті—тягнуться вони довгою смугою через місто обозами по 20—40 фір. Стомлені, голодні дорослі люди: чоловіки й жінки помагають таким же стомленим і голодним коням тягнути повно навантажені ріжним господарським хламом, фіри, на яких звичайно уміщуються ще малі діти.

Обоз прибуває на т. зв. репатріяційний пункт, де, одбувши всі формальности, біженці дістають дозвіл зупинитися в бараках до виробления документів на дальший переїзд і відбуття знаменитого „карантину".

Пристосовані 2 великі кошари не вистарчають, аби задовольнити потреби біженців, тому розміщують їх у звичайних напівзруйнованих хлівах, колишніх стайнях, інтендантських та артилерійських коморах без вікон, без дверей.

Але й цих помешкань не вистарчає, тому більшість людей залишається на повітрі. Призвичаєні в Совдепії до всього, вони й тут не реагуючи переносять всі труднощі, але в морозні ночи, коли температура падає до 28° морозу, де-які здаються перед „труднощами" й відходять на тамтой світ. Десятками залишають діти батьків, батьки дітей.

Коні йдуть шляхом своїх господарів.

Харчова справа для людей тепер не без труднощів. Так, наприклад, щоб одержати мізерну порцію зупи без жирів, треба взяти із загальної криниці води у свою посудину, в черзі в пів — півтора години, дійти до кухні, вилити воду в приготовлений збан і тоді одержати довгождану їжу. Ця система годування біженців може була б і нічого, коли б вони всі були здорові й однакових розумінь гигієни. В тому й біда, що добра половина біженців, або тільки що після хороби тифу, або при перших виявах його. А тиф тут стає все більшим. Наприклад, в ніч з 1-го на 2-е січня с. р. в шпиталі для біженців вмерло 116 душ.

Дезинфекція поставлена дуже погано. Дезинфекції підлягає не все.

Багатьом біженцям приходиться дякувати Господа за теплі дні, коли сонечко пригріває й сніг тає, збираючись у баюри, в які стікає всякий бруд. Нема тоді вільного місця коло цих баюр, щоб не було біженця, який використовує цю воду аби помити свою гнилу білизну. Вода холодна, мила нема, але випрати треба. Випере а висушити на сонці не встигне, бо воно хутко ховається, тоді досушує на собі, бо вогню теж мало за браком дров.

І багато, багато „труднощів" треба перебути доки дістанеш дозвіл їхати далі, а буває, що й з поворотом до Совдепії висилають. Дістанеться туди, там знову мука. Де-хто навіть жалкує, що вирушив з місця. Люде не можуть дивитись на цей жах і, випадково проходючи повз бараки чи в бараках, відвертаються, щоб не бачити примитивної пральні видужавших тифозних, що ледве тримаються на ногах, хворих, що стогнуть у ріжних кутках бараків, або просто на повітрі під дротом, яких не підібрали за браком санітарних сил, не бачити замерзаючих старців, жінок і дітей на возах, чи під возами дітей що бігають босими ногами по камінням чи снігу, силкуючись розігріти коченіючі ноженятка, не бачити витягаючихся в останній раз коней і т. д. і т. д.

Біженці покидають бараки та шукають по місту та селах їжи для себе й для коней, випрошують яку небудь подерту сорочку, аби чисту... Зустрічаєш цих жебраків і за 10—15 верст від Рівного. Все ходять і просять... а рівночасно й платять за подарунки тифом.

Мало того: не дивлячись, що пошесть плямистого тифу за останні 2 тижні все більше й більше поширюється в місті, особливо в районі, прилеглому до барків, можна ще знайти на розі головної й більшої вулиці, як раз проти дитячого притулку У. М. С. А., що лежав 4 дні—не підібраного, здохлого, наполовину з'їденого собаками, коня.

Не знаю, чи є люди, які б мусіли звернути на все це увагу

В. С.

19	Нарічення	Ім'я Nomen
Число порядк. Numerus prosit.		
Місяць. — Mensis		
Число дому Numerus domus		

72

укр. Прибуло ч. 30-1/2 22р.

„Подподаток“ в Горохівському повіті.

(Од власного кореспондента).

Скарбовий інспектор в Горохові п. Щесневич почав стягати подоходний податок. Зробив він це дуже просто. Розіслав листи (zeznania) по селах; через де-який час був повланий писар, котрий, згідно вказівкам п. інспектора, заповняв ці zeznania. Кожний господар подав відомости, скільки якого збіжа вродилось. Що писалось в тих zeznaniach і для чого все це робиться — ніхто не знав, бо все це провадилось, звичайно, на державній мові. Ніяких інструкцій, ніяких словесних вказівок що до справи цього податку—не було. Правда, де-які господарі інстинктивно догадувалися, що скажуть — „дай“, бо виндків „на“ тут немає. І підчас заповнення цих zeznań вони заявляли: „Добре, пане! Ви пишете, що в мене є, а чому не пишете, чого нема й без чого господарство не може обійтися у мене нема ні коня ні корови“. Другі заявляли „стодоли нема, паужка нема: діти голі босі“ і т. д. „Відповідь була: „Мені не казано про не писати: я записую кількість збіжа — таке розпорядження“. Інспектор скарбовий перевів пуди на тисячі, навіть вартість соломи й полови полічив, і від загальної суми, себто від валового доходу, призначив суми податку. Суми ці в де-яких селах доходять до значної цифри: господар, маючий 10—15 морґів землі (приблизно, стільки-ж душ родини) мусить платити тисяч тридцять; більш заможні — 50—60 тисяч марок і більш. Є такі, котрі мають по 2—3 морги землі, нема ні коня ні корови, діти голі, босі, й то треба їм заплатити до 5 тисяч. Як видно, п. інспектор щиро працює на користь держави. Воно й добре. Тільки не слід п. інспектору забувати, що добробут держави залежить від добробуту громадян — це раз, а по друге, треба в цій справі додержуватися певного закону, котрий нормує цей податок і власним законом не руйнувати і без того війною зруйнований економичний і господарський стан громадян. Люди нашого повіту тільки що в 19-20 році повернулися з біженців. Застали, в більшости, будинки зруйновані; земля позаростала; ні коня, ні корови не було. Бідували страшенно. Тепер, завдяки невсомній праці, помаленько починають приходити до порядку свої господарства. Но ще треба багато матеріальних і технічних засобів, щоб поставити господарство хоть приблизно так, як стояло до війни. Але тут, як бачимо, явився на поміч селянам п. Щесневич: щоб виплатити такі суми, які призначено п. інспектором, то прийдеться побутися й останньої худоби, котра не в кожного господаря ще й є. А коли взяти на увагу ще й одноразову данину, то не одному прийдеться почухатися... і останньої свитини позбутися.

Но діло не в тім — діло в законности, про що я вже згадував. По словам п. начальника Izby Skarbowej, законом, нормуючим подоходний податок, є „Wskazówki dla gospodarzy wiejskich celem ułatwienia im sporządzenia zeznań do państwowego podatku dochodowego i podatku majątkowego“. В цих „Wskazówkach“ ясно сказано, що від загальної суми доходу треба відлічити: 1) на кошти утримання родини, 2) на найом робітників, 3) на утримання живого й мертвого інвентаря, 4) на поправку будинків, 5) на страховку, 6) на куплю насіння, паши і 7) на всякі державні податки. І тільки „Różnica między ogólną sumą dochodu a ogólną sumą odliczeń będzie dochodem podlegającym opodatkowaniu“. Крім цього, згідно цій інструкції рахунок приходу й витрат повинний бути зроблений по цінам, які були в 1920 році. Всіх цих відомостей п. інспектор або не знає або не хоче знати — він сам для себе закон. Коли ж представники громадян звертаються до нього з просьбою зменьшити цей податок, зробити по закону, себ то принять на увагу витрати по утриманню господарства, то п. інспектор і говорити не хоче й зі словами, недостойними інтелігентної людини, виганяє з канцелярії. Як бачимо, де торкається справи „дай“, то urzędniki дуже ретельні, навіть в повній мірі проявляють власну ініціятиву коли ж діло торкається „на“, то крім дуль як висловився один з вуйтів Ковельщини нічого від влади на „кресах“ не получиш.

Горохівський.

Брак лікарської допомоги.

(Од власного кореспондента)

Починаючи з осені минулого року, прибуває багато репатріянтів з Совіцької України й Росії. В прибуваючих вигляд ходячих мерців. Панує тиф. Допомоги медичної на селах майже ніякої. В такому повіті, як Горохівський, де тільки є одна амбулаторія з одним лікарем, хорі примушені порятунку шукати в приватніх лікарів, які беруть за візиту за верст 15—20 від п'яти до десяти й більше тисяч марок. Таких сум не в силі ніхто з прибуваючих витрачати, бо всі голодні й холодні. Потрібна негайна допомога влади й громадянства.

М. Ж.

Винищення лісу.

(Од власного кореспондента).

На Ковельщині переводиться страшенне знищення лісу; на всій лісовій площі від лісу лишаються одні пеньки. Більше всього й всіх нищить лісу в своїм маєтку князь Любомирський, котрий продав приватним купцям (жидам), на вируб в пень, весь ліс. Зостанеться в повіті всього одна панъствова дача в Свенарині, котра теж винищується. Всі дачі повіту, на протязі минулих двох літ, а особливо минулий 921 рік, так винищують свої ліси, ніби справді почули скрут на свої голови. Вобовінський ліс винищується. Винищується ліс п. Гембецької в Задибах, п. Шумського в Літині.

Ще де що й можна було б урятувати, але нема кому.

Яструбець.

Вперед ч. 23-1/2 22р.

З Волині.

НЕЩАСНІ РЕПАТРІЯНТИ.

Ва Волині в кінці січня морози (ночами) доходять до 30 степенів. Наші репатріянти, що подорожують вбільшого в неопалених вагонах, перестуджуються та навіть замерзають. Наші люде ще й тут на цьому світі мусять пройти „чистилише“. Бо гадаємо, що після такої подорожі та „дбайливої“ опіки на рідних румовищах, тим нещасливцем недовгий шлях простісінько і на „лоно Авраама“.

Вперед ч. 28-1/2 22р.

НАДУЖИТТЯ ПОРУЧНИКА.

В пятницю, дня 3. лютого, польський поручник Яблоньскі з 1 комп. 23. полку піхоти в Володимирі Вол., казав арештувати чотирох українських селян в села Лопушного, гміна Вербовецька, повіт Кремянець (Сергія Бобовала, Федька Смика, Микиту Яремка, Івана Оляха) — за те тільки, що вони бажали бачитися з своїми братами, яких забрано до польського війська, і передати їм дещо з харчів. Пан поручник передержали їх у війсь вому арешті через 5 годин і щойно опісля звволили були вседаскаво випустити їх. На протести селян, поручник тільки підсміхався.

Про це ярке надужиття поручника повинна би знати вища військова влада і повчити його, як заховуватися з „цивілями“.

Число порядк. Numerus posit.

Волинь

Тека ч. VIII.

Луцький повіт.

1) м. Луцьк.
2) с. Підгайці.

м. Луцьк.

Стор. Pag. 83

~~Метрика померших. Liber mortuorum.~~

Число порядк. Numerus positionis	День смерти Dies mortis 19.... Місяць Mensis: Помер Mortuus	Похорон. Sepultus	Число дому Nrus Domus	Ім'я, назвище і звання померш. Nomen, cognomen, conditio mortui	Віроісп. Religio: Католицьке Catholica	Або инше Aut alia	Пол Sexus: Мужеський Masculus	Женський Femina	Вік життя Anni vitae	Недуга і єї рід Morbus et qualitas mortis
	„Вперед" г. 61 – 12/V 1921 р.				„Вперед" г. 76 – 29/V 21 р.					

Луцьк.

Рада т-ва „Просвіта" вдавалася до луцького воєводи в справі полагодження кількох справ місцевого характеру і на всі жадання одержала негативні відповіди. В справі самочинного зняття жандармами вивіски „Просвіти" воєвода погодився, що вони цього не мали права робити і вчинили це без його відома, але він прохає, щоби надалі вивіска була на двох мовах: польській і українській. Коли голова Ради сказав, що „Просвіта", як цілком національна українська установа не потрібує реклямувати себе серед польського громадянства і тому не має потреби виписувати вивіску на польській мові, тим більше, що цього ніде не вимагається законом і у Львові на українських установах нема польських написів, то воєвода сказав: „За царських часів навіть „Macierz Polska" в Варшаві мала вивіску на двох мовах: московській і польській". На це голова Ради зауважив: „Хіба польська демократія будує демократичну Польщу по царських зразках?"

„Вперед" г. 67 – 19/V 21 р.

Вісти з Луцька.

Життя українського населення на Волині під теперішню пору є під важким обухом адміністраційних властей. На кождому кроці стрічаємо упослідження української мови. І так в Луцьку поліційні власти заборонили вивішувати українські вивіски, по українських школах підчас візит шкільний інспектор Поляк говорить до дітей по московськи, учителям каже говорити до себе тільки по польськи. Адміністраційні власти не дозволили на збірку в цілі несення підмог на свята для інтернованих. При розділі американських даріз для бідної молодіжи, Українцям не дісталося ніщо. Що більше: для війська занято два будинки при православному соборі, призначені на приют для бідних дітей, так що українські діти містяться навіть по жидівських захоронках.

Мимо цього українське життя розвивається та кріпшає. Шевченкове свято відсвятковано врочисто по всіх школах і філіях Просвіти. В луцькому соборі відправлено соборну панахиду, на яку явилися всі школи, гімназія, „Просвіта" та багато населення. В церкві виголошено дві українські промови про Шевченка.

Осередком всього життя це товариство „Просвіта" в Луцьку, яка має вже 20 філій. Тепер саме відкрила вона у своїому домі при Шосовій вулиці напроти собора свою власну українську книгарню. Біля неї гуртується драматичний кружок, хор, самаританський комітет і т. д.

Жваво йде теж економічна організація. Основано сільсько господарську спілку: „Кучкарівна" з осідком в Луцьку.

Українські газети зі Львова розходяться скрізь. Бойкотують тільки „Рідний Край". Видаваний польською „Straż-ею kres-овою" польонофільський „Наш Голос" приносить місячно 70—80.000 марок дефіциту і має мінімальне число передплатників (н. пр. в Луцьку 2 передпл., в Кремінці 50 предпл.).

Тепер у Рівному почав видавати свящ. Петров був. член государственної думи за гроші Балаховича часопис „Волинское Слово". Давніще виходила українська газета „Громада", яку одначе на 3 числі закрито.

Останніми днями звільнений з тюрми гром. Кіт. Більш чим 25 свідків самих Поляків опрокинули неправдивість доносу і його звільнено.

Поновне арештування.

Коти, кооперативного працьовника на Ковельщині, який був під наше Водохреща арештований і не так давно випущений на волю, — семи днями знову посадили до вязниці. Не зважаючи на те, що Кіт, дочекавшися волі, зрікся праці в кооперативі, нікуди з дому не витикався, — але доглядав своєї господарки, особливо пасіки, — він знову трапив до тюрми. І дейкають люде — ніби знову таки за поширювання соціялістичних ідей. Цікаво, серед кого ширив він соціялізм? Щож до пчоли, — то в тому не було раціі: адже пчола — тварина й без того соціялістична.

Перед г. 76. V 24/V 21 р.

Виправляють „помилку".

Українську таблицю луцької „Просвіти", що у свій час поліція вдерла була в будинку „Просвіти", якось польська влада повернула. Луцька „Просвіта" нарешті знову має український надпис над входом до помешкання. Пора-б нарешті й козельській „Просвіті" повернути право користати з власної печатки, якого місцевий повітовий староста в брутальний спосіб довбазляв українську інституцію.

„Вперед" г. 79 – 24/V 21 р.

Все толєрантні.

Невдовзі після проголошення в Польщі конституції, що мала гарантувати всему населенню рівні права, хотів один громадянин надати в Луцьку переказом гроші до Львова. Почтовий урядник неприняв переказу, писаного в українській мові і казав переписати його польською мовою. Ось зразок пошанування прав другої мови.

писаї в мєнґі: Вольц-заламо полєтичні відо-мощі" потакви „Глузу-вання з самоуправи міста" і „що в справі розпорядження" – /Вперед г. 103 – 7/VI 21 р./

„Вперед" г. 109 – 14/VI 21 р.

З Волині.

І в Луцьку провокатори.

В останні часи якісь невідомі особи займаються поширюванням фантастичних казок не тільки в Луцьку, але й у повіті і в инших навіть повітах. Так 28. червня рознеслася по Луцьку вістка, що заарештовано цілий склад ради „Просвіти", двох членів розстріляно а товариство закрито. А мало статися це тому, що біля Покровської церкви найдено 2 вози зброї, скільки то скорострілів і... три мільони німецьких марок! Це все приготовлялося для повстання. Все це надіслано з Німеччини літаками до „Просвіти", де видадовувано весь матеріял. А найліпшим цього доказом — кажеться далі — є факт, що з балькону „Просвіти" зникла вивіска „Просвіти" (яку знято з розпорядку воєводи, бо написаля тільки в українській мові, без польської).

Знову 1. липня хинув хтось вістку про арештування 8 членів товариства. Видно є хтось, кому сіллю в очах являється „Просвіта", яка не хотіла підписами присланої в воєвідства петиції про прилучення Волині до Польщі.

На жаль, „Просвіта" не може як слід реагувати на ці провокаційні чутки і в деяких селах люде повірили в закриття товариства.

„Вперед" п: 144 – 25/8 21 р.

Вперед п: 163 – 16/9 21 р.

Вперед п: 198 – 29/10 21 р.

Вперед п: 200 – 1/11 21 р.

19		Наре
Число поряд. Numerus posit.	Місяць — Mensis	Число дому Numerus domus

19....	Наречений — Sponsus						Наречена — Sponsa					Свідки — Testes	
Число порядк. Numerus posit.	Місяць — Mensis	Число дому Numerus domus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицке Catholica	Віроісп. Religio: Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільний — Coelebs	Вдовець — Viduus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицке Catholica	Віроісп. Religio: Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільна — Coelebs	Вдова — Vidua	Ім'я Nomen	Званє Conditio

V (1) **Новий луцький надпрокуратор.** 84

Знаний з вироків смерти на „бандитів", суджених за справи з політичною підкладкою, Заблоцкі іменований тепер надпрокуратором в Луцьку.

(2) **Зразок магістратської господарки в Луцьку.** 84

Поклонники цареславія Миколи II. в Луцьку п. Баліньскі і Яв Сушиньскі своєю господаркою доводять місто до руїни. Особливо Сушиньскі, бурмістр Луцька, ніким неіменований, в наслідок своїх тайних махінацій в міській електрівні є поважно підозрений за марнування громадського майна. Свої каригідні вчинки Сушиньскі намагається прикрити фразою: „Szczęśliwi ci którzy, żyją pod ochroną naszego białego orła".

(3) **Де діваються гроші луцького магістрату?** 84

З того часу, як посаду бурмістра в Луцьку обняв п. Сушиньскі, наше місто нагадує склад сміття і бруду. Нераз завдаємо собі питання: Де діваються гроші, які нагромадив магістрат? Чому не подбає про чистоту і лад в місті? Дотеперішна діяльність бурмістра обмежилася тим, що він позміняв українські назви вулиць і всі написи на польські та вигукував в промовах, що „щасливі ті, що можуть жити під крилами польського орла".

(4) **Дещо про працю льокаторського союзу в Луцьку.** 84

Кілька місяців тому, в Луцьку засновано квартирний комітет, якого завданням є охороняти права льокаторів. Але ця організація приняла зовсім инший характер. Вона далеко не йде на встрічу льокаторів, а навпаки, помагає власникам домів ще більше вивискувати всіх льокаторів. Правда, коли перше були скликані загальні збори, то багато на тих зборах говорилося про майбутній добробут льокаторів, які будуть мати захист від цієї організації. Але стялося якраз зовсім друге: тії панове нібито мали оборонювати тих квартирантів, які переносили всякі невигоди від своїх домовласників, а тепер домовласники підвищують ціни на кватири, а хто не хоче такої ціни підвищувати, то його викидають за двері під голе небо. Що робить комісія, яка нібито стоїть на сторожі квартирантів? Посилає своїх представників, але вони вирішують справу в користь домовласника. І так нібито вибрані народом, а не йдуть з народом. Скрізь можна здибати тільки нарікання на ту квартирну комісію, що вона не помагає, а тільки все псує. Треба додати, що багато мається представників в цій комісії, які навмисно підіслані домовласниками.

В. Рівноправський.

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920.

с. Підгайці, пов. Луцьк.

„Вперед" ч. 153 - 4/9 21 р.

Метрика померших. — Liber mortuorum.

Стор. ..... Pag.

Число порядк. Numerus positionis.	День смерти Dies mortis		Пол Sexus		Вік життя Anni vitae	Недуга і єї рід Morbus et qualitas mortis
	19.....		Мужеський Masculus	Женський Femina		
	Місяць Mensi					
	Помер Mortuus	Похор Sepul				

Шукають „політики". 85

Недавно зявилася жандармерія в с. Підгайці (5 кільом. від Луцька) до учителя місцевої української школи. Звернулися вони до нього, як до голови філії, „Просвіти" робити ревізію літератури й газет філії. Перечитавши це число „Вперед", в якому торкається справи Луцька або повіту, скляли протокол, де написано, що нічого лихого не найшли і не вишукавши політики поїхали туди, звідки й приїхали. Але на селянство свій вплив ця непрошена гостина зробила, — вже вони бояться, щоб і до них „пани" не чіплялися.

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920.

Волинь.

Тека ч. IX.

Рівненський повіт.

1/ м. Рівне.
2/ с. Грушвиця
3/ с. Дядьковичі
4/ м. Клевань
5/ с. Олександрія.

м. Рівне.

„Укр. Трибуна" ч. 26 - 5/VI 21 р. 89

Метрика померш

Число порядк. Numerus positionis	День смерти Dies mortis	Число дому	Імя, назви: помер
	19		
	Місяць Mensis	Nrus	Nomen, c
	Номер Mortuus / Похорон. Sepultus	Domus	conditio
	„Вперед" ч. 59 - 10/V 1921 р.		

Місто Рівне.

Найбільше місто на заході Волині. Жваво торгує, ще більше спекулює і декому навіть добре тут живеться. Життя одначе на загал ще не ввійшло в якесь певне русло; воно ніби складається, оглядається. В культурному, інтелєктуальному відношенню дивне. Завмерло, як велике місто себе не виявляє. Бувають часом тільки вистави, концерти, часами українські, але й вони проходять якось безбарвно, нудно.

День 1. мая місцеве робітництво ізза теперішнього строгого режіму не святкувало і він пройшов тихо, як щоб не рахувати сфабрикованої кимсь і невідомо для чого поголоски, що 1. мая має бути „повстання".

На день „конституції 3. мая" було використано все можливе, щоби відсвятковано його як найголосніше, але вийшло свято дуже бліцим. Було це властиво військове свято з музикою. З місцевих громадських організацій участь взяли тільки польські організації та групи: „Straż kresowa", залізничники і огнева сторожа. На одному з плякатів був неодмінний деклямаційний напис: „Нехай живе рівність і братерство народів Волині". Чи подумали ті, що писали цей клич: а може бути рівність і братерство народів на Волині при тій атмосфері, яка утворюється на „пресах" всякими безпідставними репресіями і заборонами?

Залізничник.

По Волині та Холмщині

З життя Рівенської Просвіти.

Відбулися надзвичайні загальні збори Рівенської Повітової Просвіти.

Головою зборів обібрано д-ра К. Вротновського-Сивошапку.

Перший докладчик про загальну діяльність Ради „Просвіти" голова її п. Ст. Руцький з'ясував загальним зборам про працю т-ві за минулий період (січень-травень). За цей час т-во „Просвіта" встигла багато де чого зробити.

Так, наприклад, було дано кілька концертів і вистав в час різдвяних і Новорічних Свят. Упорядковане було свято 60 роковин смерти Т. Шевченка.

Не що давно заходами Просвіти були уряджені концерт бандуриста Даниля Щербини.

Бралась Просвіта за цей період і до організації економичного життя українського громадянства Рівного. З цією метою заходами Просвіти з членів Просвіти склався новий, перший у Рівному український сільсько-господарчий, кооператив „Сільський Господар" що вже має досить значну кількість членів.

Нарешті добилася Просвіта і того що з майбутнього шкільного року у Рівному вже буде функціонувати 1 українська гімназія, при якій є думка заснувати бурсу.

Літом гімназія засновує підготовчі курси до гімназії для української селянської дітвори, що похінчала сельські початкові школи, і хотіла би далі продовжувати свою освіту.

Доклад про фінансове становище т-ва намалював сумний стан каси т-ва. На 15 травня до часу урядової контролі загальний приходовий білянс був 32.791.85 мп., а росходовий 31.471 мп. рахуючи ці цифри з 25 грудня 1920 року.

Запропонований Радою і затверджений Загальними зборами кошторис до 1 січня 1922 року виносить 87.500 мп.!

Просвіта рівенська має 9 філій на повіті.

Бібліотека Просвіти налічує до 2.000 томів книжок. Читальня отримує всі українські газети як львівські так і варшавські та волинський польсько - український „Наш Голос". Є й „Polak Kresowy", що надсилається дурно.

Загальні Збори поставили в обовязок Раді Просвіти подбати про те щоб до учительської української спілки війшли й сельські вчителі.

Так само ухвалено на Загальних Зборах, щоби рада Просвіти подбала, щоб при організованих польською владою учительських курсах польської мови, історії та географії, були так само одкриті паралельні курси українознавства для учителів українських шкіл.

Нарешті Збори ухвалили доручити Раді домагатися про відкриття minimum ще хоч одної української гімназії для Рівенщини з новим шкільним роком.

Вибори нової Ради Просвіти дали такі результати: на Голову т-ва зостав вибраний б. голова п. Ст. Руцький (директор гімназії) членами: п.п. Ломакин, Веселовський, (гімназіяльні учителі) Олійник, (земець) та Бабенко (кооператор).

Назар Гнатюк.

Голов.-місько. - Волинь - ja: галиві політичні відомости" газетки, Нові шкільні і культурно. Волинської свободи на Волині" („Вперед" ч. 100).

„Вперед" ч. 100 - 7/VII 21 р.

День дитини на Волині.

Рівенська „Просвіта" уладжує дня 3. цвітня ц. р. на Рівенщині „День дитини". Дозвіл вже одержано.

В цей день буде збірка, виставки по деяких селах та місточках, як і у самому Рівному. Поміч обіцяло американське товариство У. М. С. А. На перший початок буде відкритий захист для дітей.

„Укр. Трибуна" ч. 38 - 19/VI 21 р.

...Остроженський.

...ня національної енергії в місце-
...ва проявиться шляхом скупчен-
...бесобом не відомішим, і боротьба з новим режимом, яка набрала тут своєрідних форм. Повстання в грузинських умовах визначиться винятковим ненавистю народу.

Натурально, почалася і боротьба національних країн і загарбників. Повстання кінчилося тим самим, як і на Україні, а саме поразкою з чотирьох боків і засуджати Совєтію.

В цьому цього року бовлювати правдо національного уряду

тільки з чотирьох поляків. Може склали б і більшу комісію, та на жаль у гміні не найшлося більше поляків, окрім війта, його помічника і двох поміщиків. В других гмінах не ліпше.

Бебе.

„Укр. Трибуна" ч. 105 - 8/9 21 р.

Коханець волі,
Що виріс на просторах,
За ґратами, закутий лев де:
Він не стогнав,—
І тільки в його зорах
Палав
Вогонь святої помсти, як з
Напередодні
Він був свободи царь.
Кайдани кривди, гніту рвав-
Тепер страждав...
А на просторах мрійних Ка
Сидів на троні із кісток
І з кухля-черепа тягнув кріс
Землі...
Жіночі сльози, як г
Червоні краплі крови, як ру
Іскрилися в його короні.
Проти очи-тимни доскотали

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920.

укр. Прибуває: 114 - 20/9 21р.

укр. Прибуває: 139 - 19/10 21р.

вперед п: 197 - 28/10 21р.

19	Наречений — Sponsus				Наречена — Sponsa				Свідки — Testes	
Число порядк. Numerus ordin. / Місяць — Mensis	Число дому Numerus domus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицьке Catholica	Або інше Aut alia	Вік — Aetas	Вільний — Coelebs / Вдовець — Vidua	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio: Католицьке Catholica	Або інше Aut alia	Вік — Aetas	Вільна — Coelebs / Вдова — Vidua	Ім'я Nomen	Звання Conditio

Шовіністичний вибрик.

(Допис з м. Рівного на Волині).

7 вересня зайшов до крамниці „Комісіон", по Шосовій вул., в якій міститься і книгарський відділ з виданнями „Вернигори", шкільний інспектор Рівенського повіту п. Фляшинський і, побачивши географію України проф. Рудницького і історію України, почав гримати на завідуючу крамницею, аби подібних книжок вона не продавала, в противному разі він, Фляшинський, зробить так, що буде взагалі припинено яку б не було продаж книжок з крамниці „Комісіон". Цікаво знати, чи пан шкільний інспектор Фляшинський знає про Версальський трактат, на підставі якого Волинь повинна користуватися національно-культурною автономією, а також конституцією Речі Посполитої Польської.

Невжеж українське населення Волині не повинно знати свою історію й свою географію? Цього права ніхто не може йому відбірати.

Ось при такому відношенню і задовольняйте культурні потреби українського населення Волині.

З судової салі.

Знаменне рішення.

Дня 1. жовтня п. р. відкличний суд для східних земель у Варшаві розглядав справу д-ра Марка Сегаля, предсідника жидівської громади міста Рівна, обжалованого о державну зраду.

Д ра Сегаля поставлено в стан обжалування, а опісля окружний суд в Луцьку засудив його на 5 літ тяжкої тюрми за те, що він підчас заняття Рівна большевиками мав заденунціювати супруже Кжеміньских, як польських шпіонів, через що большевики вивезли їх до таборів інтернованих.

Від вироку окружного суду відкликалися як прокуратор, так і обжалований, а навіть пошкодована сторона.

У відкличному суді на ново переведено докази. Ряд свідків виказав невинність обжалованого д-ра Сегаля, що довгий час мучився у польській тюрмі. Обжалованого боронили у відкличному суді адвокати Смяровскі і Пасхальскі.

Перший з них підчеркнув у своїй промові, що меритерично в цій справі все вказує на брехливість зізнань Кжеміньских, які хотіли при цій нагоді „заробити". З психольогічної точки погляду неможливо понять, як міг д р Сегаль, якому большевики забрали все, чути симпатію до них і бавитися в доносчика.

Правну сторону справи обговорив адвокат Пасхальскі, який підчеркнув у своїй промові те, що польський патріот не тільки може, але навіть повинен ставати в обороні таких Сегалів, передовсім у глубокому пересвідченню, що стає в обороні невинної людини, а по друге в обороні правного ладу і справедливости для всіх. З окрема протестує против символізування ідеї польської державности на окраїнах в спосіб з часів царів Павла і Миколи, як це зробив прокуратор, що пропагує терор. Вкінці з натиском підчеркнув, що в часі — якбя навіть законний злочин мав місце — не був д-р Сегаль польським горожанином, а тим менше мав обовязок бути польським патріотом. Від таких Сегалів можна домагатися в найліпшому разі льояльности супроти польських законів і порядків. А ті закони і порядки д-ра Сегаля не узнавали в тому часі своїм горожанином і тому він як такий не може відповідати.

Відкличний суд прихилився вповні до повищих виводів і видав вирок увільняючий д ра Сегаля.

Це рішення варшавської Теміди відбігло далеко — як бачимо — від багатьох рішень малопольської її посестри... **С.**

Крадіжка в кооперативі.

В Клевані з 8 на 9 цього жовтня обкрадено районовий кооператив „Вигода", з якого злодії через висажене вікно з боку Шосейної вулиці винесли на 200 тисяч ріжних річей. Арештовано по підозрінню в крадіжці Микиту Крижовця, але випущено через брак доказів. Панує думка, що злодій належить до „своїх".

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920

с. Грушвиця пов. Рівно.

„Укр. Трибуна" ч: 113 – 18/9 21 р.

Метрика померших. — Liber mortuorum. Стор. Pag.

Число порядк. Хронічне розміщ.	День смерти Dies mortis 19 Місяць Mensis Номер Numerus	Число Anno Рік Annus	Ім'я, прізвище і походження померлого Nomen, cognomen, origo defuncti	Вік Aetas Літа Anni	Місяці Menses	Дні Dies	Вік життя Anni vitae	Недуга і ей рід Morbus et qualitas mortis

93

На Волині та Холмщині

С. Грушвиця

на Рівенщині.

У неділю 28 серпня в нашому селі заходами Дядьковичського аматорського драматичного гуртка від режисурою актора п. Нетяги влаштовано виставу пєси Карпенка-Карого „Мартин Боруля" Не дивлячись на те, що майже всі місцеві чехи були цього вечора на своєму традиційному святі—„поуті", в сусідньому селі Глинську, простора заля з будинку п. Гавличка була переповнена глядачами.

Виконання пєси було дуже гарне, через що публіка тепло й гучно вітала виконавців. Особливо ж відзначався талановитою грою п. Нетяга в ролі Омелька. Чудово провів свою ролю також п Ястрембський (Мартин Боруля). Решта актьорів провели свої ролі цілком вдоволяюче. В антрактах грав оркестр музики під умілою орудою п. Масопуста. Треба зауважити, що це єсть єдиний гурток на Рівенщині, який поважно поставився до своєї праці, чим і дає змогу місцевому населенню бачити театральне мистецтво у себе на селі у відповідному виконанню, дякуючи продуманому відношенню актьорів до своїх ролів і добрій постановці. Чистий прибуток — 7.300 мар. призначено на придбання театральної бібліотеки і філії „Просвіти", яку незабаром мають відчинити.

На цьому місці Дядьковичський аматорський драматичний гурток просить скласти найсердечнішу подяку Вп. панові добродієві Федору Назарчукові за допомогу, як особистою участю в виставі, так і за безкоштовне користування його власною сценою, під час влаштованих вистав в с. Дядьковичах і с. Грушвиці, а також пані Є. І. Копровській за безкоштовну підводу для переїзду актьорів з с. Дядькович до с. Грушвиці

П. К.

Друкарня Ставропігійського Інституту 1921.

с. Дядьковичі, пов. Рівне.

„Укр. Шрибуна" ч. 98 - 31/8 21 р.

Стор. 95
Pag.

Метрика вінчаних — Liber copulatorum

19		Наречений — Sponsus						Наречена — Sponsa						Свідки — Testes	
Число поряд. Numerus posit.	Місяць. — Mensis	Число дому Numerus domus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio Католицке Catholica	Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільний — Coelebs / Вдовець — Viduus	Ім'я Nomen	Віроісп. Religio Католицке Catholica	Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільна — Coelebs	Вдова — Vidua	Ім'я Nomen	Званє Conditio

На Рівенщині 95

Вистава на селі.

На Спаса, 19 серпня, в с. Дядьковичах Рівенського повіту була вистава комедії Карпенка-Карого „Мартин - Боруля", яку було влаштовано заходами місцевого аматорського драматичного гуртка під режисурою автора п. Нетяги.

Це була перша вистава в с. Дядковичах пятиактової пєси, яка зібрала виповнену по береги невелнку залю глядачів місцевої інтелігенції та селян. Глядачі з великим зацікавленням стежили за виконанням і були цілком задоволені, бо, дійсно постановка пєси й виконання її були добрі.

Треба лише зауважити, що влаштування вистави завдало місцевому драматичному гурткові багато тубот через те, що довелось грати на чужому помості й з позиченими декораціями.

Дістати їх пощастило у приватньої особи—п. Назарука з с. Грушвиці. Справа в тому, що дозвіл на декорації був одержаний від Різенської повітової „Просвіти", але Городецька філія згаданої повітової „Просвіти", в тимчасовім користуванні якої були декорації, відмовилась відпустити їх, мотивуючи це відмовлення тим, що, мовляв, ці декорації належать виключно Городецькій філії і призначаються лише для села Городка; через що і вистава, готова до постановки в червні—відбулась лише в серпні місяці. До того всього треба додати, що на протязі вищезгаданого часу в с. Городку не відбулось ні одної вистави і, здається, й не передбачається.

Але ці несприятливі умови праці гуртка не припиняють і в неділю 28 серпня він виставляє пєсу „Мартин Боруля" в другому селі Грушвиці. Крім того готує він до вистави ряд пєс, в числі яких треба зазначити, як новинки, пєси перекладені з польської мови: Запольської „Царевич" „Шапапут".

(Влас. кор.)

Друкарня Ставропігійського Інституту 1920.

„Укр. Трибуна" ч: 43 – 25/II 21 р. с. Дядьковичі, пов.

96

На Волині та Холмщині

На селі.

(Від нашого кореспондента).

Наше село Дядьковичи належить до тих сел, які не мають ні „Просвіти", ні кооперативу, ні инших громадських організацій. Але за те у нас процвітає піяцтво, нечуваний бандитизм і безпросвітня темрява. Світова війна допомогла зростові деморалізації.

У нас зараз є модним явищем розводи і переход на штунду.— Здається немає нігде такого легковажного і зовсім байдужого відношення до своєї віри, як у нашому селі. До церкви ходить переважно жіноцтво. Мужчин дуже мало можна бачити в церкві, а коли у великі свята і приходять, то більше просижують біля церкви, займаючись пустими балачками та курінням тютюну. А ось на другий день Зелених свят мав місце такий нечуваний факт зневаги своєї віри. Підчас виходу процесії з церкви для освячення зелені, приїхала весільна музика і грала перед самісінькою церквою до того часу, аж доки пан-отець не загрозив, що не буде вінчати молодих, коли негайно ж не припиниться цей ганебний вчинок.

Є вже випадок переходу на штунду. А в сусідньому селі Омельяній вже перейшло на штунду більше ста родин.

Оце пожинаємо плоди русіфікаторської політики Московщини. Не диво, що ми дійшли до такого здичавіння. Хіба слово Боже докочувалось до наших душ, яке доводиться нам чути на чужій, незразумілій мові?

Час зрозуміти минулі помилки і дати нам можливість чути слово Боже на нашій рідній, українській мові, як рівно ж і дітям учитись у школі.

Яке велике задоволення і радість була, коли наші парафіяне почули на другий день Зелених свят читання Апостола на живій, зрозумілій—українській мові. Але на жаль, наш пан-отець чогось чекає і на відправляє усієї служби Божої на українській мові. Адже ж тепер вже є для того переложені усі богослужебні книжки і ноти до церковного співу Треба тільки доброї волі і бажання і тоді, напевно можна сказати, ми б не були свідками тих сумних явищ, про які я згадував вище.

Дядьківець.

Стор. Разд.
19 Наре
Nomen
ідки — Testes
мя
Nomen
Звание
Conditio
Дирекция Славянского Института (ИБ)

м. Клевань, пов. Рівне.

„Вперед" ч. 137 – 16/8 21 р.

99

Клевань.

В місті Клевані зорганізовано український драматичний гурток. Вистави відбуваються з замку Чарторийського. На чолі гуртку стоїть артистка Горошко. Гурток виїжджає і на провінцію. Досі виставлено „Невольника" і „Бевталанна". Дохід призначений на гуманітарні цілі.

99

tuorum.

Стор. .....
Pag.

Число порядк. Numerus positionis.	День смерти Dies mortis		Місце Locus	Ім'я, прізвище, звання Nomen, cognomen, conditio mortui	Католик Catholicus	Або ін. Aut alius	Пол Sexus		Вік життя Anni vitae	Недуга і її рід Morbus et qualitas mortis
	19.....									
	Місяць Mensis		Locus Domus				Мужеський Masculus	Женський Femina		
	Помер Mortuus	Похорон. Sepultus								

с. Олександрії пов. Рівно.

Упр. Трибуна с. 108 - 17/9 21 р.

101

orum.

Стор. Pag.

Число порядк. Numerus positionis.	Вистава на селі. 101	Пол Sexus Женский Femina	Вік життя Anni vitae	Недуга і її рід Morbus et qualitas mortis
	В неділю 5 вересня в Олексинцях Рівенськ. пов. відбулась театральна вистава. Виставляли драму М. Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю". Пішов я на виставу, все одно вечером діватись нікуди. І от з приводу неї і хочеться мені сказати пару слів. Власне, не так про саму виставу, не так про гру артистів, як про поводження публіки розпорядчиків. А сказати хоч що небудь треба, бо так упорядковувати вистави, як це робить Олексинська філія Рівенської „Просвіти", абсолютно не можна. Перш за все вистава починається не вчасно, а з великим запізненням. Хоч це й загальне нещастя у всіх колишніх російських „подданних", що вчасно приходили тільки до „власть імущих", але самі власть маючи, приймали коли їм схотілось. „Просвіті" додержуватись того хваленого принціпу, що „не великі пани — почекають" якось не годиться. Ну та зрештою це ще сяк-так. Все одно ввечері на селі будуть на виставі сидіти до раня. Але оце зовсім таки не добре. Приходите ви на виставу і чуєте—музика дере якоїсь там „мазур-польки" що аж у вухах лящкотить. Значить танцюють. Ідете в залю. Боже мій! Наче в Лондон під час туманів попали, бачите маячить, десь там далеченько таки здається, якась світляна пляма,—ліхтар вулишний, як туман на дворі, чи що. А повітря! Перед світом міріяди пороху, пилу... Хоч-не-хоч, а мусиш вислухати сільських побажань на здоровля, коли не стерпиш, і почнеш чхати. Душно, гаряче. Чекаєш, чекаєш... Нарешті щось там на сцені починає, ворушитися. Хтось кріпкий, ніврокy почну тягкути кудись убік завісу. Слава Богу, завіса кудись там залетіла. Актори переглянулись, почали... Щось харамаркають, а розібрати годі. А публіка... Боже, який Содом і Гомора! Ну, рішуче нічого не чути. — Ходім до дому!—кличе мене сусіда. — Одчепіться, за що ж я платив гроші? — А правда. Хоч може потанцюємо. — Еге, добре вам танцюристові, а я ж не танцюю. Так і не чув я, що там гралось. Хтось зза куліс приходив до мене по виставі й казав, що грали нічого. Згоджуюся з ним, бо йому було видніше й чутніше. Але роспорядчикам, простити цього не можна. Вони обовязково мусять подбати про чистоту в залі та про те, щоб хто-небудь з них був на залі і дбав про тишу і порядок. Рівенській Повітовій Просвіті – так само треба щось зробити в цему напрямку. Вона ж головa, то повинна й очі й голос мати. **Н. Г.**			

Друкарня Ставропігійського Інституту 1923.

с. Олексинці пов. Рівно.

Губ. прибула с: 108 - 13/9 21 р.

101

Вистава на селі.

101

В неділю 5 вересня в Олексинцях Рівенськ. пов. відбулась театральна вистава. Виставляли драму М. Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю".

Пішов я на виставу, все одно нечером ніватись нікуди. І от з приводу неї і хочеться мені сказати пару слів. Власне, не так про саму виставу, не так про гру артистів, як про поводження публіки розпорядників.

А сказати хоч що небудь треба, бо так упорядковувати вистави, як це робить Олексинська філія Рівенської „Просвіти", абсолютно не можна.

Перш за все вистава починається не вчасно, а з великим запізненням. Хоч це й загальне нещастя у всіх колишніх російських „подданних", що вчасно приходили тільки до „власть імущих", але самі власть маючи, приймали коли їм схотілось. „Просвіті" додержуватись того хваленого принципу, що „не великі пани — почекають" якось не годиться.

Ну та зрештою це що сяк-так. Все одно ввечері на селі будуть на виставі сидіти до рання.

Але оце зовсім таки не добре.

Приходите ви на виставу і чуєте—музика дере якоїсь там „мазур-польки" що аж у вухах ляскотить. Значить танцюють.

Ідете в залю. Боже ній!

Наче в Лондон під час туманів попали, бачите маячить, десь там далеченько таки здається, якась світляна пляма,—ліхтар вулишний, як туман на дворі, чи що. А поліція! Перед світом мірянки пороху, пилу... Хоч-не-хоч, а мусиш вислухати сільських побажань на здоровля, коли не стерпиш, і почнеш чхати. Душно, гаряче.

Чекаєш, чекаєш...

Нарешті щось там на сцені починає, ворушитися. Хтось кріпкий, нівроку почну тягнути кудись убік завісу.

Слава Богу, завіса кудись там залетіла. Актори переглянулись, почали...

Щось харамаржають, а розібрати годі.

А публіка... Боже, який Содом і Гомора! Ну, рівуче нічого не чути.

— Ходім до дому!—кличе мене сусіда.

— Одчепіться, за що ж я платив гроші?

— А правда. Хоч може потанцюємо.

— Еге, добре вам танцюристові, а я ж не танцюю.

Так і не чув я, що там гралось.

Хтось зза кулис приходив до мене по виставі й казав, що грали нічого.

Згоджуюся з ним, бо йому було видніше й чутніше.

Але розпорядникам, простити цього не можна.

Вони обовязково мусять подбати про чистоту в залі та про те, щоб хто-небудь з них був на залі і дбав про тишу і порядок.

Рівенській Повітовій Просвіті - так само треба щось зробити в цьому напрямку. Вона ж голова, то повинна й очі й голос мати.

Н. Г.

Число порядк. Numerus positionis.				Стор. Pag. Іол ехиз. Женський Femina	Вік життя Anni vitae	Недуга і її рід Morbus et qualitas mortis

Теґка г: I.
Вперед г: 54. } стор. 1.
" г: 63 }
Вперед г: 67 - стор. 2.
Укр. Вістник г: 90 - стор. 3.
} Справоздання з українських зборів Холмщаків і Підляшан в Холмі дня 4/I 1921 р.

Теґка г: I.
Вперед г: 65 - стор. 1. -
} Редакція" вище згаданих зборів. -

Теґка г: I.
Вперед г: 82. - стор. 2
} Звідомлення з польсько-української "Конференції" в Варшаві.

Теґка г: I.
Вперед г: 99 - стор. 2. -
" г: 110 - " 2. -
} ~~Акція~~ Про Комісію для обговорення теми головівка і українська та про її поїзду по Холмщині.

Теґка г: I.
Вперед г: 99 - стор. 2
} За варшавського „Губерн-ого" маєтне недолюдно укр. населення в Холмщині. -

Теґка г: I.
Вперед г: 121 - стор. 3.
Укр. Вістник г: 145. - " 4. -
} За „Robotnik-ом" маєтне страшні надужиття, які допускаються польське духовенство на Холмщині, та яскраво висвітлює положення Українців на Холмщині. -

Теска г: I.

Укр. Вісник г: 163 - стор. 5
" " г: 164 - " "
" " г: 165 - " "

} Хомищина і вересень. - Нотовір. -

Теска г: I.

Укр. Вісник г: 125
стор 7

} Польська політика на ~~Хомищині і Підляшу~~ окраїнах. -

Теска г: I.

Вперед г: 165 - стор. 7.
" г: 166 - " 8. -
" г 168 - " 8. -
" г: 171 - " 9
" г: 174 - " 9
" г: 177 - " 10
" г: 178 - " 10.

} Польська політика на Хомищині і Підляшу.

Теска г. I.

Дзенник Львовы
г: 133 - стор. 11.

} Книгата јерница на Кнезак.

Теска г: I.

Вперед г: 159 - стор. 7
" г: 125 - " 9
" г: 177 " 9
" г: 179. " 9.
" г: 186 " 10
Укр. Прибуток г: 124 - " 11
Вперед г: 192 - 11.

} Конференція. -

Теска г: I.

Укр. Прибуток г: 30
стор. 13. -

} справа вибрів до сойму. -

Комісія.

Дворування власей на Комісійщині.

Комітет Шевченка І.

Вперед: 131 - пор. 3.

Головні Шевченків.

Переслідування населення Комісії а головно Шевченківців з нагоди наближення приїзду совітської Комісії й дня оборони прав голосування. -

На донесення Головнівського старости, що населення підготовляється до бунту - написано на Головнівщину маса повідомлень різних агентів й цілої" комісії". -

Перевірено деякі "ревізії" в селах: Вирішна, Вишів, Шокурки, Головнів, Сушев і Вашків. Нічого підозрілого не найдено

15/VII 1921 р. приїхала до Комісії. Урядова якась комісія ревізувала й перевела у кого ревізію. Ці ревізії забрано мені до редакції "Вперед" взяли проти завушників тому голосувати кацапів та пропаганду большевицької партії". Нічого.

Арештовано Комісії. Вернигуру; вивезено в Шокурки. На поперуку ганяють допитуючи цілу ніч та револьверами та бомбами налякали заставляючи признаватися до "вини" бо кажуть, у Вас як собаки". Лише з'їзд повстанців Вокалів вони звільнено тощо. -

Теж саме діялося з Шаровецькими і Малого Шараєвки. -

Шифр:

Вперед г:
стор. 6.-

с. Шпанів

Арештування Ол. Удовиченка - й процес ~~справу~~ головну!-

Шифр: I.

Вперед: 141.- стор 6.
" 147.- " 6
Укр. Прив. г: 90.- " 6.
" " г: 97.- 6.

м. Холм.

Поміщя шифрівне до робітників - Прохоп Убитих. - С заворушення між комітовцями на тій території./.-

Шифр: I.

Колишнина

Культурно-освітня робота. 106

Школа I.

Укр. Трибуна г: 29- серп. 13.

1/ с. Темяшки, пов. Полтавщ.

Старостою не дозволяє зібрання
населення на нараду в справі:
а/ відкриття школи
б/ заведення „Просвіти"
в/ кооперативу та
г/ повернення церковного і
шкільного будинків, перенесе-
ння попівщини з Темяшок
в сусіднє село. –

Холмщина – Церковні справи. – 108

Надужиття власті духовенства.

Тека г: II.
Вперед г: 66.- стор.1.
" г: 82- "

1/ с. Посадів, пов. Томашів.

У великодну суботу ~~відправ~~ провадили собі місцеві селяне православного попа з Теляхів, щоби посвятити собі паски. Відтак посвячувати - нанали поміж ними з Теляхів вряд з місцевими Поляками на церкву і розігнали селян. Крім того до обіду, відгає якої далеко більша рідок. Попа, яка вдержала на церкви, зняла їх внутрішне урядження при кому: матери Борії виколола очі, а вінець на голові прибито цвяками до стіни. Дивовано тобі було бути в ним, христови вогрязало кону, при кому попа кричала „Ліси зважає до Росії".-

Тека г: III.
Вперед г: 82- стор.1.

2/ с. Вісниця - пов. Берестя.

Напад на церкву з пошкодженими зображеннями на стіні „Внебовзяття церкви на Богоматі" мод. 2.-

Тека г: III.
Вперед г: 136- стор.2

3/ м. Тишівці, пов. Томашів.

Напад на церкву і її обрабування при помочі місцевої поліції.

Тека г: III.
Вперед г: 143- стор.3.

4/ с. Посадів, пов. Томашів. /Дивись 1/

Селяне вислали прохання о дозвіл на відкриття церкви. Замість дозволу наслано військо кавалерії до примушення до відступлення. Кавалерія розігнала селян крім здушування їх скотиною.-

Точка II.
упр. Трибуна ч: 114
стор. 5.-

5./ м. Холм.-

Польська шовіністична організація в Холмі переслідує православну церкву під прикриттям для своєї організації.

Точка ч: III.
упр. Вісник ч: 197
стор. 5.-
Вперед ч: 196-стор. 6.

6/ с. Гуменне.

православне населення мусіло віддати законним урядам в цілості, щоби тільки не вивезти їх в Польщу.

Церкву повністю відремонтовано і відкрито її для богослужіння в городі

Ukko
упр. Трибуна ч: 1.-
стор. 8.-

7./ с. Стрілецьке.

— немає —

дзвони вивезено до костелів в Грубешові і Штітному.- Повністю забрано з церкви ікони і ризи.-

Точка III.
Вперед ч: 196-стор. 6.

8/ м. Городло.-

Католицький піп виломав церковні двері, забрав з церкви монстранцію, чашу і кадило.-

Точка III.
Вперед ч: 13-стор. 8.-

9/ с. Пісяки.
10/ с. Зимно
11/. с Голодів
} пов. Томашів.

Польща у с. Дрогва забрала з церкви престол, образи, начиння та 6 свічників. Селянам, які були свідками цього самодурства, що церква має бути виселена на костел.-

Висвячені церкви на костели.

Тека т: III.

Вперед т: 66- стор. 1.
Укр. Трибуна т: 13- „ 2.

1/ с. Гощадів пов. Томашів.

15/I. 24р. висвячено на костел / про повіз" подав Великодня в цім селі гімн „ Нагадження власті і населення" мод. 1.- / Укр. родина 100.- полонина 15.- /.-

Тека т: III.

Вперед т: 82- стор. 1.-
Укр. Трибуна т: 21- стор. 4.

2/ с. Вістиця - парафія Черлянщина пов. Берестя.

17/I. 24р. місова під проводом капітульних священиків: Сергіюка, Маліновського і Соголя відправлена до церкви, тоді. рала обряди, уважані православними населенням за свяді, поганяла їх, підправила напутями, ~~висвя~~ винесла Євангелія, полонила свяді ворота. Католицький священик висвятив церкву на костел, при тому виголосив полі. тичну проповідь на тему Вчора і тоді. ди костела.-

Тека III.

Вперед т: 139.- стор. 2.
„ т: 196- „ 6.-

3/ м. Холм.-

собор Пресвятої Діви Марії" - / тогдаш. ній храм 1001 р. вел. кн. Володимир перероблено і висвячено на костел..-

Тека III.

Вперед т: 136- стор. 2.

4/ с. Ярошиці, пов Томашів

висвячено церков на костел заряд. ження розпорядженням Ординарія.-

Про повіти Томашів Грубешів в м. Тишівці - читай „Вперед т: 136."-

Теґка г: II.

Вперед г: 156 - стор 3.
Укр. Вибула г: 106 стор. 7.-

5/ с. Зубовичі - пов. Коломиї.

Православних родин 118.-
Католицьких " 20.-

Була укр. старовинна церква в укр. стилю. Висвячений її новий з таравою на банях. Було 8. попів з процесією і т. п.-

Проект населення, ні просьби у Варшаві - не помогли.-

Теґка г: III.

Укр. Вісник г: 197 стор. 5.
Вперед г: 190 - стор. 5.

6/ м. Зубець.

Висвячено на банях 3 укр. церкви.

Оставлене собор, але й цей має бути перебудований на якусь публічну установу.
Під проводом старости Замойського нараджується спеціяльна комісія над цього справою.-

Теґка г: IV.

Вперед г: 179 - стор. 5.

7/ с. Перетна, пов. Коломиї

висвячено церкву на банях. Католики напали з сокирами на церкву і на отця православних порубали і знищили церковні річи.

Населення висилало делегатів до Варшави, але безуспішно.-

Теґка III.

Вперед г: 196 - стор. 6.

8/ с. Матка.

висвячено церкву на банях.

9/ м. Зубець.-

відобрано від унітів (?) церкву і висвячено на банях.-
позиція 6. - можливо, що ся відомість зайва.

Увага: Числа

Теква г: III.
укр. гривуда
г: 7 - сооб. 7.

Теква г: I.
укр. гривуда
г: 29 - сооб. 13

Теква г: VII.
укр. гривуда г: 6. -
сооб. 2. -

Теква г: VIII.
укр. гривуда г: 91.
сооб. 3.

10/ м. Рейовець, пов. Холм. - 110
висвячено церкву на цвинтарі. -

Повіт Томашів.

11/ с. Янчин. -

12/ с. Новосілки

13/ с. Нагуничі (2)

14/ с. Старе село. -

висвячено церкви на цвинтарі,
а в селах:

15/ стенятин ;

16/ Ланцюв

жадної були, по словам старости,
в церквах висвячені на цвинтарі.

17/ с. Стасі.

18/ м. Холм

на т. зв. „соборній горі" - розібрали
о.о. Василіяни до фундаменту Христо-
Воскресенську церкву. -

Польські власті заарештовують церкви - а книги забирають до Староства або жандармерії

Теска т: III.
Вперед т: 144 - стор. 3.
Укр. Трибуна т: 95. - " 3.
Укр. Вісник т: 181 - " 3.

1/ с. Угрине, пов. Красностав. -
15/VIII с.р. команда жандармерії опечатовує церкву. -
Книга розпорядження Старости й деякі інші книги поміщені у Вперед т: 144. -

Теска III.
Укр. Трибуна т: 1 - стор 8. →

2/ с. Стрільці

Вперед т: 35 - стор 8 → 3/ с. Монастирі, пов Грубешів.
Пригнаного поміщають для берження церковних будинків і майна. -
Населення духовно тепер поміщають на кладовищі церковного майна. -

Приділювання місії до православних парохій. -

Теска III.
Укр. Трибуна т: 7 - стор.

1/ м. Зетовець, пов. Холм
приділено до парохії в с. Жутин, яке віддалене від міста 8. верств. -

Укр. Вісник т: 197 - стор. 5.

2/ м. Грубешів
приділено до парохії в селі Терешкова, положеного в 5 верств від Грубешова. -

Заборона ховати на православних цвинтарях, де замкнені цвинтарі або церкви.-

Тека III.

укр. Трибуна
ч: 142 - стор. 6.-

1/ Бовш Томашів.

У вище згаданій справі вузівець монашівської старости обізвав вітами бліх.-

Жінка / в перекладі / цього обзивиська подала в Трибуні.-

Арештування священиків.-

Тека III.
Упр. Вісник ч: 84 стор. 1.-

1/ Єромонаха Йова - арештовано вчасі Великодніх свят у Вишгороді. Яки новини - Причина - невідома.-

Забороняють православним святкувати римо-катол. свята.-

Тека II.
Вперед ч: 179-стор. 5.-

1/ с. Тишки, пов. Холм. -

8/IX 21 р. гром. Мальківський ішов косити в поле. Побачивши його поліція у Закопуни - Узєр - побив його за це прикладом так сильно, що цей вранці помер.-

Тека I.
Упр. Гребунки: 29 стор. 13.

2/ с. Телятин, пов. Томашів.

Жандармерія ходила дня 2/II. 25 р. по селі й арештувала всіх тих православних, котрі в цей день посміли працювати. Це було свято, Матері Божої Сходження.-

Теска III.

Вперед г: 85 - стор 1.
Убр. Вітчизн г: 92 стор. 1.
" " г: 111 - стор. 2.

Релігійна боротьба на Холмщині.-

Теска III.

Вперед г: 138 - стор 2.
Убр. Прибуткі г: 126 - стор. 6
" " г: 137 - " 6.
" " г: 17 - " 8.-
" " г: 1. - " 8

Про холмське православне духовенство.-

Теска г: III.

Убр. Прибуткі г: 48 - стор. 4

Уния на Підляшшу.-

Теска г: III.

Убр. Прибуткі г: 18 стор. 4.

Про абсолютистські монастир. (тов і стор 2).-

Теска г: III.

Убр. Прибуткі г: 13 стор. 3
Убр. Прибуткі г: 14 стор. 4.-

Думки про українську церковну політику на Волині і Холмщині в зв'язку з акції митроп. Уг. А. Шептицького за кордоном.-

Теска III.

Убр. Прибуткі г: 128 - стор. 7

Положення православної церкви на Холмщині і галицькі уваги ~~до~~ до того Поманівщини.-

Школа I.

укр. прибулці: 160
нор. 11

доля біженців, які вер-
нулися з Росії та відношення
до них влади й місце-
вого населення.—

Холмщина

Тека ч: VI.

Картини з життя населення Холмщини.

Вирізки з газет: 1/ Укр. Вісник,
2/ Укр. Прибуток, 3/ Вперед - за час
від 1/V 1921 р по

Українська Трибуна ч. 1 — 1/I 1922 — 1 —

На Волині та Холмщині

Волинь і Холмщина перед виборами

Кілька раз проходила війна своєю жорстокою, невблаганою ходою по землях Волині та Холмщини, залишаючи всюди після себе стогін, плач, руїну, або й цілком пусті села. Совісне й розумне виконання місцевою владою вимог конституції могло б у де-якій мірі залікувати рани національно - економичного життя місцевого населення.

Але, на жаль, представники влади й польські громадські чинники на місцях не змогли піднятися до рівня змісту конституції й зрозуміти свій обовязок втілювати її в життя. Конституція була похоронена під купами бюрових паперів. А життям керували здебільшого „власні" міркування, „власна" політика та „власні" цілі державної та громадської влади. Своя сорочка ближча, — тому робилося і робиться все для себе, для „своїх". Про „чуже" українське населення „забували". Особливо часто „забували" ті пакти конституції, в яких визначені права населення мати свої школи, культурно-освітні організації, церкви й т. д. „Забували" вікривати державні українські школи для українського населення, призначати учителів, давати дозвіл на відкриття приватних українських шкіл, затверджувати статути просвіт, відчиняти зачинені церкви й повертати їх православному населенню і т. п.

На кожному кроці порушувано і зневажано ту конституцію, виконувати яку урочисто обіцяли перед Богом і совістю.

Українське населення тої чи иншої місцевости час від часу робило спроби нагадати владі про конституцію, але ці спроби не завжди кінчались щасливо. Ми знаємо чимало прикладів, коли апелювання українців до вищої влади вело на місцях до трусів, арештів і т. д. У кращому разі—не давало ніяких наслідків.

Очевидно, що такий шлях пошукування своїх прав дуже неприємний і невдячний.

Але є иний шлях. Коли населення йде цим шляхом, воно вже не просить, а вимагає виконувати закони; навіть більше—воно само бере участь у виробленню нових законів і може впливати на їх зміст.

Цей шлях веде через вищі законодавчі органи — парляменти. Таким органом у Річіпосполитій Польській є Сойм, який, згідно з конституцією, складається з представників всього населення держави. Отже і українське населення Холмщини і Волині має право післати до Сойму своїх представників, які захищали б там його права.

Через кілька місяців відбудуться нові вибори до Сойму. Всі народи, що входять у склад держави, вже готуються до виборів, щоб мати в Соймі своїх представників. Перед українським населенням Волині та Холмщини, яке найбільше забуте та покривджене в своїх правах, стає питання: чи візьме воно участь у виборах і як повинно перевести виборчу кампанію, щоб мати у Соймі як найбільше своїх представників?

Є поодинокі особи, які гадають, що українське населення Волині та Холмщини повинно утриматися від виборів з огляду на те, що його представники в Соймі складатимуть незначну меньшість і не матимуть змоги впливати на вирішення своїх справ. На нашу думку, цей погляд цілком помилковий. Захищати свої права, своє життя і національні скарби є обовязком кожної людини і громадянина. Не захищаються лише трупи. Українське населення Волині та Холмщини є живий організмом, живе і хоче жити, а тому мусить бути чинним і взяти якнайактивнішу участь у виборах; питання про участь у виборах українців Східньої Галичини ми тут не торкаємось, бо там постановка цього питання цілком відмінна.

Що ж торкається Волині та Холмщини, то нам відомо, що всі польські політичні партії готуються там до виборчої боротьби. Правда, українські представники будуть складати меншість у Соймі, але це не зменшує їх значіння й ролі. Вони задемонструють істнування українського населення і відкинуть брехню, що ніби то на Волині українців дуже мало, а на Холмщині їх її зовсім нема; вони голосно скажуть своє імя—імя „українців", якого урядові чинники не хочуть визнавати; роскриють потреби українського населення і будуть захищати його права; будуть інтерпелювати у справах надужиття і свавілля агентів влади на місцях, як що вони й надалі порушували б конституцію і т. п.

Але, щоб провести у Сойм своїх представників, українське населення повинно не тільки зрозуміти велике значіння для себе виборів до Сойму, але й в найширшій мірі і в найбільш організованій формі використати свої виборчі права.

В. Островський.

Укр. Трб. ч. 4 — 5/I 22 р.

Рівноправність мов.

На Волині, де українське населення становить поверх 80 проц., польські урядовці не хочуть визнавати української мови. Наприклад, при описуванню протоколу в ковельському старостві 14 грудня з Марка Луцкевича, урядовець домагався від „обжалованого" відповіді на запитання в польській мові бо „w państwie polskie język urzędowy jest tylko polski"... На категоричну ж заяву Луцкевича, що хоча польською мовою він досконало володіє, але, як українець, протиться звертатися до себе на його рідній мові, в яповідати ж на запитання в польській мові й загрожувати вязниці не змусить його, — тоді той урядовець (при переведенню розправи) послуговувався товмачем. При чому є цікаве те, що останній й, при видаванню Луцкевичові нового пашпорту, української мови... вже не розуміє. Ще й того більше, заперечував, що навіть українців нема, а є лише „Русини", і тільки на відмову брати чужий (згідно визначення національности) пашпорт, пашпортовий референт погодився з тим, що в рубриці „narodowość" таки записав і слово „ukraińska".

„В."

Лист наддніпрянця до поляків.

Якось чудно на світі робиться. Нації й народи, котрі ще вчора стогнали під чужим ярмом, котрі були поневолені,—ставши вже вільними, забули, що то є за горе, що то є за велика образа коли хтось зневажає у другої нації її власне національне я.

Вам усміхнулась доля і ви маєте тепер свою вільну і ні від кого незалежну державу. Нам же, українцям, це не судилось. Більша частина нашого народу поневіряється й стогне під московсько-большевицьким ярмом, де якій же частині нашого народу, в силу обставин, прийшлось стати громадянами Польської республіки, як от мешканцям Волині і Холмщини.

Прилучаючи до себе Волинь, Холмщину, польський народ устами свого уряду пророк не тільки нам українцям, а всьому культурному мирові, що він забезпечує українцям в своїй державі рівноправність у всіх проявах державного, суспільного й національного життя. Не знаю, чи вірили ним словам волинські і холмські українці. Я ж вірив щиро вашим словам.

Що ж сталось?

Не буду торкатись Холмщини, бо я там мало був та й не знаю дійсного становища. Торкнусь тільки Волині. Коли не враги на рахунок міст волинських, котрі мають мішану інтернац. людність і пристосовуються завше до тих, чия влада панує, то що ви побачите? Ви побачите по всій Волині села, в котрих мешкає українське православне населення, котре говорить українською мовою, має українські звичаї і свої національні риси і тільки де не де, як ті островки на морі, зустрічаються: польські, чеські й німецькі колонії. Навіть по польським урядовим статистичним данним стверджено, що Волинь має 70 відсотків українського населення.

Виходячи з цього, я, надніпрянець, запитую Вас, брати поляки, по якому праву в чисто українських селах відбирають від населення церкви і висвячують їх на костьоли; по якому праву не дають дозволу відкривати українські просвітні товариства й закривають ті, що вже істнують; до якому праву в чисто українських селах відкривають замість українських польські школи, а істнуючі переіменовали з українських в якісь русинські й по якому праву у всіх паспортах і урядових паперах пишуть за місць українська мова, українська народність — русинська і руська?

Навіть большевики, для котрих не істнує нічого святого, не сміли посягнути на наше національне імя. А в вашій демократичній державі, брати поляки, зроблено на нього замах. Ви скажете, що те все роблять окремі урядовці місцеві й центральний уряд не відає про це. Але ж ті самі урядовці завше посилаються на „Rozkaz" міністерств правда що цих „rozkazów" вони ніколи не показують:

На гимназіяльній лаві, студентом і потім весь час я мав бага-

польські політичні партії готуються там до виборчої боротьби.

зумне виконання місцевою владою вимог конституції могло б у де-якій мірі залікувати рани національно-економичного життя місцевого населення.

Але, на жаль, представники влади й польські громадські чинники на місцях не змогли піднятися до рівня змісту конституції й зрозуміти свій обовязок втілювати її в життя. Конституція була похоронена під купами бюрових паперів. А життям керували здебільшого „власні" міркування, „власна" політика та „власні" цілі державної та громадської влади. Своя сорочка ближча, — тому робилося і робиться все для себе, для „своїх". Про „чуже" українське населення „забували". Особливо часто „забували" ті пакти конституції, в яких визначені права населення мати свої школи, культурно-освітні організації, церкви й т. д. „Забували" вікривати державні українські школи для українського населення, призначати учителів, давати дозвіл на відкриття приватних українських шкіл, затверджувати статути просвіт, відчиняти зачинені церкви й повертати їх православному населенню і т. п.

На кожному кроці порушувано і зневажано ту конституцію, виконувати яку урочисто обіцяли перед Богом і совістю.

Українське населення тої чи иншої місцевости час від часу робило спроби нагадати владі про конституцію, але ці спроби не завжди кінчались щасливо. Ми знаємо чимало прикладів, коли апелювання українців до вищої влади вело на місцях до трусів, арештів і т. д. У кращому разі—не давало ніяких наслідків.

Очевидно, що такий шлях пошукування своїх прав дуже неприємний і невдячний.

Але є инший шлях. Коли населення йде цим шляхом, воно вже не просить, а вимагає виконувати закони; навіть більше—воно само бере участь у виробленню нових законів і може впливати на їх зміст.

Цей шлях веде через вищі законодавчі органи — парляменти. Таким органом у Річпосполитій Польській є Сойм, який, згідно з конституцією, складається з представників всього населення держави. Отже і українське населення Холмщини і Волині має право післати до Сойму своїх представників, які захищали б там його права.

Через кілька місяців відбудуться нові вибори до Сойму. Всі народи, що входять у склад держави, вже готуються до виборів, щоб мати в Соймі своїх представників. Перед українським населенням Волині та Холмщини, яке найбільше забуте та покривджене в своїх правах, стає питання: чи візьме воно участь у виборах і як повинно перевести виборчу кампанію, щоб мати у Соймі як найбільше своїх представників?

Є поодинокі особи, які гадають, що українське населення Волині та Холмщини повинно утриматися від виборів з огляду на те, що його представники в Соймі складатимуть незначну меньшість і не матимуть змоги впливати на вирішення своїх справ. На нашу думку, цей погляд цілком помилковий. Захищати свої права, своє життя і національні скарби є обовязком кожної людини і громадянина. Не захищаються лише трупи. Українське населення Волині та Холмщини є живим організмом, живе і хоче жити, а тому мусить бути чинним і взяти якнайактивнішу участь у виборах; питання про участь у виборах українців Східньої Галичини ми тут не торкаємось, бо там постановка цього питання цілком відмінна.

Що ж торкається Волині та Холмщини, то нам відомо, що всі польські політичні партії готуються там до виборчої боротьби. Де-які з них—ліві і прогресивні, які мають у своїх серцях найбільше почуття правди, а в головах—розуміння конституції, вживають заходів, щоб одержати українські голоси, обіцяючи за то захищати в Соймі права і дома-

Відповідальний Ред-Вид.

своя людина може зрозуміти душу свого народу і бути дійсним захисником його.

При значному відсоткові українського населення, не тільки Волинь, але й Холмщина може мати кількох своїх представників у Соймі. Отак, по грубому підрахункові, південна та північна Холмщина можуть дати по одному представникові; при дружній виборчій кампанії може мати свого представника і середня Холмщина, обєднана з Люблинським та Любартовським повітами. Решти голосів вистарчить ще на одного, 4-го, представника.

Правда, українські представники будуть складати меншість у Соймі, але це не зменшує їх значіння й ролі. Вони задемонструють існування українського населення і відкинуть брехню, що ніби то на Волині українців дуже мало, а на Холмщині їх її зовсім нема; вони голосно скажуть своє імя—імя „українців", якого урядові чинники не хочуть визнавати; роскриють потреби українського населення і будуть захищати його права; будуть інтерпелювати у справах надужиття і сваволя агентів влади на місцях, як що вони й надалі порушували б конституцію і т. п.

Але, щоб провести у Сойм своїх представників, українське населення повинно не тільки зрозуміти велике значіння для себе виборів до Сойму, але й в найширшій мірі і в найбільш організованій формі використати свої виборчі права.

В. Островський.

Укр. Прав. с. 4-5 I 22 р.

Рівноправність мов.

На Волині, де українське населення становить поверх 80 проц., польські урядовці не хочуть визнавати української мови. Наприклад, при спрощуванню протоколу в ковельському старостві 14 грудня в Марка Лукевича, урядовцем домагався від „обжалованого" відповіді на запитання в польській мові бо „w państwie polskie język urzędowy jest tylko polski". На категоричну ж заяву Лукевича, що хоча польською мовою він вправді володіє, але, як українець, прохать скористатися до себе на його рідній мові, а дальші ж на запитання в польській мові й загрозами взяти не змусить його, — рішив той урядовець (при переведенню розправи послуговувався товмачем). При чому є цікаве те, що останній й, при видаванню Лукевичові нового паспорту, українську мови... вже не розуміє. Ще й того більше, заперечував, що навіть українців нема, а є лише „Русини", і тільки на відмову брати чужий (згідно визначення національности) паспорт, паспортовий референт погодився з тим, що в рубриці „narodowość" таки записав і слово „ukraińska".

„В."

єте тепер свою вільну і ні від кого незалежну державу. Нам же, українцям, це не судилось. Більша частина нашого народу поневіряється й стогне під московсько-большевицьким ярмом, де якій же частині нашого народу, в силу обставин, прийшлось стати громадянами Польської республіки, як от мешканцям Волині і Холмщини.

Прилучаючи до себе Волинь, Холмщину, польський народ устами свого уряду прорік не тільки нам українцям, а всьому культурному мирові, що він забезпечує українцям в своїй державі рівноправність у всіх проявах державного, суспільного й національного життя. Не знаю, чи вірили ним словам волинські і холмські українці. Я ж вірив щиро вашим словам.

Що ж сталось?

Не буду торкатись Холмщини, бо я там мало був та й не знаю дійсного становища. Торкнусь тільки Волині. Коли ке брати на рахунок міст волинських, котрі мають мішану інтернац. людність і пристосовуються завше до тих, чия влада панує, то що ви побачите? Ви побачите по всій Волині селе, в котрих мешкає українське православне населення, котре говорить українською мовою, має українські звичаї і свої національні риси і тільки де не де, як ті островки на морі, зустрічаються: польські, чеські й німецькі колонії. Навіть по польським урядовим статистичним данним стверджено, що Волинь має 70 відсотків українського населення.

Виходячи з цього, я, надніпрянець, запитую Вас, брати поляки, по якому праву в чисто українських селах відбирають від населення церкви і висвячують їх на костьоли; по якому праву не дають дозволу відкривати українські просвітні товариства й закривають ті, що вже істнують; до якому праву в чисто українських селах відкривають замісць українських польські школи, а істнуючі переіменовали з українських в якісь русинські й по якому праву у всіх паспортах і урядових паперах пишуть замісць українська мова, українська народність — русинська і руська?

Навіть большевики, для котрих не істнує нічого святого, не сміли посягнути на наше національне імя. А в вашій демократичній державі, брати поляки, зроблено на нього замах. Ви скажете, що те все роблять окремі урядовці місцеві й центральний уряд не відає про це. Але ж ті самі урядовці завше посилаються на „Rozkaz" міністерств правда що цих „rozkazów" вони ніколи не показують:

На гимназіяльній лаві, студентом і потім весь час я мав бага-

Drukarnia Stawropigijskiego Instytutu 1920.

Gazeta Wieczorna
Nr. 6216 - 10/I 22 r.

EŻYTOŚĆ POCZTOWĄ OPŁACONO RYCZAŁTEM

CENA NUMERU POJEDYNCZEGO 20 Mk.

AZETA
CZORNA

z. 1 po południu i o godz. 6 rano („Gazeta Poranna")

sprawach redakcyjnych wyłącznie między godz. [illegible] a [illegible] wiecz. w biurze Redakcyi przy ul. Sokoła 4.
cyi otwarte codziennie od godz. 6-tej rano do godz. 7-mej wieczór. — Telefon redakcyjny Nr. 15.

w, wtorek 10. stycznia 1922. Rok XIII

PRZYSZŁOŚCIA NARODU.
OBOWIĄZKIEM NASZYM
CZPNIĆ JEJ NAUKĘ.
EŚĆ POMOC UCZĄCEJ SIĘ MŁODZIEŻY.

ik wyborów wileńsk. 11 b. m.
i sprzymierzonych w Cannes

Oficyalny wynik wyborów ogłoszony będzie we środę.

Wilno, 8. stycznia.

(PAT) (Godzina 15). Biura wyborcze będą pracowały bez przerwy do godziny 22. Z dotychczasowego przebiegu głosowania można wnioskować, że w Wilnie przewagę osiągnie lista 3 polskiego centralnego komitetu wyborczego. Dzisiejszej nocy nastąpi obliczenie zawartości urn wyborczych, częściowy zaś wynik głosowania będzie wiadomy jutro. **Urzędowe sprawozdanie o wyniku głosowania zostanie ogłoszone w dniu 11. bm.**

Dotychczasowe wyniki głosowania w obwodach wileńskich.

Wilno, 9 stycznia.

(A. W.) **Dotychczasowe rezultaty głosowania w poszczególnych obwodach wileńskich:**

Głosowało ogółem 65—75 prc. uprawnionych. Żydów 40 prc. w stosunku do ogólnej ilości wyborców.

W obwodach o przewadze żydowskiej liczba głosujących do g. 8. wieczór przedstawiała się następująco: Obwód XVIII. głosowało przeszło 700 na 1860 uprawnionych. Obwód XXIV — 1350 na 2800 uprawn. Obwód XXI. — 1000 na 3300 upraw. W obwodach pozostałych poszczególne listy otrzymały następującą liczbę głosów:

Obwód XII — lista 6-ta — 133 głosów
„ 3-cia — 560 „
„ 5-ta — 102 „
„ 2-ga — 96 „
„ 4-ta — 4 głosy
„ 1-sza — 1 głos

(2 głosy unieważnione).

(Ciąg dalszy na stronicy 5-ej.).

TROSKI KRESOWE.

(Korespondencya własna „Gaz. Wieczornej".).

—o—

Warszawa, 5 stycznia.

(×) Widok na piekło, które się rozwarło na kresach naszych, gdy półmilionowa rzesza t. zw. repatryantów dotarła do granic państwa — uczyniła aktualną nie tylko sprawę ulżenia doli tych nieszczęśliwców, którzy wyrwawszy się z gehenny bolszewickiej u bram własnej państwowości spotkali się z niemrawością i niedołęstwem, z impotencyą organizacyjną i nieudolnością odnośnych władz. Około pół miliona repatryantów już mamy; wedle zapodań komisarza rządu p. Władysława Grabskiego spodziewać się należy jeszcze conajmniej miliona osób, które z Rosyi do Polski wrócą. Trzeba było dopiero alarmów prasy, wstrząsających opisów nędzy i mąk, na jakie byli narażani ci, co wracali na łono Ojczyzny, poruszenia sumień, wstrząsu opinii i oburzenia ogólnego — aby naprawić błędy organizacyjne, a właściwie doprowadzić do ruszenia z bagna tej karykatury, tego bezhołowia i tego splotu indolencyi i łapownictwa, jakie panoszyło się u wschodnich bram wjazdowych do Polski.

Lecz samą naprawą stosunków repatryacyjnych sprawa „kresów" nie jest załatwiona.

Bo oprócz repatryacyi jest na kresach moc spraw, które domagają się natychmiastowej sanacyi, bardzo energicznych kroków, bardzo gruntownych reform.

Jeden z publicystów tutejszych, który widocznie z autopsyi poznał te stosunki, słusznie wykazuje, że te metody stosowane obecnie na kresach, rażąco przypominają najsmutniejsze czasy rządów czynownictwa rosyjskiego, oplatającego tereny kresowe siecią łapowniczą, obławiającego

(Ciąg dalszy na str. 2-giej.)

NADESŁANE.

Dębowe podkłady kolejowe 1436

(Eichenschwellen) 260 × 25 × 15 cm w ilości nieograniczonej z odbiorem w Akwizgranie (Aachen Reńska prow.) do sprzedania.

Poważni reflektenci otrzymają szczegółowe informacye Lwów, Pełczyńska 3. Jerzy Treter.

NABOJE MYŚLIWSKIE WOELLERSDORF
4447 do sprzedania skrzynkami po cenach niskich
Hurtownikom znaczny rabat
„SARMACYA"
Warszawa ulica Wilcza Nr. 43

„LECHITA"
„Zarząd Polskiego Towarzystwa Naftowego „LECHITA" S-ka Akc. w Warszawie, Senatorska 22 I. piętro front podaje do wiadomości PP. Akcyonaryuszów, że zamiana świadectw tymczasowych na Akcye I emisyi odbywać się będzie w lokalu Towarzystwa począwszy od dnia 15. stycznia b. r. w godz. od 11 do 1 po południu. 4461

się i tuczącego się cudzym kosztem, szerzącego korupcyę.

Jakżeż inną była metoda Niemców na tych terenach, gdy je zdobyli w trakcie wojny!

Polityka kresowa Niemiec — pisze znawca tych stron — była poniekąd antytezą metod działania okupacyi rosyjskiej. Niemcy do swej misyi „kulturträgerów" na wschodzie używali aparatu wyborowego: urzędników, opłacanych specyalnymi dodatkami kresowymi, fachowców politycznych, z specyalnej sekcyi ministerstwa spraw zagranicznych, studyujących skrupulatnie przejawy życia i przygotowujących się energicznie do swej roli.

Mimo, że akcya ta była dla nas Polaków tak wroga, przyznać musi każdy, jakie ogromne ślady metody te pozostawiły.

Gdy tymczasem spojrzeć dziś na politykę kresową Polski, gdy przyjrzeć się działaniu na Wołyniu, Polesiu i Podolu naszego aparatu urzędowego, bije w oczy kardynalne podobieństwo jedynie do metod dawnego regime'u — rosyjskiego... To, co się dziś dzieje w Dubnach, Równach, Łuckach itd., kryje w sobie jakieś zatrważające, niepokojące momenty rozwoju życia kresowego bez kontroli, na chybił trafił, gdzie metod politycznych jakby nie było żadnych, gdzie czyni się jakieś nieokreślone eksperymenty i temi pomyłkami w działaniu nie buduje się, a podważa nasz prestige państwowy na kresach.

Panuje tu bezceremonialne protegowanie ducha rosyjskiego; np. w teatrze w Równie cały niemal program odbywa się po rosyjsku, wszędzie język rosyjski rozbrzmiewa po ulicach, szyldy i reklamy mają napisy rosyjskie, ukraińskie, żydowskie, tylko nie polskie, a starostowie tamtejsi nie mają energii czy zdolności wyciśnięcia swej inicyatywy w kierunku usunięcia tych anomalii. Poczłownictwo i koleje w rękach Rosyan, nie umiejących nieomal po polsku; urzędnicy w strojach na poły z rosyjska urzędowych, na poły z polska wojskowych, odgrywają przesadnie role jakichś wielmożów kresowych; przy tem wszystkiem jakieś dziwne bratanie się tych funkcyonaryuszy państwa z ex-czynownikami rosyjskimi, częste wspólne biesiady przy szampańskiem winie, jakieś toasty podejrzane, jakieś nad ranem spóźnione echa dawnego „Boże carja chrani"; wszystko dziwnie niepokojące, niepożądane...

Wszystko to wymaga kontroli państwa i rządu. Tej lekkomyślnej gry pozostawienia wszystkiego przypadkowi nie wolno nadal ścierpieć.

Tyle publicysta wybitny, znający widocznie arkana wewnętrznego życia politycznego i społecznego na kresach.

Czy władze przystąpią do sanacyi tych stosunków? Czy też nadal pozwolą szerzyć się ujemnym wpływom, podważać autorytet państwa, zniechęcać ludność miejscową do organizacyi państwa?

Czy też trzeba będzie dopiero takiej katastrofy, jaka wybuchła z powodu akcyi repatryacyjnej, aby zwrócić uwagę władz na zaniedbania?

Czy zawsze ma się sprawdzać przysłowie, że mądrzejemy po szkodzie?

Incydent włosko-jugosłowiański.

—o—

Lwów, 9. stycznia.

Charakterystyczny wypadek dla stosunków włosko-jugosłowiańskich miał miejsce w Szibeniku, porcie w Dalmacyi, w pierwsze święto Bożego Narodzenia. Jak wiadomo, układ jugosłowiańsko-włoski w Rapallo postanawia między innymi ewakuacyę obszarów zajętych przez wojska włoskie, a przyznanych tym traktatem Jugosławii i to stopniowo, strefami. Pierwsze terytoryum, które Włosi mieli opróżnić, to kraje między Kninem, Drniszem i Perkoviczem, drugie to powiaty Benkovac i Szibenik, trzecie wreszcie powiat Zadar (wyjąwszy samo miasto, które uznano za wolne) i wyspy Paszman, Silba, Iż, Sali i i. grupujące się koło Zadaru. Ewakuacya dwóch pierwszych obszarów nastąpiła jeszcze przed rokiem w ten sposób, iż Włosi opuszczali mniej ważne punkta na wybrzeżu, utrzymując się w miastach i portach dalmatyńskich, co wywołało energiczny protest rządu belgradzkiego, stojącego niezachwianie na stanowisku ścisłego wypełnienia układu w Rapallo. Protest ten sprawił, iż Włosi po długiem namyślaniu się, opuścili wreszcie wszystkie punkta wybrzeża pierwszych dwóch terytoryów pod warunkiem utrzymania w Szibeniku jednego okrętu bojowego, aż do zupełnej likwidacyi włoskiej okupacyi w Dalmacyi i opróżnienia trzeciej zony. Tymczasem z opróżnieniem powiatu zadarskiego rząd rzymski zwleka aż do chwili obecnej i nie myśli zupełnie o wypełnieniu zobowiązań przyjętych przez siebie przez podpisanie traktatu z Rapallo, co skłoniło znów rząd jugo-

6

Lotna Maszynka Ułańska

jako przyczynek do historyi kawaleryi lwowskiej.

—o—

(Dokończenie).

Z rozkosznych pierzyn tarnopolskich mieszczek wyrzucają nas jednak rychło dalej.

W pośpiesznym marszu, dwoma plutonami tylko zostaje zajęty historyczny Zbaraż, skąd w pośpiechu wycofują się resztki rozbitej już poprzednio brygady ukraińskiej. Po krótkiej potyczce z autem pancernem i milicyą żydowską, stajemy się panami placu.

Niezmierne bogactwa dostają się w nasze ręce: prowianty, amunicya, 14 automobili ciężarowych i osobowych, z których jeden nowiuteńki „Cadillac", posyła Szwadron w prezencie Pułk. Mączyńskiemu do dyspozycyi — auto pancerne z karabinami maszynowymi i obsługą, „pod parą" pociąg cały z bronią i armatami na stacyi kolejowej, 2 urządzone szpitale i kasa operacyjna korpusu — oto łup wojenny!

Patryotyczna ludność Zbaraża, twarda kresowa Polonia tamtejsza — wita nas jak zbawców: chlebem i solą!

Por. Michał obejmuje tymczasem komendę miasta i w dwu językach, polskim i ruskim, zapomocą obwieszczeń publicznych wydaje prowizoryczne zarządzenia, mające na celu utrzymanie porządku i spokoju.

Całą noc i dzień następny Szwadron spędza na placówkach na wschodnim skraju miasta, wspomagany wydatnie przez polską milicyę, która zorganizowała się natychmiast po naszem wkroczeniu, w sile kilkuset ludzi i walnie dopomogła nam już w pierwszej chwili przy oswobodzeniu miasta.

W przeciągu kilkudziesięciu najbliższych godzin całe wsie polskich Mazurów nadciągać poczęły zbrojnie na pomoc, zrobiwszy naprzód u siebie w domu porządek z uzurpatorami dotychczasowej władzy. W dwa dni później nadciąga dopiero 39 pp. i obsadza nasze dotychczasowe pozycye.

Z żalem żegnamy to sympatyczne miasteczko i jego sędziwego dostojnika — ruiny zamku, w którym bronili się ongiś Sienkiewiczowscy rycerze i ruszamy dalej przez pamiętną rzeczkę Gnieznę, na Wołyń rosyjski, by odbyć tam 10-dniowy „Reid" kawaleryjski po przez zbolszewiczałe wsie ruskie.

Witają nas tam armaty i karabiny maszynowe rozagitowanej czerni, to też w dzień, przypadając po lasach i jarach — w nocy znaczymy długim sznurem dymów z ukaranych wsi — nasz pochód.

Ułani poją swe konie kolejno w Styrze, Horyniu, Ikwie i Zbruczu.

Od źródeł tej rzeki idziemy na południe. Krótki postój wypada nam w Tokach, schludnej wsi mazurskiej nad Zbruczem, rozlanym w tem miejscu w jezioro, skąd wypędzamy plądrującą bandę Petlurców.

Na drogę błogosławi nas siwiutki jak gołąb kanonik, pleban tamtejszy, pamiętający jeszcze czasy 63-go roku.

Метрика вихрання — Liber copu

Нарѣченій — Sponsus

Нарѣчена — Spo

Імя Nomen

Католицке Catholica

Або инше Aut alia

Вдовець — Viduus

Вік — Aetas

Вільний — Coelebs

Вдова — Vidua

Вік — Aetas

Або инше Aut alia

Католицке Catholica

Імя Nomen

Число дому Numerus domus

Вільний Край ч. 5 – 6/I 22 р.

– 3 –

118

Волинь і Полісся перед виборами.

На основі закона, ухваленого дня 4-го лютого 1921 р. польським соймом, поручено Раді міністрів розтягнути силу обовязуючої в Польщі виборчої ординації також на окраїнні воєвідства, м. ин. на Полісся та Волинь і перевести там протягом 120 днів вибори до варшавського сойму. Рада міністрів не перевела до тепер сеї постанови в життя, виборів на окраїнах не зариджено і не переведено, а сойм в Варшаві радить дальше без участи властивих представників тих земель.

Однак праці теперішнього польського сойму добігають до кінця. По всякій правдоподібности буде сойм розвязаний найдальше по Великодних Святах і тоді будуть розписані нові соймові вибори на основі нової виборчої ординації, яка предвиджує для Волині 14 українських мандатів, а для Полісся 5 мандатів для національних меншостий. Правдоподібно проте в маю прийдеться також українському населенню східних окраїн вибрати і вислати своїх послів до Варшави.

Польські партії на Волині розпочали вже підготовку до виборів, а в першу чергу має вести енергічну працю польська людова партія, яка оноді в тій ціли скликала з'їзд т. зв. людових рад до Рівна. Се дало притоку „Голосови Волинському" до обговорення справи виборів на Волині і він звертаєся з закликом до волинських Поляків про підняття відповідної акції в тім напрямі, щоби з Волині вибрано як послів людей з поміж місцевих елементів під кличем оборони в соймі місцевих волинських інтересів.

По думці того часопису належалоби проте в тій ціли сотворити на Волині, на основі порозуміння зі спокійним, селянським українським населенням і всіми національними меншостями виборчий бльок правових та помірковаиих елементів, усталити спільну для всіх платформу і спільну листу кандидатів до сойму, яка обіймалаби всі національности Волині і булаби дійсним висказом їх волі та їх бажань.

Сей проєкт повинні по нашій думці волинські Українці будь-що-будь поважно розглянути, бо згідна співпраця всіх національностий в користь свого краю є все безперечно пожадана. Ми є однак далекі від того, щоби Українцям на Волині давати в тій справі які небудь вказівки, бо се є річ їх тактики. Нам бракує зрештою до сего як відповідного мандату, так і докладного обзнайомлення з волинськими відносинами. Наша ідея сотворення на всіх українських землях, які тепер живуть під польським правлінням, одної сильної, здорової, української, селянської партії, є ще далека до здійснення, хоч силою обставин вона з часом мусить здійснитися. Всеж таки з загально українського становища і спільности деяких галицьких та волинських інтересів треба нам, як навченим тяжко сумними досвідами з часів виборів за австрійської ери, звернути Волинцям увагу, що справа виборів є технічно дуже складною справою, якої переведення вимагає довгої, енергічної і належитої підготовки, та що вибрані з Волині і Полісся українські посли можуть станути в соймі перед великою задачею.

Супроти невиясненого дотепер становища українського галицького населення до виборчої акції, при можливім здержаннюся або цілого того населення від виборів, або вибраних послів від участи в нарадах сойму, можуть опинитися волинські посли в тім положенню, що будуть мусіли боронити не лише своїх власних волинських справ, або справ української кількаміліонової маси, замешкалої на українських землях цілої тої держави, в якій тепер живемо, але також порушувати справи цілого українського народа, який стогне під большевицьким ярмом. А не можна забувати на се, що сей їх голос з парляментарної трибуни буде лунати на цілий світ, якого опінії не можемо легковажити.

Волинь і Полісся повинні проте вибрати в склад своєї будучої і так чисельно дуже скромної соймової репрезентації людей тверді, з широкими народними-демократичними поглядами, які будуть дивитися поза волинську границю і в тім напрямі працювати для свого народу. Для ріжних большевицьких, російських, монархістичних, гетманських і т. п. спекулянтів на нашу шкіру, не повинно на Волині і Поліссю найтися місце. Тому то українські волинські діячі не можуть бездіяльно ждати, але беручи примір від Поляків, повинні безпроволочно приступити до підготовної виборчої акції, бо час не стоїть, а біда не спить!

Ziwo Polskie – 12/I 22.

Alarmujące wieści z Wołynia.

Alarmujące i wprost niezrozumiałe wieści napływają z Wołynia,

iż Komisja graniczna, która przybyła z Równego do Krzemieńca i ustala ostatecznie granicę południowo-wschodnią Wołynia —

zgodziła się na dość znaczne cofnięcie granicy powiatu krzemienieckiego w kierunku zachodnim,

wskutek czego kilkanaście wsi ma przypaść Rosji sowieckiej i znaleźć się poza granicami naszego państwa...

Taką jest treść potwornych wieści, nadpływających z pogranicza wołyńskiego. Brzmią one wprost nieprawdopodobnie a jednak — jak zapewniają z Wołynia — opierają się one na faktycznym stanie rzeczy. Ustępliwa komisja ku nieopisanemu oburzeniu ludności polskiej, jak i ruskiej godzi się na oddanie Rosji sowieckiej kilkunastu wsi, zatem znacznej połaci pięknej wołyńskiej ziemi wraz z ludnością wynoszącą kilkadziesiąt tysięcy ludzi!...

Donoszą dalej, że rozgoryczenie całej ludności pogranicznych powiatów jest ogromne a mieszkańcy pewnej wsi, którą Komisja graniczna chce złożyć w podarku rządowi sowieckiemu, oświadczyli, iż w razie gdyby owe pogłoski się sprawdziły, spalą całą wieś i z dobytkiem ruszą na zachód, gdyż nie mają zamiaru dostać się w wir bolszewickiego piekła.

Prace Komisji granicznej osłonięte są zupełną tajemnicą, to też trudno w tej chwili zaznaczyć, jak daleko idzie ona w swojej niewytłumaczonej ustępliwości.

Укр. Громада ч. 17 – 21/I 22 р.

(X)

„Малоросы — Українці — Rusini".

(От власного кореспондента). 18

Пан начальник II району Ковельського повіту в пункті „narodowość", видаючи пашпорти українцям, прописує „Rusińskiej", хоч ніхто з українців такої народности не визнає й п. начальника про те не просить. Не так давно звали нас „малоросами", а тепер стали ми „Rusinami". Різниця між старими часами й теперішніми та, що, коли були ми „малоросами", то все таки могли ми й на державну службу вступати й заробіток мати, а тепер маємо свободу вмірати без куска хліба, бо ніхто з нас не може одержать у поляків яку небудь державну працю. Вчительство українське взулося в постоли, одягнулось в свитки і не сміє не тільки у поляків посади прохати, але й на очі боїться показуватись.

Але віримо ми знаємо про те, що дочекаємось кращих часів.

Петро Дуб.

Число порядк. Numerus posit. Місяць. — Mensis 19

укр. Трибуна ч: 13 - 17/I 22 - 4 -

Наші „Свободи-вольности" на Волині

(В альбом панові Тугуту).

Версальський трактат—ратифікований і польським урядом—як не треба краще застерігає релігійні наші та національно-політичні права. Наприклад—арт. 8 того трактату каже нам таке:

„Польські громадяне, котрі належать до меншости по народности, релігії або мові, будуть користуватися таким самим відношенням до себе та такими самими фактичними й правними гарантіями, як инші польські громадяне. А власне вони будуть мати рівні права до застосування, керування та контролювання, на власний кошт, доброчинних закладів, релігійних чи громадських шкіл та инших виховавчих закладів, теж право користування в них власною мовою й вільним виконанням в них обрядів своєї релігії".

Та тими свободами — пізнійше підтвердженими й польською таки конституцією—чи маємо ми змогу хоча б частинно користатись?..

Церкви наші та монастирі, що зроду-віку не були римо-католицькими, від нас одбираються й пересвячуються на костьоли та римо-католицькі кляштори. Наші приватні українські школи замикаються; ті ж школи, що утримуються коштом чи в незначній мірі субсидуються урядом, силоміць перетворуються на польські. Концесій на заснування нових приватних шкіл не видається. Самі ж шкільні інспекторати, замість дбати про школи, лише „політикують" і своїм терором доршти деморалізують бідне учительство.

А може в справах позашкільної освіти, що є цілком річчю самого громадянства, нам краще ведеться? Там ми бачимо ще гіршу сваволю. Ось „Просвіта" у м. Ковлю, отримавши від місцевого староства за № 1123/3082 з дня 2 квітня 1921 року дозвіл на заснування у м. Матіїві філії „Просвіти", вже два місяці пізніше опинилась перед ніде в світі нечуваною несподіванкою: з дня 5 липня 1921 року за № 2267/6799 дістались мо урядовий папір (од того ж таки староства), котрим філія „Просвіти" в Матіїві обвинувачується в нелегальному існуванню й... закривається. Дарма, що урядовий акт (після якого філія „Просвіти" й роспочала була свою діяльність) в нотаріяльній копії надісланий був до вищого уряду Польщі та до Сойму; не зважаючи навіть на інтерпеляцію в Соймі, внесену послом Маліновським і товаришами, — вищезазнанена філія „Просвіти" (рівнож і закрита за якесь там „nieuszanowanie władz" філія в Турійську) так і досі не мають змоги відновити діяльність.

Бувало—навіть за „добрих" царських часів—святами шкільні будинки, коли діло торкалося лекцій і вистав, були до послуг наших. Тепер же шкільна влада наших культурно освітних усганов і на поріг шкільного будинку не впускає. Оберегаючи так українську школу від „шкідливих впливів улиці," репрезентанти польської влади на Волині в той же час в будинках нечисленних тутечка українських шкілок улаштовують свої забави й то з метою образи наших релігійних почувань. Якось у мійській школі у Володимирі-Волинському, яка знаходиться на садибі нашої національної святині—Катедри, поруч з самою церквою, саме під час служби Божої (всеношної) малася бути „zabawa." На протести православного духовенства, а також і нашого громадянства міста Володимира, староство Володимирське урядовим папером з дня 29 жовтня 1921 року за № 2930 на імя „Zarządu Parafialnego Włodzimerskiego Katedralnego Soboru" допускається кпин та глузування. В тому „мудрому" урядовому акті ми бачимо такий вираз: „gdzie Krym, a gdzie Rzym"... або ж „zabawa nie jest grzechem boć i sam Chrystus uczestniczył w zabawie w Kani Galilejskiej. (Ці перли „мудрости" подаємо на мові оригиналу, не шануеться. Мілецька Духовна Школа здавен давна володіє на правах власности гарною садибою у місточку Матіїві на Ковельщині. Садиба та (мурованні будинки й 15 десятин саду) у свій час придбана була на власність, про що й маеться нотаріяльна купча на імя Правління Мілецької Духовної Школи. По опущенню місточка Матіїва австрійським військом, ця цінна садиба загарбана була якоюсь польською филантропичною організацією (там тепер захоронка, де польки-монахині українську дітвору виховують на „яничар") і законному власникові того майна повернути своє добро назад ніяк не щастить. Найвища влада польська на Волині, замісць стати в оборону й захистити права власника, свідомо немов би потурає насильствові та рабункові. Вельми вже характерною в тій справі є відповідь Воєводи з дня 22 жовтня 1921 року за № 17823/3837 Р. О. А. на імя єпископа кремінецького, де зазначується, що садиба Мілецької Духовної Школи повернута нам бути не може, бо (тутечка п. воєвода забавляється в софизми!) сама тая садиба бущім то пиналежна Окружному Зїздові Православного Духовенства, яко правній особі в „dobie obecnej nie egzystującej", подруге ж через те, що справа не виділена в окреме діло, а третьою причиною є те, що в польському законодавстві на той предмет нема відповідних приписів. Яке убозтво думки проглядає з того воїстину „соломонівського" акту пана волинського Воєводи?.. Коли таких кепкувань допускається вища адміністрація Волині (п. воєвода й старости), ще й на письмі, коли все ж таки людина мусить поміркувати над складанням такої „урядової" бомаги,—то уявіть собі, якої напруги доводиться зазнавати звичайному нашому „обивателеві" при мельдуваннях на поліції, при отримуванні пашпортів, перепусток і т. и.?

Скрізь та всюди в державі правовій кожен громадянин безборонно, по свому вибору й симпатіям, користається легальною пресою, тим більше, коли вона ще й цензуру пройшла. На Волині ж і того нема... Ось Ковельське Староство забороняє книгарням і газетчикам продавати львівський „Вперед!". У Володимирі-Волинському ту ж часопись з наказу старости поліція, ходячи по хатах, відбірає від передплатників: „конфіскуються" до речи примірники часописі, що пройшли цензуру. Подібні „конфіскати" мали місце й у Луцьку, в українській книгарні „Нива". У д-ія Ткаченка, секретаря острізької „Просвіти", поліція паньствова, переводячи трус, забирає весь комплект часопису „Вперед", що надсилався поштою, наче щось злочинне. Ми розуміємо, що особам репрезентуючим тут польську владу вищезгадана часопись (з білими навіть лисинами) не до шмиги. Одначе доцільною боротьбою зі шкідливими впливами якогось органу може бути лишень воля для друкованого слова. А останнього ми не бачимо: всім українським часописам, протилежного „Впередові" напрямку, як ото: „Український Вістник", „Батьківщина" та луцький тижневик „Громада", протягом всього не так довгого їхнього життя, чинені були не менші перешкоди, аби не допустити їх до читача.

Таких ото „вольностей" зазнаємо ми на тлі релігійному та культурно-освітньому... Як же тоді український громадянин Волині почуває себе у сфері політичних стосунків? А тутечка.. Досить того, що всі магистрати Волині з номинації; волиняк усунений навіть і від самоуправління.

Хто тут винен? Невже ж українська суспільність, котра по думці п. Тугута навіть не... протестує. Та чи варто знов на вищенаведені в сьому „мудрі" декрети—їм же у нас, на Волині, ність числа—не то що протестувати, але й поважно їх трактувати? Коли чимсь ми й завинили, то лишень хиба тим, що живемо

укр. Трибуна ч: 14 - 18/I 22

на допомогу безпорадним.

Версальським трактатом і конституцією застережені політичні права й національні потреби всіх народів, що опинилися в межах польської держави. Що до українського населення, то, як щоденно свідчать несчислені факти життя, органи влади на місцях мало рахуються з трактатами й законами й часто-густо порядкують і господарюють на кривду й шкоду наших людей.

Правда, населення може вимагати від органів влади виконання законів і задоволення своїх потреб. Але, як пише наш кореспондент п. Столярчук („Українська Трибуна" ч. 7), не кожний українець з глухого містечка чи села відважиться виступити в обороні своїх прав, хоча б і цілком законним шляхом, бо це може принести йому багато особистих неприємностей. Крім цього, вступаючи на правний шлях, треба знати закони, вміти орієнтуватися в них, мати досвід і вправу у вишукуванню легальних стежок до органів влади і т. ин.

В цьому відношенні наше селянство цілком безпорадне.

Отже само життя висовує на порядок денний питання про утворення такого центру, де кожний українець чи то організація, могли б найти юридичну пораду, розяснення законів і необхідні практичні вказівки, куди звернутися в тій чи иншій справі, а також могли б найти заступництво перед органами влади в особі цього центру. Такий центр можна уявити собі в формі українських громадських комітетів правної допомоги у воєводських і більших повітових містах з централею у Варшаві.

Залишаючи форму організації таких комітетів на обміркування української інтелігенції на місцях, зазначив би, що, при неосвіченности й несвідомости нашого селянина, такі комітети в сучасний переходовий момент принесли б багато користи українському населенню, а особливо перед виборами до сойму, коли від знання конституції й розуміння закону про вибори й їх техники може багато залежати.

Метрика

19 Нарѣченій — Spo	Імя Nomen	Число порядк. Numerus posit.	Місяц. — Mensis	Число дому Numerus domus	Віроісп. Religio	Католицке Catholica	Або инше Aut alia

Наші „Свободи-вольности" на Волині

(В альбом панові Тугуту).

Версальський трактат—ратифікований і польським урядом—як не треба краще застерігає релігійні наші та національно-політичні права. Наприклад—арт. 8

на допомогу безпорадним.

Версальським трактатом і конституцією застережені політичні права й національні потреби всіх народів, що опинилися в межах польської держави. Що до украї

Chrystus uczestniczył w zabawie w Kani Galilejskiej. (Ці перли „мудрости“ подаємо на мові оригиналу,

Наші „Свободи-вольности“ на Волині

(В альбом панові Тугуту).

Версальський трактат—ратифікований і польським урядом—як не треба краще застерігає релігійні наші та національно-політичні права. Наприклад—арт. 8 того трактату каже нам таке:

„Польські громадяне, котрі належать до меншости по народности, релігії або мові, будуть користуватися таким самим відношенням до себе та такими самими фактичними й правними гарантіями, як інші польські громадяне. А власне вони будуть мати рівні права до застосування, керування та контролювання, на власний кошт, доброчинних закладів, релігійних чи громадських шкіл та инших виховавчих закладів, теж право користування в них власною мовою й вільним виконанням в них обрядів своєї релігії“.

Та тими свободами — пізнійше підтвердженими й польською таки конституцією—чи маємо ми змогу хоча б частинно користатись?..

Церкви наші та монастирі, що зроду-віку не були римо-католицькими, від нас одбираються й пересвячуються на костьоли та римо-католицькі кляштори. Наші приватні українські школи замикаються; ті ж школи, що утримуються коштом чи в незначній мірі субсидуються урядом, силоміць перетворуються на польські. Концесій на заснування нових приватних шкіл не видається. Самі ж шкільні інспекторати, замість дбати про школи, лише „політикують“ і своїм терором дорешти деморалізують бідне учительство.

А може в справах позашкільної освіти, що є цілком річчю самого громадянства, нам краще ведеться? Там ми бачимо ще гіршу сваволю. Ось „Просвіта“ у м. Ковлю, отримавши від місцевого староства за № 1123/3082 з дня 2 квітня 1921 року дозвіл на заснування у м. Матіїві філії „Просвіти“, вже два місяці пізніше опинилась перед ніде в світі нечуваною несподіванкою: з дня 5 липня 1921 року за № 2267/6799 дістались мо урядовий папір (од того ж таки староства), котрим філія „Просвіти“ в Матіїві обвинувачується в нелегальному існуванню й... закривається. Дарма, що урядовий акт (після якого філія „Просвіти“ й роспочала була свою діяльність) в нотаріяльній копії надісланий був до вищого уряду Польщі та до Сойму; не зважаючи навіть на інтерпеляцію в Соймі, внесену послом Маліновським і товаришами, — вищезазнанена філія „Просвіти“ (рівнож і закрита за якесь там „nieuszanowanie władz“ філія в Турійську) так і досі не мають змоги відновити діяльність.

Бувало—навіть за „добрих“ царських часів—святами шкільні будинки, коли діло торкалося лекцій і вистав, були до послуг наших. Тепер же шкільна влада наших культурно освітних усганов і на поріг шкільного будинку не впускає. Оберегаючи так українську школу від „шкідливих впливів улиці,“ репрезентанти польської влади на Волині в той же час в будинках нечисленних тутечка українських шкілок улаштовують свої забави й то з метою образи наших релігійних почувань. Якось у мійській школі у Володимирі-Волинському, яка знаходиться на садибі нашої національної святині—Катедри, поруч з самою церквою, саме під час служби Божої (всеношної) малася бути „zabawa.“ На протести православного духовенства, а також і нашого громадянства міста Володимира, староство Володимирське урядовим папером з дня 29 жовтня 1921 року за № 2930 на імя „Zarządu Parafialnego Włodzimierskiego Katedralnego Soboru“ допускається кпин та глузування. В тому „мудрому“ урядовому акті ми бачимо такий вираз: „gdzie Krym, a gdzie Rzym“... або ж „zabawa nie jest grzechem boć i sam Chrystus uczestniczył w zabawie w Kani Galilejskiej. (Ці перли „мудрости“ подаємо на мові оригиналу, бо переклавши на українську мову стратили б на своїй запашности).

На Волині навіть право власности—звичайно, коли йде річ про громадян або інституції української народности — ані скільки не шанується. Маєдська Д. на Школа здавен давна володіє на правах власности гарною садибою у місточку Матіїві на Ковельщині. Садиба та (мурована будинки й 15 десятин саду) у свій час придбана була на власність, про що й мається нотаріяльна купча на імя Правління Мілецької Духовної Школи. По опущенню місточка Матіїва австрійським військом, ця цінна садиба загарбана була якоюсь польською филантропичною організацією (там тепер захоронка, де польки-монахині українську дітвору виховують на „яничар“) і законному власникові того майна повернути своє добро назад ніяк не щастить. Найвища влада польська на Волині, замість стати в оборону й захистити права власника, свідомо немов би потурає насильствові та рабункові. Вельми вже характерною в тій справі є відповідь Воєводи з дня 22 жовтня 1921 року за № 17823/3837 Р. О. А. на імя єпископа кремінецького, де зазначується, що садиба Мілецької Духовної Школи повернута нам бути не може, бо (тутечка п. воєвода забавляється в софизми!) сама тая садиба буцім то приналежна Окружному Зїздові Православного Духовенства, яко правній особі в „dobie obecnej nie egzystującej“, подруге ж через те, що справа не виділена в окреме діло, а третьою причиною є те, що в польському законодавстві на той предмет нема відповідних приписів. Яке убозтво думки проглядає з того воістину „соломонівського“ акту пана волинського Воєводи?.. Коли таких кепкувань допускається вища адміністрація Волині (п. воєвода й старости), ще й на письмі, коли все ж таки людина мусить поміркувати над складанням такої „урядової“ бомаги,—то уявіть собі, якої наруги доводиться зазнавати звичайному нашому „обивателеві“ при мельдуваннях на поліції, при отримуванні пашпортів, перепусток і т. и.?

Скрізь та всюди в державі правовій кожен громадянин безборонно, по свому вибору й симпатіям, користається легальною пресою, тим більше, коли вона ще й цензуру пройшла. На Волині ж і того нема... Ось Ковельське Староство забороняє книгарням і газетчикам продавати львівський „Вперед!“. У Володимирі-Волинському ту ж часопись з наказу старости поліція, ходячи по хатах, відбірає від передплатників: „конфіскуються“ до речи примірники часописі, що пройшли цензуру. Подібні „конфискати“ мали місце й у Луцьку, в українській книгарні „Нива“. У д-ія Ткаченка, секретаря острізької „Просвіти“, поліція паньствова, переводячи трус, забирає весь комплект часопису „Вперед“, що надсилався поштою, наче щось злочинне. Ми розуміємо, що особам репрезентуючим тут польську владу вищезгадана часопись (з білими навіть лисинами) не до шмиги. Одначе доцільною боротьбою зі шкідливими впливами якогось органу може бути лишень воля для друкованого слова. А останнього ми не бачимо: всім українським часописам, протилежного „Впередові“ напрямку, як ото: „Український Вістник“, „Батьківщина“ та луцький тижневик „Громада“, протягом всього не так довгого їхнього життя, чинені були не менші перешкоди, аби не допустити їх до читача.

Таких ото „вольностей“ зазнаємо ми на тлі релігійному та культурно-освітньому... Як же тоді український громадянин Волині почуває себе у сфері політичних стосунків? А тутечка.. Досить того, що всі магистрати Волині з номинації; волиняк усунений навіть і від самоуправління.

Хто тут винен? Невже ж українська суспільність, котра по думці п. Тугута навіть не... протестує. Та чи варто знов на рищенаведені в сьому „мудрі“ декрети—їм же у нас, на Волині, ність числа—не то що протестувати, але й поважно їх трактувати? Коли чимсь ми й завинили, то лишень хиба тим, що живемо „на нашій не своїй землі“.

Марко Луцкевич.

На допомогу безпорадним.

Версальським трактатом і конституцією застережені політичні права й національні потреби всіх народів, що опинилися в межах польської держави. Що до українського населення, то, як щоденно свідчать несчислені факти життя, органи влади на місцях мало рахуються з трактатами й законами й часто-густо порядкують і господарюють на кривду й шкоду наших людей.

Правда, населення може вимагати від органів влади виконання законів і задоволення своїх потреб. Але, як пише наш кореспондент п. Столярчук („Українська Трибуна“ ч. 7), не кожний українець з глухого містечка чи села відважиться виступити в обороні своїх прав, хоча б і цілком законним шляхом, бо це може принести йому багато особистих неприємностей. Крім цього, вступаючи на правний шлях, треба знати закони, вміти орієнтуватися в них, мати досвід і вправу у вишукуванню легальних стежок до органів влади і т. ин.

В цьому відношенні наше селянство цілком безпорадне.

Отже само життя висовує на порядок денний питання про утворення такого центру, де кожний українець чи то організація, могли б найти юридичну пораду, розяснення законів і необхідні практичні вказівки, куди звернутися в тій чи иншій справі, а також могли б найти заступництво перед органами влади в особі цього центру. Такий центр можна уявити собі в формі українських громадських комітетів правної допомоги у воєводських і більших повітових містах з централею у Варшаві.

Залишаючи форму організації таких комітетів на обміркування української інтелігенції на місцях, зазначив би, що, при неосвіченности й несвідомости нашого селянина, такі комітети в сучасний переходовий момент принесли б багато користи українському населенню, а особливо перед виборами до сойму, коли від знання конституції й розуміння закону про вибори й їх техники може багато залежати.

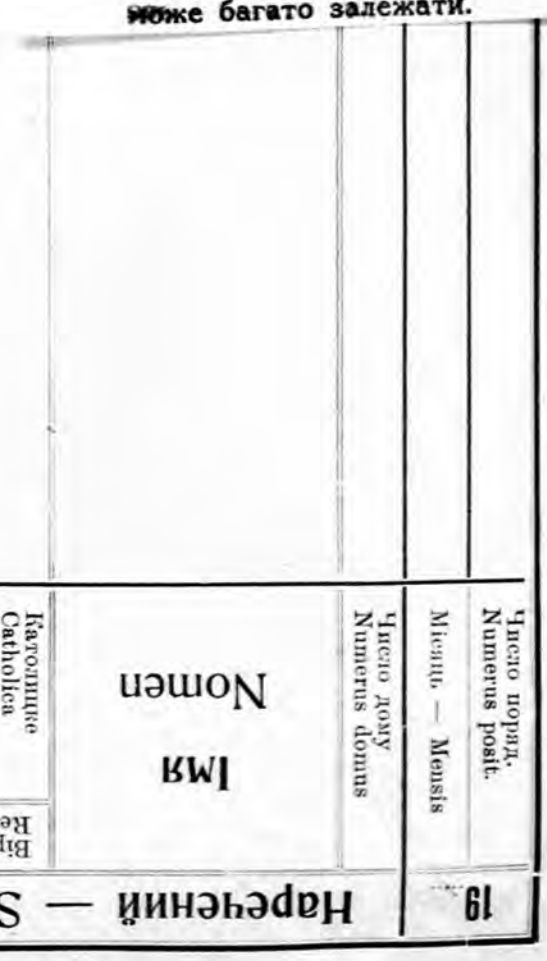

лянство цілком безпорадне.

Отже само життя висуває на порядок денний питання про утворення такого центру, де кожний українець чи то організація, могли б найти юридичну пораду, розяснення законів і необхідні практичні вказівки, куди звернутися в тій чи иншій справі, а також могли б найти заступництво перед органами влади в особі цього центру. Такий центр можна уявити собі в формі українських громадських комітетів правної допомоги у воєводських і більших повітових містах з централею у Варшаві.

Залишаючи форму організації таких комітетів на обміркування української інтелігенції на місцях, зазначив би, що, при неосвіченности й несвідомости нашого селянина, такі комітети в сучасний переходовий момент принесли б багато користи українському населенню, а особливо перед виборами до сойму, коли від знання конституції й розуміння закону про вибори й їх техники може багато залежати.

заміна їх по...
дотого ще ...
інського е...
шкільну прак...
рить нам про...
І система ...
випробована. ...
досвіді позна...
перішні тво...
вности „на ...
воєнних. Су...
сіння і Гакат...
вих її прик...
місцевої лю...
від активної ...
му й грома...
притягнення ...
зайшлих, вс...
адміністрати...
ля— здавна ...
Довгі роки ...
в знаки; і к...
стило нареш...
вання своє...
практиці „на ...
тепер „на к...
вони нічого ...
практичні ле...
хоч і ненави...
бачимо, учні ...
стема засво...
Але що д...
Польщі? Ад...
тралізованих ...
ним апаратом...
от Германія ...
ма, як видк...
тієї ж Польщ...
А тут? До...
кресла, тільк...
пають і кров ...
ідея. Той ...
державности ...
граму, що ...
законах, непо...
його в житт...
ти всіх твор...
Чи при так...
жливо й розу...
сцеві елемен...
вони не поль...
на цю робот...
простори, я...
коза межі ет...
—самих тіль...
така практик...
до польської ...
раїнської лю...
йони україн...
факт, і з н...
коли підходит...
но і думати ...
Україна вік...
польським п...
ла польською ...
тати, як пам'...
порна сила н...

Внесено ч: 20 - 20/I 22 р.

З Волині.

З ЦИКЛЮ : „WOLNOŚĆ".

На Йордан в м. Ковлі вібралося нашого люду зверх семи тисяч. На самому водосвятті „Просвітою" було випущено дві скарбонки з надписом жертвувати на „Український притулок". Але поліція, що „заводила" лад на Йордані, добачила в тому нарушення якихось приписів та вимагала припинити збірку, загрожуючи арештом. Може б вища влада повчила поліцаїв, як треба заховуватися... Адже згідно навіть польській конституції ми, Українці на Волині, маємо повне право по

118

ВПЕРЕДІ

своїй уподобі та старовинними звичаями відбувати свої релігійні обряди.

Збірка на Йордані дала на український притулок 13.003 марок і 37 рублів царських. А сама спроба поліції заборонити збірку на притулок і то в часі богослуження викликала велике обурення. Це спричинилося до того, що свідоме громадянство, крім даток на Йордані, в вечері того дня, у театрі, на концерті українських колядок, на руки присутнього там секретаря „Просвіти" складає ще 8900 марок.

Ковелець.

українського—австрийці. Помогаючому капитан наш.

— Сєчевікі ето австрійци; а нам просто нужна украінская народная армія, чтоби за народ шла.

Дері. Пали-бери! Добре.

4.

Іду селом по-під парканами. Світиться у всіх хатах, галас і сміх там, гомін козацький і пісні, а тут тиша,—зоряна морозом гострим пройнята, насичена трівогою й передчуттям.

Чернигівське селянство дуже зобольшевичене й темне — мов з поручника якогось пригадую собі; уперто й настирливо лізе в голову це речення.

Пригадуються ті „данні", що були сьогодні в капитана про те, що „в разі зближення фронту чекати можна повстання місцевого зобольшевиченого й здеморалізованого елементу".

...лемет...

Тримаю карабина і вдивляюся в поле. Далі тікати небезпешно, бо бачитимуть.

Хтось стогне в садку жалісно й боязко.

7.

...Тихо ясніла блідорожева смужка на сході, віщуючи недалеке, бідне зімове сонце...

Стоїть варта довкола села, як стояла, і ближче й голосніще гомін.

Народній гнів кінчився скоро й безапеляційно. Ведуть... Ціле село озброєне й переоджене, якесь чуже й незрозуміле за ними. Мені видко з моєї ями їх.

„Австрийці". Січовики галицькі. Під церквою в передранковій тиші це їх, безвинних, у ряд шістьнадцять поставили на чистому й ніжному снігу.

Антін Павлюк

Українське життя

Метрика вінчаних — Liber copulatorum

Стор. Pag. ....

19	Наречений — Sponsus	Наречена — Sponsa						Свідки — Testes	
		Імя Nomen	Віроісп. Religio: Католицке Catholica	Або инше Aut alia	Вік — Aetas	Вільна — Coelebs	Вдова — Vidua	Імя Nomen	Зване Conditio

укр. Прибуда ч: 15 - 19/I 22

Старими шляхами.

Не знаю, право, з яким маштабом підходити до волинського життя. Чи норм міжнародніх актів, обовязкових для Речіпосполітої, та основних законів республіки, чи з практики щоденної провінціяльної, з голої дійсности?

Невже що разу, коли заходить розмова про Волинь, треба нагадувати непорушні істини державних актів і, навівши їх, зараз таки подавати ілюстрації, у що обертаються ті істини в дійсности.

З одного боку: „Ріжниця що до релігії, вірования, або віроісповідання не повинна перешкоджувати жадному польському громадянинові в користуванні громадянськими й політичними правами саме тоді, коли діло йде про допущення до громадських урядових посад, обовязків. (Версграк. 28.VI, 1918—арт. 7), а з другого—звільнення українців з посад урядових на Волині. От і останні дні (диви ч. 13 і 14) принесли нам анальогичні звістки з Дубна та Володимира.

Вже звільнення поштовиків, аж до сторожа, гмінних писарів, ота заміна їх поляками, коли згадати дотого ще вичищення від українського елементу залізниць, шкільну практику, то що,—говорить нам про певну систему.

І система та давно знайома й випробована. Одже на власнім досвіді познайомилися з нею теперішні творці польської державности „на кресах“ за часів довоєнних. Сумної пам'яти Обруснння і Гаката дали багато яскравих її прикладів. Недовірря до місцевої людности, усунення її від активної участи в державному й громадському будівництві; притягнення до них елементів зайшлих, всякі виняткові стани, адміністративно-поліційна сваволя— здавна всім добре відомі. Довгі роки поневолення далися в знаки; і коли полякам пощастило нарешті стати до одбудування своєї державности, то в практиці „на окраїнах“, чи то пак тепер „на кресах“, не знайшли вони нічого ліпшого, як згадати практичні лекції своїх колишніх, хоч і ненависних опікунів. І, як бачимо, учні з них непогані. Система засвоєна добре.

Але що дасть така система Польщі? Адже і в старих централізованих державах, з усталеним апаратом бюрократичним, як от Германія та Росія, та система, як видко хоч би з прикладу тієї ж Польщі, провалилася.

А тут? Допіру що Польща воскресла, тільки що облекається в плоть і кров польська державна ідея. Той процес одбудування державности вимагає ясного програму, що вилився в основних законах, непохитного переведення його в життя, активної співучасти всіх творчих сил.

Чи при такому напруженні можливо й розумно відкидати місцеві елементи тільки тому, що вони не польські? Чи вистачить на цю роботу, що має охопити простори, які виходять далеко поза межі етнографичної Польщі, —самих тільки польських сил? Які така практика будитиме почуття до польської держави серед української людности? Отже мільйони українського населення—це факт, і з ним треба рахуватися, коли підходити до справи поважно і думати про завтрішній день. Україна віки була колись під польським пануванням і не стала польською. Треба це пам'ятати, як пам'ятати і те, що відпорна сила нашого народу, в наслідок того, що він пережив, не зменшилась, а навпаки — за останні часи незмірно зросла,

І не такими методами можна його привернути до Польщі. Це раз, а друге—не можна ж справді будувати держзви на неповазі до закону, на нехтуванні прав громадянина.

З тих старих шляхів треба нарешті звернути, і звернути негайно.

Чи почують нас творці польської державности? Чи й цього разу зостанеться наш голос „гласом вопіющого в пустині?“

Невже конституція 17 березня 1921 року на Волині так і не ввійде в життя? Невже лиха доля судила їй бути не живим законом, а зостатися тільки історичним пам'ятником, правда прекрасним пам'ятником польського ідеалізму, як і конституції 3 травня?

Невже пізніше дослідники серед історичних документів XX віку знайдуть тільки таку характеристику польських порядків на Волині, яку московським на Вкраїні в XVII віці дав козацький полковник і польський шляхтич Приклонський: „Москва нам золоті вольности на папері надавала, а на ділі—залізни до ніг кайдани почепила“?

С. Волох.

119

укр. Прибуда ч: 19 - 29/I 22 р.

Економічне становище Підляшшя

(Від власного кореспондента).

Економічне життя населення Підляшшя досить тяжке. Ще перед світовою війною населення Підляшшя переживало в економічному відношенню тільки злидні. Малоземелля, а то й повне безземелля, сервитутні права, фальчи корисні для поміщиків і ярмо для селян) ріжні утиски з боку поміщиків, які заведенися були тут по традиції ще від ліпецьких часів—все це вкупі не могло сприяти гарному розвиткові господарського життя Підляшшя.

А тепер? Теж малоземелля, а то й повне безземелля, бо земля великих поміщицьких господарств чомусь не парцелюється. Спарцельовано тільки так звані майоратські землі (землі бувших російських генералів, які давалося їм в нагороду); землі бувших православних приходів віддано селянам в аренду. При єдиній в повіті чинній церкві—с. Носові немає ні клаптика землі: землю роздано селянам в аренду, садком і городом користується школа, яка й без того має свій сад і город.

Земля за час евакуації селянства страшенно спустошилися, потребує коло себе вельми тяжкої обробітки, а робочої сили в господарствах мається вельми мало. Пара коней в господарстві—рідкість. Рогатого товару мається теж вельми мало. Пояснюється це численими реквизиціями, які провадилися тут ще за часів російських підчас війни, потім німцями, потім польськими легіонами і в останній раз большевицькими бандами, які позабирали навіть упряж і вози. Не дивлячись на вельми врожайний минулий рік, Підляшша своїм врожаєм похвалитися не може. Де-в-яких місцях повернулося тільки насіння.

Знаходячись в таких тяжких економичних умовах, населення мусить платити велику силу всяких податків, на які власне йде той прибуток, який пішов би на поліпшення господарства. Таким чином в господарсько-селянському житті на Підляшшу почувається повний застій.

П. Несувець.

а також і дальша повідінка тогож Володимир-Волинського старости. (Щоби хтось та не закинув нам в тенденційности перекладу того документу, уступ з нього цитуємо на мові оріґіналу).

„Tłomaczenie polskie jest zupełnie w statacie niepotrzebnem, ponieważ wedle rozporządzenia Komisarza Generalnego l, 5—język ukraiński, jako miejscowy, jest dopuszczalny w aktach urzędowych"...

Виразно й зрозуміло!.. Й коїлось таке—ще до ухвалення Соймом польської конституції. Та з бігом часу, маючи тепер за дороговказ оту конституцію, польська адміністрація на Волині ще з більшою брутальністю топче наші права. Наприклад — фундаторам кооператива у Володомирі повертається статут з відмовою в легалізації товариства єдине через те, що статут на мові... українській. У Ковлі ж (а там пан староста за саму спробу стати в обороні рідної мови—й то в приватному навіть житті—адміністративно карає тюрмою!) громадянство подає до легалізації кооператива статут на польській вже мові, але дочекатися легалізації товариства не можемо. Дарма, що в Польщі існують виразні приписи, на підставі котрих після трьох тижнів з менту подання до легалізації статута—раз нема відмовлення що до затвердження товариства— можна роспочинати діяльність кооператива, не чекаючи легалізації,— одначе Ковельський староста забороняє роспочинати діло в кооперативі.

Під кооперативним зглядом чотирі західні повіта Волині, а саме — Ковельський, Володимирський, Горохівський та Любомльський уявляють цілковиту пустку За часів царату, та частина Волині густо вкрита була розмаїтими товариствами(одних тільки кредитових кооператив, типа Райфайзена й Шульце-Делича було в Ковельському п. 17, а в Володимирському щось 33), а тепер на тому терені не дають спромоги — ані відновити діяльність бувших колись кооператив, ані заснувати нове товариство. У згаданих чотирьох повітах (крім „кулек рольничих", які обслуговують спроваджених на Волиинь колоністів) про кооперацію не чути. Між тим—кооперація є підстава добробуту людности. Чи ж диво після того, що прифронтова смуга, той широкий пас Стоходу, ще й досі не відбудований, людність і по цей час тулиться в землянках-норах з часу війни.

Коли ж ми візьмемо під увагу, що саме за вчителі вчать дітей наших, то робиться страшно за наше майбутнє. А яких саме українська школа Волині має „педагогів", виразно промовляє і такий факт, що в селі Шайно, Ковельського повіту, учить діток наших особа, яка до речі українською мовою не володіє... Лише один плюс є за тим „педагогом" села Шайно, а саме тее, що ще минулого року пан Осінський носив уніформ польського жандарма й то в нашій околиці... Чи існує на світі вже більший глум, ще страшніші кпини над цілою нацією, як приставлення за учителя до рідної національної школи жандара?.. Такого навіть царський уряд Росії, тієї „Тюрми Народів" — таки не коїв... Жандар тоді був лише жандаром, а до педагогики йому було зась!

Обсаджуючи ті нечислені українські шкілки на Волині жандармами—явними й таємними, урядові чинники мають на меті приборкання люду українського й стлумлювання національної свідомости. Але така політика цілком збанкротувала. Адже в тому самому селі, де „вчителює" жандар Осінські, 15 місцевих парубків

*) Дивись ч. 13 „Укр. Тр.".

Відповідальний Ред-Вид.

нещасної країни на зверхній вигляд відчуває ніби й сам уряд польський, репрезентанти котрого в нас на Волині за всяку ціну силкуються стлумити ознаки українського життя: на Волині під опікою польської влади є в сучасний момент кільканадцять дитячих захоронок. Один лише Ковельський повіт має їх аж пять. Але крім двох-трьох захистків жидівських і одного на цілу Волинь українського діточого притулку в місті Ковлі,—всі вони мають характер шовиністично-польський, чисто клерикальний. Навіть таке святе, гуманне діло, як захист безпритульної сиротини—відбувається у нас ad majorem Polonae gloriam... Навіть православних священників не допускається до тих захоронок, а „виховують" діток наших ксьондзи та монахині-католички.

А в яких умовах провадиться єдиний на Волині український притулок? Досить того, що 54 (пятьдесят четверо) діток з двома няньками мусять тулитися в двох кімнатах, розміром одна довжиною 12 аршин, завширшки коло 8 арш. та висотою 4 і пів арш., друга ж меньша кімнатка такої ж висоти, займає площу 8 на 8 аршин. Чи подостатком тутечка воздуху?.. Всі спроби громадянства—відшукати відповідне для того помешкання—натикалися на нечувані ніде перешкоди. Дім великий, заарендований між иншим і для діточого притулка, був зареквірований під помешкання для... урядовців. (В тому будинкові про людське лишень око в одній залі приміщена й якась державна установа). Дошкуляючи нам матеріяльно, репрезентанти польськости на Волині, ті „поважні" пані з польських „доброчинних" установ, відвідуючи український притулок, як вони картають керовників його за... недбальство!

Не зважаючи на всі скорпіони, що спадають на нас, українське громадянство Волині навіть не... протестує. Після мавших місце тих числених спроб апелювання до сойму й таке инше, зважаючи на недоцільність того, українське громадянство Волині шукає порятунку й правної оборони по-за межами Польщі. Видрукуваний у ч. 224 часопису „Вперед" з 1 грудня 1921 року—протест громадянства з приводу припинення науки в українській школі м. Ковля, а також подібний тому протест від громадян м. Матієва—скерований був до закордонної української репрезентації. Ни не полягає в тому банкрутство польської політики тут, на Волині?

Ні, пане Тугут! Що там не кажіть, а український народ таки протестує! В одному лишень маєте ви рацію... А саме: протести ті чомусь не входять в уха ваші, дарма—що (яко представник ліги оборони прав людини) й їздилисьте по „нашій не своїй землі".

Марко Луцкевич

кість у поглядах на ту справу панує серед нас!.. Але заким щось конкретного сказати про це, кинемо оком на тих, які реальні користи чекають нас, коли вибранці наші засядуть у Соймі.

Говоривши ж, яких саме користей для себе можемо сподіватися від Сойму нового складу, не буде зайвим критично глянути, а чим саме ставав нам у пригоді Сойм цього складу. Він, що правда, інтерпелював у справах надужить та переслідувань над українським народом. Запрошував репрезентантів українського люду на так звані соймові конференції. Робилися навіть досліди в справах надужить над нами на місцях. Проте реальної користи з того ніякої. Але навпаки, пан Тугут ще й дорікає нам, що в тому наша провина, бо ми не протестуємо.

Отож після того всього безправя, що ми терпимо, чи є яка гарантія, що нам поведеться краще? Коли й надалі бути безправним то гоцо тоді утворювати якусь фікцію нашого представництва в парляменті? Чи не ліпше буде відмовитись тоді від того представництва? На наш погляд, вибори до польського Сойму нам, волинякам слід би бойкотувати. А позаяк саме питання про ці вибори настільки складне для нас, то тут необхідно триматися засади: сім раз одмір та раз одріж.

Марко Луцкевич.

Від ред. Стоючі на ґрунті необхідности участи в виборах до польського сойму, редакція уважає необхідним дати можливість висловитись в сій справі й тим діячам, які стоять на протидежній позиції.

З Волині і Холмщини

В СПРАВІ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

В справі утисків, переслідувань та нищення культурного життя українського народу на Холмщині, Волині, Підляшу та Поліссю, звернулися тамошні організації до проф. Михайла Грушевського, який сам є родом з Холмщини і до сенатора Сергія Шелухина, з просьбою щоби вони за кордоном перед лицем культурного світу представили цей гніт та виступилися за українською людністю цих земель. Дотичні письма підписали між иншими: Волинські товариства „Просвіта", Церковні Брацтва та один з членів Всеукраїнського Трудового Конгресу.

Вироблено Кенбіо
19 Наречений — Spon
Метрика

22. Почтову належність оплачено гуртом. VII. Рік.

...на примірника 20 марок.

...: 400 марок місячно, з відношенням до дому 500 мп. ...одплата виносить 500 марок, квартьрічна 1500 мп.

...чно: в Чехословаччині 90 чеських корон, ...000 австр. корен, в Німеччині 240 нім. марок. ...Канаді: 6 долярів річно, 3 доляри піврічно.

...тверговє число, коштує 240 м. квартьрічно.

...и заграницею можуть пересилати гроші на такі адреси: ...ни: Ukrajińska knyharnia, Praha, II., Nám. Karlowo č. ...ї, Німеччини і т. д.: Wasyl Pyrih, Wien, III., ...Америки: Kassian Bahrey, 277 West Kinney Str., Newark, ...Канади: Mykoła Syroidiw, Winnipeg, Man., 120 King Str.

...ймається по 50 марок за один петітовий рядок (дрібний ... — Дрібні оголошення по 12 марок від слова. Хто шукає ... марок від слова. — Оголошення більшим друком пла... Оголошення в четверговому і в недількому ...дороще. — Оголошення зза границі платиться подвійно.

ПРОЛЄТАРІ ВСІХ НАРОДІВ ЄДНАЙТЕСЯ!

...вивае своїх послів до енергічної акції в цій справі в соймі".

Принято теж внесок редактора Голуфки:

„Начальна рада ППС. ухвалює відкликати своїх представників з „комітету оборони будучини Львова".

Супроти ухвалення таких резолюцій, посол Гавснер і Шаласни зі Станиславова заявили що, не погоджуючися з ними, складають свої мандати до начальної ради ППС. Як доносить „Robotnik", цеї резигнації не принято.

Справі цих резолюцій та становищу ППС. в справі автономії для Східної Галичини, присвячує „Robotnik" передовицю з 24. січня ц. р. Стаття правнає, що ППС. висуває справу автономії тільки з боязни „о тривкість будівлі і розвиток Польщі" та тому, що фактом є, що справа східних границь Польщі є справою міжнародньою та що посла Діямандa підчас його поїздки до Англії минулого року скрізь питали, що Польща робить у Східній Галичині? Признає, що супроти революцій і освідомлення навіть найменших народів, силою і переслідуваннями, і найсильніша держава не в силі зробити щось.

З тону „Robotnik á" слідно, що резолюції ППС. є властиво демонстрацією для заграничних соціялістів.

І як такі, що мають тільки демонстративне значіння, треба трактувати ті резолюції.

СТАНОВИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ОРГАНУ ППС.

„Dziennik Ludowy" з 27. січня, подаючи за „Robotnik ом" повищі резолюції, заявляє таке:

„Ухвали ці, які дотичать Східної Галичини, є суперечні з єднодушною опінією цілої партійної організації з заінтересованої частини краю. Супроти злегковаження цеї опінії начальною радою ППС., тутешні організації будуть мусіли занять становище".

„SAMORZĄD WOJEWÓDZKI".

„Słowo Polskie" з 27. січня в передовиці остро нападає на ППС., людовців і міністра Довнаровіча за це, що вони відбирають від Польщі Східну Галичину. По думці „Słow a Polsk ого", Східна Галичина не потребує територіяльної автономії, „бо за цим не вислали до польського уряду ні одної петиції Українці, та що ні Українці, ні Поляки зі Східної Галичини про автономію ніколи нікого не просили". По думці „Słow a Polsk ого" можлива є тільки така розвязка: „Або Польща — або незалежна українська республика. Третього виходу нема".

Не позабуло „Słowo Polskie" про вислів симпатій для Гавснера і львівської ППС. за їх становище проти автономії та за оборону львівського воєводи Грабского, який не боїться Українців.

В тому самому числі „Słow a Polsk ого" находиться це письмо „народової організації" (ославленого українофоба Прушиньского):

„І. В справі помислів територіяльної автономії для Східної Галичини, форсованих заїлими ворогами Польщі, солідарно заняли становище представники всіх сторонництв на конференції у Львові 20. жовтня 1920 р. та ціла „кресова" суспільність на масових вічах і зборах (памятне віче Прушиньского у львівському ратуші).

Повним заспокоєнням оправданих домагань Українців є „samorząd wojewódzki", при забезпеченню Полякам більшости у воєвідських соймиках (!). Територіяльна автономія булаби в теперішних умовах пляновим приготуванням негайного відірвання цеї країни від Польщі, запропащенням Поляків та віданням їх на нелюдські украї-

„Автономія".

З НАРАД ППС.

Як ми вже донесли, на засіданню начальної ради ППС. (польської партії соціялістичної), яке відбулося дня 22. січня у Варшаві, порушувано теж і справу Східної Галичини.

З членів начальної ради із Східної Галичини були на тому засіданню посли Діямand, Ліберман, Гавснер, залізничник Шаласни зі Станиславова і Марковска з Борислава.

Після донесень „Robotnik a", по резолюції за зєдиненням Віленщини з Польщею на основі автономії, приступлено до нарад над справою Східної Галичини.

Посол Пужак зреферував рішення попереднього засідання начальної ради та діяльність комісії в цій справі.

Посол Недзялковскі мотивував проєкт територіяльної автономії та обговорив справу границь автономічної території.

Проти цего виступив посол Гавснер зі Львова, який заявився проти територіяльної автономії, а радив дати Українцям тільки національно-культурну автономію.

В дискусії забрали голос: Квапіньскі, Голуфко, Ліберман, Прагер, Перль, Щерковскі, Пужак, Поснер, Заремба і Діямand.

Внесок посла Гавснера, щоби вибрати комісію для опрацювання проєкту національно культурної автономії та внести його в соймі, дістав тільки два голоси і перепало.

Прийято внески посла Недзялковского;

„І. Начальна рада дає повновласть союзови польських соціялістичних послів у найкоротшому часі внести в соймі проєкти автономічних законів для Східної Галичини і Волині, по думці вказівок ухвалених на засіданню начальної ради дня 20. жовтня 1921 року.

ІІ. Начальна рада рішає, що в склад автономічної території Східної Галичини має входити також Львів та підкарпатський нафтовий басейн".

Ухвалено теж внесок посла Перля:

„Начальна рада поручає, щоби польські соціялістичні посли по зредагуванню подробиць проєкту територіяльної автономії для Східної Галичини — після принципів принятих радою — за раз предложили цей проєкт соймови.

Внесок посла Либермана, щоби за цим домаганням розвинути енергічну акцію в соймі та примусити польський уряд внести такий проєкт і пильнувати, щоби його скоро ухвалено, — перепав.

За те принято внесок посла Гавснера, щоби заінтерпелювати польський уряд, яке займає становище в справі Східної Галичини.

Далі принято внесок Щерковского:

„Супроти що раз більше примінюваних польським урядом масових репресій до українського політичного і культурного руху у Східній Галичині та на „кресах" (чомусь соромно було сказати: на Волині, Холмщині [illegible]

З ІМЕНИ ПОЛЬСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ!

Суд окружний карний як трибунал пресовий у Львові рішив на внесок державної прокураторії, що зміст часопису „Вперед" число 16 (749) з дня 24. січня 1922 р. в артикулі „Роковини єдинення" від слів „Дальше життя" аж до кінця артикулу — містять в собі єство вдоч. в § 65 а) к. в. карно [illegible]

...ймається по 50 марок за один петітовий рядок (дрібний ... — Дрібні оголошення по 12 марок від слова. Хто шукає ... марок від слова. — Оголошення більшим друком пла... Оголошення в четверговому і в недількому ...дороще. — Оголошення зза границі платиться подвійно.

ПРОЛЄТАРІ ВСІХ НАРОДІВ ЄДНАЙТЕСЯ!

польським урядом масових репресій до українського політичного і культурного руху у Східній Галичині та на „кресах“ (чомусь соромно було сказати: на Волині, Холмщині

Суд окружний карний як трибунал пресовий у Львові рішив на внесок державної прокураторії, що зміст часопису „Вперед“ число 16 (749) з дня 24. січня 1922 р. в артикулі „Роковини «єднання“ від слів „Дальше життя“ аж до кінця артикулу — містять в собі єство злоч. в § 65 а) к. в. узяв д. к.

Ймається по 50 марок за один петітовий рядок (дрібний — Дрібні оголошення по 12 марок від слова. Хто шукає марок від слова. — Оголошення більшим друком пла- оголошення в четверговому і в недількому дороще. — Оголошення зза границі платиться подвійно.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ НАРОДІВ ЄДНАЙТЕСЯ!

Вперед 2:20 -

„Автономія“.

З НАРАД ППС.

Як ми вже донесли, на засіданню начальної ради ППС. (польської партії соціялістичної), яке відбулося дня 22. січня у Варшаві, порушувано теж і справу Східної Галичини.

З членів начальної ради із Східної Галичини були на тому засіданню посли Діямант, Ліберман, Гавснер, залізничник Шаласни зі Станиславова і Марковска з Борислава.

Після донесень „Robotnik a“, по резолюції за зєдиненням Віленщини з Польщею на основі автономії, приступлено до нарад над справою Східної Галичини.

Посол Пужак зреферував рішення попереднього засідання начальної ради та діяльність комісії в цій справі.

Посол Недзялковскі мотивував проєкт територіяльної автономії та обговорив справу границь автономічної території.

Проти цего виступив посол Гавснер зі Львова, який заявився проти територіяльної автономії, а радив дати Українцям тільки національно-культурну автономію.

В дискусії забирали голос: Квапіньскі, Голуфко, Ліберман, Прагер, Перль, Щерковскі, Пужак, Поснер, Заремба і Діямант.

Внесок посла Гавснера, щоби вибрати комісію для опрацювання проєкту національно культурної автономії та внести його в соймі, дістав тільки два голоси і перепало.

Прийнято внески посла Недзялковского;

„I. Начальна рада дає повновласть союзови польських соціялістичних послів у найкоротшому часі внести в соймі проєкти автономічних законів для Східної Галичини і Волині, по думці вказівок ухвалених на засіданню начальної ради дня 20. жовтня 1921 року.

II. Начальна рада рішає, що в склад автономічної території Східної Галичини має входити також Львів та підкарпатський нафтовий басейн“.

Ухвалено теж внесок посла Перля:

„Начальна рада поручає, щоби польські соціялістичні посли по зредагуванню подробиць проєкту територіяльної автономії для Східної Галичини — після принціпів принятих радою — за раз предложили цей проєкт соймови.

Внесок посла Лібермана, щоби за цим домаганням розвинути енергічну акцію в соймі та примусити польський уряд внести такий проєкт і пильнувати, щоби його скоро ухвалено, — перепав.

За те принято внесок посла Гавснера, щоби заінтерпелювати польський уряд, яке займає становище в справі Східної Галичини.

Далі принято внесок Щерковского:

„Супроти що раз більше примінюваних польським урядом масових репресій до українського політичного і культурного руху у Східній Галичині та на „кресах“ (чомусь соромно було сказати: на Волині, Холмщині, Підлясю — пр. ред.) та проти репресій супроти робітничого руху загалєм, начальна рада ППС. безпощадно осуджує ці репресії та домагається запевнення у Східній Галичині і загалом на „кресах“ свободи робітничого руху як політичного так і культурного, загарантованої в конституції. Згідно з цим вживає своїх послів до енергічної акції в цій справі в соймі“.

Принято теж внесок редактора Голуфки:

„Начальна рада ППС. ухвалює відкликати своїх представників в „комітету оборони будучини Львова“.

Супроти ухвалення таких резолюцій, посол Гавснер і Шаласни зі Станиславова заявили що, не погоджуючися з ними, складають свої мандати до начальної ради ППС. Як доносить „Robotnik“, цеї резигнації не принято.

Справі цих резолюцій та становищу ППС. в справі автономії для Східної Галичини, присвячує „Robotnik“ передовицю з 24. січня ц. р. Стаття правнає, що ППС. висуває справу автономії тільки з боязни „о тривкість будівлі і розвиток Польщі“ та тому, що фактом є, що справа східних границь Польщі є справою міжнародньою та що посла Діямандa підчас його поїздки до Англії минулого року скрізь питали, що Польща робить у Східній Галичині? Признає, що супроти революцій і осьідомлення навіть найменших народів, силою і переслідуваннями, і найсильніша держава не в силі зробити щось.

З тому „Robotnik á“ слідно, що резолюції ППС. є властиво демонстрацією для заграничних соціялістів.

І як такі, що мають тільки демонстративне значіння, треба трактувати ті резолюції.

СТАНОВИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ОРГАНУ ППС.

„Dziennik Ludowy“ з 27. січня, подаючи за „Robotnik om“ повищі резолюції, заявляє таке:

„Ухвали ві, які дотичать Східної Галичини, є суперечні з одноду шною опінією цілої партійної організації з заінтересованої частини краю. Супроти злегковаження цеї опінії начальною радою ППС., тутешні організації будуть мусіли занять становище“.

„SAMORZĄD WOJEWÓDZKI“.

„Słowo Polskie“ з 27. січня в передовиці остро нападає на ППС., людовців і міністря Довнаровича за це, що вони відбирають від Польщі Східну Галичину. По думці „Słow a Polsk ego“, Східна Галичина не потребує територіяльної автономії, „бо за нім не вислали до польського уряду ні одної петиції Українці, та що ні Українці, ні Поляки зі Східної Галичини про автономію ніколи нікого не просили“. По думці „Słow a Polsk ego“ можлива є тільки така розв'язка: „Або Польща — або незалежна українська республика. Третього виходу нема“.

Не позабуло „Słowo Polskie“ про висліз сампатій для Гавснера і львівської ППС. за їх становище проти автономії та за оборону львівського воєводи Грабского, який не боїться Українців.

В тому самому числі „Słow-a Polsk ego“ находиться це письмо „народової організації“ (ославленого українофоба Прушиньского):

„I. В справі помислів територіяльної автономії для Східної Галичини, форсованих заїдлими ворогами Польщі, солідарно заняли становище представники всіх сторонництв на конференції у Львові 20. жовтня 1920 р. та ціла „кресова“ суспільність на масових вічах і зборах (памятне віче Прушиньского у львівському ратуші).

Повним заспокоєнням оправданих домагань Українців є „samorząd wojewódzki“, при забезпеченню Полякам більшости у воєвідських соймиках (!). Територіяльна автономія булаби в теперішних умовах пляновим приготуванням негайного відірвання цеї країни від Польщі, запропащенням Поляків та віданням їх на нелюдські украї-

---

В ІМЕНІ ПОЛЬСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ!

Суд окружний карний як трибунал пресовий у Львові рішив на внесок державної прокураторії, що зміст часопису „Вперед“ число 16 (749) з дня 24. січня 1922 р. в артикулі „Роковини «єднання“ від слів „Дальше життя“ аж до кінця артикулу — містять в собі єство злоч. в § 65 а) к. в. узяв д. к. дня 23. січня 1922 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 в. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. — Заразом видав наказ відповідальному редакторови того часопису, щоби це рішення помістив безплатно в найближчому числі і то на першій сторінці. Невиконання цего наказу потягає за собою наказ. предписані в §. 21 зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. в. кр. ё. з 1863 р. кари засудження за переступство на грошеву кару до 500 марок. — Львів, дня 23. січня 1922 р. (Підпис нечитк.)

Dziennik Ustaw

Słowo polskie 17. — 20/I 22

Administracja kresów wschodnich.

Organa belwederskie wystąpiły w ostatnich dniach z ostrą krytyką administracji na kresach wschodnich. Zarzuty potępiające działalność tamtejszych władz państwowych i charakteryzujące ujemnie postępowanie ich funkcjonarjuszy, podnosiła niejednokrotnie prasa narodowa: wówczas kierownicy naczelni administracji wschodu i jej organizatorzy, wywodzący swą władzę z protekcji Belwederu, który w nich sobie upodobał, znajdowali w oddanej sobie prasie oparcie.

Administracja wschodnich województw, której podwaliny kładł komisarjat cywilny, mianowany przez naczelne dowództwo, powołaną była do życia nie tylko dla spełniania woli państwa, wykonywania norm prawnych i służenia potrzebom i interesom ludności, lecz przy tworzeniu jej decydującą, choć niejawną rolę odgrywała chęć uczynienia z niej awangardy pomysłów politycznych i tendencji, sprzecznych z wyraźną, pisaną wolą kompetentnych czynników w państwie. Przy doborze ludzi rozstrzygała kwalifikacja ich bezwzględnej powolności w odgadywaniu myśli federacyjnej, absolutnej „błagonadjożności". Im mniej było danych, że kandydat będzie ideowym wykonawcą woli i interesów państwa, im więcej pewności ślepej służalczości, tem chętniej był witany. Szukano nie urzędników, wykonawców woli Rzeczypospolitej, ale liberyjnych oficjalistów.

Rozpoczął się zatem oficjalny werbunek do „Straży kresowej", zaczęło się sztuczne budzenie do życia ukrainizmu, zakładanie szkół, popieranie księży borykteli i nauczycieli przybyłych z bojowych szeregów galicyjskich, stworzono na rosyjski wzór rządy policji i bezrząd administracyjny. Kto się wykazał większą ilością placówek Straży kresowej, lub wzrostem ognisk ukrainizmu — ten dobrze spełniał swe funkcje urzędowe. A jaki był postęp w organizacji życia publicznego, jak spełniała swe funkcje istotne i właściwe administracja państwa — to było rzeczą podrzędną.

Od ludności polskiej, od przywiązanych do państwa i pragnących jego potęgi i dobra szły skargi i prośby — bezskutecznie.

I niech dziś belwederskie pióra nie rzucają przekleństw na własne swe dzieło! Ich skargi o bezrządzie, o przekupstwie, o dążności do wzbogacenia się u ich wybrańców, o ich braku wszelkich kwalifikacji umysłowych i moralnych są tylko potępieniem własnej działalności. Świadomość, że rządy, które wbrew woli ludności przeprowadzają wiwisekcję przez próby tworzenia wielkiej polityki federacyjnej, są znienawidzone przez ludność jest postępem u herołdów federalizmu. Tak, trudno, by grupka ludzi, która chwyciła rządy tworzyła wedle powziętych z góry planów zmiany w etnografji. I nie dziw więc, że klub „Piastowców" w interpelacji sejmowej posła Kręźla maluje stosunki administracyjne ziem wschodnich, jak opis zarządu zaniedbanej puszczy.

Bo pierwszym i głównym zadaniem i obowiązkiem rządu polskiego jest pełnić służbę opiekuna, organizatora życia kulturalnego; przez sprawne, sprawiedliwe, a bezinteresowne organa administracyjne wykonywać funkcje zarządu z korzyścią ludności, w jej dobrze zrozumiałym interesie. Opieką, porządkiem prawnym, sprawiedliwością i życzliwą pomocą można zjednać ludność dla państwa. Rywalizacja ze wspomnieniami rosyjskiej administracji przekupnej, samowolnej i spełniającej drobną cząstkę tylko właściwych funkcji administracyjnych nowoczesnego państwa ułatwia pracę polskiego rządu. Ale, gdy władze polskie nie chcą i nie umieją spełniać właściwej woli i intencji państwa polskiego, bo służą nie jemu, lecz koterji, myśli partyjnej — powaga i misja zdobywania umysłów ludu dla Polski musi cierpieć na tem.

Po atakach prasy belwederskiej — jesteśmy więc jednomyślni: dalej stan obecny trwać nie może. Na kresach wschodnich bardziej, niż gdziekolwiek musi działać ideowa, sprawna, pod względem umysłowym i moralnym wysoko stojąca administracja. Tam zadania jej wychowawcze i twórcze są trudniejsze i bardziej odpowiedzialne — a mogą być owocne. Trzeba zatem wymieść zło, zmienić ją in capite et membris i to co rychlej.

Strop. Pag.

...ерших. — Liber mortuorum.

Укр. Прибуває: 25 — 31/I 22 р.

На користь „єдіной недєлімой".

Той факт, що польська політика на кресах провадилась і провадиться шляхами, які стоять в повній суперечности з вимогами державности, як її розуміє західня Европа—цей факт являється остільки очевидним і ясним, що його починають визнавать навіть польські кола.

Той факт, що польська адміністрація на місцях, мягко кажучи, не відповідає своїому призначенню—визнав навіть сам міністр внутрішніх справ п. Довнарович в своїй недавній промові в Кракові.

Але на цьому загальному тлі плутанини, адміністративної своєволі, помилок і надужить, з яких складається польська господарка на кресах, часами трапляються такі картини й факти, яким навіть трудно подібрати назву. Факти й картини, які мимоволі примушують згадати в доме прислівля про те, що, кого Бог хоче покарати, у того одбірає розум.

Трудно допустити, наприклад, знаючи історію Польщи, щоб польська держава могла провадить політику протегування й піддержки російського елементу.

А між тим така політика на Волині є фактом. Окремі випадки з цього обсягу мають таке поширення, що можна говорить про певну систему урядової політики, направлену до цієї мети.

В низчому шкільництві ми маємо факт істнування й піддержки російських низчих шкіл, кількість яких абсолютно не відповідає відсоткові російського населення. Ми маємо факти піддержки й протекції з боку влади російським учителям коштом українців. Про це пишуть наші кореспонденти з ріжних районів, однакові картини ми бачимо і в Ковельському й в Рівенському повіті.

В середньому шкільництві ми бачимо, поруч з утисками й перешкодами для розвитку українського середнього шкільництва, піддержку й допомогу російським середнім школам, які знов таки істнують в кількости, значно більшій, ніж відсоток росіян на Волині.

В урядових установах, в суді встановилось звичайне право, в силу якого російська мова користується значно більшими правами, ніж мова українська. Вірніше сказати—українська мова не має жадних прав.

При тих відносинах, які утворились в адміністрації на Волині, всі ці факти являються цілком природними. Упривілейовані польські, головним чином поміщицькі, елементи, з яких складається польська адміністрація на Волині, мають тісніші й близчі стосунки з росіянами, які належать так само до упривілейованих елементів. Взаємна клясова близкість викликає відповідну лінію в політиці місцевої влади.

Але оскільки ця політика відповідає інтересам місцевого населення взагалі, оскільки вона може бути поєднана з інтересами навіть польської державности, це, розуміється, инша річ.

Проте ця політика провадиться.

Вважаємо своїм обовязком підкреслить і зазначить цю у високій степені характерну рису в обсягу польського державного будівництва на кресах.

Аджеж—колекціонувать і констатувать факти—це те єдине, що ми можемо, що нам лишається.

Б. С—ний.

укр. Прибула г: 26 - 1/II 22 -9-

121
укр. Прибуле г: 26 - 1/II 22р.

На Волині та Холмщині

Справи економичні.

Справа національного відродження, справа національної самоохорони тільки тоді буде певною й твердою, коли вона буде спиратись на міцному матеріяльному ґрунті.

Тільки тоді всі ворожі заходи й спроби проти нас будуть цілком безуспішними, коли ми будемо сильні економично.

Наш національний рух повинен мати відповідні економичні підставм.

Наші діячі на Волині й Холмщині в своїй роботі свою увагу концентрують головним чином на справах культурно-національних. Національна робота обмежується справами школи, церкви, позашкільної освіти, то що. Справи господарського характеру лишаються здебільшого по-за увагою тих, які відограють провідну ролю в роботі на місцях.

Не можна уважать нормальним такого становища. Оскільки наш народ складається головним чином з груп економично слабих і залежних, забезпечить інтереси нашої нації можливо тільки утворивши базу для економичної нашої незалежности. І необхідна в цім напрямі відповідна робота, збудована по широкому пляну, на підставі конкретно поставлених завдань.

Ми знаємо, як мало активних представників на місцях; ми знаємо, які важкі умови тепер для роботи такого характеру. Але це не здіймає з порядку денного цієї справи. На неї мусить бути звернута відповідна увага. Мусить бути вироблений плян цієї роботи.

Поруч з організацією в широкому маштабі кооперативної роботи, значіння якої для наших національних кол не потрібує доказів, не треба забувати про инші можливости, які повинні бути використані.

Повинна бути вироблена система заходів, яка б мала своєю цілію використать для українського населення те, що дає для цілей економичного відродження „кресів" польський уряд. Хай ця допомога невелика, хай її для українців використать буде важко—при наших умовах і становищі ми мусимо використовувать всі можливости.

Треба звернуть увагу на організацію приватної української промисловости і торговлі. В дрібній торговлі, в дрібній промисловости маєть ся певний, не такий вже малий, відсоток українських підприємств. Вони мусять бути організовані й використані в національних цілях.

Ми зазначаємо тільки де-які моменти з тих, які мусять знайти своє місце при вирібці загального пляну економичної роботи. Цей плян мусить бути вироблений на місцях місцевими діячами. І до творчої роботи в цьому напрямі ми хотіли б закликать місцевих працьовників.

Б. С—кий.

ції і обізду районів і т. ин. Що з того вийде то видно буде, але нови що намічається „уловлення" „rusinów" у самому широкому маштабі.

Imus.

З кооперативного життя.

(Од власного кореспондента).

Сьогодня відбулись перші загальні збори залузького споживчого товариства в присутности інструктора Кременецького Союзу Кооперативів.

Затверджено відчіт за минулий рік; обрано Надз. Раду з 6 осіб, Правління в 3 осіб та обрано Уповноваженого до Союзу.

Доручено Правлінню підтримувать найтісніші стосунки з Шумською Агентурою Союзу. Винесена постанова про необхідність організації союзом коротко термінових кооперативних курсів.

Надано Правлінню разом з Надзорчою Радою право вступать від імені товариства членами в ріжного рода Союзні організації та вносить необхідні паї.

Товариство се молоде. Було в стадії організації і працювало лишень півроку. Баланс його на 17 січня 1922 року виглядає так:

Актив: 1) Готівка в касі 14.440 м. 2) Крамy по продажній піні 24.388 м. 3) Т-ву винні ріжні особи 21,696 м. Разом 60 526 м.

Пасив: 1) Пайового капіталу 15 275 м. 2) Вступних внесів 1.410 м. 3) Т во винно ріжним особам 8.384 м. 4) Наложено на решту крамy 5 866 м. 5) Чистого прибутку 29.591 м Разом 60.526 м.

Чистий прибуток роспридідено так: 1) В запасний капітал 11.723 м. 2) На інструкторський відділ союзу 2.959 м. 3) На організацію кооперативних курсів 500 м. 4) На прибутки майбутнього року 11 723 м. Разом 29.591 м.

Поки що товариству бракує ідейного гуртка людей, або хоч одного чоловіка, а коли б такий завівся, то справи товариства пішли б вовсім добре.

Марко Трепет.

Адміністративні репресії.

(Од власного кореспондента).

У ніч з 26 на 27 січня, а також і 27 січня вдень у м. Рівному у ріжних осіб —українців одбулися поліційні труси Відбувся трус і в „Просвіті", де розшукувано вишиванські видання і сконфісковано 15 чи 16 мап України Гасенка.

Треба зазначити, що ті мапи продаються у Львові і Варшаві цілком одверто, але в звязку зі зїздом волинських старостів, що відбувся недавно у Луцьку, визнано продаж тих мап на Волині за вишиванську агитацію. Закликаного до староства голову Т-ва п. Антона Нивинського повітовий староста довго упевняв у тому що продаж тих мап єсть протидержавна діяльність і що взагалі підпольна праця „Просвіти" добре відома владі. Але на жаль, у чому виявляється та праця, так і не росповів.

На думку влади, вже остаточно виявлено, що уявляє із себе волинське громадянство, а особливо „Просвіта". „Просвіти за їх діяльність нелегальну треба зачинати. І на думку п. старости виявом тієї праці у Рівному був спродаж у „Просвіті" 4 чи 5 мап.

Звичайно, що це все єсть ні що инше як потрібний претекст до репресій проти укр. культ.-осв. організацій взагалі. Маючи на увазі, що мапи ті валялися у „Просвіті" ще з 1920 року і при попередніх ревізіях ніхто їх не сконфісковував цей „тарарам", що зроблено в за 5 мап, свідчить що причепка вже знайдена.

А далі — далі звичайна історія...

А. Бе.

„Уловленіе".

(Од власного кореспондента).

22 січня б. р. у Рівному в помешканні Рівенського Районого Союзу споживчих Т-в відбулося зібрання „Центрального обєднання культурно - просвітительних організацій Волині". На засіданні цьому приймали участь переважно поляки, був один чех і деякі спанталичені українці з Рівного і Кремянця. Прикриваючись маскою обєднання праці українських і польських культурно - освітніх організацій на Волині, ініціятори тих зборів на чолі з п. Войцеховським (поляк—редактор „Волинського Слова") вирішили переводити спільно з українцями вибори до Сойму. Освітня праця звичайно ще й не обговорювалась, а про статут того Т-ва навіть і мови не було. Як зазначив головуючий на тому зібранню п. Войцеховський, обєднання культурно-освітних організацій і їх праця це есть лише ширма, за якою провадитиметься організація громадянства що до виборів до Сойму.

Таке „обєднання", як і инші „обєднання", що заклалися в Луцьку і Кремянцю свідчать лише, що дехто, особливо емігранти поляки та деякі емігранти українці вже готується до виборів і звичайно хочуть використати „rusinów". Притягаючи до себе „najporządniejszych", поки що мається на меті використати їх впливи що до підготовлення ґрунту за для майбутнього польсько-українського блоку. У ініціяторів того „альянсу" хватає ще й ліцемірря в рептильці „Волинское Слово", що видається у Рівному, розмальовувати ті промови яких п. головуючим про культурно-освітню працю й не говорилося. Все це, звичайно, робиться за для уловління „rusińskich" голосів у майбутньому.

Ініціяторами (п. Воцеховським та Нестеровським) предбачається розвинуть широку діяльність Мається на меті використати всіх живих і мертвих (моральних) кооператорів, наняти, як агитаторів наших українців-емігрантів за для агита-

Відповідальний Ред-Вид.

ції і обізду районів і т. ин. Що з того вийде то видно буде, але нови що намічається „уловлення" „rusinów" у самому широкому маштабі.

Imus.

Вирез г: 33 - 12/2 22 г.

Друкує

увр. Трибуна ч. 27 - 2/5 22р.

На Волині та Холмщині

Кооперативні „закони" на Волині й ми.

Ковельський повіт зі своєю пристохідною смугою є щонайбільш зруйнована місцевість зо всіх відтинків бувшого російсько-німецького фронту. Ковельщина —найбільш ушкоджена війною!..

Французи на показ грядущим поколінням зберегають що найбільш зруйнований невеличкий терен світових подій... У нас же здається вирішено показати всьому світу не лише руїни—во всій сохранности їх, але зберегти на далі й убозтво-пауперизм самого населення зруйнованої країни!.. А для того в цій нещасній країні не повинен повстати ані один кооператив.

„Володар" Ковельщини — сам пан староста, та його зверхник, пан воєвода всіх земель Волинських,—довгенько над тим судили—радили, заким видали відповідне мудре-премудре роспорядження. Саму істоту того роспорядження не „довліє" збагнути на нашій мові й через те саме наводимо його в мові оригиналу.

Starostwo Kowelskie, Referent administracyjny, dnia 20 stycznia 1922 r. № 194/1 m. Kowel.

Do Członków Założycieli Kooperatywy „Hospodar" w Kowlu, na ręce p. Kosacza, prezesa stow. „Proswita".

Na skutek podania z dnia 30 listopada zeszłego roku na imię p. Wojewody Wołyńskiego o udzielenie tymczasowego zezwolenia na otwarcie działalności kooperatywy, komunikuję, iż Urząd Wojewódzki Wołyński pismem z dnia 15 stycznia b. r. № 27/Pr. powiadomił, iż nie może zezwolić na rozpoczęcie działalności stowarzyszenia, gdyż jakkolwiek art. 11 rozp. b. Komisarza Generalnego Z. Wschodnich o stowarzyszeniach i związkach przewiduje rozpoczęcie działalności stowarzyszeń, jeśli w ciągu trzech tygodni nie nastąpi odmowa legalizacji, jednakże stosownie do art. 15 i 18 (ustęp końcowy) wymienionego rozporządzenia, kooperatywa, jako stowarzyszenie, gromadzące kapitały, przyjmujące zobowiązania i t. d. winna być zarejestrowana w Urzędzie Wojewódzkim i może korzystać z praw wyszczególnionych w swym statucie, dopiero od czasu wciągnięcia do rejestru, co w danym wypadku jeszcze nie nastąpiło.

Starosta Kowelski (підпис нечитский).

Ось вам „закон і пророки" волинської кооперації!.. А ми, до „опублікования" закону того, надарма тільки пнулися—роспочати функції кооператива!.. Виконавши до йоти всі приписи, по трьох тижнях з моменту подання статуту міркуємо братись до діла, а пан староста каже: „зась"!.. Посилаємо раз-другий свого чоловіка зі скаргою на сваволю повітового „володаря" аж до воєводи, потім ще листовно прохаємо дозволу хоч би на тимчасове провадіння справ кооперативи, й отримуємо той широкозмістовний „закон"!.. „Закон"— по якому кооператива ми ніколи, мабуть, не матимемо...

Що ж торкається „Об'єднання українських культурно-просвітних установ Волині" (нашого Союза Просвіт) з осідком у м. Ковлі,—то покликуючись на той же таки арт. 18 „Generalnego Komisarza", то нам і зовсім відмовлено в регистрації. Представники Просвіт спочатку було міркували скаржитися на тую нічим неоправдану заборону. Але кому? Чи й варто знов? Україні

Володимира, Дубна та инших закутків Волині. Допомагають як організації українські, так рівно ж надсилають лепту свою й поодинокі особи. Шлють власний гріш-гарібіду, зарівно й зібране поміж своїми знайомими сусідами... А скільки то доводиться проявити мужности—відваги при збіранні грошей на наші національні фонди?.. Ось у тому ж таки гнобленому Ковлі, на Йордані в часі Водохреща, поліція не дозволяє збірку на Український Діточий Притулок, вимагаючи якогось „zezwolenia". Коли ж особи, що перепроваджували збірку, особливо вже кілька-тисячна громада молящихся, з обуренням запротестували з приводу того нахабного втручання до наших навіть релігійних справ—поліцай мусів спасувати.

День 15 лютого (наше свято Стрітення Господня) одною з Просвіт Волині оповіщено днем сироти-дитини. Того дня в церквах і взагалі скрізь, де збереться гурт людей, будуть влаштовані всенародні збірки на виховання дітей сиріт. Треба гадати, що збірка та відбудеться по всіх закутках Волині й дасть гроша кілька сот тисяч.

Через нечувані ніде більш утиски - переслідування, що так рясно сиплються на нас, національна свідомість волиняка зросла, як ніколи. Хрестини, весілля, іменини, вечорниці та инші сходини-забави є у нас, крім родинних свят, також і зборами—святами широкого національного характеру. На тих принагідних згромадженнях люду (навіть при грі в карти, лото й т. и.) збираються десятки тисяч гроша на українські культурні цілі. Як бачите, навіть на сходинах для забав-розваги—кується краща доля волиняка-українця! А в такому разі й „закони" на зразок вищенаведеного нам не страшні. Освідомлюючись національно, поборемо ми труднощі й на тлі економичному... Нас ніщо не в силі стлумити! Не то що заборони утиски, але й „врата адова" не подолають нас.

„Підзаконний".

Вперед ч. 35 - 15/II 22р.

„RESURSA KRESOWA" В ЛУЦЬКУ.

Волинське воєвідство затвердило статут якоїсь нової польської організації в Луцьку, під назвою „Resursa Kresowa". Організація ця має обєднати всі національности Луцька — щось, ніби новий інтернаціонал. Під яким кличем має наступити це обєднання? Гра в карти „wyrebu krajowego" і випивка „polskiej żytniówki", або нашими словами, звичайний клюб ресторан, а має „обєднувати" він усі національности тому, що його ціллю є „szerzenie polskości na kresach".

Ціль оправдує средства! І дійсно, средства ці вибирав неабиякий фаховець. І в який тільки спосіб не ширено на протязі тих 3 років на тих бідних „кресах" польськости? Дехто запитає, чи це не є спеціяльно виготоване „обєднання" для Українців, щоби мали розраду і не тужили за таким сухим обєднанням, яким було „Обєднання культурно освітних організацій" і деякі часописи доносили (між нашим „Українська Трибуна"), що членами цеї організації є Поляки, Українці, Росіяне, Жиди, Німці і т. д. Отже треба завначити, що організація ця ледве чи налічує 20 чоловік, разом з її основателями. В склад правління входять такі особи: Поляки: Кучиньский, Замараєв; Жиди: фотограф Досік, бувші Росіяне, а тепер „narodowości nieokreślonej", пп. Малютін, Черевко і инші. Ниодин Українець не є членом цеї організації.

поколінням зберегають що найбільш зруйнований невеличкий терен світових подій... У нас же здається вирішено показати всьому світу не лише руїни—во всій сохранности їх, але зберегти на далі й убозтво-пауперизм самого населення зруйнованої країни!.. А для того в цій нещасній країні не повинен повстати ані один кооператив.

„Володар" Ковельщини — сам пан староста, та його зверхник, пан воєвода всіх земель Волинських,—довгенько над тим судили—радили, заким видали відповідне мудре-премудре роспорядження. Саму істоту того роспорядження не „довлієть" збагнути на нашій мові й через те саме наводимо його в мові оригиналу.

Starostwo Kowelskie, Referent administracyjny, dnia 20 stycznia 1922 r. № 194/1 m. Kowel.

Do Członków Założycieli Kooperatywy „Hospodar" w Kowlu, na ręce p. Kosacza, prezesa stow. „Proswita".

Na skutek podania z dnia 30 listopada zeszłego roku na imię p. Wojewody Wołyńskiego o udzielenie tymezasowego zezwolenia na otwarcie działalności kooperatywy, komunikuję, iż Urżad Wojewódzki Wołyński pismem z dnia 13 stycznia b. r. № 27/Pr. powiadomił, iż nie może zezwolić na rozpoczęcie działalności stowarzyszenia, gdyż jakkolwiek art. 11 rozp. b. Komisarza Generalnego Z. Wschodnich o stowarzyszeniach i związkach przewiduje rozpoczęcie działalności stowarzyszeń, jeśli w ciągu trzech tygodni nie nastąpi odmowa legalizacji, jednakże stosownie do art. 15 i 18 (ustęp końcowy) wymienionego rozporządzenia, kooperatywa, jako stowarzyszenie, gromadzące kapitały, przyjmujące zobowiązania i t. d. winna być zarejestrowana w Urzędzie Wojewódzkim i może korzystać z praw wyszczególnionych w swym statucie, dopiero od czasu wciągnięcia do rejestru, co w danym wypadku jeszcze nie nastąpiło.

Starosta Kowelski (підпис нечитк.).

Ось вам „закон і пророки" волинської кооперації!.. А ми, до „опублікування" закону того, надарма тільки пнулися—роспочати функції кооператива!.. Виконавши до йоти всі приписи, по трьох тижнях з моменту подання статуту міркуємо братись до діла, а пан староста каже: „зась"!.. Посилаємо раз-другий свого чоловіка зі скаргою на сваволю повітового „володаря" аж до воєводи, потім ще листовно прохаємо дозволу хоч би на тимчасове провадіння справ кооперативи, й отримуємо той широкозмістовний „закон"!.. „Закон"—по якому кооператива ми ніколи, мабуть, не матимемо...

Що ж торкається „Об'єднання українських культурно-просвітних установ Волині" (нашого Союза Просвіт) з осідком у м. Ковлі,—то покликуючись на той же таки арт. 18 „Generalnego Komisarza", то нам і зовсім відмовлено в регистрації. Представники Просвіт спочатку було міркували скаржитися на тую нічим неоправдану заборону. Але кому? Чи й варто знов? Українське громадянство пересвідчилось, що протести тут не поможуть, а навпаки—сучасна хвиля вимагає від нас діла—вчинків. Ну, нехай просвітам і забороняють об'єднатися по писаному статутові... Але чи є на світі така сила, що заборонила би єднання ідейне? І „Просвіти" волинські находять спроможність об'єднати діяльність свою. Саме повстання на Волині свого друкованого органу—є ділом недалекого часу.

А фінансова підтримка-допомога, сливе всіма організаціями Волині, українському притулкові—чи не є це ознака ідейного єднання?

Убога від природи, а до того ж і вельми зруйнована війною Ковельщина — власними засобами прогодувати числених тут сиріт не може. Але з солідарности, виконуючи свій національний обовязок, допомагає громадянство

Що ж торкається „Об'єднання українських культурно-просвітних установ Волині" (нашого Союза Просвіт) з осідком у м. Ковлі,—то покликуючись на той же таки арт. 18 „Generalnego Komisarza", то нам і зовсім відмовлено в регистрації. Представники Просвіт спочатку було міркували скаржитися на тую нічим неоправдану заборону. Але кому? Чи й варто знов? Українське громадянство пересвідчилось, що протести тут не поможуть, а навпаки—сучасна хвиля вимагає від нас діла—вчинків. Ну, нехай просвітам і забороняють об'єднатися по писаному статутові... Але чи є на світі така сила, що заборонила би єднання ідейне? І „Просвіти" волинські находять спроможність об'єднати діяльність свою. Саме повстання на Волині свого друкованого органу—є ділом недалекого часу.

А фінансова підтримка-допомога, сливе всіма організаціями Волині, українському притулкові—чи не є це ознака ідейного єднання?

Убога від природи, а до того ж і вельми зруйнована війною Ковельщина — власними засобами прогодувати числених тут сиріт не може. Але з солідарности, виконуючи свій національний обовязок, допомагає громадянство

національні фонди?.. Ось у тому ж таки гнобленому Ковлі, на Йордані в часі Водохреща, поліція не дозволяє збірку на Український Діточий Притулок, вимагаючи якогось „zezwolenia". Коли ж особи, що перепроваджували збірку, особливо вже кілька-тисячна громада молящихся, з обуренням запротестували з приводу того нахабного втручання до наших навіть релігійних справ—поліцай мусів спасувати.

День 15 лютого (наше свято Стрітення Господня) одною з Просвіт Волині оповіщено днем сироти-дитини. Того дня в церквах і взагалі скрізь, де збереться гурт людей, будуть влаштовані всенародні збірки на виховання дітей сиріт. Треба гадати, що збірка та відбудеться по всіх закутках Волині й дасть гроша кілька сот тисяч.

Через нечувані ніде більш утиски - переслідування, що так рясно сиплються на нас, національна свідомість волиняка зросла, як ніколи. Хрестини, весілля, іменини, вечорниці та инші сходини-забави є у нас, крім родинних свят, також і зборами—святами широкого національного характеру. На тих принагідних згромадженнях люду (навіть при грі в карти, лото й т. и.) збираються десятки тисяч гроша на українські культурні цілі. Як бачите, навіть на сходинах для забав-розваги—кується краща доля волиняка-українця! А в такому разі й „закони" на зразок вищенаведеного нам не страшні. Освідомлюючись національно, поборемо ми труднощі й на тлі економичному... Нас ніщо не в силі стлумити! Не то що заборони утиски, але й „врата адова" не подолають нас.

„Підзаконний".

„RESURSA KRESOWA" В ЛУЦЬКУ.

Волинське воєвідство затвердило статут якоїсь нової польської організації в Луцьку, під назвою „Resursa Kresowa". Організація ця має обєднати всі національности Луцька — щось, ніби новий інтернаціонал. Під яким кличем має наступити це обєднання? Гра в карти „wyrebu krajowego" і випивка „polskiej żytniówki", або иншими словами, звичайний клюб ресторан, а має „обєднувати" він усі національности тому, що його ціллю є „szerzenie polskości na kresach".

Ціль оправдує средства! І дійсно, средства ці вибирав неабиякий фаховець. І в який тільки спосіб не ширено на протязі тих 3 років на тих бідних „кресах" польськости? Дехто запитає, чи це не є спеціяльно виготоване „обєднання" для Українців, щоби мали розраду і не тужили за таким сухим обєднанням, яким було „Обєднання культурно освітних організацій" і деякі часописи доносили (між иншим „Українська Трибуна"), що членами цеї організації є Поляки, Українці, Росіяне, Жиди, Німці і т. д. Отже треба завначити, що організація ця ледве чи налічує 20 чоловік, разом з її основателями. В склад правління входять такі особи: Поляки: Кучиньский, Замараєв; Жиди: фотограф Досік, бувші Росіяне, а тепер „narodowości nieokreślonej", пп. Малютін, Черевко і инші. Нюдин Українець не є членом цеї організації.

Волинське воєвідство затвердило статут якоїсь нової польської організації в Луцьку, під назвою „Resursa Kresowa". Організація ця має обєднати всі національности Луцька — щось, ніби новий інтернаціонал. Під яким кличем має наступити це обєднання? Гра в карти „wyrebu krajowego" і випивка „polskiej żytniówki", або иншими словами, звичайний клюб ресторан, а має „обєднувати" він усі національности тому, що його ціллю є „szerzenie polskości na kresach".

Ціль оправдує средства! І дійсно, средства ці вибирав неабиякий фаховець. І в який тільки спосіб не ширено на протязі тих 3 років на тих бідних „кресах" польськости? Дехто запитає, чи це не є спеціяльно виготоване „обєднання" для Українців, щоби мали розраду і не тужили за таким сухим обєднанням, яким було „Обєднання культурно освітних організацій" і деякі часописи доносили (між иншим „Українська Трибуна"), що членами цеї організації є Поляки, Українці, Росіяне, Жиди, Німці і т. д. Отже треба завначити, що організація ця ледве чи налічує 20 чоловік, разом з її основателями. В склад правління входять такі особи: Поляки: Кучиньский, Замараєв; Жиди: фотограф Досік, бувші Росіяне, а тепер „narodowości nieokreślonej", пп. Малютін, Черевко і инші. Нюдин Українець не є членом цеї організації.

Укр. Трибуна ч. 28 - 4/II 22 р. -11-

122

На Волині та Холмщині

В справі виборів до сойму.

Редакція „Укр. Трибуни" в примітці до статті п. Луцкевича з Волині в справі виборів до майбутнього сойму запрошує громадян висловитись по цьому питанню.

Справа складна, вибрати правильну лінію тактики дуже трудно і в той же час так необхідно, бо час виборів, здається, дійсно наближається. Обставини не дуже сприяють дискусії, але ж дискутувати треба.

І отож, на наш погляд, той висновок, до якого прийшов в своїй статті п. Луцкевич, цілком помилковий. Перш за все цілком помилкова аргументація, якою послуговується п. Луцкевич, доводячи необхідність бойкоту виборів.

П. Луцкевич нагадує, що сойм був глухий до стогону українського населення Волині, і коли деякі кола і підіймали свій голос в укр. справах, то все кінчалось тільки балачками. По думці п. Луцкевича і новий сойм буде не ліпший, а через те... через те— треба бойкотувати вибори. Дуже просто, але, на жаль, зовсім не переконуюче. П. Луцкевич змішав до купи питання,—відношення до праці в соймі і відношення до виборів. Ми не будемо торкатись, бо то, на наш погляд, передвчасно, питання про ту позицію, яку повинні зайняти вже обрані наші посли; розмова про це, очевидно, буде перед першою сесією. Зараз перед нами справа виборів, і про них тільки і треба говорити.

Чи йти на вибори, чи не йти?

Якої тактики триматись українцям на Волині? Ми гадаємо— тільки тої, яка сприяє організації мас, підняттю їх національної свідомости.

Ми гадаємо далі, що може тактика бойкоту і була б доцільною, як би ми мали діло з організованими, цілком свідомими масами, але ж ми мусимо одверто признатися—цього в дійсности нема.

Ми вважаємо, що в ці тяжкі часи тактика політичного діяча, партії, групи,—тільки тоді дасть добрі результати, коли вона буде гнучка як сталь рапіри, коли вона буде пристосовуватись до обставин, коли в кождий потрібний момент вона може бути, дозвольте так висловитись, повернута на 180°, коли в кождий потрібний момент ми зможемо зважити, чи нам йти просто, чи в „обход" позицій противника, чи може йти „сапою". Ясно, що було б безумством йти в кавалерійську атаку на загорожені колючим дротом окопи ворога,—це, може, дуже героїчно, але зовсім не корисно. Ми продовжимо ці наші „військові" порівнання. Звісно, що атака з так званими удушуючими газами дає добрі результати, але для цього потрібні спеціяльно обучені кадри війська, потрібен відповідний рельєф місцевости, потрібен відповідний стан погоди, бо инакше користі не буде, і навіть можуть загинути свої частини.

І ось уявіть собі, що буде, як ми будемо триматися тактики бойкоту виборів на Волині. Тільки не треба ілюзій і рожевих окулярів, а так собі—тверезо уявіть, тверезо уявіть наше темне, темне село, змалюйте собі обставини виборів, а які вони будуть на „кресах", кожний „кресовець" може уявити. Певна річ—було б дуже гладко, коли б українське населення було таке свідоме і так організоване, що досить було б, наприклад, через „Вперед" оголосити: Зважаючи на такі і

Дон-Кихотів? Бо повинні ж ми сказати: „не вибірайте, люди добрі, а робіть... що робіть?" Може порадимо нічого не робити, а чекати. Чого чекати? Звідки зі сходу? Дякуємо, ми вже наїлися. А що ж нам дасть участь в виборах? Вона дасть нам можливість проявити свою активність, бо тактика бойкоту в наших умовах буде штовхати нас до пасивности,—бо бойкотуючий вибори селянин не обовязково повинен прийти до переконання, що він як українець не йде на вибори, бо буде фермент, сприяючий організації мас, бо буде, говорячи попросту, можливість сотні раз підкреслити, що „ти українець і за український список голосуй".

І це так просто укладеться в голові, бо не за поляка ж голосувати якому небудь Дмитрукові? А вже одно те, що сотні таких Дмитруків задумаються над тим „яких батьків, які сини й чиї ми діти"—варт того, щоб „города городити".

Ні, вибачте, п. Луцкевичу, але реальні політики, політики, які лічаться з обставинами, які пильно дивляться на всі боки, які оглядаються назад і твердо памятають, що перед ними політики, які твердо й точно розлічили свої сили й сили супротивника, не тішаться ілюзіями, не забувають, що фейєрверк єсть фейєрверк, а не сокрушаючий ворога ураганний вогонь—ті політики повинні мати й відповідну тактику мудру, бо самі повинні бути „мудрі, як змії".

М. Косач.

СПРАВА ВИБОРІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ.

На Волині майже по всіх містах і місточках горячково відбуваються за ініціятивою польських „діячів" „конференції" та наради в справах майбутніх виборів. Рівнож і поодинокі особи, так звані „політики" з польського табору, у цій справі не пасуть задних: вони всім і кождому намагаються витолкувати, що для нашої власної користи, ми, Українці, мусимо принати участь у виборах, бо тільки тоді матимемо — свої школи, свої національні товариства й навіть свій... герб! Населення дуже тим спантеличено. Що воно могло би значити? Досі не хочуть, щоби ми мали рідну школу, а тут маєш тобі: дбають іще й про наш національний герб!..

Волиняк.

ПРАВНА ПОРАДА НАСЕЛЕННЮ.

При луцькій повітовій „Просвіті" (в будинку „Просвіти", вул. Шосова 93, напроти собору) уже третій рік існує „Бюро правної допомоги" для населення. Тепер воно відновило свою діяльність. Провідником назначено д ра Стенуру, який розпочав свою працю і веде судові і адміністраційні справи та приймає переводи на всіх мовах і инших.

час виборів, здається, дійсно наближається. Обставини не дуже сприяють дискусії, але ж дискутувати треба.

І отож, на наш погляд, той висновок, до якого прийшов в своїй статті п. Луцкевич, цілком помилковий. Перш за все цілком помилкова аргументація, якою послуговується п. Луцкевич, доводячи необхідність бойкоту виборів.

П. Луцкевич нагадує, що сойм був глухий до стогону українського населення Волині, і коли деякі кола і підіймали свій голос в укр. справах, то все кінчалось тільки балачками. По думці п. Луцкевича і новий сойм буде не ліпший, а через те... через те—треба бойкотувати вибори. Дуже просто, але, на жаль, зовсім не переконуюче. П. Луцкевич змішав до купи питання,—відношення до праці в соймі і відношення до виборів. Ми не будемо торкатись, бо то, на наш погляд, передвчасно, питання про ту позицію, яку повинні зайняти вже обрані наші посли; розмова про це, очевидно, буде перед першою сесією. Зараз перед нами справа виборів, і про них тільки і треба говорити.

Чи йти на вибори, чи не йти?

Якої тактики триматись українцям на Волині? Ми гадаємо—тільки тої, яка сприяє організації мас, підняттю їх національної свідомости.

Ми гадаємо далі, що може тактика бойкоту і була б доцільною, як би ми мали діло з організованими, цілком свідомими масами, але ж ми мусимо одверто признатися—цього в дійсности нема.

Ми вважаємо, що в ці тяжкі часи тактика політичного діяча, партії, групи,—тільки тоді дасть добрі результати, коли вона буде гнучка як сталь рапіри, коли вона буде пристосовуватись до обставин, коли в кождий потрібний момент вона може бути, дозвольте так висловитись, повернута на 180°, коли в кождий потрібний момент ми зможемо зважити, чи нам йти просто, чи в „обход" позицій противника, чи може йти „сапою". Ясно, що було б безумством йти в кавалерійську атаку на загорожені колючим дротом окопи ворога,—це, може, дуже героїчно, але зовсім не корисно. Ми продовжимо ці наші „військові" порівнання. Звісно, що атака з так званими удушуючими газами дає добрі результати, але для цього потрібні спеціяльно обучені кадри війська, потрібен відповідний рельєф місцевости, потрібен відповідний стан погоди, бо инакше користі не буде, і навіть можуть загинути свої частини.

І ось уявіть собі, що буде, як ми будемо триматися тактики бойкоту виборів на Волині. Тільки не треба ілюзій і рожевих окулярів, а так собі—тверезо уявіть, тверезо уявіть наше темне, темне село, змалюйте собі обставини виборів, а які вони будуть на „кресах", кожний „кресовець" може уявити. Певна річ—було б дуже гладко, коли б українське населення було таке свідоме і так організоване, що досить було б, наприклад, через „Вперед" оголосити: „Зважаючи на такі і такі причини—бойкотуйте!"—і не один не пішов до урн. Але... але ми знаємо, що „Вперед" у нас на Волині (на жаль, чи на щастя) мало й хто читає, а відозви про бойкот нікому буде розвести по селах. Оголосять przez sołtysów, що тоді то вибори, і підуть наші дядьки, як на „стійку", і на вибори. А позаяк ми бойкотуєм і наших списків нема, то в результаті ми побачимо на посольських кріслах „пожондних русинів" з Волині. Дехто, правда, свідомо не пішов, але те віднесуть на conto звичайного абсентеізма. І втолкуйте тоді якому небудь „знатному іностранцу", що то сидить „пожондни русін", а українці бойкотували, бо вони вважали що... і т. д.

А який організуючий, животворящий лозунг кинемо ми, не провокуючи мас, не уявляючи з себе

ности,—бо бойкотуючий вибори селянин не обовязково повинен прийти до переконання, що він як українець не йде на вибори, бо буде фермент, сприяючий організації мас, бо буде, говорячи попросту, можливість сотні раз підкреслити, що „ти українець і за український список голосуй".

І це так просто укладеться в голові, бо не за поляка ж голосувати якому небудь Дмитрукові? А вже одно те, що сотні таких Дмитруків задумаються над тим „яких батьків, які сини й чиї ми діти"—варт того, щоб „города городити".

Ні, вибачте, п. Луцкевичу, але реальні політики, політики, які лічаться з обставинами, які пильно дивляться на всі боки, які оглядаються назад і твердо памятають, що перед ними політики, які твердо й точно розлічили свої сили й сили супротивника, не тішаться ілюзіями, не забувають, що фейєрверк єсть фейєрверк, а не сокрушаючий ворога ураганний вогонь—ті політики повинні мати й відповідну тактику мудру, бо самі повинні бути „мудрі, як змії".

М. Косач.

СПРАВА ВИБОРІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ.

На Волині майже по всіх містах і місточках горячково відбуваються за ініціятивою польських „діячів" „конференції" та наради в справах майбутніх виборів. Рівнож і поодинокі особи, так звані „політики" з польського табору, у цій справі не пасуть задних: вони всім і кождому намагаються витолкувати, що для нашої власної користи, ми, Українці, мусимо принати участь у виборах, бо тільки тоді матимемо — свої школи, свої національні товариства й навіть свій... герб! Населення дуже тим спантеличено. Що воно могло би значити? Досі не хочуть, щоби ми мали рідну школу, а тут маєш тобі: дбають іще й про наш національний герб!..

Волиняк.

ПРАВНА ПОРАДА НАСЕЛЕННЮ.

При луцькій повітовій „Просвіті" (в будинку „Просвіти", вул. Шосова 93, напроти собору) уже третій рік існує „Бюро правної допомоги" для населення. Тепер воно відновило свою діяльність. Провідником назначено д ра Стенуру, який розпочав свою працю і веде судові і адміністраційні справи та приймає переводи на всіх мовах і инших.

укр. Вибулгат: 30 - 7/22 р.

Перед майбутніми виборами до польського сойму.

Українська державність не витримала боротьби й впала. І, як наслідок цього, Волинь зараз знаходиться під владою Польщі. Ніде правди діти, що польська влада поводиться на Волині, як в окупованій країні.

Безконешні труси, арешти українців, інгорування місцевого населення українського у всіх сферах державно - суспільного життя, а замісць того утворення якоісь фікції представництва на місцях, як от: „Straż kresowa", „kółka rolnicze", „rady ludowe" й т. д.

Але ж вічно не можна держати країну в стані окупації. Хоч не хоч, а треба буде допустити й волиняків-українців до державної кормиги. Незабаром той момент настане. Це момент скликання нового польського сойму.

Спривоу майбутніх виборів до сойму на Волині зараз між українцями панує розбіжність думок.

Одні кажуть, що нам, українцям, не слід приймати участи у виборах і треба ці вибори бойкутувати, бо все одно до нашого голосу поляки будуть глухі в соймі й ми будемо тільки ширмою там. Другі ж згодні стати до виборчої урни.

Подивимось, хто правий з цих груп.

Допустимо, що буде бойкот виборів. А чи зможе він пройти так, як слід? З певністю можна сказати, що ні. Бо для цього треба мати не таке затуркане населення, як на Волині—це раз, а вдруге—роспоряджатись широкою національною пресою і мати вільну руку в агитації. Всього ж цього українці не мають і не будуть мати.

А що там з'явиться дві—три статті в українській газеті з приводу бойкоту виборів, то хіба ж їх багато прочитають. Вони не відомі будуть не тільки волинському селянинові, а навіть не всім свідомим українцям, бо хіба ж ми, українці, регулярно читаємо хоч наш єдиний орган в Польщі — „Українську Трибуну".

А тим часом поляки й наші ріжного рода малороси й „pożądni rusiny" мобілізують всі свої сили, поведуть серед нашого народу страшенну агитацію й проведуть в сойм своїх людців, які, як не кажи, а все таки будуть там виступати репрезентантами всієї Волині, а разом з тим і нашого українського народу.

Коли ж українці приймуть участь у виборах, але тільки не розібються на окремі групи, а виставлять загально-український список кандидатів, то тоді може пройти чимале число їх кандидатів, які, порозумівшись з жидами, литовцями, білорусами й другими меншими національностями, уже зможуть щось зробити.

Потім, стаючи до виборів, цим самим українці паралізують заходи серед населення нашого, не тільки поляків, а й малоросів і „porządnych rusinów". Допустимо найгірше, шо кандидатів українських пройшло дуже мало й вони нічого не будуть значить в соймі, хоч і будуть виступать разом з иншими меншостями.

Але за те це будуть дійсно представники українського народу, які в кожний момент зможуть, випустивши свою декларацію, залишить лави Сойму.

В. Н.

Gazeta Codzienna 43/2 - 1/2 22 r.

Korespondencja z Kowelszczyzny.

(Od naszego korespondenta.)

Kowel w lutym.

ŁAPOWNICTWO SZALEJE.

(A.) Dziwne stosunki panują w naszej Kowelszczyźnie, nie mówiąc już o samym Kowlu. Zdawałoby się, że wróciliśmy do starych, dobrych carskich czasów. Język rosyjski rozbrzmiewa tu wszechwładnie w urzędach, na kolejach i t. p. Wszędzie, zwłaszcza przy kolei spotyka się samych panów „zawiadujuszczych". „uprawlajuszczych" itp. indywidua. Łapownictwo w pełnym rozwoju, bywają wypadki, że kierownik zatrzymuje pociąg w szczerem polu, ażeby ułatwić żydkom załadowanie towarów. Kolejarze tłumaczą łapownictwo tem, iż przez trzy miesiące nie otrzymywali gaży, więc byli poniekąd zmuszeni radzić sobie. Jeśli rzecz polega na prawdzie, jestto karygodnem niedbalstwem władz.

FALA ŻYD. UCHODŹCÓW ZALEWA.

Nieopisaną plagą całej okolicy jest kolosalny napływ żydowskich uchodźców z bolszewickiej Rosji, którzy żerują tu od szeregu miesięcy, wnosząc w zdeprawowane tutejsze środowisko żydowskie nowe „wartości" — pozostające w ciągłym konflikcie z kodeksem karnym.

Obok zbrodniczego handlu obcą walutą prowadzą uchodźcy żydowscy szmugiel złota i brylantów, pochodzących w znacznej mierze z rabunków po polskich kościołach i dworach na Wołyniu i Podolu rosyjskiem. Towar ten przemycają oni przez granicę i rzucają następnie na rynek żydowskiej finansjery, za pośrednictwem której odchodzi do Lwowa i Warszawy, a następnie na zachód.

A WŁADZE MILCZĄ.

Władze nasze zachowują się dziwnie apatycznie. Odnosi się wrażenie, że władze stan obecny uważają za przejściowy i zbyt miękkiem traktowaniem przestępców dodają im otuchy do dalszych zbrodni i wzmacniają ich przekonanie, że na obszarach Wołynia zapanuje ponownie carska prawosławna Rosja.

Метрика помершіх — Liber ...
Місце смерти Where died
Ім'я, назвище і вік помершого Name, surname and age of the deceased
Місце Place
Рік Year
Число місяця Day of month
Місяць Month
Померли Decedents
Похорон. Sepultus
Число померших Number of deceased
Віра Religion

-13-

123

„WIEK NOWY" Nr. 6208 z dnia 10 lutego 1922.

Civis Polonus.

Długo jeszcze nie będzie pisanem dzisiejszemu pokoleniu spocząć na laurach, ścielących beztroskliwy byt narodowy. Nawet krótka godzina postoju jeszcze daleka w znojnej drodze, najeżonej herkulesowemi głazami. Usunąć je musi własne nasze ramię, obejmujące odzyskane wawelskie dziedzictwo. Inaczej pozostaną bezpłodną siejbą wszystkie dnie chwały i męki, od barskich koncerzy po nereczyńskie młoty, od lipskiej ruiny po Kaniowską mogiłę.

Z chwilą — gdy bagnet żołnierski, wstawiony nad Styrem i Wisłą, osunął się w cień szczytn'e wywalczonego pokoju, na narodowych bastjonach stanąć muszą obywatelskie drużyny do niemilknącej, twórczej pracy. Pospolite ruszenie całego narodu skupić się musi dookoła słonecznego młota, wykuwającego los ojczysty. Dezerterów nie ścierpi sumienie narodowe a osądzi historya, mająca prawo wymagać zdwojonego trudu i ofiar od wróconych cudem na ojczyzny łono.

Nie zbrakło poświęcenia na czerwonym szlaku wojny. Sabatowa gęśl wyśpiewa kiedyś, w zimowe wieczory, lutych rycerzy giewontowej turni, przebudzonych bojowym grzmotem nad Marną i Zbruczem, na ofiarę i rezurekcyę Ojczyzny. W szarym szynelu moskiewskiego sałdata, w bluzie austryackiego piechura, w błękitnym kitlu pruskiego grenadyera, czy polowym mundurze legionisty — krocie ich było giewontowych wojów, wypełniających bezlikiem mogił i ran, proroctwo Tatr o zaklętym rycerstwie, czekającem witezlowego sygnału.

Pierwsza część czarownej legendy ziszczona. Dzięki tym, którzy w ojczystej stawce nie znali targu o życie. Ale skalna grań Tatr kryje drugą jeszcze legendę. Powtarzaną w całej Polsce. O zakopanych skarbach, pochowanych dukatach, od gór świętokrzyskich po dniestrowe jary, od Olkusza po Włodzimierz Wołyński. Bez liku leżeć mają czerwieńce, od Gopła po Horyń.

Ludowa ta kiechda — to symbol bogactwa naszej Ojczyzny. To owe egipskie pszenne łany, omszałe puszcze dębowe, lśniące pola węglowe, kotłujące źródła naftowe. I spełnić się musi druga legenda o dobyciu tych skarbów, jeżeli chcemy, by zatlony — o ojczystym świcie — skrawioną żołnierską dłonią wolnościowy płomyk, rozgorzał w złotą pochodnię nieschodzącego z widnokręgu dziejów polskiego dnia.

Cokolwiekbyśmy rzec mogli na usprawiedliwienie, dlaczego tak wolno budujemy gospodarczy gmach odzyskanego państwa — nie pomijając ani żertw wojny, ani sztucznego wyjałowania naszej ziemi przez zaborców — posiadane skarby oskarżać nas zawsze będą o wegetacyę ekonomiczną na niejednem polu, na jakiem mogło już zapulsować bujne tętno życia.

Przedewszystkiem oskarżać nas jednak muszą o katastrofalne finansowe położenie państwa, o poniżenie waluty polskiej, jaka miast być odbłaskiem bogactw ojczystych, poniewiera się w łachmanach nędzy, po giełdowych zaułkach.

Posłuszni bojowej trąbce ojczystych Miltiadesów, usłuchajmy pokojowej fanfary rodzimych Likurgów i Solonów, krwawiących dłonie o budowane zręby i węgły państwowej chaty. Od nich rozbrzmiewa dzisiaj pobudka do całego narodu. Pobudka daniny. Złożyć ją na ołtarzu Ojczyzny, gdzie zapłonie twórczem ogniem, to naczelny dziś obowiązek każdego obywatela. W dodatku złożyć rychło bo ciągnące się sejmowe dysertacye nad jej poborem i rozkładem, oddaliły wyglądaną godzinę naprawy naszego Skarbu.

Danina, zapłacona żywiołowo przez cały naród, z pewnością nikogo nie zuboży, a wszystkich wzbogaci. Bo uchylając łeb na groźniejszej dziś hydrze — drukarskiej prasie pieniężnej — ustali i podniesie kurs naszej waluty, a tem samem wzmagając ogólną gospodarczą pewność, jak i mierniczą wartość narodowego bogactwa, nada bogactwu temu świeże oblicze. Zasilone motory państwowe pełną — wspólnie z rozpędzoną machiną społecznego gospodarczego życia, ostatnie skalne głazy, dzielące nas od narodowych bogactw, osnutych przędzą tatrzańskiej baśni.

Wedle ludowych wierzeń, zły czai się na straży zaklętych skarbów, a sypiące się z czerwonych jego ślepi, błędne ogniki, mylą drogę do dyamentowej groty. W każdej ludowej bajce leży złote ziarno prawdy. Zakochane w mamonie krótkowidztwo, sobkostwo, szalony, śliski pęd do wojennej fortuny — oto błędne ogniki, zadrosne o każdą ofiarę mienia, bez jakiej nie wyrosną silny mury państwowe, ubezpieczające pokój i rozkwit naszych hal i osiedli.

Posłuch narodowym nakazom i ojczystym prawom, tak dźwięczny na polach bitew, wzywa dziś wszystkich pod sztandar państwowej daniny. I stanąć w ordynku — to obowiązek każdego obywatela. Nie bojaźń egzekucyi, czy kary pod formą dotkliwych odsetek zwłoki, lecz ta wysoka cena wskrzeszonego obywatelskiego indygenatu niech sprawi, że w zrzucającej ekonomiczne jarzmo Ojczyźnie nie będzie dezerterów.

Холмщина: Життя населення Холмщини.

„Укр. Трибуна" ч: 98 – 31/8 21 р.

131

~~Метрика померших.~~ ~~Libe~~

Число порядк. Numerus positionis	День смерти Dies mortis 19..... Місяць Mensis: Помер Mortuus	Похорон. Sepultus	Числс дому Nrus Domus	Імя, назвище і зване померщого Nomen, cognomen, conditio mortui	Католицька

„Вперед" ч: 77 – 31/V 21 р.

Збірки на Горішний Шлеск.

В томашівському повіті розіслано до священників візвання, щоби зарядили по селах збірки на річ повстання на Горішному Шлеску і заохочували селян, щоби спішили з жертвами в готівці і продуктах. Невжеж ті, що руйнують наші церкви, не дають змоги працювати для власного народу, мають право вимагати від нас якої небудь допомоги? Томашівський.

„Вперед" ч: 82 – 5/VI 21 р.

Переслідування українських залізничників.

В Холмі, радомська дирекція залізниць викинула зі служби 22 українських залізничих робітників, уроджених на Холмщині. Ця сама дирекція виставила цим робітникам пропуски до Здолбунова на виїзд до Росії.

З томашівської тюрми.

В томашівській тюрмі сидять між иншими два селяне Мирон Коркило і Лесько Ковальчук. Їм закидається „большевизм" тому, що за часів большевицького наступу на Холмщину селяне вибрали їх до місцевої сільської ради. Ці селяне позбавлені є можности всякої оборони, бо томашівський слідчий судія відкидає всякі подання зі словами: „нехай зігниють".

„Вперед" ч: 105 – 7/VII 21 р.

З Холмщини.

Панщина вертає.

В другий день Зелених свят адміністратор майна обшарника Свіжавского в Долюбичові, Б. Залєскі, примусив парубків Українців до праці на рілі. Коли парубки відмовлялися від роботи, цей панок заявив, що „тут нема ніяких Українців" і треба працювати, коли дістанеться приказ, В разі непослуху грозив виданням зі служби. Вимуштровані, загукані робітники скорилися. Цей факт грубої нетерпимости обурив все населення, тим більше, що він не відокремлений, а являється правилом на всіх землях Холмщини.

„Укр. Трибуна" ч: 13 – 20/5 21 р.

ЕМІГРАНТСЬКИЙ РУХ.

На Волині, поблизу кордону, зібралося багато біженців з України, преважно євреїв. Життя біженців під большевицькою владою було таке, що ні в кого й думки не виникає про повернення до „большевицького раю".

З цього користуються агенти пароходних підприємств. Широко розгорнуло свою працю пароконе товариство „Ред-Стар-Лайн", яке відкрило свої контори в Рівному та Ковелю.

В останній час помічається масовий від'їзд еміґрантів у Канаду на острів Кубу й инші місця Америки.

Еміґрує не тільки біднота, але й значна кількість багатих людей, місцевих мешканців. Від'їжаючи еміґранти ліквідують свої підприємства.

Погроми на Холмщині.

На інтерпеляцію депутата Шіппера у справі насильств та грабунків, учинених над жидівською людністю у Томашові відділами польської жандармерії та відділом поліції державної в Білгораї, військовий міністр відповів листовно на імя маршалка: слідство установило, що у серпні минулого року не було зовсім погрому жидівської людности у Томашові, про який говорить інтерпеляція, а були лише насильства та грабунки відділів Балаховича, які в рівній мірі покривдили як жидівську, так і християнську людність.

У другій половині серпня до Томашова вступив невідомий відділ жандармерії, як я нижче виясню—це був відділ польової жандармерії військ ґенерала Балаховича—та пограбував християнський гуртовий склад. Пограбовані товари були потім одібрані.

Далі міністр стверджує, що факт грабунків в Томашові, згідно з заявами всіх мешканців міста, почалися з того, що першим до погромів приступив якийсь відділ польової жандармерії, а згодом і війська ґенерала Балаховича, і що грабунків могла допуститися лише польова жандармерія ґен. Балаховича. (Сіон. пр. б.).

Укр. Трибуна ч: 114 – 20/9 21 р.

Бандитизм на Холмщині.

Люблинська „Земя Любельська" що-дня приносить багато звісток про напади, грабунки, вбивства, підпали, крадіжки та инші злочинства, що мають місце в люблинському воєводстві. Всі ці злочинства захоплюють також і територію Холмщини. Переважають напади бандитів, щоб пограбувати, при чому з життям людським також не церемоняться. Єсть жертви й з боку поліції, при переслідуванні бандитів.

Вперед ч: 212 – 16/11 21 р.

З Холмщини.

Поруйновані родинні гнізда.

Ще в 1915 році царські власти насильно виселили цілі села Холмщаків перед напором австро-німецьких військ і розсіяли їх по далекому Сході, в Сибірі. Розбиті їх гурти, здесятковані смертю в наслідок голоду і холоду вертають тепер по 6 літах вигнання домів. З їх осель тепер на Холмщині і сліду не стало, хіба денеде лишилися тільки руїни. Приходиться більшій частині втікачів вертати назад до Росії, бо стрічаються на місці з таким відказом, що „tutaj Polska i niema miejsca dla bolszewików". Така доля стрінула мешканців давних сіл Посадова, Лихошина, Жулиць, Зимного, Терників, Телятина і др. Ніякої помочі збігцям від теперішних властей нема, наражені вони навіть на переслідування з їх боку.

Вперед ч: 17 – 2/XI 1922

З Холмщини.

ТИФ.

Між населенням Холмщини сильно поширюється епідемія пятнистого тифу, особливо в грубешівському повіті.

Число порядк. Numerus positionis.

Друкарня Сі

Випуск г.: 14 - 21/I 1922 р.

З Холмщини.

АРЕШТУЮТЬ РЕПАТРІЯНТІВ.

Польська жандармерія на Холмщині арештує особи, що повернули з совітської Росії, побоюючися „большевизму". В с. Сушив, гром. Потуржин, повернув з Росії Кирило Хитрий і не встиг він побути в дома, як його арештовано, а опісля перевезено в Замость. Так само арештовано гром. Кандибу, Затираку і Войтовича. В цій справі дехто звертався до соціялістичного посла Маліновского, але без успіху. Видно, ППС. не має часу боронити покривджених, бо вона тепер боронить... Вільна.

Домагаємося справедливости і звільнення невинних людей!

Випуск г.: 20 - 28/I 1922 р.

З Холмщини.

УМОВИ ПРАЦІ НА ТАРТАКАХ В ПРИБУЖУ.

Ще в часах австрійської влади Прибуже збогатилося кількома тартаками і вузкоторовою залізницею. Кілька соток робітників найшло працю.

Але останніми часами підприємці експльоатують працю робітництва, а що найгірше, працю недолітків, 10—15 літних дівчат і хлопців. За цілоденну роботу платять 200—270 мк., а крім того треба виходити пару чобіт, заки дочекатися платні.

Підчас снігових завій в грудні зганяла місцева влада селян до чищення залізничих доріг, а досі ніхто нікому не заплатив за цей труд.

Інспекція праці є зобовязана розглянути цю справу.

Випуск г.: 28 - 17/II 22 р.

З Холмщини.

ДРАЧКИ.

Війна і австрійська влада лишила Холмщині у спадку нову форму податку для селянства, т. з. „контигенти натурою". Для прикладу наведемо такий факт: В 1920 р. наложено такий податок на Лева Вавришевича з м. Городла, п. Грубешів. Цей селянин продав все своє збіже і солому, а це все не старчило, щоби сплатити податок. Прийшлося позичати на життя на засів і пашу для худоби. На другий рік цей селянин віддавав позичку, а сам лишився без хліба. Так велося до цего року. Цеї зими наложено на того селянина кару у висоті 112 тисяч за невиплачення торічного податку. Треба додати, що недавно у Вавришевича згоріла стодола із збіжем і що асекураційне товариство виплатило йому 400 мк., бо стодола була заасекурована на 400 царських рублів. Не помогли просьби до міністерств, — держава вимагає кари 112 тисяч, щоби поліпшити свої фінанси, не оглядаючися на це, що тим способом доводиться наше селянство до руїни і розпуки.

KONIEC

Liczba klatek 204